

Woordenboek
van het
Rijssens dialect

Samengesteld door:
Mr. K. D. Schönfeld Wichers

VOORWOORD

In dit boekje is geprobeerd het Rijssense dialect, zoals dat zich tot het begin van deze eeuw ontwikkeld had, te bewaren, nu het door onderwijs en toenemend verkeer vrij spoedig door het Nederlands verdrongen of bedorven zal zijn. De woordenlijst omvat, om de omvang te beperken, geen samengestelde woorden, tenzij de samenstelling anders is dan in het Nederlands. Ook zijn niet opgenomen woorden, die niet tot het oude Rijssens behoren, maar in de laatste 50 jaar uit het Hollands nagepraat zijn, zonder typische verandering.

Bij de spelling heb ik mij een tweeledig doel gesteld, namelijk de woorden goed weergeven, zoals ze werkelijk uitgesproken worden en een eenvoudige geheel van regels te volgen, met vermindering van tekens, die niet beslist nodig waren. Ter wille van het tweede doel ben ik niet fonetisch te werk gegaan, omdat een fonetische spelling volkomen ongeschikt is voor praktisch gebruik. In plaats van naar het geluid dat de spreker maakt, heb ik mij meer gericht naar de klank die de spreker wil zeggen, zonder mij te bekommeren om de kleine variaties, die klinkers en medeklinkers ondergaan door de letters er voor of er achter of naargelang de nadruk die er op valt. Dit brengt mee, dat enkele dingen niet door letters hun uitdrukking vinden en daarom wil ik de belangrijkste daarvan even noemen:

1. de „n” aan ’t eind van een woord waarvan de laatste klinker de klemtoon heeft, wordt uitgesproken als de tweede „n” in het Franse: „enfant”.
2. de „ee” klinkt in ’t algemeen als de Nederlandse „ee” die door een „r” gevolgd wordt, zoals in „beer”, maar als de „ee” gevolgd wordt door een d, f, k, n, ng of t, en in ’t Hollandse woord een „ie” staat dan klinkt ze meest als de Nederlandse van „veel”.
3. De „oo” klinkt in ’t algemeen als die in het Nederlands, gevolgd door een „r”, zoals in „door”, behalve wanneer in het bijbehorende Nederlandse woord een „oe” staat en er geen „r” op volgt. Dan wordt de „oo” uitgesproken als die van „mooi”.

Dat waren de afwijkingen van het Nederlands die niet uit de spelling te zien zijn. Van die er wel uit te zien zijn, volgt hier een opsomming met toelichting van de in dit boekje toegepaste oplossing:

1. Een in het Rijssens veel voorkomende klank is die van het Engelse „but” of het Duitse „Köpfe”, als ze kort en van het Franse „soeur” of het Engelse „world” als ze lang is. Door dialectschrijvers wordt voor de korte meestal het Duitse teken „ö” gebruikt, maar verschillende overwegingen hebben mij er toe gebracht dat niet te doen.

Deze klank is namelijk geen variatie van de „o”, maar van de „u”; tussen haar en „u” van b.v. „put” bestaat een soortgelijke betrekking als tussen de „o” van „los” en die van „dof”. Daarom gaf ik de voorkeur aan het teken: „ü”. De lange klank kan dan volgens de algemene regel (achtervoeging van een „e”), weergegeven worden door „üe”, terwijl men bij het Duitse teken dan zou moeten komen tot „öe”, dat onduidelijk is en aan de „oe” of aan „ooee” doet denken. Ook is bij het schrijven het zetten van een „ ” eenvoudiger dan van „ ”.

2. Een tweede klank die in het Rijssens voorkomt en niet in het Nederlands, is die tussen de „a” van „kat” en de „e” van „pet” in. Ze verschilt van de gewone „a” op dezelfde manier als de „o” van „los” van de „o” van „dof” en als de „ü” van de „u”, namelijk doordat de mond wijder geopend wordt en iets meer toegespitst en een krachtiger luchtstroom uitgestoten wordt. Daarom is voor die klank het teken „ä” gekozen; de lange wordt dan volgens de algemene regel „äe”.

3. Evenals in het Nederlands klinkt de „o” in het Rijssens soms als die van „los” en soms als die van „dof”. Evenmin als in het Nederlands wordt in dit woordenboek dat verschil in de spelling uitgedrukt behalve wanneer de Rijssense uitspraak afwijkt van de Hollandse of er geen Hollands woord is waarvan ze afgeleid kan worden. Ook hier wordt dan hetzelfde teken gebruikt voor de klank van „los” als bij de

„ä" en de „ü", dus „ö", maar de lange klank, die maar weinig voorkomt, wordt om geen verwarring te krijgen met „oe", niet „öe", maar „öo".

4. In het Rijssens komt heel veel voor de „e" van „pet", maar dan lang uitgehaald. Vaak wordt door dialectschijvers dan gewerkt met de Franse „è", maar omdat dit teken vermeden kan worden en het hier een bepaald lange klank geldt, gaf ik de voorkeur aan „ea", te meer omdat het geluid vaak ook wel achteraan wat a-achtig klinkt.

5. In de Nederlandse spelling wordt hetzelfde teken gebruikt voor de tamelijk verschillende klanken van „leuk" en „zeuren" (welke laatste eigenlijk de „u" van „put" is, maar dan lang). Om de uitspraak van het Rijssens goed weer te geven, leek het mij goed dat verschil wel te doen uitkomen. Voor de tweeklank van „leuk" wordt hetzelfde teken als in het Nederlands gebruikt, de „eu", maar voor de lange „u", weer volgens de algemene regel: „ue".

6. De echte Nederlandse „ij" komt in het Rijssens niet voor, alleen een lange tweeklank, die ik niet beter wist weer te geven dan door „aej" en die ongeveer klinkt als die van het Engelse „lie".

7. Voor de klank van het Franse „fort" wordt, als in 't algemeen, het teken „oa" gebruikt (niet „ao", omdat het geluid in de aanhef meer op de „ö" en in de uitgang meer op de „a" lijkt).

8. Enige malen klinkt in het Rijssens de „g" als een zachte „k", wat weergegeven wordt door „g'" en „G'".

9. Bij de vorming van meervoud en verkleinwoorden betekenen de tekens * en **, dat het woord de laatste letter of de laatste twee letters verliest, voordat de uitgang van meervoud of verkleinwoord er achter komt.

SPRAAKLEER

LIDWOORD:

Bepalend: M: de, n; V: de, O: t, Mv: de.

Of in het mann. „de" of „n" gebruikt wordt, hangt af van de beginletter van het woord. Is dat een medeklinker waarvoor een „n" lastig uit te spreken is, dan gebruikt men „de". In het Rijssens komt men eerder dan in het Nederlands er toe, om in plaats van het bepalend lidwoord het aanwijzende te gebruiken (die).

Onbepaalde: M: nen, V: ne, O: n.

VOORNAAMWOORDEN:

Aanwijzend: (deze) M: disn, V: disse, O: dit, Mv: disse.
(die) M: den, V: dee, O: dat, Mv: dee.

Betrekkelijk M: den't, V: dee't, O: dat, Mv: dee't.

Persoonlijk:

E1: ikke, ik,
E2: iej, ieje
E3: hee

Mv1: viej
Mv2: iejeleu
Mv3: zee, zeeleu

Bezittelijk:

	M	V	O	Mv
E1:	minnen	minne	min	minne
E2:	oewn	oewe	oew	oewe
E3M:	zinnen	zinne	zin	ziinne
V:	üern	üere	üer	üere
Mv1:	oonzn	oonze	oons	oonze
Mv2:	oewleu	oewleu	oewleu	oewleu
Mv3:	uern	uere	uer	uere

WERKWOORDEN:

Het tegenwoordig deelwoord wordt niet gebruikt, ook niet als bijvoeglijk naamwoord.

Bij werkwoorden die een lichamenlijk handelen uitdrukken,

wordt zowel voor tegenwoordige als verleden tijd, graag de bedrijvende vorm met „doon” (doen) gebruikt. Ik doo waskn, (ik ben aan 't wassen); hee deer de beeste voorn, (hij gaf de koeien voer)

Uitgangen:

Zwakke werkw., b.v. „streejn” (strooien). Teg. tijd: E1. streej-e. E2-3, Mv1-1-3: streej-t

Verl. tijd: alle personen: streej-n

Deelwoord: e-streej-d

Sterke werkw., b.v.: „griepm” (grijpen)

Teg. tijd: E1: griep-e, E2, Mv1-2-3: griep-t, E3: grip

Verl. tijd: E1 en 3: greep, E2 en Mv1-2-3: greep-n

Als na Vt1 opgegeven wordt: Vt, slaat dit op E2 en Mv; wordt geen Vt opgegeven, dan worden E2 en Mv gewoon gevormd door achtervoeging van „n”.

Deelwoord: e-grep-n.

Het verl. deelwoord van „zijn”, „ewes” wordt vervoegd met „hebben”, als in het Frans.

NAAMWOORDEN:

Buitengewoon groot is het aantal woorden dat op „e” eindigt. Ze zijn vrouwelijk en het meervoud wordt gevormd door achtervoeging van een „n”, waarbij de „e” afvalt; bij woorden op „nne” valt alleen de „e” af; „danne — dann”.

Overigens wordt het meervoud op velerlei wijze gevormd: a. door achtervoeging van „e”, vaak met Umlaut, a—ä, o—u, ô—û, oa—üe, oo—eu/ue, oe—uu, terwijl eindmedeklinkers soms verdwijnen: „hoond-huene, droad-drüe” en soms herleven: „wòs-wüste, nùs-nüste”.

b. door achtervoeging van „r” of „er”, meest met Umlaut, als hiervoor en soms ook met herleving van eindmedeklinkers: „wich-wichtr”.

c. door achtervoeging van „s”

d. zonder verandering, behalve soms Umlaut of uitval van medeklinker: „hood-heu”.

BIJVOEGLIJKE NAAMWOORDEN:

Vergrotende trap door achtervoeging van „r” of „er” (als de laatste letter een „l”, „n” of „r” is, komt een „d” voor de „r”) en overtreffende trap door „st”. Als achter deze laatste de uitgang „n” komt (M en zelfst. gebr. Mv) valt de „s” uit, bv. „n muejsn dr of”. (de mooiste die er bij is).

Als het bijv. naamw. versterkt wordt door een bijwoord, wordt dit vaak vóór het lidwoord gezet, b.v.:

„vebaejd nen grootn”, (een verbazend grote),

„gleujndeg nen hellegen”, (een verschrikkelijk boze).

VRAGEND VOORNAAMWOORD:

Mann.	Vrouw.	Onz.	Meerv.
(wie) wel? wee?	wel? wee?	wat?	wee?
(welk) wonn	wonne	won	wukke

ONBEPAALEDE VOORNAAMWOORDEN:

(zoen) zonn	zonne	zon	zukke
-------------	-------	-----	-------

LIJST VAN AFKORTINGEN

nw.	zelfstandig naamwoord
bn.	bijvoeglijk naamwoord
bw.	bijwoord
ww.	werkwoord
vz.	voorzetsel
tw.	telwoord
uitr.	uitroep
lw.	lidwoord
vnw.	voornaamwoord
m.	mannelijk
v.	vrouwelijk
o.	onzijdig
Mv.	meervoud
Ev.	enkelvoud
klw.	verkleinwoord
zw.	zwak (van werkwoorden)

st.	sterk (van werkwoorden)
Tt.	tegenwoordige tijd
Vt.	verleden tijd
1, 2, 3	eerste, tweede, derde persoon (bij werkwoorden)
wed.	wederkerig
dlw.	verleden deelwoord
Tt3	derde persoon Enkelv. Van Tegenw. tijd
onp.	onpersoonlijk
vw.	voegwoord
iem.	iemand

UMLAUTEN:

MEERVOUD:

a—â
aa—âe
o—u
oo—eu, ue
ô—û
oe—uu

WERKWOORDEN:

Teg.t., 3e Ev:

aa—â
ee—e, u, û
ie—i
oo—u, ô
oa—ee

Verl. t.:

ee—eu, ue
ea—ûe
ie—ee
oo—ee
oa—u, ue

Onderstreping van een klinker betekent dat de klemtoon daarop valt.

A

- AAJT, bw, (altijd) — nin, (niet altijd)
- AAKLN, ww, zw, (heftig tegenstaan)
- AAMPR, — an, bw, (nauwelijks)
- AANDR, bv, (ander) — e gedachn krieng, (de zinnen verzetten); 't eene net as t — e, (zo is het met alles); de — e wekke, (volgende week); 's — daangs, (de volgende dag); n — spil (iets heel anders)
- MANS beuke zeent duustr te leazn, (het valt niet mee zich in de gedachten van een ander te verplaatsen)
- MOAL, bw, (andermaal) Eénmoal, —, doardemoal! (Uitr. bij veiling)
- WEANGS, bw, (ergens anders, ergens anders heen), ook AANDR WECHES
- AANS, bw, (anders). Non wordt'r —, (nu zijn er grote gebeurtenissen op til); — worn, (een andere gemoedsstemming krijgen); zik — antrekn, (zich verkleeden, zich netjes kleden)
- UMME, bw, (andersom)
- AAP, AEPE, AEPKEN, nw, m, (aap). Gekken —, (drommelse kwajongen)
- Ach, nw, (acht). — geewn op, (letten op). Geewt ees —, (let maar eens op!)
- IEL, wat vuur n — krieng, (wat te eten krijgen)
- N, ww, zw, (achten, blijk van achting geven)
- ACHSN, bn, (achterste)
- ACHTE, tw, (8)
- ENE, tw, (18)
- ACHTR, bw, (achter), vz, (achter)
- Dr — hen, 1 (er achter vandaan)
- 2 (er achter omheen); dr — hen kiekng, (een bezoek brengen); t geet'r oe — hen, ('t gaat je neus voorbij); dr — daal komm, (achter 't net vissen); dr — hen doon, (de deur uit werken)
- AN, bw, (achteraan)
- BEARN, ww, zw, (tochtig zijn, van varken)
- BEEN, nw, o, (achterpoot)
- BOKSE, nw, (riem achter om 't paard in 't tuig). De — antrekn, (terugkrabbelen).
- DUURE, nw, (deur van de keuken naar buiten)
- EANE, nw, (achtereind)
- EARS, bw, (achterstevoren)
- HOOLT, nw, (dwarsbalk om 2 paarden aan te spannen)
- IN, bw, (achterin). Hee slûp —, (de vrouw is de baas)
- KAAITE, nw, (achterzijde)
- KUKNG, nw, (bijkeuken)
- NOA, bw, (achterna)
- OET, bw, (achteruit)
- OUWR, bw, (achterover)
- STEL, nw, (achterrastel, van boerenwagen)
- ZEEL, nw, (touw, om een voer hooi of graan op de wagen te houden, overlans)
- ADJUUDANT, nw, m, (iem., die altijd 't woord wil hebben)
- AJ, nw, o, — R, — KEN, (ei). Poas-, (Paasei); op — r loopm, (voorzichtig lopen); a't — brek, zûj s zeen wo steenk, (als die opzet mislukt, komt er wat los); den kûj wal n — in t gat kokng, (die is vreselijk bang); — r met hûeke, (iets dat niet bestaat: niks); noar t — griepm en de henne loatn vleeng, (door begerigheid naar 't mindere, 't betere verspelen); deankn an zinnen eengnen ajrkorf, (aan zijn eigen, kwetsbare belang denken)
- RSKAALE, nw, (eierdop)
- AL, voor een medeklinker en bij sterke klemtoon vaak: A. bw, 1 (reeds), 2 (wel). Da's a! (dat is wel waar!); dat he'j a! (dat heb je wel)
- DR, bij overtreff. trap bv.nm, (aller—)
- GERAK, nw, o, (zeldzaamheid)
- LEENEG, bw, (alleen). Neet — wean, (sterke drank gedronken hebben).
- LEES, bn, bw, Mv: * ZE, (volkomen aan elkaar gelijk)
- LMOALE, bw, (allemaal)
- LOOZIE, nw, o, — S. ALLUEZIEKEN, (horloge)
- LS, bw, (alles). Op eenn — neet oetdoen, (van iem. niet alles zo maar aannemen); — op — zetn, (alles aan iets wagen)
- TEE, bw, (al te erg).

- AMPAT, 1 bw, (afzonderlijk, 2 bn, (eigenaardig). Nen — n, (iem. met een eigen afwijkende mening)
- AN, 1 vz. (aan, tegenaan, tegen, vlakbij), 2 bw, (waar, zeker). Eenn — n kop houwn, (iem. aan 't hoofd slaan); bie eenn — t hoës, (bij iem. thuis); eenn wier — wean, (iem. weer ingehaald hebben); zoo — goan, (zo vanzelf overkomen); wat geet oew —, (wat bezielt je); wat — loopm, (wat vlugger lopen); groot — wean, (erg bevriend zijn); dr is niks van —, (er is niks van waar); noa —, (op 't nippertje); dr is wat van —, ('s is tamelijk erg)
- BEEN, ww, (aanbieden)
- BEENN, ww, (vastbinden van dieren)
- BETRAFN, ww, onp., (betreffen)
- BETRN, ww, (genezen)
- BEUNN, ww, (rommel op 't land bij elkaar werken)
- BEUTN, ww, st, Tt: bôt, Vt: botn, dlw: anebôt, (aankomen, van vuur). Vuerks beutn, (vuurtjes stoken)
- BRAANN, ww, (aanbranden). t Braandt oew an de panne. (je krijgt het lid op de neus)
- BREKNG, ww, (ontginnen van grond)
- DACH, Goon —, (wordt gesticht!)
- DEANKN, nw, o, (herinneringsstuk)
- DOON, ww, (aandoen). Zik wat —, (zelfmoord plegen); anedoan, (dlw), (ontroerd)
- DRIEWN, ww, (aansporen)
- EENE, bw, (aan elkaar vast)
- GELEANGNHAEJD, nw, v, (zaak, geval, omstandigheden)
- GL, nw, m, —S, ANGLKEN, 1 (angel), 2 (vishaak), 3 (hengel), 4 (schutblad van graankorrel), 5 (slechte karaktertrek)
- GLOIWN, ww, zw, (aangapen)
- GOAN, ww, 1 (bij iem. binnengaan), 2 (drukte en lawaai maken), 3 (aanbelangen). Goat an!, (Kom op! Vooruit!)
- GROUWN, ww, (aangrommen)
- HAALDEREG, bn, bw, (overdreven vriendelijk)
- HAALN, ww, (aanhalen). Wat haal iej an? (waar laat je me in?)
- HAANKLEK, bn, (aanhankelijk)
- HISKN, ww, zw, (aanhitsen)
- HÖÖLN, ww, 1 (lang duren), 2 (niet wegdoen of prijsgeven), Kot —, (niet veel speelruimte laten); — dut vekrieng, (de aanhouder wint); dat hōole viej an, (dat is afgesproken)
- HUENG, ww, (ophogen)
- HUERN, ww, (bij iem. langs gaan om bericht)
- KAPKEN, nw, (houten driehoekje boven aan rieten gevel dak)
- KAWN, ww, zw, (opschieten met eten)
- KEARN, ww, (schoonvegen)
- KIEKNG, ww, 1 (aankijken, —KIEKNG, 2 (het bekijken waardig keuren). t Woark kik miej an, (ik zie tegen 't werk op)
- KLEEN, ww, (mooi aankleden, uitdossen)
- KOMM, ww, (groter worden, groeien)
Ankomm wekke, (volgende week)
- KRIENG, ww, (aanpakken, in ontvangst nemen). Krieg an! (bedien je! tast toe)
- KIJRN, ww, (aanpraten)
- LANGN, ww, zw, (aanreiken)
- LEG'NG, ww, (aanpakken, op touw zetten, weten te sturen). t Met eenn —, (met iem. aanpappen); de rogge —, (de rogge op de dorsvloer uitspreiden)
- LIEKNG, ww, (effenen)
- LIG'NG, ww, (aan de borst liggen)
- LOATN, ww, (meer melk gaan geven)
- MAAKNG, ww, 1 (voortmaken, 2 (voor gebruik gereed maken, ook van grond). Met wat anemaakt wean, (ergens mee opgescheept zijn)
- NEMM, ww, 1 (voor waar aannemen), 2 (in godsdienstige gemeenschap opnemen), 3 (meeackoord gaan), 4 nw, o, (aannemingsplechtigheid in de kerk)
- NEMRSBAANKE, — NEMRSHOOD, — NEMRSKLEED, — NEMRSJAK, — NEMRSPAK, nw, (kerkbank, hoed, japon, jak, pak voor die aangenomen worden in de kerk)
- PAKNG, ww, 1 (beetpakken, in ontvangst nemen), 2 (aanranden), 3 (gaan ontginnen), 4 (op touw zetten), 5 (aanvaarden), 6 (beginnen, met werk in loondienst)

- ANBREAKNG, ww, (door indrukwekkend toespreken tot iets nadeligs bewegen)
- PUENTN, ww, (aanspitsen)
- RAAKNG, ww, (aanraken met vijandige bedoeling, te na komen). Raak mij 's an! (Kom es op als je durft!); ik wol um nog neet —, (ik wou niets met hem te doen hebben).
- REKNG, ww, (aanreiken)
- REKNN, ww, (toerekenen)
- RELLKN, ww, (opdrogen)
- ROEKNG, ww, (vluchtig bezoek brengen)
- RUERN, ww, (ter sprake brengen)
- SKIKNG, ww, (aan tafel gaan)
- SKOARPM, ww, zw, (scherper maken)
- SKRIEWEGE, nw, v, (officieel schriftelijk bericht)
- SKRIEWN, ww, 1 (schriftelijk kennisgeven), 2 (als schuldenaar boeken)
- SLAG, nw, m, 1 (verkeer met medemensen), 2 (neerslag, afzetting)
- SPREKNG, ww, (bezoeken van een zieke)
- SPROAKE, nw, v, 1 (toespraak), 2 (iem. om mee te keuvelen)
- STEKNG, ww, 1 (besmetten met ziekte of bederf), 2 (driftig worden)
- STEKKELEK, bn, (besmettelijk)
- STELN, ww, wed, (zich aanschaffen)
- STIEWN, ww, st, (opdrogen van de veenpap voor turf-maken)
- STOAN, ww, 1 (bevallen, behagen), 2 (bij elkaar komen staan). Goat es —, (nu moet je es horen!)
- STOOTN, ww, 1 (door een duwtje iem. ergens attent op maken), 2 (klinken, met glazen), 3 (hakkelen). Stoot es an de weege! (drink eens uit!)
- STREEDM, ww, (met nadruk op iets wijzen)
- STRIEKNG, ww, (besmeren met verf)
- TASN, ww, (slopen, door ziekte). Vuur n antas, (voor 't grijpen)
- TIENG, ww, st, Tt1: tiege, Tt2: tiengt, Tt3: tog, Vt: teug, dlw: etüeng, 1 (aantrekken, van kleren en derg.), 2 (beschuldigen)
- TRAFN, ww, (aantreffen, vinden). k'Eb um nog nooit vekeerd anetrüfn, (ik heb hem nog nooit uit zijn humeur gevonden)
- TREKNG, ww, (aantrekken), wed, (zich aankleden). Oarns noar anetrükn wean, (voor iets in de stemming zijn)
- TUENN, ww, (bewijzen)
- VALLEG, bn, hw, (innemend, lief)
- VETROUWN, ww, (toevertrouwen)
- VOARN, ww, zw, (aanvaarden, in bezit nemen)
- VOARN, ww, (aanrijden)
- WASN, ww, (groeien)
- WINN, ww, (vooruitgaan)
- WORDN, nw, o, (aanwensel)
- WRIEWN, ww, (onder de neus wrijven)
- ZACHN, ww, zw, (genezen, van wond)
- ZEEN, ww, eenn t künn —, 1 ('t iem. kunnen aanzien), 2 (afwachting aanzien)
- ZEEN, nw, o, (aanzien)
- ZEG'NG, ww, 1 (nadrukkelijk berichten), 2 (bericht doen van overlijden)
- ZEG'NGGE, nw, v, (nadrukkelijk bericht)
- ZEGR, nw, m, —S, (vrouw, die overlijden bericht, paarsgewijze)
- ZEUK, nw, o, —E, (trouwaanzoek)
- ZEUKNG, ww, (uitnodigen voor ambt of eervolle plaats)
- ZEUTN, ww, zw, (tot een begeerte worden)
- APL, nw, m, —E, APLKEN, (appel)
- AS, 1 vw, (indien, wanneer), 2 bw, (als, zoals), 3 (dan, bij vergrot. trap bn.), 4 nw, m, ASSE, ASKEN, (as)
- KE, nw, v, (asch)
- SE, nw, v, **N, (S—haak in paardegebit)
- ASTEMEERN, ww, zw, (erkennen, achting betuigen)
- ASTETOO, bw, (als ik weet niet wat)
- ASTOEBLEEF, (als 't u belijft)
- ATR, nw, m, (etter)
- ATTEK, nw, m, (azijn). Wa kan dr non an — zoer wordn? (Wat is daar nou aan te bederven?)
- AVANSEERN, ww, (voortgang maken)
- AWOAR! utr, (Vooruit!)

- BAAKSTR, nw, v, —S, (baker)
 BAAN, ww, zw, wed, (een bad nemen)
 Baagat, (plaats waar gebaad wordt)
 —D, nw, 1 m, BEANE, BEANNKEN, 1 (band), 2 (binding, gebondenheid), 3 o, (lint). Eenn in n — hebm, (iem. in bedwang hebben); oet n — springn, (zich uitvieren, wild worden)
 —DELOOZN, nw, m, (onvruchtbare koe)
 —DHOOND, nw, (wilde jongen)
 —DL, nw, m, —S, —KEN, (hoepel, als kinderspeelgoed)
 —DLN, ww, zw, (met hoepel spelen)
 —DPÛLLE, nw, (samenhangende zoden)
 BAANE, nw, v, *N, BAENTJEN, (droogveld voor gevormde stenen). Glatte —, (schoon schip!)
 BAANKE, nw, v, *N, BEANKN, (bank)
 BAAS, nw, m, *ZE, —KEN, (baas)
 —MAN, nw, m, 1 (mannetjesputter), 2 (erg. groot dier of ding), Mv: —MENNE
 BAEJTL, nw, m, —S, —KEN, (beitel). Dat mut op n — komm, (dat moet te berde gebracht worden)
 BAELDRN, ww, zw, (hefig bewegen, bruisen)
 BAFKEN, nw, (slabbetje)
 BAGLN, ww, zw, (in 't zand zitten, wroeten)
 BAJRN, ww, zw, (rondslenteren)
 BAKKE, nw, v, **N, **SKEN, (beek)
 BAKKERIEJE, nw, (bakkerij)
 BAKNG, ww, zw, (bakken)
 BAKNG, ww, zw, (bakeren)
 BAKSL, den ha n — mear munn hebm, den is goar zoondr kûste), (die is niet voor vol aan te zien)
 BAKSLAAGERIEJE, nw, v, (gekheid, kwinkslagen)
 BAL, nw, m, BALLE, BALLKEN, (bal)
 —N, ww, zw, (leer slaan onder klompen)
 —NEALKEN, nw, (spijkertje voor „baln")
 BALG, nw, m, BALGE, BALGJEN, 1 (buik), 2 (robbedoes)
 —N, ww, zw, wed, 1 (ravotten), 2 (zich omrollen, van dieren)
 —PLOAGRS, nw, (aardappels)
 BALKN, nw, m, —S, BALKSKEN, 1 (balk), 2 (midden-gedeelte van de zolder). Op n —, (op zolder)
 BALLAS, nw, m, (brooddronken jongen). Oet —, (voor de grap)
 —TEGAEJD, nw, (brooddronkenheid)
 BANGE, bn, ow, (bang)
 BANGN, ww, zw, wed, (bang zijn)
 BARSN, ww, zw, dlw: ebûrsn, (barsten)
 BAS, nw, m, BASTE, BASJEN, (bast, schil). Oet de —e doon, (uit de doeken doen); eenn op t — wiln, (iem. te lijf willen)
 BASNS, bw, (heel erg)
 BASSE, nw, v, **N, *KEN, (dij, dijbeen)
 BATJES, nw, (aardappels, kindertaal)
 BATSE, nw, *N, *KEN, (schop met opgebogen randen)
 BATTLEVEER, nw, m, (opschepper)
 BEADAG, (Biddag)
 BEALT, nw, m, —N, —JEN, (hoogte, in grond)
 —BAKRSSPIL, nw, (zaak waaraan te weinig zorg besteed is)
 BEANKETEERN, ww, zw, verblijf houden, gevestigd zijn). Doar kan de duuw! nog neet —, (daar is 't niet om uit te houden)
 BEANKN, in de —, (op rijen, van turf)
 BEANTE, nw, v, (buntgras)
 BEANZN, ww, zw, (onnodig aansporen)
 BEAR, nw, 1 m, (beer), 2 m, (nachtwaker) 3 v, (natte stal-mest). De —s, (de mannen, tegenover de vrouwen)
 —N, ww, zw, 1 (hard schreeuwen, te keer gaan), 2 (tochtig zijn, van dieren)
 —OSN, nw, m, (schreeuwlelijk)
 BEAZE, nw, v, *N, (bes)
 BEAZL, nw, m, —S, —KEN, (knuppel). Met n — krieng, (slaag krijgen)
 BEDACH wean oarns op, (ergens op attent zijn)
 —ZAAM, bn, bw, (voorzichtig)

BEDEANKN, ww, 1 (een geschenk geven) 2 wed. (van mening veranderen)
BEDEENN, ww, (bedienen). Ik zal um wal's aans —, (ik zal hem de les wel eens lezen, op zijn nummer zetten)
BEDOARD, bw, on, (bedoord)
BEDOARF, nw, o, (bederf)
BEDOARN, ww, zw, (kalmeren)
BEDOARVN, ww, st, Vtl: bedürf, Vt: bedürvn, dlw: bedürvn, (bederven)
BEDOOLEGE, nw, v, (bedoeling)
BEDOOLN, ww, zw, (bedoen)
BEDREANG, ww, (belopen)
BEDREENG, ww, st, Ttl: bedreege, 2: bedreengt, 3: bedrüg, Vt: bedreug, Vt: bedreungn, dlw: bedrüeng.
BEDRIEF, nd, o, (opzettelijk drijven, tot iets minder goeds. dat is zin —, (daar zit hij achter)
BEDRIETN, ww, (bedrijven) Bedretn, (bedremmeld, uit het veld geslagen); z'j bedretn? (ben je van Lotje getikt?)
BEDROOWD, bw, bn, (droevig, zorgwekkend), n — spil, (een nare boel); 't is —, ('t is treurig)
BEDUENKN, noar min —, (mijns inziens)
BEDUUN, ww, zw, 1 (betekenen, beduiden), 2 (door teken te kennen geven), 3 (opstapeling van stenen in de oven ter weerszijden van de vuurgangen)
BEEENG, ww, zw, (tegen komen)
BEEN, 1 nw, o, —E, —TJEN, 1 (been, met voet), 2 (poot van dier of ding). Met twee —e in eene hoaze loopm. (eenzelfde doel nastreven); van de —e, (omver); van de —e, dat rust, (zittend kan men uitrusten); iej küent de beene neet in n noasek hòoln, (bij 't lopen moet men zijn voeten ergens neerzetten); hee hef gin skoone an de —e, (hij heeft geen schoeisel); duur de —e zakng, (in elkaar zakken); in de —e konum, (opstaan); eenn wat vuur de —e goojn, (iem. iets verwijten); skaaskn oondr de —e, (schaatsen aan); gin — an n tråpr krieng, (geen voet aan de grond krijgen); wat oondr de —e hebm, (iets in bedwang hebben), duur de —e krieng, (er van langs krijgen); eenn bie de —e hebm, (iem. te grazen hebben); t al an t — hebm, (er al mee opgescheept zitten)
 2 nw, o, —TJEN, (bot)
 3 ww, st, Ttl: bee, 2: beet, 3: büt, Vtl: beu, dlw: ebüen, (bieden). Wee büt'r geald? (Wie doet een bod?)
BEENN, ww, st, Tt3: beent, Vtl: buen, dlw: ebuenn (binden, schoven binden) Wat hef den wat vuur 't gat te —, (wat heeft die een noten op zijn zang)
BEENTJESHÖOLT, nw, (talhout)
BEER, nw, o, (bier)
BEES, ma'k n — wean, ma'k n — en n peard wean, (ik mag sterven, als 't niet waar is)
BEESTEMELK, nw, (eerste melk na het kalven)
BEEWN, ww, zw, (beven) — as n ries (beven als een riet)
BEGAAPM, den wil ook alls begiern en —, (die wil alles naar zich toehalen)
BEGATJN, ww, zw, (te lijf gaan, op gemene manier)
BEGEAREG, bn, bw, (begerig). Nen — en hoond, (een hebzuchtig iem.)
 —AEJD, nw, v, (hebzucht)
BEGEARLEK, bn, bw, (inhalig)
BEGEARN, ww, zw, (begeren). Dat zo'k ook neet —, (dat zou ik ook niet willen hebben).
BEGEEWN, ww, wed, 1 (bezwijken), 2 (zich begeven), doar kü' oew betr neet in —, (begin daar niet aan, bemoei je daar niet mee)
BEGEGNLN, ww, zw, (slaag geven)
BEGIN, nw, o, (begin). n — maakn, oarns met, (iets aanvatten)
 —N, ww, st, Tt2, 3: begeent, Vtl: begun, dlw: begunn, (beginnen)
BEGLOUWN, ww, zw, (met grote ogen bekijken)
BEOGA, 't dollé —, nw, o, (varkensziekte)
BEHEAR, nw, o, — op de hoed, (drukte op het lijf)
BEHELPM, ww, (behelpen). — is gin zat etn, (men moet roeien met de riemen die men heeft)
BEHOOFTE, nw, v, (levensbehoefte)
BEHÖOLD, nw, o, (behoud, ook van tradities)
BEHÖOLND, bn, (gehecht aan traditie)
BEK, nw, m, —KE, SKEN, (bek, mond). n — too hòoln, (de mond houden); aan n — houw, (in 't gezicht slaan); n

—geet oew as ne leg'nde henne t gat, (je ratelt aan één stuk door); nen plear, nen striekrt, nen lik, nen smear an n. —, n —moal, (een muilpeer); bange wean da'j n — ear versliett as t gat, (geen mond open durven doen)

BEKAAJN, ww, w, (lichamelijk ietsel toebrengen)

BEKEAND, bw, bn, (bekend). Oarns met — wean, (ergens mee op de hoogte zijn)

BEKIEKNG, ww, (bekijken). t Kunn —, (er voordeel in kunnen zien)

BEKKERIEJE, nw, v, (scheldpartij)

BEKLAG, nw, o, — hebm met, (medelijden hebben met)

BEKLIEFELEK, bn, bw, (besmettelijk, van stof)

BEKNG, ww, zw, (een grote mond op zetten). Bekkebaas, (schreeuwerd)

BEKOORN, ww, zw, (bekoren, behagen) Wat gin ooge zut, —t gin hatte, (wat 'i oog niet ziet, bekoort het harte niet)

BEKRUEMPM, bw, bn, (armoedig, klein)

BEKSKEARE, nw, v, (kijfachtige vrouw)

BEKÛJRN, ww, 1 (bepraten), 2 (door praten overhalen)

BEKWEEM, bn, bw, (soepel, van handen bij werk)

BEKWOAM, bn, bw, (geschikt, bevoegd). Oarns too — wean, (ergens toe in staat zijn)

BELASTEGE, nw, v, 1 (belasting, fiscaal) 2 (zware, hinderlijke last)

BELEAWN, ww, zw, (beleven). Nog nooit zo'n spil —d, (nog nooit zoiets meegemaakt); doar — iej wat met, (daar zul je nog wat mee beleven)

BELEAZN, ww, (onttoveren, door prevelen genezen)

BELEENG, ww, (wat voor liegen)

BELEEWN, noar oew —, (zoals 't je belieft)

BELIEDENISSE, nw, v, (belijdenis)

BELKNG, ww, zw, (hinderlijk schreeuwen of drukte maken)

BELMUENEG, bn, bw, (wankelbaar, bouwvallig)

BELOUWN, ww, zw, dlw. ook: ebelouwd, (beloven)

BELUUN, ww, (klokluiden, voor een dode)

BEMOARKNGGE, nw, v, —N, (opmerking, berisping)

BEMOEJN, ww, wed, (bemoeien)

BENAADS, nw, m, 1 (harde slag), 2 (groot exemplaar)

BENAAMD, bw, (namelijk, vooral)

BENEMM, ww, 1 (ontnemen), 2 wed. (zich gedragen).

BENETTE, nw, v, (kop). Wat op de — op krieng, (op zijn kop krijgen)

BENIEJN, ww, zw, (interresseren)

BENIEN, ww, zw, (benijden)

BENNE, nw, v, *, *KEN, (mand). Eenn in de — doon, (iem. te grazen nemen); in de — doon, (van de hand doen)

BENNKREEMR, nw, m, (marskramer)

BENON! (uitr.), (En of!)

BEPOALN, ww, w, (vaststellen, bepalen). Oarns neet biey bepoald wean, (ergens niet aan denken)

BEPPE, nw, v, *N, **KEN, (grootmoeder)

BEPROOWN, ww, zw, (op de proef stellen)

BERÆJN, ww, zw, (terecht maken)

BEROA, BERUEKN, nw, v, (bureaukastje)

BEROAD, nw, o, 1 (bespreking), 2 (voorbehouden tijd voor beslissing). In — hooln, (ter overdenking houden), oarns — op hooln, (zich voorbehouden over iets nog te beslissen); in — en berouw staan, (wikken en wegen); in — wean, (beraadslagen)

BEROAN, ww, wed, st, (zich beraden)

BEROOP, nw, o, (uitnodiging voor predikantsambt). Op n — küjn, (praten met een bedoeling)

BERRE, nw, o, BEDN, BEDKEN, (bed). In — wean, (in de kraam liggen); a'j den geleuwt en t — velloatt, kom iej met 't gat in t stroo, (die helpt je van alles af); eenn noa-zitn tot in —, (iem. achtervolgen door dik en dun).

— LOAGE, nw, (plankenlaag onder strobed)

— PANNE, nw, (beddepan)

— PLAANKE, nw, (plank voor de bedstee langs)

— STEA, nw, v, —N, —KN, (bedstede)

— TIEK, nw, o, (omhulsel van veren bed)

— TOCH, nw, o, (omhulsel van matras)

BERUERSL, nw, o, (beslag)

— POT, nw, m, (beslagkom)

BERUERTE, nw, v, (beroerte)

BESKAAMM, ww, zw, (beschaamd maken)

BESKEARN, ww, (doorhebben)

BESKEED, nw, o, (antwoord, wederwoord) — geewn,

(antwoorden), wies — krieng, (op een redelijke vraag een eiegenwijs of bits antwoord krijgen)

BESKIKNG, ww, zw, 1 (regelen, bepalen), 2 (de macht hebben)

BESKRIEWEGE, nw, v, (opmaken van de akte)

BESKRIEWN, ww, (een akte opmaken van). Dat hef wat te —, dat beskrif oew wat, (dat heeft voeten in aarde)

BESKUUTE, nw, v, *N, *JEN, (beschuit)

BESLABM, ww, zw, (bemorsen). Van den — iej oew neet, (van die krijg je niet veel)

BESLAG, zin — krieng, (beslist worden)

BESLOAN, ww, 1 (bewasemen), 2 (zich uitstrekken over)

BESLOETN, ww, 1 (eindigen), 2 (een besluit nemen)

BESM, nw, m, —S, —KEN, (bezem)

BESNIEN, ww, (met mes bijwerken, **van klompen**)

BESPOLKNG, ww, zw, (bespotten)

BESTEAN, ww, zw, (besteden)

BESTEANDIG, bn, bw, (standvastig, bestendig)

BESTELN, ww, 1 (bestelen), 2 (opdragen). Heel wat te — hebm, (een hoop drukte op zijn lijf hebben)

BESTEMM, ww, zw, (bestemmen)

— EGE, nw, v, (bestemming, doel)

BESTOAN, ww, 1 (er zijn), 2 (uithouden, verdragen), 3 nw, o, (levensmogelijkheid), 4 nw, o, (karakter)

BESTRIEDS, bw, (schrijlings)

BETAALN, ww, zw, (betalen)

BETAAMM, ww, zw, (betamen) ook wed, (behoren)

BETEUN, bn, bw, (schaars)

BETIEJN, ww, zw, (beschuldigen)

BETREKNG, ww, (op laaghartige manier te lijf gaan). Eenn — met t mes, (iem. steelsgewijze toetakelen met een mes)

BETROUWN, ww, (door huwelijk verkrijgen)

BETTE, 1 nw, v, (bete), 2 bw, (beet)

BEUNDEREG, bn, bw, (wild, rumoerig)

BEUNN, ww, zw, 1 (wild doen, stoeien), 2 (wegjagen)

BEUZE, nw, v, *N, BEUSKEN, (bies)

BEVALN, ww, (behagen). De hoed —t miej, (ik voel me bekaf)

BEVEEND, noar — van zaakn, (gezien de omstandigheden)

— EGE, nw, v, (bevinding)

BEVROANG, ww, (door vragen te weten komen)

BEVRUMN, ww, zw, onp, (vreemd toelijken)

BEWEANG, ww, (bewegen)

— GE, nw, v, (beweging)

BEWEENTRN, loatn bezomrn en —, (nog eens van alle kanten bekijken)

BEWILLEGN, ww, zw, (toestemmen). Oarns in bewilleged wean, (zich met iets kunnen verenigen)

BEWOARN, ww, zw, (bewaren, behoeden)

BEZEEN, ww, (beschouwen)

BEZEUKNG, ww, (bezoeken, met kwaad)

— GE, nw, v, —N, (bezoeking, onheil)

BEZOEZE, nw, v, (grote komvol)

BEZUENDR, 1 bn, (eigenaardig), 2 bw, (erg)

BEZUENEGN, ww, zw, (zich bezondigen)

BEZWOAR, nw, o, —, (bezwaar, last). Op n groot — zitn, (op hoge lasten zitten)

— LEK, 1 bn, bw, (lastig), 2 bn, (zwaar te verteren)

BIDN, ww, zw, (bidden)

BIEBL, nw, m, —S, —KEN, (Bijbel)

— STEENTJES, nw, (teegls met bijbelse afbeeldingen)

BIEGLS, met de —, (met de vingertoppen, **bij 't spannen van afstanden bij 't spel „op 't meertjen”**)

BIEJ, vz, (bij). Dr — hen, (meer dan erg); noars wat — hebm, (zich nergens wat van aantrekken); weat'r —, (pas op je tellen); — da'j, — o'j, (vergeleken met, als je)

— BEUTN, ww, (meer vuur maken)

— BLIEWN, ww, (in 't geheugen blijven)

— DREEJN, ww, 1 (met een voertuig langsij komen), 2 (bijdraaien)

— E, nw, v, *N, *KEN, (bij)

— GEVAL, bw, (soms, mogelijk)

— LEG'NG, ww, (beëindigen, van twist)

— LOOPM, ww, (puntig toelopen)

— MEEZE, nw, v, 1 (zwartkopmees), 2 (bedrijvig, levendig iemand)

— PLAANKE, nw, (plank om de zijwand van boerenwagen mee te verhogen)

BIEJPASN, ww, (bijbetalen)
 — STOAN, ww, (steunend, helpen)
 — STUKKE, nw, (houtschilfers, om bij 't klompenmaken, de klomp in de praam te zetten)
 — TIEDS, bw, (vroeg)
 — ZINNIG, bn, bw, (onnozel)
 BIELE, nw, v, *N, *KEN, (bijl). Met de groote —, (met geweld)
 BIESTR, bn, bw, (buiig en nat). Dr met op de —baane wean, (met iets in de bonen zijn); in n—n, (op een waalspoor), nen —n, (iem. waarvan men niet weet wat men er aan heeft)
 — N, ww, zw, (nat, buig weer zijn)
 BIETN, ww, st, Tt3: bit, Vt1: beet, dlw: ebetn, (bijten)
 BIGN, nw, m, —, *SKEN, (big). A 't — reangt, heb iej t skot too, (van de beste kansen maak je geen gebruik)
 — SKOT, nw, (varkenshok)
 BIKEARS, nw, (kapotgelopen aars)
 BIKGAT, nw, (bijt, in het ijs)
 BIKL, nw, m, —S, (bikkel, **meisjesspel**)
 — N, ww, zw, (bikkelen)
 BILLE, nw, v, *N, *KEN, (bil). Wee't de blaankste —n hef, (wie de baas is, wie 't hoogst kan bieden)
 BILLEK, bw, nb, (goedkoop, redelijk)
 BINN, bw, (binnen). Den mag wa twee keer — komm, vuur da'j n één keer zeet, (wat is die vermagerd)
 BIRREMAN, nw, m, (zwerfer, landloper) Ginnen — in de duure zitn, (niemand in de weg zitten); doar zo'j nen — met oet de heele lokng, (daar komt zelfs een zwerfer voor uit zijn rustplaats)
 BIRREWIEF, nw, (schooiersvrouw)
 BIS, — op de hoed hebm, (drukte op 't lijf hebben)
 BIZN, ww, zw, (met de staart omhoog door de wei rennen, **van koeien**). A't de eene koo —t' buurt n aandr n stat op, (de een steekt de ander aan)
 BIZZEGE, nw, v, 1 (tijd waarin de koeien „bizn"), 2 (bepaalde jaarmarkt)
 BLAANK, bn, bw, (blank, glimmend)
 BLAD, nw, o, *AN, BLAEN, *S, (blad)
 — RN, ww, zw, (afbladeren). Dr alls oet —, (er alles uitflappen)
 BLAJ, bw, (willens en wetens)
 BLAKSEM!, uitr, (bliksems)
 BLAS, bn, bw, (vaal)
 BLAAW, bn, nw, (blauw)
 BLEEKE, nw, v, (grasveld, om te bleken)
 BLEEND, 1 nw, o, *N, (raamschot) 2 bn, bw, (blind)
 BLEENN, nw, m, —, 1 (blinde man), 2 (grote, bijtende vlieg)
 BLEENKN, ww, st, Vt1: bluenk, dlw: ebluenkn, (blinken)
 BLEKNG, ww, zw, 1 (blaffen), 2 (geluid maken van vergenoegde biggen)
 BLEKSKENS, nw, (mazelen)
 BLIEJ, bn, bw, (verheugd)
 — SKOP, nw, v, (blijdschap)
 BLIEKNG, ww, st, Tt3: blik, Vt1: bleek, dlw: eblekn, (blijken)
 BLIEWN, ww, st, Tt3, blif, Vt1: bleef, Vt: bleewn, dlw: ebleewn, (blijven)
 BLIKUERKN, nw, o, (heel klein paardenras)
 BLOARE, nw, v, *N, BLUERKN, (blaar)
 BLOAZE, nw, v, *N, BLUESKN, (blaas)
 — Knap—, (varkensblaas)
 — BAAS, nw, m, (druktemaker, opschepper)
 — PIEPE, nw, v, 1 (pijp om haardvuur aan te blazen), 2 opschepper)
 BLOAZN, ww, st, Tt3: blüs, Vt1: bleus, 2: bleuzn, dlw: ebloazn, (blazen)
 BLOK, nw, o, BLUKKE, BLUKSKEN, (blok, brok)
 BLOOD, nw, 1 o, (bloed), 2 m, BLEUTE, BLEUTJEN. Biej — komm, (zich herstellen)
 — KOOKE, nw, (worst v. bloed en roggemeel)
 — KOOKN, nw, 1 (bloedkoek), 2 (sul)
 BLOOME, nw, v, *N, BLEUMKEN (bloem)
 — Ne — vuur 't gat krieng, (zonder moeite welgesteld worden); dr ne — van vuur t gat krieng, (er ook nog een voordeeltje aan hebben)
 BLOON, ww, zw, 1 (bloeden), 2 (schade lijden)
 BLOOND, bn, bw, (blond). Nen —n, (een blauwtje)

BLOOT, 1 bn, bw, (bloot, onbedekt), 2 bw, (alleen maar)
 BLÛEJN, ww, zw, (bloeien). De loch —t, (er zitten witte
 wolkjes onder de donkere)
 BLÛEJSLS, nw, (bloesem)
 BLÛEJSTEREG, bn, bw, winderig)
 BLUETN, ww, zw, 1 (ontbloten), 2 (zand van leemlaag
 afgraven)
 BOAGL, nw, m, —S, —KEN, (ereboog)
 BOAJNGENGR, nw, m, —S, (leegloper)
 BOAKE, nw, v, *N, (Paasvuur)
 BOAM, nw, m, BÛEME, BÛEMKEN, (bodem)
 BOAR, bw, (lonter)
 BOARD, nw, m, BÛERE, BÛERDJEN, (baard). N —
 dr of krieng, (klappen krijgen); wat vuur n —, (iets te
 eten)
 BOARG, nw, m, —N, (berg)
 —N, ww, st, (bergen)
 BOARKE, nw, v, *, BÛERKSKEN, (berk)
 BOARM, nw, m, (berm)
 —SIESKEN, nw, (barmsijsje)
 BOARS, nw, m, BÛERZE, BÛERSKEN, (baars)
 BOARVE, nw, v, *N, (draagplank om leem bij het steen-
 bakken van de kruiwagen op de vormtafel te gooien)
 BOAS, nw, m, BÛEZE, BÛESKEN, (zwezerik)
 BOAT, nw, m, —N, (voordeel)
 BOBLN, ww, zw, — in t zoepm, (door weinig eetlust in 't
 natte voer snuiven) Hoe —t in t zoepm, (hij heeft er
 geen zin in)
 BOD, nw, o, (bod). Iedr —, (ieder keer)
 BOEBAA, nw, m, —S, (iem. die luid en onnodig tegen
 anderen spreekt)
 BOEK, nw, m, BLIUK, BLIUKSKEN, (bui) Zik lellek in
 n — bietn, (zich zelf een strop bezorgen)
 —SLAANG, ww, zw, (hijgen)
 —ZEARTE, nw, (buikepijn)
 BOEMLAPR, nw, m, —S, (onverschillige slungel)
 BOENG, ww, st, Tt1: boege, Tt3: bog, Vt1: bueg, Vt:
 buengn, dlw: ebüeng, (buigen)
 BOER, nw, m, —N, —TJEN, (boer). De domste —n hebt
 de dikste earpl, (in het boerenbedrijf brengt dom werken
 vaak meer vrucht voort dan vertrouwen op wetenschap);
 nen — an de stroate weet van gin moate, (als een boer
 in de stad komt wonen, overdrijft hij alle steedse dingen);
 van n — noar n bürgr, dat geet as n ürgl, van n
 bürgr noar n —, dat geet zoer, (als een boerenmeisje met
 burger trouwt, krijgt ze 't veel gemakkelijker, maar als
 een burgermeisje een boer trouwt, krijgt ze 't veel moei-
 lker).
 —DERIEJE, nw, v, *N, *KEN, (boerderij)
 —N, ww, zw, (een boerenbedrijf hebben)
 —NDEERNE, nw, (boerenmeisje)
 —NSPIL, nw, (boerenbedrijf)
 —SKOP, nw, (boerengehucht)
 BOESKOOL, nw, (kabuiskool)
 BOETN, vz, 1 (buiten), 2 (behalve) — dat, (dat buiten
 beschouwing gelaten, bovendien)
 BOEZN, ww, zw, (druisen, van de wind)
 BOK, nw, m, BUKKE, BUKSKEN, (bok) A't de —ke de
 kùppe teeng bekaandr zett, bliewt de sikke gus, (bij
 strijd tussen de mannen, kan er niet vruchtdragend ge-
 werkt worden); n — rien, (in een lastig parket komen);
 eenn bie n — doon, (iem. er tussen nemen)
 —NG, ww, zw, 1 (bukken), 2 (bokkig zijn)
 —NSPROONK, nw, m, (hinkspel)
 —NSTEENTJEN, nw, (afgebroken voetje van kom of glas)
 BOKSE, nw, v, BOKSNS, BUKSNTJEN, 1 (broek (ach-
 terriem van paardetuig). Eenn de —op beenn, (iem. goed
 de waarheid zeggen); t an de — krieng, (het verspelen);
 doar geet ne — met n bûeys alleeneg, (daar loopt iem. vel
 over been); oet de — munn, (zijn behoefte moeten doen);
 wat zoo good kenn as zinne daangse —, (iets door en
 door kennen); zelf de — ook smeareg hebm, (zelf ook
 niet vrijuit gaan); dat striek ik an de —, (daar trek ik me
 niks van aan)
 BOKSNBEER, BOKSNMOAL, nw, (feestmaal bij 't in-
 schrijven van een trouwend jaar, waarbij door een in een
 boom opgehangen broek geschoten werd)
 BÖL, 1 nw, m, BÛLLE, BÛLKEN, (stuk, gedeelte). An —le,

(kapot); an twee —le, (in tweeën); doot'r nen — of (doe er een stuk af) 2bv, bw, (rond, bol)

BOLGLEASKEN, nw, (glas waar de voet af is)

—HENNE, nw, (kip zonder staart).

Trekt ne — n stat ees oet! (Pluk eens veren van een kikker!); bolhennspil, (eindeloze vrijage)

—STAT, nw, 1 (dier met afgekapte staart), 2 (erg korte staart of vlecht)

BOLLE, nw, v, *N, BULKEN, (stier)

BOLN, ww, zw, (tochtig zijn.) Wee —t, mut weetn te stoan, (wie geluk heeft, moet er zich naar gedragen)

—KNUP, nw, (bepaalde knoop in de zweep)

—PEETR, nw, m, —S, —KEN, (lisdodde)

BOLS, nw, bw, (tochtig, van koe)

BOM, nw, m, —N, (bons)

BOMME, nw, v, *, BUMKEN, (ontploffend ding)

BONGS, nw, m, (geluidgevende slag)

Nen — loopm, (een blauwtje lopen, ergens niet mee slagen); n — krieng, (afgewezen worden na verkering)

BOODL, nw, m, —S, —KEN (boedel)

BOOJN, ww, zw, 1 (regelen, schikken, met mensen), 2 (voor elkaar houden)

BOOK, nw, 1 (beukenoten) 2 o, BEUKE, BEUKN, (boek)

BOOKWAEJTE, nw, v, (boekweit). In de weelde —, (in 't wilde weg)

BOOLDRACHTEG, bw, bn, (luidruchtig)

BOOLDRBAAS, nw, m, (druk, lawaaierig kind)

BOOLDRN, ww, zw, (leven maken)

BOOLE, bw, (tegen 't middaguur)

BOOLTN, nw, m, —S, BUELTJEN, (bout)

BOOLTEREG, bn, bw, (wankel)

BOOLTRBATS, nw, m, (stuntelig iemand)

BOOLTRN, ww, zw, (ergens af vallen)

BOOM, nw, m, BUEME, BUEMKEN, 1 (boom), 2 (zware paal, met bepaald doel)

—LUEPR, nw, m, —S, —KEN, (eekhoorn)

BOONE, nw, v, uN, BUENTJEN, (boon)

BOONNAKR, nw, (bonenakker). Eenn n — op jaang, (iem. 't huis uitjagen zonder middelen van bestaan)

BOONT, bn, bw, (bont)

—JES, nw, (bijeengebonden gelezen aren)

BOORD, nw, m, BUERE, BUERDJEN, (boord)

BOOR, nw, o, —N, —TJEN, (boor)

BOORN, ww, zw, (boren)

BOORNS LICH, (vinkenslag)

BOOSM, nw, m, —S, (schoorsteenkap in boerenkeuken)

BOOTE, nw, v, —N, (boete)

BOOTN, ww, zw, (boeten)

BORG, nw, m, BURGE, 1 (borg), 2 (gesneden mann. varken)

BOS, nw, m, BUSKE, BUSKEN, (bos). Oet n — komm, voor den dag komen); eenn duur n — haaln, (iem. die zelf begonnen is, goed onderhanden nemen); an buskes, (ligging van koren na 't maaien)

BOS, 1 nw, m, BUSTE, BUSJEN, (stop, plug)

2 bw, (blut, op zwart zaad)

BOSBEAZE, nw, (blauwe bosbes)

BOSJAAGR, nw, (veldwachter)

BOSKATTE, nw, (boskat). Ne weelde —, (een furie)

BOSKEREK, bn, bw, (afgemat)

BOSKN, ww, zw, (iets in heen en weer gaande of schudende beweging brengen). Ne weege —, een wieg schommelen); dr hen —, (met grote lompe passen lopen); t — van t hatte, (het hevig kloppen van 't hart); dr op —, (er op slaan bij vechten of stoeien); t —et 'r op, (het gaat er van langs)

2 (van eikenhakhout talhoutjes maken)

BOSKOP, ww, (boodschap) Den breg de — ouwr, (die borrel is flink sterk)

BOT, nw, o, BUTTE, BUTJEN, (bot). De —e, ('t menselijk lichaam, als arbeidswerktuig); 'k hebbe dr de — nog neet noar stoan, (ik heb er nog geen zin aan); de — in berre en t ploaig op n stoel, (die is vel over heen) de —e oarns met vloang, (een voor 't lichaam inspannend werk opnemen); da's n — oet n skùl, (dat is een tegenvaller); de —e an hebm, (helemaal afgemat zijn); duur n hat — goan, (moeilijk te verdragen zijn); eenn de —e in n zak doon (iem. er bekaaid laten afkomen); dat brek oew gin —e, (dat is geen zwaar werk); de —e nog neet eslùtn

hebm, (nog niet volgroeid en sterk zijn); a'j de —e woarm
 hebt, (als ej 't op je heupen hebt); de —e dr vuur leg'ng,
 ('t werk aanpakken); de —e lüstrekng, (zich lichamelijk
 oefenen); de —e ploang, (zwaar werk doen)
 BÔTR, nw, v, {boter}
 — VLUETJEN, nw, o, (houten bakje voor boter)
 BOTS, bw, (onverwacht, plotseling)
 BOUWGROOND, nw, (grond, geschikt voor akkerbouw)
 BOUWMAESTRKEN, nw, (kwikstaart)
 BOUWN, ww, zw, (omploegen ter bezaaiing of bepoting)
 BOWISSE! uitr, (vast zwaar!)
 BRAAKE, nw, v, ne oale —, (een oud vervallen huis)
 BRAKNG, ww, zw, (breken, van vlas)
 BRAAND, nw, m, BRAENNKEN, 1 (brand), 2 (brand-
 stoffen)
 — KASTE, in de —, (in de brandverzekering)
 BRAANN, ww, zw, 1 branden), 2 (scherp smaken, schrij-
 nen), 3 (blussen, van kalk). t Braant um net vuur t gat of,
 (hij heeft het er net afgebracht)
 BRAEJN, ww, zw, (breien)
 BREANDEREG, bn, bw, 1 (koortsig), 2 (hardlijvig), 3
 ongeduldig, gehaast), 4 (hevig begerend)
 BREEDTE, nw, v, (breedte). t Zit um in de leangte of in de
 —, ('t moet toch ergens aan liggen)
 BREEF, nw, m, *WE, —KEN, 1 (brief), 2 (geschrift, akte),
 3 (winkelzakje), 4 (bankbiljet), vkw. Hee hef t —ken
 veluern, (hij komt te laat, van kind); koop-, skaejd —e,
 (koop-, scheidingsakten)
 BREKNG, ww, st, Tt1: brekke, Tt3: brek, Vt1: breuk, dlw:
 ebrûkn, (breken). Breknd heete, (ontzettend heet); zoo
 kôold, da'j t — kûent, (heel erg koud)
 BRENGN, ww, st, Tt3: breg, Vt1: brag, dlw: ebrag, (bren-
 gen)
 BREUN, ww, st, Tt3: brot, dlw: ebrod, (broeden)
 BRIEJN, ww, zw, (de „r" niet goed uitspreken, brouwen)
 BRILLE, nw, v, *N, (bril)
 BROA, nw, v, (rooster van draad met handvat en pootjes,
 om iets boven 't vuur te braden)
 BROAM, nw, (wakelgroen)
 BROAN, ww, st, Tt1: broa, Tt3: brût, dlw: ebroan, (braden)
 BRODN, ww, zw, (steken laten vallen)
 BRÔDS, bn, bw, (broeds)
 BROED, nw, v, BRUUDJEN, (bruid)
 BROEKNG, ww, zw, wed, (zich in willen spannen). Um —,
 (pootaan spelen)
 BROEN, bn, bw, (bruin). Ze — bakng, (het bont maken)
 BROES, nw, o, (schuim)
 BROEZN, ww, zw, Tt3: broest, (bruisen)
 BROMM, ww, zw, 1 (brommen), 2 (een standje maken)
 BROMRD, nw, m, 1 (knorrepot), 2 (bromvlieg), 3 (brom-
 fiets)
 BROMWORM, nw, m, (meikever)
 BROOD, nw, o, BRUE, BRUEDJEN, (roggebrood). Good
 zin — hebm, (een behoorlijk bestaan hebben); dat et gin
 —, (daar hoeft niet dadelijk wat aan gedaan te worden);
 a'w oew neet hadn en gin —, dan mo'w van oarmood
 stoete vretn, (we zijn dankbaar voor je hulp, maar zonder
 die was 't misschien nog beter gegaan); de —kroemn stekt
 um, (de welstand slaat hem naar 't hoofd); den kan wal
 hen — borgn goan, (die is er wel goed voor)
 BRÔS(bn, bw, {blut}. — stoan, (niks meer hebben)
 BRUEDRKES, nw, (heel kleine aardappeltjes, in de schil
 gebraden)
 BRUER, nw, m, —S, —KN, (broer)
 BRUGGE, nw, v, BRUG'NG, BRUG'SKEN, 1 (boterham),
 2 (brug), 3 (bankje om achter 'n koe te zetten bij 't kalven)
 BRÛKKE, nw, v, (breuk). Ne — as n dreejskuutjeen, (een
 erge breuk)
 BRULFNNUEGR, nw, (iem. die voor 'n bruiloft uitnodigt)
 BRULFTE, nw, v, *N, (bruiloft)
 BRULN, ww, zw, (luid schreien)
 BRUML, nw, m, —S, —KEN, (braam)
 BRÛSTEG, bn, bw, 1 (blakend van gezondheid of krachten),
 2 (door onvolledige bekleding lichamelijke welgedaanheid
 tonend)
 BRÛT, —TE, —JEN, (houten bord). n — vuur n kop hebm,
 (een harde kop hebben)
 BÛE, nw, m, (long en lever van geslacht dier)

BUEJS, nw, o, *ZN. —KEN, 1 (kort jasje, jekker), 2 (lastige, ondeugende jongen). Dat slit of as Borrewiek zin —, (dat gaat vanzelf langzamerhand over); eenn zoo good kenn as zin daangse —, (iem door en door kennen); n toa —, (iem. die lichamelijk veel verdragen kan); doott t oale — neet vot vuur 'j n niej hebt, (gooi geen oude schoenen weg, voor je nieuwe hebt)
 BUEKNBOOM, nw, m, (beuk)
 BUENDEG, bn, bw, (stevig). n — spil, (een stevig bouw-
 sel)
 BUENDR, nw, m, —S, (Hectare)
 BUENG, ww, zw, Ttl: buege, Vt: buengn, dlw: ebuengd, (buigen)
 BUEWTN, bw, (boven)
 BUFL, nw, m, —S, (lomperd)
 BUIHAND, nw, n, (schelm)
 BUKR, nw, m, —S, (groot, fors mens of kind)
 BUKNGGE, nw, v, —N, *KJEN, (bokking)
 BUL van nen keal, (forse, sterke man)
 BULKNG, ww, zw, 1 (loeien); 2 (luid boeren) — as ne koo, (erg boeren); t bulket mij op, (ik moet boeren)
 BUN, nw, m, (harde laag in de grond)
 BUNGL, nw, m, —S, —KEN, (schommel)
 —N, ww, zw, (schommelen, slingeren, hangen). Dr biej —, (er bij aan hangen)
 —SIESKES, nw, (mezen, die in de dennen voedsel zoeken)
 BUNNE, nw, v, *, *KEN), zoldergedeelte, lager liggend dan 't overige)
 BURGEMAESTR, BERGE—, nw, (burgemeester)
 BURGR, nw, m, —S, (inwoner van de stad, niet boer)
 BUS, nw, m, —TE, —JEN, (barst)
 BUSL, nw, m, —S, —KEN, (borstel) Nen — trekn, (een hoos gezicht zetten)
 —N, ww, zw, (borstelen)
 BUSSE, nw, v, *N, **KEN, (bus)
 BUSTE, ww, v, —, *JEN, (borst). t op de — hebm, (kou in de longen hebben)
 BUIJE, nw, v, *N, *KEN, (bui)
 BUUKS, bw, (bolle kant van de bikkels)
 BUUL, nw, m, —E, —KEN, (zakje). Met n toon — be-
 taaln, (bij verrekening voldoen); n lesn slag dut n — net zoovulle as t geald, (wie vertrouwen geniet, komt daar-
 mee soms even ver als met geld)
 BUUNG, ww, st, Ttl: buuge, Tt3: bog, Vt: bueg, dlw: ebuengn, 1 (doorbuigen), 2 (toegeven, zich schikken)
 BUIRE, nw, v, *N, *KN, (draagbaar)
 BUURN, ww, zw, (tillen)
 BUURTE, nw, v, *N, *JEN, 1 (beurt), 2 (nabijheid). Ums te —n, (om de beurt)

D

DAAL, —E, bw, (omlaag). Smiet oew —, (ga zitten!); — skeetn, (neerschieten); de rogg'is —, (de rogge is ge-
 maaid); dr achtr —e komm, (achter 't net vissen)
 DAAMP, nw, m, DEAMPE, 1 (damp), 2 (rook), 3 (mist). t in — jaang, (zich ergens mee haasten); — op reang kan de loch neet verdreang, (damp in de lucht, na regen, voorspelt nog meer regen); nen kooln —, (een koude mist)
 DAAMPEG, bn, bw, (mistig)
 DAAMPM, ww, zw, (damp of rook afgeven)
 DAANGS, bw, 1 (overdag), 2 (opwerkdagen), bn, (daags)
 DAANK, nw, m, (dank)
 DAANKNG, ww, zw, 1 (bedanken), 2 (een dankgebed doen)
 DAANKNSWEARD, bn, (waard om voor te bedanken, wel bedankt)
 DAANSN, ww, zw, (dansen)
 DABLN, ww, zw, (uit de school klappen)
 DAF, bn, bw, (doodmoe)
 DAFTEG, bn, bw, 1 (aanzienlijk), 2 bw, (in flinke mate). n — spil, (een voornaam huishouden); ne heele —aejd, een op 't oog aanzienlijke dame)
 DAG, nw, m, DAAGE, DAGJEN, (dag). De —e, (Kerstmis, Pasen of Pinksteren); de —e hebt non mer kop en stat, (we hebben de donkere dagen voor Kerstmis); zinnen —

hebm, (een goede dag hebben); oarns ginnen grootn —
 van hebm, (ergens geen vertrouwen in hebben); aandre
 —e'keand hebm, (betere tijden gekend hebben); an n —
 leg ng, (aan geld opbrengen)
 DAGDUUREG, bw, (in de dagelijkse loop der dingen)
 — WOARK, nw, o, —, (32 are)
 DAJN, ww, zw, (doelloos lopen)
 DAK, nw, o, DAAKE, — DAKSKEN, (dak) Dr was miej
 te vulle — op t hoës, (er waren me te veel mensen om-
 heen)
 DALLE, nw, v, *N, *KEN, (achterhoofd)
 DALS, nw, m, nen —, (niemendal); t wordt nen —, ('t
 wordt niks)
 DALSKACH, nw, m, DALSKACHTE, (deugniet)
 DAM, nw, m, DAMME, DAMKEN, (dam)
 DAN, 1 bw, vw, (dus dan), 2 bw, op die tijd), Neet —?
 (Is 't niet?)
 DANNE, nw, v, *, *KEN, (denneboom) In de —n, (in de
 dennebossen)
 DANNSKRAAPESL, nw, o, (afgefallen dennenaalden)
 DANNTUKR, nw, m, —S, —KEN, (kneu) Roon —, (ko-
 perkneu); griezn —, (heidekneu)
 DARDAN! uitr. (Ziezo dan!)
 DAT, DA, AT, A, 1 vw, (dat), DAT, 2 aanw. vnw, (dat).
 — min vaa was, (mijn overleden vader)
 DATTEENE, tw, 13)
 DATTEG, tw, 30)
 DAUWNETL, nw, (dovenetel)
 DAWLN, ww, zw, (stoeien)
 DEAMPKEN, nw, (trek aan sigaar)
 DEAMPEG, bn, bw, (asthmatics)
 DEANKNG, ww, st, Tt3: dech, Vt1: dach, Vt2-3: dachn,
 dlw: edach, (denken). t Ha'k e —, (dat dacht ik ook!);
 oarns an —, (ergens om denken)
 DEARN, ww, zw, (schade doen)
 DEE, 1 aanw. vnw, VE en Mv, (die), 2 betr. vnw. VE en
 Mv, (die), vaak met 'T. Van dee dr —, (van zodanige
 ...); ... en —, (... en de zijnen)
 DEEGE hebm, (goed aarden kunnen, het naar de zin heb-
 ben)
 DEEL, nw, o, —E, —KEN, (gedeelte)
 — EGE, nw, v, (boedelverdeling)
 — N, ww, zw, (verdelen)
 DEENKSLDAG, nw, (Dinsdag)
 DEENN, ww, zw, 1 (een dienst bewijzen), 2 (als dienst-
 meisje werken)
 DEENK, nw, o, DINGE, DINGSKEN, (ding) ... en —e,
 (... en zo meer)
 DEEPE, bn, bw, (diep). Dr — duur goan, (diepzinnig
 redeneren)
 DEER, nw, o, —S, —KN, (dier) n — van n —, een hele
 grote ...)
 — MEANSKE, nw, (beestmens)
 DEERNE, nw, v, *S, *TJEN, (jongedochter, meid)
 DEKN, nw, m, —S, —KJEN, (deken)
 DEKNG, ww, zw, (bedekken)
 DEKNGGE, nw, v, (dekking)
 DEKSETAATRS, —NOGANTOO! uitr. (wel drommels!)
 DEKSLS, bn, (drommels)
 DELLE, nw, v, *N, *KEN, 1 (deel, van boerenhuis). Op de
 —, (in de ruimte van de deel); dr is um n gat in de —
 'vûln, (hij heeft een geldelijk verlies geleden); 2 (laagte
 in 't land)
 — G, bn, bw, (lammenadig)
 DEN, 1 aanw. vnw., ME, (die), 2 betr. vnw. ME, (die)
 — GENNEGEN, V: de —G, O: dat —e, Mv: dee —,
 (degenen)
 DENS, nw, m, *ZN, —KEN, (opdonder)
 DENZEG, bn, bw, (hobbelig, oneffen)
 DENZELN, V: dezelfde, O: tselfde, Mv: dezelfde, (dezelfde)
 DENZN, ww, zw, Tt3: denzet, 1 (op en neer schudden), 2
 (stuitten)
 DETTAA, nw, m, —S, DETJEN, (grootvader)
 DEUNTJES, dr — an hebm, (er plezier aan hebben); op de
 — wean, (in zijn schik zijn)
 DICHTTE, bn, bw, 1 (dicht op elkaar), 2 (dicht, afgesloten)
 DIEJN, ww, zw, (zwellen)
 DIEK, nw, m, —E, —SKEN, (wat opgehoogde weg)

DIENS, i.w, m, (dienst). Eenn nen — doon, (iem. een — bewijzen)

DIESL, nw, m, —N, —KEN, 1 (distel), 2 (timmermansbijl)

DIK, bn, bw, (dik). Zoo — as ne perre, (volgevreten)

—KE, bn, bw, (dronken). Zoo — as doeend man, n driet-hoes, nen Malajr, ne oele, Mestrich, (erg dronken); knon —, (stomdrunken); —boeksoawnd, (Oudejaars-avond)

DIL, nw, m, —N, —KEN, (deel van de schop dat de steel omsluit), t In n — hebm, ('t in 't kruis hebben)

—LE, nw, v, (laagte in 't land)

DINGE, zie: DEENK, (ding), nw, v, Weetn van —e, (geen groentje meer zijn); wat wee-r iej van —, (wat weet jij daar nou van)

DINGN, ww, st, Tt3: deengt, Vtl: dung, dlw: edungn, (mee-dingen)

DISL, nw, m, —S, —KEN, (disselboom)

—HAAMR, nw, (ijzer waar het achterhout van een wagen mee op de disselboom zit)

DISN, aanw. vnd, V: *SE, O: DIT, Mv: *SE, (deze)

DISTRN, ww, zw, (redetwisten). Distbruer, (twistziek iem.)

DOAJAKKE, nw, v, (sloddervos)

DOAJE, nw, v, —, *N, DUEJKEN, (niet nette vrouw)

DOANEG, bw, (terdege)

DOAR, bw, (daar). — mut t hen, (die kant moet het uit)

—BIEJ, bw, (bovendien)

—GENTR, bw, (daarginds)

DOARM, nw, m, —E, DÜERMKEN, (darm)

DOARUMME, vw, (daarom)

DOATN DOON, ww, (zijn best doen)

DOBM, ww, zw, (in schudding raken of kunnen raken)

DOBLN, ww, zf, t —t dr umme, ('t zal er om gaan)

DODDEG, DODDEREG, bn, bwm, (ziekelyk, zwak). Lan-ge neet —, (lang niet mis, prima)

DOCHTR, nw, v, —S, DÜCHTRKEN, (dochter). N eenn kuemp um de —, n aandrn um de moo en n doardn um alle baejde, (de een wil dit, de ander dat en sommigen alles)

DOEKNG, ww, zw, Tt2: doeket, dlw: edoeket, 1 ww, (buk-ken, hurken); 2 (omhelzen)

DOEM, nw, m, —N, DUUMKEN, (duim)

DOER, gin — hebm, (onrustig worden)

—N, ww, zw, (duren). t neet — kunn, (het niet uit kun-nen houden); t kan neet —, ('t is niet duurzaam)

DOESKOP, nw, m, (kop met slordig lang haar)

DOESTEREG, bn, bw, 1 (ongekand), 2 (soezerig)

DOESTERIK, nw, m, —KE, (iem. die zijn uiterlijk ver-waarloost)

DOEWE, nw, v, *N, DUUFKEN, (duif) Ne oale —, (een dame van middelbare leeftijd)

DOEWN, ww, zw, (dreunen)

—BÜNNE, nw, (duiventil)

—SKOERS, nw, (duizendschone)

DOEWNEUREG, bn, bw, (eigenzinnig, onhandelbaar)

DOEZND, tw, (1000)

—BEENR, nw, m, (duizendpoot)

DOKTR, nw, m, —S, DOKTRKEN, (arts). — Dul, (eigen-wijze praatjesmaker)

DOL, bn, bw, 1 (wild), 2 (duizelig, draaierig), 3 (niet meer passend, van schroef). Nen —n keal, (een wildebras); zoo — as n eanekuukn, (erg draaierig)

DÖL, nw, m, DÜLLE, DÜLKEN, (handvat van zeis)

DOLBOTR, nw, m, —S, —KEN, (wildebras)

DOLN, ww, zw, 1 (wild en gek doen), 2 (ijlen)

DOM, bn, bw, (dom). Zoo — as n buentjen, (oliedom); eenn — küjn, (iem. door praten van de wijs brengen); zoo — as ne oele, as nen osn, as de duuw, (erg dom)

DOMMENEERN, ww, zw, (tieren en vloeken)

DONDER, nw, m, (man, dien men iets verwijt)

DOO, bn, bw, (dooi). — hooln, (tegen vorst beschermen)

DOOD, 1 bn, bw, 1 (dood), 2 (doods), 2 nw, m, (dood, sterven)

—DOON, ww, (slachten)

—HOUWN, ww, (doodslaan)

—JAAGR, nw, (racefiets)

—LEGRKEN, nw, (hen, die veel eieren legt, maar dan sterft)

DOOF, bn, bw, (doof). Zoo — as ne skarre, (stokdoof)

DOOK, nw, 1 m, DEUKE, DEUKSKEN, 1 (doek), 2 (luier), Oet de —e doon, (uiteenzetten, verklaren)
 2o, (doek, als stof)

DOOL, nw, o, (uiteindelijke bedoeling), Gin — hebm, (geen zin, geen reden hebben)

DOOMIE, nw, m, —S, (dominée)

DOOMPELEG, bn, bw, (miezerig, van weer)

DOON, I ww, st, Tt1: doo, Tt3: dut, Vt1: deer, Vt: deern, dlw: edoan, 1 (doen), 2 (geven), 3 (kosten, 4 (in werking komen),
 II hulpww, om het bezig zijn met iets uit te drukken.
 III nw, 1 o, (manier van doen), 2 m, (dode).
 Met te — hebm, 1 (medelijden hebben met), 2 (te maken hebben met); met eenn —, (iem. raadplegen over iets); oarns ouwr —, (iets ter sprake brengen); t is tr um te —, (het is bijna zover); dr umme —, (er om wedden of wedijveren); edoan hebm, ('t werk af hebben); hee dut, ('t komt in werking of beweging); eenn dr oet —, (iem. er uit gooien); dr achter hen —, (de deur uit gooien); dr eenn in —, (er een inschenken); in t hok —, (in hechtenis nemen); dr of —, (er van wegdringen); eenn dr bieje —, (iem. te grazen nemen); t is edoan of eloatn, (kies wat je wilt); dr umme —, (te grazen nemen); um den —, (zo ongeveer); eenn wat —, (iem. kwaad doen); dood —, (doodmaken); dr wat an of —, (er iets toe doen); dr met hen —, (toegeeflijk zijn, tegemoetkomen en laten begaan) zik op —, (zich opdoffen); hen —, (aanreiken); met eenn wa — kunn hebm, (met iem. wel kunnen samenwerken of overweg kunnen), niks met te — hebm, (geen last mee hebben); dr een an —, (een doen verliezen) ofedoan hebm, (niks meer kunnen beginnen ergens tegen); mekoar neet vulle —, (niet veel verschillen)

DOONDERIEJE, nw, v, 1 (maligniteit), 2 (voor de gekhouderij), 3 (onenigheid, getwist)

DOONDR, nw, m, (donder)

— JAANG, ww, (gekheid, keet maken)

— N, ww, zw, 1 (donderen), 2 (met lawaai vallen). Doondrt dood; (Loop naar de bliksem!); — in de kaale bueme gef n nat vuurjoar, (onweer in de winter voorspelt een regenachtig voorjaar)

— PARRE, nw, v, *N, *KEN, 1 (grote pad), 2 (zwaarlijvige, onvriendelijke vrouw)

— BEAZN, — KRALN, nw, (vruchten van de wilde sering)

— S, bw, (heel erg)

— SKOER, nw, o, —S. —KN, 1 (donderbui), 2 plant: hane-poot)

— WURMKES, nw, (kleine mugjes, die vóór onweer vliegen)

DOORN, nw, m, DUERNE, DUERTJEN, (dooier)

DOP, nw, m, DÜPPE, DÜPKEN, 1 (dop), 2 (klein, rond deksel)
 De —e, (de ogen, minachtend)

DORRE, nw, v, *N, DÜRRKEN, 1 (mannetjesbij), 2 (futloze of haveloze man)

DRAANK, nw, m, (sterke drank)

DRAAWN, ww, zw, (draven)

DRACH, nw, m, —N, —JEN, 1 (klederdracht), 2 (sterkte in weefsel). Dr zit —in, (het is sterk)

DRAEJDHÜEREG, bn, nw, 1 (onoprecht en verward in het praten), 2 (weerspanneg)

DRAK, nw, m, 1 (modder), 2 (uitwerpselen). In n — sloan, n — trean, 1 (beroddelen), 2 (afkammen)

DRAM, nw, m, nen — op t lief hebm, (aldoor zeuren en malen)

— M, ww, zw, (zaniken)

— METITJEN, nw, (fopspeen)

— RD, nw, m, (zeurpot)

DRANG, nw, m, (dringende kracht)

DRAPPEG, bn, bw, (kwabberig)

DREANG, ww, st, Tt1: dreage, Tt3: dreg, Vt1: dreug, Vt: dreung, dlw: edreang, (dragen)

DRECHTIG, bn, bw, (drachtig)

DREE, —JE, tw, (3). — leangtn — breedtn, (op zijn elf en dertigst)

DREEJ, nw, m, —N, (draaiing, dending, bocht). Um n —, (voorbij de bocht)

— ANGL, nw, m, (twistzoeker)

— HOAL, nw, (als hefboom gebouwd „hoaliezr")

— N, ww, zw, 1 (draaien), 2 (wenden, van voertuig of dier),

3 (onoprecht praten). Oarns t gat bie in ----, (zich op slinkse wijze een goede plaats bezorgen)

DREEJSKUUTJEN, bw, (draaimolen). Zoo dol as 't peard van t ----, (vreeselijk duizelig)

---- STUUTN, nw, m, —S, *TJEN, (iem. die niet oprecht zijn mening zegt, maar zo praat, dat hij een ander door ergernis of uitlokking er toe brengt wel openhartig te zijn)

---- WOARVL, nw, (draaibaar stuk in het paardeleidsel)

DREEKLEZOO, nw, m, —S, ---- TJEN, (baksteen van $\frac{3}{4}$ van de gewone dikte)

DREEKN, nw, o, (15-cent stuk)

— OP, nw, (grasachtig onkruid)

DREELASKE, nw, v, *N, (okselstukje in ondergoed)

DREELEENK, nw, m, (drieling)

DREENKNG, Vt: druenk, dlw: edruenk, (drinken). Iej küent 'r met miej wal oet —, (dat is tussen ons wel te regelen)

DREESTIKNG, ww, zw, (stekelige dingen zeggen)

DREESTIKR, nw, (iem. die „dreestikt“)

DREESTAAND, nw, m, (drietandige greep)

DREEVOOT, nw, (drievoet, om ketel op boven de haard te zetten)

DREMLN, ww, zw, (dralen)

DREUSEM, nw, m, (kwade droes)

DREPSE, nw, o, (wilde haver)

DREUZE, kwoa, nw, v, (kwade droes)

DRIEKESMAN, nw, m, (bep. boerendans)

DRIESTE, bn, bw, (mooi aangekleed, hups)

DRIETE, nw, v, (weke mest)

DRIETHOES, nw, (WC)

DRIETN, ww, st, Tt3: drit, Vt1: dreet, dlw: edretn, (zijn behoefte doen). Dat loat hen ----, (bekommer je daar niet om); eenn wat ----, (op iemands gezegden niks uitdoen); a'j huegr weelt ---- a'j t gat hebt zitn, dan bast oew n ears, (wie zich voornamer wil voordoen, dan hij is of iets groters wil doen dan waartoe hij in staat is krijgt spot en schade)

DRIEWN, ww, st, Tt3: drif, Vt1: dreef, Vt: dreewn, dlw: edreewn, 1 (drijven), 2 (voortdrijven, voortjagen)

DRIEWR, nw, m, —S, —KEN, (drijver, bij de jacht)

DRIF, nw, m, 1 (aandrijvende kracht, jachtlust), 2 (sterke stroming)

DRIL, nw, o, 1 (geleiachtige massa), 2 (blauw katoen voor rokken)

— DRD, nw, m, (aanstellerige, fatterige man), ook DRILHAKKE.

— LEPIETJEN, nw, (draaitolletje)

— N, ww, zw, (vlug rondwentelen). Hee ----t van gekkegaejd. (hij weet van inbeelding niet wat hij doen zal)

DRINGN, ww, st, Vt: Tt3: dreenk, Vt1: drung, dlw: edrungn, (dringen)

DROAD, nw, 1 m, DROE, DROEDJEN, 1 (draad), 2 o, (metalen draad), 3 (draadafrastering). Oarns met vuur n ---- komm, (ergens mee op de proppen komen)

---- NEAGL, nw, m, 1 (spijker), 2 (iem. die een goede kans niet benut, of niet tot iets opgewekt kan worden, Jan Salie)

DROBL, nw, m, —S, —KEN, (hoeveelheid bij elkaar, tros)

DROEF, nw, m, DRUUFKEN, 1 (tros, hoopje), 2 DRUUEWE, (druif)

— KEN, nw, (rozetje aan de pet, ten teken van rouw). n — an de pette hebm, (terneergeslagen zijn)

DROK, bn, bw, (veel te doen hebbend)

— TE, nw, v, 1 (ruzie, verwickelingen) 2 (haast)

---- TEMAACKR, nw, (lefmaker)

DROLLIES, nw, m, (sufferd)

DROOSJES MAAKNG, (gekke dingen doen)

DROP, nw, o, DRUPKEN, (kudde)

DRUEDEREG, bw, ow, (draderig)

DRUEGE, bn, bw, (droog). Eenn dr nen — druengn hen doon, (iem. een lik uit de pan geven); n dr — of krieng, (een schrobbering krijgen)

DRUEGTE, nw, v, (droogte)

DRUEM, nw, m, —E, —KEN, (droom)

---- ERIEJE, nw, v, (gedroom)

---- M, ww, zw, 1 (dromen), 2 (in dwaling verkeren)

DRUENG, ww, zw, (drogen), dlw: e—nd.

DRUENKN, nw, o, (drankje)

DRUETLN, ww, zw, (aarzelen)

Druetlgat, (weifelaar)

DRUETEG, bn, bw, (teuterig)

DRUEZL, in n —, (onbewust, in sleur)
 DRUK, nw, m, (verdrukking)
 — NG, ww, zw, Tt1: drukke, Tt3: drok, Vt: drokn, dlw:
 edrok, (drukken)
 DRUPKEN, nw, o, (druppel)
 DUBLD, bn, bw, (dubbel)
 DUCH, miej —, miej —, (Nou, nou!)
 DUCHN, ww, zw, 1 (vrezén), 2 onp, (dunken)
 DUCHTEG, bn, bw, (flink, erg)
 DÚEJTE, nw, v, *N, *JEN, (duit)
 DUENE, op de — wean, (goed gemutst zijn)
 DIENK, nw, m, (dunk)
 DUENG, ww, zw, Tt1: duege, Tt2: duengt, Tt3: duegt, Vt:
 duengng, dlw: e—duengnd, (deugen). Den —t neet in de
 wos, (die mag er niet bij)
 DUEPM, ww, zw, (dopen)
 DUER, bn, bw, (duur). An de —ste moark wean, (de
 hoogste prijs moeten betalen)
 — AABL, bn, bw, (kostbaar)
 — N, nw, m, —E, —TJEN, (doorn). n — dr met oet n voet
 hebm, (het ergste achter de rug hebben)
 DÚERTN, van hiertn tot (de) —, (van hier tot daar)
 DUEZE, nw, v, *N, DUESKEN, (doos)
 DUK, nw, m, —KE, —SKEN, (deuk)
 — NG, ww, zw, (indeuken), dlw: edok.
 DUL, zie DOL
 DUNEGGE, n, v, DUNEG'N, (slaap, van het hoofd)
 DUNNE, bn, bw, 1 (smal), 2 (goed vloeibaar) t Lop —
 bie, ('t valt tegen)
 DUNN, ww, zw, (uitdunnen)
 DÜNN, ww, zw, dlw: edüend, (uitpuilen) De oong —t oew
 in n kop, (de ogen puilen er van uit); zitn te — op n
 stoel, (ongans zijn van 't veel eten)
 DUPJEN, nw, o, *S, (dubeltje). Zoo gek as n —, (hele-
 maal mal); wee't gin — weet te verzoepm, weet'r ook
 gin te vedeenn, (wie geen goed gebruik van geld weet
 te maken, zal ook wel niet handig zijn om het te ver-
 dienen); wal op n — künn driln, (zwierig en vlot zijn,
 van meisjes)
 DÜPM, ww, zw, (van de dop ontdoen)
 DÜRF, ook DÜRVE, nw, (durf). Vol — zitn, (veel moed
 hebben)
 DÜRVN, ww, Tt3: dürf, (durven)
 DÜS, nw, m, (dorst)
 DÜSKESTOK, nw, m, (dorsstok)
 DÜSKN, ww, zw, Tt2: düsket, dlw: edüsket, (dorsen). Eenn
 hen waatr — hebm, (niet goed bij 't hoofd zijn); — um
 t hoes, (lawaai maken bij huis) dr hen —, (hard weg-
 lopen)
 DUUKNG, ww, st, Vt: duek, dlw: edükn, (duiken)
 DUUKR, nw, m, —S, —KEN, (duiker)
 DUUMEK, nw, m, 1 (duimlapje), 2 (scharnierhengsel)
 DUUMSTOK, nw, m, (duimstok)
 DUUN, ww, zw, 1 (uitleggen, verklaren), 2 —op, (een teken
 zijn van...)
 DUUR, 1 vz, (door), 2 bw, (verder, voort). — t al hen, (ge-
 middeld, gewoonlijk); dr — sprekng, (de zaak goed uit-
 praten, opspreken)
 — DACH, bv, bw, (weloverwogen)
 — DOON, ww, 1 (doormidden doen), 2 (doorschrappen, er
 niet meer op rekenen)
 — DRIEWR, nw, (drevel)
 DUURE, nw, v, *N, *KN, (deur) Achtr de — hen doon,
 ('t huis uit gooien); eenn de waage vuur de — skoewn,
 (iem. in 't nauw drijven)
 DUURGAANK, nw, m, 1 (mogelijkheid om voort te gaan),
 2 (deuropening) — hebm, (werkelijk gebeuren, verwezen-
 lijkt worden)
 — GOAN, ww, 1 (werkelijkheid worden); 2 (doorbarsten),
 3 de schijn wekken), 4 onp, (vergeten worden); t geet 'r
 um duur, (hij denkt er niet meer aan)
 — GROONN, ww, (doorgronden)
 — KOK, nw, m, (stampot)
 — KOKNG, ww, (als stampot koken)
 — NGAANK, nw, (deuropening)
 — SKEETN, ww, (verder gaan in een bepaalde richting)
 — SKEMRN, loatn —, (een goed verstaander duidelijk ma-
 ken)
 — SLAG, nw, m, 1 (overwicht), 2 (vergiét)

DUURSTOAN, ww, (verdragen, lijdén)
—ZETN, ww, (volhouden)
DUUSTR, bn, bw, (donker). In —n, (in het donker); t
 zut'r — oet, (het lijkt niet rooskleurig)
DUUWL, nw, m, —S, —KEN, (duivel). Woer't de —
 drit, doar drit e bieje huepe, (niet eerlijk verdiend geld
 valt toe aan die al veel hebben); in tied van nood vret
 de — vleeng, (nood breekt wet); — dag! (drommels!);
 de — oontkrûpn wean op healdriechn dag, (de duivel
 nog te slim af zijn); al n —, (de hele bliksemse boel); —
 stoark, (stofsoort voor onderbroeken)
 —S, bn, bw, 1 (duivels), 2 (allerverschrikkelijkst erg)
DUUZL, nw, m, in n —, (bezwijmd)
 Eenn in n — houwn, (iem. buiten westen slaan)
 —N, ww, zw, (duizelen)
DWAL, nw, m, oarns met in n — wean, (van iets een
 verkeerde voorstelling hebben, iets niet kunnen vatten)
 —DEREG, bn, bw, (verstrooid, vergeetachtig van ouder-
 dom)
 —LE, nw, v, *N, *KEN, (beginselloze vrouw)
 —N, ww, zw, 1 (lopen zonder de weg te weten), 2 (doel-
 loos of onzinnig rondlopen). t —t mij nog wa, (er staat
 me nog wel iets van voor)
DWAS, bn, bw, 1 (dwarsliggers), 2 (tegenwerkend, onge-
 zeggelijk)
 —BONGLERIEJE, nw, v, (dwarsdrijverij)
 —BONGLN, ww, zw, (door niet meewerken hinderlijk zijn)
 —WAAGE, nw, (dwarsdrijver, tegenwerker)
DWINGEREG, bn, bw, (precies eigen zin willende doen)
DWINGERIEJE, nw, v, (pogingen om eigen zin door te
 drijven)
DWINGN, ww, st, Tt3: dweenk, Vt1: dwung, dlw: edwungn,
 (dwingen)
DWINGRD, nw, m, (kind dat altijd zijn zin wil doorzetten)
DWOAS, bn, bw, (dwaas)

E

EAGE, nw, v, **NG, EAGSKEN, (eg)
EAKSTR, nw, m, —S, —KEN, (ekster). A'j — stuert,
 krie'j boonte vuegl wier, (wie wind zaait, zal storm oog-
 sten)
EALS, nw, m, (elzeboom)
EAMPEREG, bn, bw, (prikkelbaar)
EAMPNSTAT, nw, m, (lichtgeraakt persoon)
EANE, nw, 1 v, *N, (eend), 2 m, EANNKEN, (einde). Wat
 bieje n — hebm, (ergens mee bezig zijn); dat kuemp op eenn
 —oet, (dat komt op 't zelfde neer); aejt wat bieje n —
 hebm, (altijd streken uithalen); t —ken too, (de blinde
 darm); ... en gin —, (... nog aan toe); op n — stoan, (op-
 standig zijn); gin — of beskeed van krieng, (geen touw
 aan vast kunnen knopen) (taal noch teken); an t —
 brengn, (levensonderhoud verschaffen, levenslang); at
 alle —kes te hoope komt, (als puntje bij paaltje komt)
EANKL, 1 bn, (enkel). 2 (bn, bw, (dun, tenger, gering)
 —T, 1 bw, (een enkele keer), 2 nw, m, (inkt), 3 nw, o, *S,
 *KEN, enkel)
EANSPAN, nw, o, —N, (inspan, van boerenwagen)
 —LIENE, nw, (leidsel voor één paard)
EAR, bw, (eerder). 'k Leuwe a'w mekoar — ezeen hebt,
 (waar je me nu op betrapt, heb ik van jou ook wel ge-
 zien)
 —BEAZE, nw, (aardbei)
 —DOANEG, bn, bw, (op eerbewijs gesteld)
 —E, nw, v, (eer)
 —LEKE, bn, bw, (eerlijk)
 —N, ww, zw, (eren)
 —NS, nw, m, (reden, goed voorwendsel)
 —PL, nw, m, —, —KEN, (aardappel) — moal, (sober maal,
 aangeboden aan de gevers van aardappelen aan iem. die
 geen wintervoorraad had); — met knoopsgeatr, (stamp-
 pot van snijbonen)
 —S, nw, m, *ZE, —KEN, (aars)
EAWN, 1 bw, (eventjes), 2 bn, bw, (even, van getal)
 —DUUWLS, bw, (desondanks)
 —OALDR, nw, (iem. van gelijke leeftijd)
 —MEANSKE, nw, (gelijke, naaste)

EAWRDASSE, nw, v, **N EAWRDASKEN, (hagedis)
 EAWRTJEN hef um te pakog, (hij is lui)
 ECH, bn, bw, (echt)
 EEGAAL, bw, (gelijkmatig)
 EEK, nw, o, 1 (afkooksel van bonen), 2 (vocht uit hout)
 — L, nw, m, —S, —KEN, 1 (eikel), 2 (hekel)
 — N, 1 nw, m, —, *SKEN, (eikeboom), 2 bn, (eikenhou-
 ten)
 EEN, tw, (1)
 — EWEGGES, bw, (naar één plaats)
 — G, bn, (eigen). — in t hoed, (als kind aan huis)
 — GSGEBOOND, bn, bw, (met onderling vertrouwen)
 — GWIES, bn, bw, (eigenwies, klemt. op ee)
 — GWIEZEGAEJD, nw, v, (eigenzin)
 — LEUS, bw, (eenzaam)
 — N, 1 onb. vvw. (iemand), 2 (een zekere —)
 In —, (opeens)
 EERS, 1 bw, (eerst), 2 bn, M, V, O en Mv: —TE, (eerste).
 Van n —n, (binnenkort)
 EESKN, ww, zw, (eisen)
 EEWEGAEJD, nw, v, (eeuwigheid)
 EEZEMENNKEN, op oew —, (dat zou je wel willen)
 EEZL, nw, m, —S, —KEN, (ezel)
 EFKES, bw, (eventjes)
 EGGE, bie —, (op zijn gemak). In eigennamen: (stuk in
 cultuur gebrachte grond); t spil neet an de — hebn (de
 boel niet voor elkaar hebben)
 EGEE, bw, (helemaal, met ontkenning) — 't neet, (hele-
 maal niet); — ginn, (helemaal geen); da's dr — ginn, (die
 telt niet mee)
 EGNG, ww, zw, (eggen), Tt1: egge, Tt2: eg't.
 ELLE, nw, v, (ellemaat)
 ELLBOANG, nw, v, —, (elleboog)
 ELLSTIEK, nw, o, (elastiek)
 — SLINGR, nw, (katapult)
 EMR, nw, m, —S, —KEN, (emmers)
 ENGE, bn, bw, (nauw)
 ENGL, nw, m, —N, —KEN, (engel)
 ENNEG, bn, (enig)
 ES, nw, m, —N, (es, hoog bouwland) In n —, (op de es)
 — KE, nw, v, *N, (esseboom)
 ESTEMEERN, ww, zw, (achting betonen)
 ESTR, nw, o, (bijdehand persoon)
 ETGARRE, nw, v, (groen)
 ETN, 1 ww, st, Tt1: ette, Tt2: ett, Tt3: et, Vt1: at, dlw:
 egetn, (eten), 2 nw, o, —S, —TJEN, (maal eten); — as
 nen dükur, (erg veel eten); at t op is, is't — edoan, (als
 er niet meer is, houdt alles op); k dee-r leewr teeng um —
 as teeng um hounn, (men kan met hem beter eten dan
 vechten); al e— en edruenken hebm, (er al de buik vol
 van hebben)
 ETR, nw, m, —S, —KEN, (mee-eter)

F

FAEL op, bn, bw, (begerig naar) Nen —n hoond, (een al
 te begerig mens); oarns — op wean, (iets erg graag lusten)
 FAKSEERN, ww, zw, (dwingen)
 FENOAL, bw, (helemaal)
 FESOEN, nw, o, (fatsoen)
 — LEK, bn, bw, (fatsoenlijk)
 FEZAANTE, nw, v, N*, *JEN, (fazant)
 FIDRN, ww, zw, (hevig beven). De bokse —t miej an t
 gat, (ik sta te rillen)
 FIEN, bn, bw, 1 (niet grof), 2 (godsdienstige voorschriften
 nauwgezet volgend); — op n taand, (kieskeurig)
 FIESTEREG, bn, bw, (koud en nat)
 FIESTRN, w, zw, (van vocht en kou lijden)
 FIET, nw, v, (fijs)
 — SE, nw, v, *N, *KEN, (fiets)
 — SNMAAKR, nw, (rijwielhersteller)
 — SNSTEULKEN, nw, (kinderzitje op een fiets)
 — SEPETJEN, nw, (pet, oude benaming)
 FIKS, bn, bw, (krachtig, flink)
 FIML, nw, m, —N, —KEN, (knoop van wit hot)
 — N, ww, zw, (wriemelen, mieren)
 FISLN, ww, zw, (toebereidsel van kwakzalversmiddel of
 volksgeneesmiddel)

FISLPOT, nw, m, (pot om iets in te „fisln")
 FITSKEN, nw, (klein beetje)
 FLAANKE, nw, v, *N, (flank)
 FLANTUUTN, nw, (nieuwmoedse kunsten)
 FLAANSN, an mekoar —, ww, (flansen)
 FLATS, bn, bw, (flets)
 FLAUW, bn, bw, 1 (niet zout), 2 (zwak)
 FLEENK, bn, bw, (flink)
 FLISTR, nw, m, —S, —KEN, (dun plakje)
 —N, ww, zw, (slissen)
 FLODRN, ww, zw, (flodderen)
 FLODRBOKSE, nw, (zieltje zonder zorgen)
 FLOKRN, ww, zw, (flikkeren)
 FLOSTEREG, bn, bw, (zonder samenhang)
 FLÜEJTE, nw, v, *N, *JEN, (fluit)
 FLÜEJTJN, w, zw, (fluiten). Flüejtekeal, (iem. die vaak fluit)
 FLUSTRN, ww, zw, (fluisteren)
 FLUURBOOM, hee zoch —, mer hee krig truurboom, (hij zoekt zolang het fijnste, dat hij met wat slechts blijft zitten)
 FLUIREG, bn, bw, (fleurig)
 FOEKE, nw, v, *N, FUIUKSKEN, 1 (uitholling), 2 (fuik).
 —n in de kennebakke krieg, (oud worden)
 FOEKNG, ww, zw, (speelruimte geven, **van doek of derg.**),
 In mekaandr —, (ineenzijgen, in elkaar slaan, **van doek en derg.**)
 FOELAA, nw, v, —S, —KN, (gebreide donkere omslagdoek)
 FOELBEAZN, nw, (niet eetbare bessen)
 FOMLN, ww, zw, (frunniken). Kāj in mekoar efomld, (helemaal verkreukeld)
 FORKNG, ww, zw, (stuntelig lopen met stijve benen)
 FOSN, nw, m, —S, FUSKEN, (bosje hoeveelheid) Nen —
 weend, (een rukwind)
 FOSSEG, bn, bw, (hier en daar verspreid) Nen —en weend,
 een wilde buiige wind)
 FOSTEREG, bw, bn, (ropperig, van planten)
 FRAANSE, dr komt nog — daage vuur oe, (je zult er nog wel van lusten)
 FRAMBOOZE, nw, v, *N, FRAMBUESKEN
 FREANSKN, ww, zw, 1 (hinniken), 2 (grijns-lachen)
 — op t vul, (praten op een beroep)
 FRIS, bn, bw, —KE, (fris, onbedorven)
 FROAJ, bw, (tamelijk)
 FROONSLN, ww, zw, (fronselen)
 FUSLDR, nw, m, —S, 1 (knutselaar), 2 (trage werker)
 FUSLN, ww, zw, 1 (knutselen), 2 (mieren)

G

GAANK, nw, m, GANGE, GANGSKEN, 1 (gang), 2 (manier van lopen), 3 (het gaan) In de —, (in heel korte tijd, terloops); t is mer net de —, ('t is maar heel even)
 GAANS, 1 bw, (helemaal), 2 bn, —KE, (heel)
 GAANZE, nw, v, *N, GAENSKEN, (gans). O n —ken
 valn, (op een voordeeltje uitlopen)
 —BLOOME, nw, (margriet)
 GAANZNAJ, nw, (ganze-ei). Hee kon wa meann at ne kätte —r lear, (hij ziet zeker de zon aan voor een edammer kaasje)
 GAAPEGE, nw, v, (gaping, tussenruimte)
 GAAPM, ww, zw, 1 (gapen). Teeng t peard kùj neet —, (er is altijd baas boven baas); teeng nen heetn ouwnd kùj neet —, (tegen een machtige kan men geen grote mond opzetten), 2 (dom kijken, staren)
 GAAUW, bn, bw, (gauw)
 GAEJSLN, ww, zw, (hard lopen). De luuze —t um ouwr n kop, (hij zit onder 't ongedierte)
 GAEL, bn, bw, (weelderig). — in t wasn, (in de groei-aren)
 GADRGOD, nw, (rommel, voor 't oprapen liggend goed)
 GADRN, ww, zw, 1 (graaien), 2 (door grijpen verzamelen).
 Oarn —, (aren lezen)
 GAFL, nw, m, —S, GAFLKEN, (dubbel tweetandige vork op lange steel, om vlees mee van de „wieme" te halen)
 —TAAND, nw, m, (oorworm)
 GALLE, nw, v, (gal). De — stek miej, (ik word woedend)
 GALGE, nw, v, *N, *JEN, (dwarsbalk van kruiwagen, bij 't rad), 2 (draaibare arm boven t' haardvuur)

GALMM, ww, zw, 1 (galmen), 2 (golven van gras of graan)
 GALPM, ww, zw, (piepen van kuikens)
 GALPM, ww, zw, (schooien om eten). — van hongr, (hunkeren naar eten)
 GANGS, bw, 1 (aan de gang), 2 (langzamerhand). t Spil — hebm, (de boel aan 't draaien hebben), — goan, (aangifte gaan doen van voorgenomen huwelijk); zoo —, (zodadelijk)
 GAPSE, nw, v, *N, GAPSKE, (handvol)
 GARRE, nw, v, *N, GARRKEN, (twijg). Net o'j met ne — in t waatr houwt, (dat is allemaal drukte voor niks, dat geeft toch niks)
 GARSTE, nw, v, (gerst)
 GAS, nw, 1 m, GASTE, (jonge man). De —te (jongelui, smalend), 2 o, —, (12-tal) o, GASTE, GASJEN, (hok van 6 schoven). 3 bn, bw, (ranzig)
 — PL, nw, v, —N, GASPLKEN, (gesp)
 — TEREK, bn, bw, 1 (onverzorgd), 2 (ranzig)
 — TRD, nw, m, (viezerik)
 GAT, nw, o, 1, GEATR, GEATJEN, 1 (gat), 2 GATTE, GATJEN, (achterste). Wel keant min — in aandrman's stad, (wat zou ik me in den vreemde aan de mensen storen), t an t — krieng, (het spel of de strijd verliezen). a'j t — neet vaste hadn zitn, veleus iej dat ook nog, (jij kunt ook nergens op passen), hang oet t —, (zuurkool), a'j t — eweand hebt, (in een ommezien), op t — zitn, (overeind zitten); eenn achtr t — an loopm, (zonder de schulden zitten); slag —r, (kuilen in wagenspoor aan één kant)
 — EANE, nw, (achtereinde)
 GAWDEEF, nw, m, *WE, —KEN, (dief)
 GEALD, nw, o, —JEN, (geld). Hee's zoo gedoan op t — as de duuw op ne zeele, (geld gaat bij hem boven alles), woer t — is zee'j woondrn, woer t neet is hue'j t doondrn, (rijkdom geeft macht, armoede ruzie)
 GEALN, ww, st, Tt3: gealt: Vtl: gûel, dŵ: egûeln, 1 (gel-den), 2 (waard zijn)
 GEALTE, nw, v, *N, (varken, vóór de eerste worp)
 GEANTE, nw, v, *N, *JEN, (gent)
 GEARN, ww, zw, (schuin toelopen)
 — E, bw, (graag)
 GEBALLIEHEUDJEN, nw, (bolhoedje)
 GEBEEN, ww, (bevelen)
 — TE, nw, (gebeente). t Kort —, (de kinderen)
 — TN, nw, (gebinten)
 GEBLEK, nw, (gekef)
 GERLEUTE, in t — zitn, (in 't bloed zitten)
 GEBOAR, nw, o, —N, GEBUERKN, (gebaar)
 GEBOSKETE, nw, v, (gewemel, druk gedoe)
 GEBREK, nw, o, (gebrek, ook van karakter)
 — KELEK, bn, bw, (aan een breuk lijdende)
 GEBROAD, nw, o, GEBRUEDJEN, (vleesbraadsel)
 GEBROEK, nw, o, (gebruik). Zin — oarns van nemn, (zich iets ten nutte maken, de vruchten van iets genieten)
 — NG, ww, zw, (gebruiken)
 GEBUURN, ww, zw, (gebeuren). t Mut nen keer —, ('t wordt nu zachtjes aan tijd)
 GEDAG, (goeden dag!). — zeg'ng, (bij aankomst of vertrek groeten)
 GEDACHTE, nw, v, **N, (gedachte), Mv: (geheugen). In de —n komm, (zich herinneren); oarns gin —n op hebm, ergens niet aan denken); zik oarns —n ouwr maakng, (ergens over piekeren); in de —n skeetn, (voor de geest komen). noarns gin —n op hebm, (iets helemaal niet verwachten)
 GEDEANG, bn, bw, (gedegen)
 GEDEANKNG, ww, (herdenken)
 GEDIEJN, ww, (groeien)
 GEDIEN, nw, o, —N, —TJEN, (gordijn). Woer t kuemp, hangt ook gin —tjes, (wees niet te kieskeurig)
 GEDOAN, bn, bw, (wild van verlangen, dartel). — wean op, (erg gesteld zijn op)
 — EGAEJD, nw, v, (wilde begeerte)
 GEDOO, nw, o, (gedoe)
 — KSEMIE! uitr. (wel voor den drommel!)
 GEDRAM, nw, o, (gezeur)
 GEDREANKTE, nw, v, (iets te drinken)
 GEDUELD, nw, o, (geduld)

GEDIENTE, nw, v, *N, (gestalte)
 GEDUIREG, bw, (voortdurend, telkens)
 GEE'N, in —, (ligging van gras na het maaien)
 GEER, nw, o, —S, —KN, (uier)
 GEES, nw, m, —N, (geestverschijning)
 —N, bn, bw, (beroerd door lege maag)
 GEETEKLOOMP, nw, (klomp aan lange stok om wasgoed te begieten)
 GEETLEENK, nw, m, —S, (merel)
 GEETN, ww, st, Tt3: güt, Vt: geut, dlw: egüt, (gieten)
 GEEWE, bn, bw, (gaaf)
 GEEWL, nw, m, —S, —KEN, (gevel)
 GEEWN, ww, st, Tt3: gif, gef, Vtl: gaf, Vt: gafn, dlw: egeewn, (geven)
 GEK, bn, bw, (raar, krankzinnig)
 —AEJD, nw, v, (scherps). Duur —, (uit gekheid)
 —KEGAEJD, nw, v, 1 (onwizigheid), 2 (verwaandheid)
 GEKLOESTR, nw, o, (gescharrel in en om huis)
 GEKUJRTE, nw, o, (gepraat)
 GEL, bn, bw, (geel, bruin). Nen —n, (iem. met bruine huiskleur)
 —GUURDR, nw, m, —S, —KEN, (geelgors)
 —IEK, bw, 1 (gelijk), 2 bn. Bool —, (groot gelijk!)
 —IEKEDEKIES! (gelijk op!)
 —IEKNG, ww, (gelijkenis hebben)
 —LEG, bn, bw, (ziekelyk, van schaap)
 GELOOWE, nw, o, (geloof)
 GELUKKE, nw, o, (gelukkige omstandigheid)
 GEMACHTE, nw, o, (mann. geslachtdeel)
 GEMAK, nw, o, (gemakkelijk zijn)
 Zin — dr van nemn, (het zich gemakkelijk maken)
 —LEK, bn, bw, 1 (gemakkelijk), 2 (gemakzuchtig)
 —STOOL, nw, (leunstoel)
 GEMOOD, nw, o, (gemoed). t — sküt miej vol, ik word tot tranen toe bewogen; wat op t — hebm, (innerlijke drang hebben over iets te praten)
 GEMUL, nw, o, (houtafval van klompenmakerij)
 GENACH, (goedennacht)
 GENEANG, bw, (genegen). Eenn — wean, (iem. wel mogen)
 —NHAEJD, nw, (genegenheid)
 GENEEREG, bw, (genadig). t Dr — of brengn, (er genadig af komen)
 GENCLBAAS, nw, (iem. die zijn tijd verdoet)
 GENGLN, nw, zw, (rondslechteren)
 GENN, aanw. vnw, V, O en Mv: —E, (ginds)
 GENOA, nw, v, (genade). Zik duur de — hen etn, (van het geschonkene onbehoorlijk veel nemen)
 GENOAWND, (goedenavond)
 GENOG, bw, (genoeg)
 GENTR, bw, (ginds)
 GENUECHN, nw, (genoegens)
 GENUENG, nw, o, (genoegen). t — is um nog neet ebürsn, (hij heeft er nog wel trek in)
 GERAJ, nw, o, 1 (benodigdheden), 2 (paardetuig), 3 (soort goed). Mooi — maakng, (een goede uier krijgen, van koe)
 GERAK, nw, o, (rechtvaardig aandeel)
 GEREEF, nw, o, (gerief, nut)
 GEREEWN, ww, zw, (van dienst zijn)
 GERINGE, bn, bw, (weinig, onbetekenend)
 GERUS, bw, (gerust)
 —TEGAEJD, nw, v, (rustig gevoel)
 GES, nw, m, (gist)
 GESKEEN, ww, onb. w., (gebeuren)
 GESLACHTE, nw, o, 1 (kunne), 2 (geslachte), 3 (stam)
 GESLUENSTE, *RTE, nw, o, 1 (afval bij 't slachten), 2 (nageboorte)
 GESTAAND DOON, (gestand doen)
 GESTRIT, nw, o, —TE, —JEN, (kruis van de broek)
 GETAL, nw, o, (aantal)
 GETUW, nw, o, (weefgetouw)
 GETRAAMPLTE, nw, o, (getrappel)
 GETROUW, 1 bn, bw, (trouw aan), 2 nw, o, (huwelyk)
 GETUUGE, nw, m, **NG, (getuige)
 GETUUNG, ww, zw, (naar waarheid bevestigen)
 GEUDJEN, nw, o, (kinderen of mensen, als minderwaardig beschouwd)
 GEVEUL, nw, o, (gevoel, tastzin)
 —N vuur, (liefhebberij hebben voor)

GEVOAR, nw, o, (gevaar)
 GEVRET, nw, o, —TE, —JEN, (tronie)
 GEWAG, nw, o, (melding). — maakng van wat, (ergens opmerkzaam op maken); — geewn, (antwoord geven); — krieng, (bescheid krijgen)
 GEWAS, nw, o, —N, 1 (oogst te velde), 2 (gekweekte plant)
 GEWEALD, nw, o, (wilde kracht)
 GEWECHTE, nw, o, **N, **JEN, 1 (gewichtmaat), 2 (zwaarte). Skroa, nâw —, (niet de volle maat)
 GEWEMLTE, nw, o, (gewemel)
 GEWIN, nw, o, (voordeel, winst)
 GEWISSE, nw, o, (geweten)
 GEWOAD, nw, o, (bekleedsel voor mensen)
 GEWORN, ww, all. onbep. w., (met goed gevolg verder werken, opschieten). Non kû'j —, (nu kun je je gang gaan); loa —, (laat dat aan zichzelf over)
 GEWULFTE, nw, o, **N, (gewelf)
 GEZEALSKOP, nw, o, (bijeenkomst bij een bekeerde, na de preek)
 GEZEENTE, nw, v, *N, (gezindte)
 GEZICHTE, nw, o, **N, **JEN, 1 (aangezicht), 2 (droombeeld)
 GEZUL, bn, bw, (mak, rustig, geduldig)
 GEZOOND, bn, bw, (gezond). A'w — bliewt, (bij leven en welzijn)
 — HAEJD, nw, v, (gezondheid). Biej —, (bij leven en welzijn)
 GICH, nw, m, (jicht)
 GIEZL, nw, m, (ijzel). Nen — op de hoed hebm, (gejaagd zijn)
 — N, ww, zw, (ijzelen)
 GIFN, nw, m, (opvliegende man)
 GIFTEG, bn, bw, (venijnig). Nen —n oard, (een gemeen karakter)
 GISN, ww, zw, (raden)
 GISSEGE, nw, v, (begroting)
 GISTRN, bw, (gister)
 GIWN, ww, zw, (blijk geven van begerigheid naar eten of drinken)
 GLAANS, nw, m, (glans)
 GLAANZN, ww, zw, (glimmen)
 GLAD, bn, bw, 1 (glibberig), 2 (leep), 3 (verrekend), 4 bw, (helemaal). Glatte baane, (schoon schip, afgedane zaken); — van de wieze, (helemaal verbouwereerd); t — hebm, ('t werk af hebben); — wean, (er netjes uit zien)
 — DEGAEJD, nw, v, (gladheid)
 GLAJEG, GLAJEREG, GLAEJSTEREG, bn, bw, (glazig)
 GLAJN, ww, zw, (glimmen)
 GLAS, nw, o, GLAAZE, GLEASKEN, (glas)
 GLEMM, ww, st, Tt3: gleamp, Vt1: glum, dlw: eeglumn, (glinsteren). De panne —p nog, (er zit nog hypotheek op 't huis); —SMEAR, nw, (schoensmeer)
 — EG, bn, bw, (glinsterend, blinkend)
 GLEIJN, ww, zw, (gloeend)
 — DEG, bw, 1 bn, (gloeïend), 2 (heel erg)
 GLIB, nw, m, —KEN, (gleuf)
 GLIEM, nw, m, —E, —KEN, (kier, naad)
 Aejt duur t —n van de duure wiln kiekng, (altijd proberen achter geheimen te komen)
 GLIERBAANE, nw, (glijbaan)
 GLIERN, ww, zw, dlw, ook: egleen, (glijden)
 GLOEMP, ww, st, Tt3: glop, Vt1: gleup, dlw: eglop, (loerend kijken)
 GLOEPRD, nw, m, *S, (gluiper)
 GLOEPS, bw, (allerverschrikkelijkste, bij bn.)
 GLOOD, nw, m, (gloed)
 GOAGL, nw, m, —KEN, (gehemelte)
 GOAJE, nw, v, *N, (forse meid)
 GOAN, ww, st, Tt1: goa, Tt3: geet, Vt1: gung, dlw: egoan, 1 (gaan, lopen), 2 (weggaan), 3 (rondwaren). — met, (verkeren hebben met); den geet doar toch, (die heeft toch niks te doen); hee gung miej, (ik was bang); hen —, (niets van komen); dr of —, (er van langs gaan); dr achtr hen —, (ontsnappen, ontgaan); dr achtr —, (volgen, bij begrafenis); dr op —, (erg worden); good —f ('t ga je goed!); 't geet, al wat t kan, ('t gaat zo hard als 't kan, met geweld), op goande beene, (weer op de been)
 GOAR, bn, bw, (gaar). Eenn wat — kûjrn, (iem. iets zo

voorstellen, dat het hem toelacht); de kaje — hebm, (het
 hoofd toegetakeld hebben); — maakng, (de steenoven
 stoken); good —, (goed bij)
 GOARN, nw, m, GUERNE, GUERTJEN, (tuin, niet bij 't
 huis)
 GOARFKAAMR, nw, (uitdeling door de diakenen)
 GOARVE, nw, v, *N, GUERFKEN, (garf)
 GOASTOK, nw, m, (wandelstok)
 GOECHLBK, nw, m, (lachebek)
 GOECHLN, ww, zw, (ginnegappen)
 GOEZN, ww, zw, (suizen)
 GOFRD, nw, m, *S, GUFRKEN, (grote zwaargebouwde
 man of kind)
 GOO, nw, o, (het goede). Vuur t — wean, (zich in dienst
 stellen van het goede); zik — (ehüeln) hebm, (zijn kosten
 terug hebben)
 GOOD, 1 bn, bw, (deugdelijk, bruikbaar), 2 bn, (goedaar-
 dig), 3 nw, o, (geweven stof), 4 nw, (goederen, have),
 GEUDJEN. A't — is, mu'j t — loatn, (men moet het
 goede niet willen overdrijven)
 GOOEAEJD, nw, v, (goedigheid). k Zeg t oew oet —, (ik
 zeg het je omdat ik het goed met je meen)
 GOOJN, ww, zw, (gooien)
 — DAG, (Woensdag)
 GOOLD, nw, o, (goud). — waang éénbeen, (kinderspel)
 GOOR, in namen, (drassige grond)
 GOORN, GOARN, nw, m, —E, GUERTJEN, (tuin, niet
 bij huis)
 GOOSMOODS, bw, (zonder reden)
 GOTNGAT, nw, (gootsteengat)
 GOTTE, nw, v, **N, GÜTJEN, (goot)
 GRAANZEGAT, nw, m, (zeurkous)
 GRAANZN, ww, zw, (dreinen)
 GRAANZRD, nw, m, (dreinerd)
 GRAF, nw, o, GRAAWE, GRAFKEN, (graf). Gin òale
 — e opgreawn, (geen oude koeien uit de sloot halen)
 GRAAWN, nw, m, —S, GRAEWNTJEN, (sloot)
 GRAPPE, nw, v, **N, GRAPKEN, (grap)
 GRAUW, bn, bw, (grijs)
 GRAWL, nw, o, (onvriendelijke man)
 — N, ww, zw, (grouwen)
 GREANTE, nw, v, (grint)
 GREAWN, ww, st, Vt: greuf, greuwn, dlw: egreawn, (gra-
 ven)
 GREEPE, nw, mv, *N, *KEN, (greep). De — too hòeln,
 (vijandig tegemoet komen)
 GREL, bn, bw, (fel)
 GREPPE, ne — doon, (een greep doen)
 GREPS, oarns — op wean, (iets erg graag willen hebben)
 GREIJ, nw, m, (groei)
 — N, ww, zw, Tt3: grüejt, dlw: egrüejd, (groeien)
 GREUN, 1 bn, bw, (groen), 2nw, o, (knolgewas, op 't land)
 GREUNEGAEJD, nw, (groente)
 GREUNTE, nw, v, (peterselie, soepgroente)
 GRIENDEREG, bn, (venijnig koud, van weer)
 GRIEPIEZR, nw, o, (tang om hete pan mee van 't haard-
 vuur te nemen)
 GRIEPM, ww, st, Tt3: grip, Vt1: greep, dlw: egrepn, (grij-
 pen). — op, (een aanval doen op)
 GRIEPRD, nw, m, (inhalig mens)
 GRIES, bn, bw, (grijs). Zoo — as ne doewe, (erg grijs)
 GRIEWL, nw, v, (griezel). De — gung mij ouwr de hoed,
 (ik kreeg er kippevel van)
 GRILN, nw, Mv, (griezel)
 GRIM, nw, m, (spook)
 GRIWKEN, nw, 1 (beetje), 2 (suikerklontje)
 GROAPEREG, bn, bw, (inhalig)
 GROATE, nw, m, GROAT, *N, GRÜETJEN, (graat)
 GROBL, in de —, (te grabbel)
 GROETE, da's nog oale —, 1 (dat zit nog in 't bloed), 2
 (oud zielsverdriet)
 GROEZLN, ww, zw, (griezen)
 GROFLN, ww, zw, (zoekend grabbelen)
 GROMLN, ww, zw, (rommelend geluid maken)
 GROMM, w, zw, (knorren, mopperen)
 — EG, bn, bw, (knorrig)
 GROMRD, nw, m, (knorrepot)
 GROOND, nw, v, (grond). Vuur de —, (op de grond)
 — HÖOLT, nw, (balk op de grond, die de koeienstallen

van de deelruimte afscheidt). Vuur t — zitn, (geen uitweg meer weten, alle middelen uitgeput hebben)

GROONDIES, nw, (bomij)

— LASN, nw, (grondbelasting)

GROONS, van — of an, (van 't begin af)

GROONZLN, ww, zw, (een goed maal nemen)

GROOT, bn, bw, GRÛTR, GRÛTST, (groot) — wean met, (goed bevriend zijn met); t is nen —n of nen blootn, ('t zal grote winst geven op een strop worden); — nuereg wean, (erg nodig hebben); zol dr wat van — komm? (zou het iets worden?); oarns gninnen —n dag van hebm, ergens niet veel vertrouwen in hebben); — an, (goede maatjes); t is — woark, ('t is hechte vriendschap); —e boonn, (tuinbonen); —eleu, (aanzienlijke mensen); — vuur 't gat, (verwaand, dikdoenerig)

GROOWE, nw, v, *N, (begrafenis)

GROOWNHOOD, nw, (hoge hoed)

GROOWNNUEGR, nw, m, (iem. die voor begrafenis uitnodigt)

GROSKN, nw, zw, (knarsen, stroef gaan)

GRUENDL, nw, m, —S, —KEN, (grendel)

— N, ww, zw, (grendelen)

GRUENZN, ww, zw, (kreunen)

GRUETS, bn, bw, (trots). Ne —e strotte, (een verwaande gek)

— EGAEJD, nw, v, (hoogmoed)

GRÛZEBAAS, nw, m, (iem. die graag vruchten en noten eet)

GRÛEZN, ww, zw, (groenvoer eten)

GRÛPM, ww, zw, (greppels maken)

GRÛPPE, nw, v, **N, **KEN, 1 (greppel), 2 (mestgoot, achter de koeien)

GRÛS, nw, o, (gras)

— GROOND, nw, (grasland)

— KEN, nw, 1 (grashalmpje), 2 (oud 6-centstuk). Ook: GRÛSPIERKN

— TUKR, nw, m, —S, —KEN, (grasmus)

GRUT, OO GRUT!, (Wel heb ik van mijn leven)

GRÛUS, nw, o, (gruis)

GUDDEREG, bn, bw, (rillerig)

GUDRN, ww, zw, onp, (doen rillen)

GUELN, nw, m, —S, (gulden)

GUELZEG, bn, bw, (gulzig)

GUENS, nw, v, —N, 1 (gunst, weldaad), 2 (productieve kracht van grond)

GUENZN, ww, zw, (steunen)

GÛETE, nw, v, *N, (bijkeuken in boerenhuis)

GUL, bn, (mager, **van leem**)

GÛLLIPPE, nw, v, (huilebalk)

GÛLN, w, zw, (huilen). —sgemood, bw, (na aan 't huilen toe)

GUNN, ww, zw, Tt3: goont, Vt: goonn, dlw: egoond, (gunnen)

GUS, bn, bw, (niet drachtig). Ne —TE koo. Nen —n pot, nen —n earpl, (een maaltijd zonder vlees of vet)

GUSKN, ww, zw, (gudsen)

GUURN, ww, zw, (stromen, **van fijn verdeelde vaste stoffen**)

GRÛMKEN, nw, (heel klein deeltje). n — vaalt aaltied in 't ooge, (een kleine hindernis trekt toch veel aandacht)

H

HAAGL, nw, m, (hagel). n — slû'r noa, (het roept om wraak)

HAAL, nw, (aandrijfkracht). Doar zit — achtr, (dat gebeurt met animo); wat nen — geewn, (iets goed doen opschie-ten)

— N, ww, zw, (halen)

— S, nw, m, *ZE, HAELSKEN, (hals, keelholte). t In n — hebm, ('t in de keel hebben); eenn n eane in n — hangn, (iem. wat op de mouw spelden); klokkn daur n —, (klokken door de keel); eenn aejt um n — hangn, (iem. aldoor tot last zijn); o'j de weald an n — hebt, (alsof jij alleen de hele wereld beredderen moet); n groot —gat hebm, (alles opmaken); nen zearn —, (keelpijn)

— SDOOK, nw, (das, **voor de warmte**)

- HAAMR, nw, m, —S. HAEMRKEN, (hamer)
 —SLAG, nw, (schapewolkjes)
 HAANBREEBOD, nw, v, (nippertje)
 HAANE, nw, v, *N, HEANNKEN, (hand). In de — doon, (aangeven); de — geet noa binn too, (ieder is zichzelf het naast); eenn ouwr de — wean, (iem. in de weg zitten bij iets); ouwr de — houn; 1 (een terechtwijzing geven), 2 (geluk geven bij koop); nen —nbenemr, (een kind, dat aldoor toezicht behoeft); t is um ouwr de —, (hij gunt het hem niet); wat e met de — opbouwt, stot e met t gat wier umme, (wat hij door werken bereikt, verknoeit hij weer door onhandigheid); zik t neet in de — loatn doon, (zich niet beet laten nemen); de — vuur t gat kneng, slaag krijgen)
 HAANN, nw, m, —, HAANTJEN, (haan). Zukke — he'k wal ear huern kreejn en 's moarns learn ze dood oondr t rik, (door grootspraak wordt niets bereikt)
 —GEBIET, nw, (hanengevecht)
 —HUELTR, nw, (hanebalken)
 —SKREEW, nw, m, (afstand waarover een haan gehoord kan worden)
 HAANSKE, nw, v, *N, HEANSKN, (handschoen)
 HAANTAM, bn, bw, (al te vrij)
 HAAROP!, uitr., (links! **tegen paard**)
 HAAWR, nw, v, (haver). Eenn de — n betjen huegr leg'ng, (het iem. eens wat moeilijker maken)
 HAAZLNÖTTE, nw, (hazelnoot)
 HAAZN, nw, m, —, HAESKEN, (haas). Kù'j n — a zeen zitn? (heb je de aardappels al gerooid?)
 HAEJBAEJ, nw, m, (te redderen boedel). De — te groot hebm, (de boel niet af kunnen)
 HAEJN, nf, m, —S, —KEN, (zigeuner)
 HAEJSTRN, ww, zw, (aandrijven, haasten)
 HAGGEBALGN, ww, zw, (heftig hijgen met 't hele lijf)
 HAGN, ww, zw, (hijgen)
 HAKKE, nw, v, **N, HAKSKEN, 1 (hak), 2 (trekschoffen), 3 (stompe hoek van het zeisblad), 4 (ijzer om vuur in de vuurgang te halen in de steenoven). Zinne — hebm, (zijn draai hebben); wat bieje de —n ehad hebm, (iets verkeerd gedaan hebben); n gat vuur de —, (een gat in de kous)
 —MES, nw, (mes om bij 't klompenmaken de hakholte uit te snijden)
 HAKLN, ww, zw, 1 (hekelen, **van vlas**), 2 (stamelen)
 HAKRDEKRIK, lnw, v, (braadseel van leverbloed en derg. bij slachten), 2 uitr. (Ja, louw!)
 HAKSL, nw, o, (fijngesneden stroo als beestvoer)
 HALKEZEEL, nw, o, (bosje halmen om graan tot een garf te binden)
 HALKNG, ww, zw, (garven binden met stroo er van)
 HALVRWEANGS, bw, (halverwege)
 HANGIEZR, nw, (ijzeren hengel voor de pannekoekspan boven 't vuur)
 HANGN, ww, st, Tt3: haank, Vt1: hung, dlw: ehungn, (hangen)
 HANGZÖOLDR, nw, m, (galerij)
 HANNEP, nw, m, (hennep)
 —ZELN, nw, (zeel van hennep)
 HAPSKEARE, nw, v, (bijdehand persoon, brutale vrouw)
 HARD, bn, bw, (hard)
 —HUEREG, bn, (hardhorig)
 —LIEWEG, bn, (hardlijvig)
 —LUEPR, nw, (hardloper)
 HAS, nw, m, (hars)
 —MENNKEN, nw, (harsknobbel aan dennentakken)
 —N, ww, zw, 1 (in de laatste maand van de dracht zijn), 2 (melk onderzoeken in verband met te verwachten kalven)
 —NS, nw, Mv, 1 (hersenen), 2 (schedel). Eenn vuur de — houn, (iem. tegen 't hoofd slaan); wat teeng de — krieng, (iets tegen zijn hoofd krijgen)
 —PEENKE, nw, (jonge koe, kort voor 't kalven)
 —VENGL, nw, m, —S, —KEN, 1 (wiel aan de staart van de molen), 2 (kenau)
 HATTE, nw, o, 1 (hart), 2 (hert). Woer ik 't hatte hebbe, hef hee ginnen steen, (ieder heeft menselijk gevoel); eenn n — in t lief kùrn, (iem. moed inspreken); hatjen, (vlieger in hartvorm); gezoond van hatn, (goede eetlust hebbend); op t — trekng, (schadelijk zijn voor 't hart)
 —BLOOD, nw, (allernaaste bloedverwanten)

HATVESKÛTMIE], uitr. (o wee, o weel)
 HATZEAR, nw, o. (verdriet)
 HEAGE, nw, v, HEANG, HEG'SKEN, (heg)
 — MEESKEN, nw, (heggemus)
 — SKEARDR, nw, m, (vrijgezel)
 HEALDR, bn, bw, 1 (schoon), 2 (doorzichtig), 3 (duidelijk). — op!, (hurry up!)
 HEANDLN, ww, zw, (handigen)
 HEANEG, bn, bw, 1 (langzaam aan), 2 (niet te groot). — an! (kalmpjes aan); nen —en, (een kalm persoon); zoo — ofzakng, (zo ongemerkt verdwijnen); —e jongs, (jongens van ongeveer 10—14)
 HEAR, nw, m, —N, —TJEN, (heer). Nije —n hangt nije hekn, (andere heren, andere wetten)
 HEARD, nw, m, —JEN, (plaats voor 't haardvuur)
 — IEZRKEN, nw, (metalen knop bij de haard om dingen aan te hangen)
 HEARENG, nw, m, —E, —KJEN, (haring)
 HEARNLEAWNTJEN, nw, (heerlijk leventje)
 HEARSKOP, nw, o, (meneer, heerschapp)
 HEBM, ww, st, Tt1: hebbe, Tt3: hef, Vt1: ha, Vt2: hadn, div: ehad, 1 hulpww, ook bij „wean”), 2 ww, (hebben), 3 wed. (iets voor elkaar maken). Zik rap —, (iets vlug doen); zik —, (zich iets te doen maken); t — met, (last hebben van); t nog wal an de hoed wiin —, (wel willen in —, (te betekenen hebben); noarns wat bieje —, (zich nergens wat van aantrekken); wat vuur —, (iets van plan zijn); t dr an —, ('t verloren hebben); t dr vuur —, (verliezen, verspelen); t dr oet —, (leeggedronken hebben); t met eenn —, (met iem. een twistpunt hebben); wo he'j t'r met? (wat doe je nou toch?); doar he'j t'r met! (zie je nou well!); t dr noar —, (er toe bereid zijn, er klaar voor zijn)
 HECH, wat bieje t — ehad hebm, (iets vaker gedaan hebben)
 —N, ww, zw, 1 (vastmaken), 2 (nauw verbonden zijn)
 HEE, pers. vnw, (hij, **ook voor vrouw**)
 HEED, nw, o, (heide)
 — WUSKR, nw, m, (heiboender)
 HEEL, 1 bn, bw, (gans, geheel), 2 bw, (erg), 3 bn, (volkomen) t —e spil, (de hele boel); n — spil, (een heel gedoe), 4 bn, (stroef in de omgang). Nen —n, (een ongenaakbaar iem., iem. van wie men niks gewaar wordt)
 — E, nw, v, *N, (deelnimte boven de koeiestallen). Van de — voorn, (een kaal hoofd krijgen)
 — DAL, bw, (helemaal)
 HEEML, nw, m, (hemel). At n — vaalt, brekt alle boonnstükke, (as is verbrande turf)
 — TJEN, nw, (krekel)
 HEENDR, nw, m, (last, hinder)
 — HÖOLT, nw, (beletsel). Dr kum — tusken, (er kwam een kink in de kabel)
 —N, ww, zw, (hinderen)
 HEENKNG, ww, zw, (hinken)
 HEES, bn, bw, (hees)
 HEETE, bn, bw, (heet). t —e waatr, (zuurbranden)
 HEETN, ww, zw, Tt3: het, Vt: hetn, dlw: ehett, (heten). — leeeng, (lochenen)
 HEEWEG, bw, (erg)
 HEKKE, nw, o, **N, **SKEN, (hek, latwerk v. wiek, achterschot wagen)
 HEKLN, ww, zw, (kammen, van vlas)
 HELF, nw, o, —N, —KEN, (steel van bijl)
 HELFTE, nw, v, **N, (helft). Um de —, (half om half)
 HELLE, nw, v, (hel). Met den mu'j aaltied de — bouwn, (tegen die moet je altijd eerst erg te keer gaan); de duuwl oet de — vleukng, (allerverschrikkelijkst vloeken)
 — G, bn, bw, (boos)
 — GAEJD, nw, v, (boosheid)
 — GKOP, nw, (driftkop)
 — GN, ww, zw, (toornen)
 HELPM, ww, st, Vt1: hulp, dlw: ehülpn, (helpen)
 HELZN, ww, zw, (pootaan spelen)
 HEOD, nw, o, —N, —HEMPJEN, (hemd)
 — ROK, nw, m, (borstrok)
 — SLIPPE, nw, 1, 1 (hemdslip), 2 (wilde wingerd)
 HEN, bw, 1 (heen, weg, toe), 2 (vandaan), 3 bij onbep. w.: om te ...). Zoo mut 'r —, (daar moet het naartoe); dr bieje —, (meer dan erg); dr vuur —, (er voor langs); t geet —, (er komt niks van); dr achtr — kiekng, (op bezoek

- komen); noar t hoës —, (naar huis toe); — trean, (weg gaan); met eenn — lachn, (met iem. maar meelachen); met eenn — doon, (met iem. maar op goede voet blijven); vuur — kleen, (het doodskleed aandoen); in n — 'nd wier, (in een ogenblik)
- GE, nw, v, *N, *SKEN, (hengsel)
- KOMM, nw, o, —S, (heenkomen)
- NE, nw, v, *, *KEN, (hen). As nen boer ne — slacht, is de vrouw zeek of de —, (een boer verbruikt niet graag wat hij te gelde kan maken); de — de àjr oet t gat krabm, (door begerigheid zijn weldoener onaangenaam worden)
- NEKLEED, nw, (doodskleed)
- NLOOP, nw, m, (kippenren)
- 'TWIER, nw, m, (ogenblikje)
- HENGL, nw, m, —S, —KEN, (hengel)
- HENGSL, nw, m, —N, —JEN, (hengst)
- HEPSNBEEN, nw, (dijbeen met vlees, van varken)
- HEREENRN, ww, zw, (herinneren)
- HET, 1 lw: OE, 2 pers, vnw. voor vrouw, die men een ander wil aanduiden zonder naam te noemen, in verband met beider belang)
- SEG, bn, bw, (vurig)
- TE, nw, v, (hitte)
- HEUN, ww, zw, Tt3: hot, Vt: hodn, dlw: ehod, (in 't oog houden, hoeden)
- HIEMM, ww, zw, (piepen, in de borst)
- HIER OP AN! bw, (hierheen)
- HOAJASN, ww, zw, (ruw afschaven)
- HOAJASR, nw, m, —S, —JASRKEN, (blokschaaf)
- HOAKN, nw, m, —S, HÜEKN, (haak). Zik oet n — skreewn, (zich hees roepen); wo't n — an n steln zit, (hoe de vork aan de steel zit); zik t gat oet n — loopm, (zich erg druk maken)
- HOAL, 1 nw, o, (reep ijzer boven 't haardvuur om pannen aan te hangen) 2 bn, bw, 1 (hologig, mager), 2 (schraal, van weer) 3 nw, v, (lange, magere vrouw). Eenn ouwr t — komm, (iem. ter verantwoording roepen); t — skoern, (het naaste werk doen); wat ouwr t — krieng, (er van langs krijgen)
- BOOM, nw, (horizontale balk in de schoorsteen, waar 't „hoal” aan hing)
- KETNE, nw, (ketting om de pan hoger of lager te hangen)
- IEZR, nw, („hoal”)
- VOES, nw, (knop aan 't „hoaliezer”)
- HOAR, nw, o, HÜERE, HÜERKN, 1 (haar), 2 (zandrug in veengebied). — van n hoond wiln hebm, (iets zeker willen weten); dat geet um neet noar t —, (dat staat hem niet aan); — op n taand hebm, (haar op de tanden hebben); de —e, (het haar); noar t — goan, (goedgaan); as — op n hoond, (dicht op elkaar)
- BOARGE, nw, v, (herberg). Iej munn van ne — gin skoapnskot maakng, (een herberg is er om even wat te drinken)
- DEKNGGE, nw, (ligging van 't stroo van dakbedekking, met de aren naar beneden)
- FS, nw, m, (herfst)
- HAAMR, nw, (hamer voor het scherpen van de zeis)
- KE, nw, v, *N, HÜERKSSEN, (hark)
- N, ww, zw, (scherpen van de zeis)
- SPIT, nw, o, (pen om een zeis te scherpen)
- HOAS, nw, m, (haast)
- TE, bw, (bijna)
- HOAZE, nw, v, *N, HÜESKEN, (kous). t Zakt in de —, (er komt niets van)
- HOAZNFOSKR, nw, m, (sloddervos)
- HOED, nw, v, (menselijk lichaam)). Zearte in de — (pijn in 't lichaam); de — an hebm, (uitgeput zijn); eenn teeng ne — loopm, 1 (tegen iem. aan lopen), 2 (toevallige ontmoeting); t in de — hebm, (niet goed in orde zijn); t wal an de — wiln hebm, (wel flink willen werken); wat in de — krieng, (wat te eten krijgen); van de — of hebm, (niet meer hoeven mee te dragen); n moal op de —, (een pak slaag); nen brom in de —, (dronken); hee hef t ouwr de heele —, (hij is door en door ...); zoo op de — valn, (opeens op 't lijf vallen); ik mag um in de — nog wal lien, (in de grond van mijn hart mag ik hem wel); ne — doar kan t wal oet doondrn, (een ontzaglijk grote lichamelijke verschijning)

—EG, bn, bw, (fors gebouwd)
 HOEK, nw, v, (huig)
 —E, op de —, (gehurkt)
 HOEKNG, ww, zw, (op de hurken gaan zitten)
 HOES, nw, o, HUUZE, HUUSKEN, (huis) in t —, (thuis);
 t — zoo t lûs en too geet, ('t huis met alles er in); dat
 —ken geet um ook neet noa, (aan dat tehuis zal hij nog
 wel eens terugdenken); bie t — loopm, (geen werk heb-
 ben); de hatste woarkers wont in de klâenste huuskes,
 de hardste werkers wonen in de kleinste huisjes)
 —KOMM, gin — hebm, (geen onderkomen hebben)
 —KUNNEG, bw, (van huiselijke dingen op de hoogte)
 —NAAME, nw, (boerenhuisnaam)
 —NOMR, nw, (huisnummer). Den hef t — vegetn, (die wil
 niet weten dat hij van lagere afkomst is)
 —PLAASE, nw, (bouwterrein)
 HOEWN, nw, m, (griep)
 HOEZEERN, nww, (huishouden, rondkomen)
 HOF, nw, m, HÛWE, HÛFKEN, 1 (tuin), 2 (hofhou-
 ding). Groot is t —, mer vulle mut 'r of, (wie een
 grote staat voert, komt op zware lasten)
 HÛJN, t wi dr neet —, ('t is nog niet zoals 't wezen moet)
 HÛJNG, ww, zw, (ergens bedachtzaam langs lopen)
 HOK, nw, o, HUKKE, HUKSKEN, (hok). Eenn in t —
 doon, (iem. in 't cachot stoppen)
 HOL, bn, bw, 1 (hol), 2 (op een kier). — of bol, (kruis of
 munt door middel van pet opgooien)
 —LEGAEJD, nw, v, (holte)
 HOML, nw, m, —S, (domme man)
 HONGR, nw, m, (honger). De —koele (de maag); te —
 bette op künn, (met gemak op kunnen)
 —HAALS, nw, (armoelijder)
 HONNEG, nw, m, (honing). Dr is — in de bloomn, (er
 is iets te verdienen of te krijgen)
 HONNEPE, nw, v, *N, (hommel)
 HOOD, nw, m, HEU, HEUDJEN, (hoed). Geballie —jen,
 (bolhoedje)
 HOOF, nw, m, HEUWE, HEUFKEN, (hoef)
 HOOGE, HUEGR, HUEGST, bn, bw, (hoog). — loopm,
 (erg worden);
 HOOJAN, nw, m, (koe, in kindertaal)
 HOOK, nw, m, HEUKE, HEUKN, (hoek). Nen —
 grond (een stuk grond); de —e, (hoeken van een akker,
 die ongeploegd blijven)
 HÛOLN, ww, st, Tt3: hûet, Vt1: hûel, dlw: ehûeln, (hou-
 den). Vaste —! (Houvast!); t oarns op an —, (ergens op
 aan sturen); dr vuur —, (lang duren); zik — bie, (in 't
 leven genoeg nemen met)
 HÛOLT, nw, o, 1 (hout), 2 HÛELTR, HÛELTJEN, (stuk
 hout, balk). Vuur mekaandr — zaang, (elkaar over en
 weer van dienst zijn)
 —N, net doon as achtr —, (doen zoals 't het beste uitkomt)
 HOOND, nw, m, HUENE, HUENNKEN, (hond). Wo
 slimr n —, wo mear vloon, (hoe minderwaardiger iets is,
 des te meer wordt het bezocht door belagers); nen loopndn
 —, krig wat in n moond, (wie overal komt, heeft kans op
 voordeeltjes)
 —R, nw, Mv, (kippen)
 HOONEBLOOME, nw, (paardebloem)
 HOONGELEUWE, nw, t—, t vlâs leewr as de butte, (het
 geloof van de hond, die vlees liever heeft dan bot)
 HOONNHOAR, t — dr in goojn, (ruzie verwekken)
 HOOP, nw, m, HUEPE, HUEPKEN, (hoop, stapel). An
 nen — goojn, (opstapelen); bie —e, (bij massa's); te
 hoope (gemeenschappelijk)
 HOORN, nw, m, 1 HUERNE, HUERNTJEN, (horen).
 Eenn de —e too hooln, (iem. onvriendelijk ontvangen)
 2 —S, HUERNTJEN, (hoorn, voor muziek)
 HOOS, nw, m, (hoest)
 —N, ww, zw, (hoesten)
 HOOWN, ww, zw, (hoeven)
 HOPPE, nw, v, 1 (hop, vogel), 2 (hoop, verwachting), 3
 (fluitje van roggehaln)
 —BEESJES, nw, (dingen waarop men hoopt). — dreangt
 lange, (op vervulling van wensen valt het wachten lang)
 HORPE, nw, v, *N, (horzel)
 HORTE, nw, v, *N, (horentje)
 HOSMAN, nw, m, (varken)
 HOSN, ww, zw, (hossen)

HOTTE, nw, w, (**onkruid**)
 HOUWN, ww, st, Vt: hûw, dlw: ehûwn, 1 (slaan), 2 (trap-
 pen, **van groot dier**), 3 (hakken)
 Ze — t mekaandr, (ze zijn slaags)
 HOUWPIEPE, nw, (dawlplug)
 HOVEERDEG, bn, bw, (trots)
 HUEBL, nw, m, (slungel)
 HUEJ, nw, o, (hooi). Zett dat beesjen mer an t huej, (geef
 dat dier maar wat hooi); tusken — en grûs, (tussen de
 bedrijvigheid door)
 — GAFL, nw, (2-tandige hooivork)
 — MOT, nw, (hooiafval)
 — N, ww, zw, (hooien)
 — UPR, nw, m, — S, — KEN, (hooihoop)
 HUEKNG, ww, zw, (vasthaken, blijven haken)
 HUEKRN, ww, zw, (wed, (hard lopen).
 HUELTN, bn, bw, 1 (van hout), 2 (houterig). Nen — Jan
 Kloasn, (een stijve hark)
 HUENG, ww, zw, 1 (een bod verhogen), 2 onp. (heugen)
 HUEREG, bn, bw, (huiverig, bang)
 HUERMKEN, nw, (wezel)
 HUERN, ww, zw, 1 (horen), 2 (gepast zijn), 3 (tobeho-
 ren). Oarns noar —, (ergens naar informeren); op —,
 (aan de weet komen); of huer iej neet?, (of ben je
 soms doof?), wat 'r neet oet wi, dat — t dr in, (wat van
 nature bij elkaar hoort, late men bij elkaar), an—, (langs
 komen voor bericht)
 HUERN, ww, zw, (haar verliezen)
 HUESN, ww, zw, wed, (haasten)
 HUEWD, nw, o, — E, — JEN, (hoofd, **als orgaan**)
 HÛJ, nw, v, (wei van de melk)
 HULLE, de — vol hebm, (dronken zijn)
 HULPE, nw, v, hulp, (bijstand)
 HUMME, gaan, (zich omwenden)
 HUMMES!, uitr. (op zij!)
 HUNGRBETTE, te — op kûnn, (met gemak op kunnen eten)
 HUPPE, nw, v, **N, **KEN, (heup)
 HÛSJANSVET, nw, (raapolie)
 HUSLN, ww, zw, (opschudden, hutselen)
 HUSPUTJEN, nw, (vleesgeschenk aan goede bekenden na
 het slachten)
 HUTTE, nw, v, **N, **JEN, (hut)
 HUUPKEN sliern, (gehurkt glijden)
 HUUSKEN, nw, o, (WC)
 HUIVE, nw, v, HUIWN, HUIFKEN, 1 (huif), 2 (kap
 van de iemker)
 HUIWN, ww, zw, (stilhouden)
 HÛW, nw, m, — WE, — KEN, (vlies over 't oog)

I

IEDR, onb. vnw, (ieder). n —, (iedereen); — en eene,
 (iedereen, alleman); — bod, (telkens weer)
 IEJ, IEJE, pers. vnw, (jij). — dan?, (Wat jij?); non —? (is
 't zo niet?)
 — LEU, pers. vnw, (jullie)
 IEMKORF, nw, (bijenkorf)
 IEMKR, nw, m, — S, — KEN, (ijmker)
 IEMM, ww, zw, (piepen, **in de borst**)
 IEMNSKOER, nw, (afdak voor bijekorven)
 IEP, nw, m, — E, — KEN, (hakmes)
 — RON, nw, m, (roerdomp)
 IERLAANS, bn, (binnenlands)
 IES, nw, o, (ijs)
 — BLOOME, nw, (bloemen op de ramen)
 — PILLE, nw, (ijspegel)
 IEWEREG, bn, (de volle toeweiding eisend, **van werk**)
 IEWRN, ww, zw, (alle inspanning vergen)
 IEWSKES, nw, (kinkhoest)
 IEZR, nw, o, 1 (ijzer), 2 (ijzeren onderdeel). Hee kan niks
 loatn lig'ng as heet — en mûlnsteendr, (hij pikt alles in)
 IK, IKKE, pers. vnw, (ik)
 IMPOS, goed van —, (goed van karakter)
 IN, vz, (in). — wean, (thuis zijn); dr — en dr oet kûjrn,
 (honderd uit praten); — t lange, (overlangs)
 — BEELN, w, zw, wed, (zich voorstellen). Zik wat —, (een
 hoge dunk van zichzelf hebben)
 — BEENN, ww, (zich matigen)

INEENN, bw, (opeens)
 — GEETN, ww, (iets te drinken inschenken)
 — GEEWEGE, nw, v, (ingeving)
 — GEEWN, ww, 1 (doen innemen), 2 (te verstaan geven op voor anderen onmerkbare wijze)
 — GETUENG, bw, (in bedwang)
 — GEWAANDE, nw, o, **N (ingewanden)
 — HAALN, ww, (op stal halen)
 — KEARN, ww, (zand in voegen of naden vegen)
 — KLEEN, ww, zw, (inkleden)
 — LAEJDEGE, nw, v, (inleiding, uiteenzetting)
 — LOAGE, nw, v, **NG, (inleg)
 — LOOP, nw, m, (zoete inval)
 — NEG, bn, bw, (lief karakter)
 — RAAKNG, ww, zw, (bij elkaar doen en toedekken met as, van 't haardvuur). Non kùj oew wal —, (nu kun je je wel opzouten)
 — SKEETN, ww, (in de gedachten komen)
 — SKOARN, ww, zw, (inscharen, van vee)
 — SKUUNN, ww, zw, (mededelen aan iem. om deze in actie te brengen tegen een ander)
 — STIPM, ww, zw, (in saus dopen)
 — TEENG, bw, (tegemoet)
 — VALN, w, (toevallig gebeuren)
 — WRIEWN, ww, (inwrijven). Eenn wat —, (iem. iets goed duidelijk zeggen)
 — ZETN, ww, (stenen in de oven zetten)
 — ZOATE, nw, v, (inzet, bij publ. verkoop)

J

JAANG, ww, zw, Tt1: jaage, Tt2: jaangt, Tt3: jag, Vt: jaag'n, dlw: ejag, 1 (rijden), 2 (op jacht zijn), 3 (aandrijven, haasten)
 JACHSKUUTE, nw, v, (gejaagd persoon)
 JACHTEREG, bn, bw, (gehaast, zenuwachtig)
 JAGBOT, nw, o, (adamsappel)
 JAK, nw, o, JAKKE, JAKSKEN, (jak, bovenlichaamsbedekking voor vrouw)
 JANEAWR, nw, m, (jenever)
 JAS, nw, m, JASSE, JASKEN, (geklede jas)
 JEANTEG, bn, bw, (jeugdig, speels)
 JEANTES, nw, (jongens)
 JOESTRN, ww, zw, (huilen, van hond)
 JONGKEAL, nw, (jonge man)
 JONGN, nw, m, *S, JUENKN, (jongen)
 JONGN, ww, zw, (jongen krijgen)
 JOONK, bn, bw, JUNGR, JUNGST, (jong). n — van t oale (een erg klein uitgevallen exemplaar)
 — HAEJD, nw, v, (jeugd, jonge jaren)
 JOA, 1 utr. (Ja), 2 bw, immers). Ba—! (Jazeker!)
 — R, nw, o, —N, —TJEN, (jaar). At de —n komt blif de ploage neet oet, (ouderdom komt met gebreken)
 JUDNBOONE, nw, (pronkboon)
 JUF, nw, v, —S, —KEN, (meijuffrouw)
 JUKKE, —RIEJE, nw, v, (jeuk)
 JUKNG, JUKNG, ww, zw, (jeuken)
 JUMR, bw, — en aaltied, (altijd en eeuwig)
 JUMS, bw, (immers)
 JURRE, nw, m, JUDN, JUDKEN, (jood)
 JUTTE, nw, v, (jute)
 JUU, bw, (prettig, lolliq)
 — S, utr. (zeker)
 — STEMEANT! (zeer juist!)

K

KAAKEMEANTN, nw, (kaakbeenderen)
 KAAL, bn, bw, 1 (kaal), 2 (gespeend van alles, wat iets aantrekkelijk maakt). Nen —n keal, (iem. die het er lelijk bij laat zitten)
 KAAMP, nw, m, KEAMPE, KEAMPKEN, 1 (stuk land als weil-, bouw- of bosland gereed gemaakt), 2 (strijd). — geewn, (de strijd op geven)
 — HAANN, nw, 1 (vecht haan), 2 (eigenzinnige man)
 — R MÛLLE, nen slag van de — ehad hebm, (niet helemaal goed wijs zijn)

KAANS, nw, m, —N, KAENSKEN, (kans)
 KAANT, bn, bw, (goed afgewerkt). — kloar, (helemaal
 schoon); — woark, (volkomen goed werk); — hounn,
 (ruw terecht hakken)
 — E, nw, v, *N, KAENTJEN, (rand, zijkant). An de —,
 (op zij); an de — maakng, (in orde brengen); eenn an de
 — maakng, (iem. om hals brengen); op de —, (omver),
 kääntjes boord, op 't kantje af); um n kaanthoakn, (dicht-
 bij, in de buurt)
 KAAPJEN, nw, o, (werkmuts voor de vrouw)
 KAARNE, nw, v, *N, *TJEN, (karntoestel)
 — WOAGE, nw, (zwengel van 't karntoestel)
 KAARNN, ww, zw, (karnen)
 KAARNPOOLS, nw, (stok in de karnton)
 KAATE, nw, v, *N, *JEN, (kaart, landkaart, speelkaart).
 Van de —, (aardrijkskunde, op school)
 KAATN, ww, zw, (kaartspelen)
 KAATJEN, bw, (hetzelfde, eender). — egaal, — koek, (lood
 om oud ijzer)
 KADELLE, nw, (kop)
 KAEJZR, nw, m, —S, (keizer)
 KAF en KOOGL OPVRETN, (rijp en groen opeten)
 KAJ, bw, (in de ergste mate, helemaal)
 — E, nw, v, *N, *KEN, (kop)
 — RD, nw, m, KAJN, KAJKEN, (kei), —ken, (keisteen-
 tje); hee zoch —kes, (hij heeft het land en zint op wraak)
 KAK-IN-DE-PETTE, (hoedjebal)
 KAKKEREL, nw, m, —N, (flink eind lopen)
 KALF, nw, KALVR, KALFKEN, (kalf)
 KALLEBASTRD, nw, m, (kalebas)
 KALLEBAAF! uitr, (Pats!)
 KAMMEROAD, nw, m, KAMMEROE, KAMMERUED-
 JEN, (vriend, kammeraad)
 — SKOP, nw, v, (vriendschap)
 KANNE, nw, v, KENNKEN, 1 (kan), 2 (1 liter)
 KAPELLE, nw, v, **N, **KEN, (vlinder)
 KAPPE, nw, v, **N, KAPKEN, 1 (muts), 2 (kap)
 KARDOES, nw, m, (iets lelijk zwarts)
 KARKAS, nw, o, (gazen mal, om kanten muts over te
 maken)
 KARRE, bn, bw, 1 (erg uitgebraden, van spek), 2 (schraal)
 KARREG, bn, bw, (boosaardig)
 KARSE, nw, v, *N, *KEN, (kers)
 KASKENADES, nw, (drukte, om niks)
 KASTE, nw, v, *N, KASJEN, (kast). Eenn de — oetkearn,
 (iem. duchtig de waarheid zeggen)
 KATNE, nw, v, *S, *TJEN, (ketting). Eenn van de — doon,
 (iem. zo verheerlijken dat hij wild wordt); kaj van de —,
 (helemaal overstuur)
 KATNGRIES, nw, o, (schemering)
 KATS, bw, (volkomen, helemaal)
 KATTE, nw, v, **N, **JEN, (poes). Iej konn wa meann,
 dat de — gaanzdjr lear, (je kunt wel denken dat je neus
 van koek is)
 KAVEERN, KOVEERN, ww, zw, eenn dr vuur —, (iem. er
 voor instaan)
 KAWOPS, nw, m, KAWLIPSKEN, (sprong)
 KEAKLN, ww, zw, (druk praten)
 KEAL, nw, m, —S, —KEN, 1 (man), 2 (echtgenoot), De —,
 (de man); —swoark, (mannenwerk)
 — DR, nw, m, —S, —KEN, (kelder). Waatr in n — hebm,
 (op 't uiterste zitten)
 KEANSKOP, nw, (kennis, aan mensen)
 KEAR, nw, m, (wending)
 — N, ww, zw, (schoonvegen)
 — SE, nw, v, *N, *KEN, (kaars). Kearsken springn, (kinder-
 spel op Oudejaarsavond)
 KEDAEJD, bn, bw, (keurig, florissant)
 KEDOES, nw, m, —KEN, 1 (ruwharige hond), 2 (iem.
 met 't haar wild om 't hoofd)
 KEEMM, ww, zw, (kammen). Eenn —, (iem. goed onder
 handen nemen)
 KEEND, nw, o, —R, —JEN, (kind, met het oog op bloed-
 verwantschap)
 KEENHOOLT, nw, (kienhout)
 KEERN, ww, zw, (omwenden)
 KEEPm, ww, zw, (een inkeping maken)
 KEEZE, nw, v, *N, KEESKEN, (kaas)
 KEEZN, ww, zw, (schiften, van melk)

KEMOOSIES, nw, (buitengewone dingen, aanstellerige kunsten)
 KENN, ww, zw, Tt3: keant, Vt: keann, dlw: ekeand, (kennen). Da'kù'j neet —, (men kan niet weten); wa wat —, (wel wat meegemaakt hebben)
 — EBAKKE, nw, v, **N, KENNEBAKSKEN, 1 (kaak), 2 (wang)
 KESJOENTJEN, nw, (touweind van de zweep)
 KESJOTN, nw, (trawanten)
 KETEER, nw, o, —, —KN, (¼ uur)
 KETL, nw, m, —S, —KEN, (ketel)
 KEUN, bn, bw, (flink, moedig)
 KEVAK, nw, o, KEVAKKE, KEVAKSKEN, (envelop)
 KEZIEN, nw, o, —S, —TJEN, (kozijn)
 KIEFTE, nw, v, **N, (kieviet)
 KIEKNG, ww, st, Tt3: kik, Vt1: keek, dlw: ekekn, (kijken). — op. (verwonderd kijken naar)
 KIEL, nw, m, —N, —KEN, 1 (wig), 2 (kiel) Mv: —E. Met n eenn — n aandr lùs houwn, (met het eene kwaad het andere bezweren)
 KIELN, ww, zw, (kietelen). t —t mij, (het prikt me voortdurend); — kunn lien, (kietelen kunnen verdragen)
 KIEN, nw, m, —N, —TJEN, (kiem)
 — N, ww, zw, (ontkiemen)
 KIEPM, ww, st, Tt3: kip, Vt1: keep, dlw: ekepn, (kiepen, bij voetbal)
 KIES, nw, m, —KEN, (jonge koe). —kes maakng, (braken)
 KIEWITSBLOOME, nw, (pinksterbloem)
 KIEZN, ww, st, Tt3: kis, Vt1: kues, Vt, kuezn, dlw: ekuezn, (kiezen)
 KIKVOS, nw, m, KIKVÛSKE, KIKVÛSKEN, (kikvors). Good wear vuur laate —e, dan kriengt ze statjes, ('t is vruchtbaar najaarsweer)
 KINNE, nw, v, *, *KEN, (kind, kindertaal)
 KIPSE, nw, v, *N, *KEN, (zwarte hoge pet met klep)
 KIRRE, nw, v, *N, *KEN, (kedde)
 KISNTUUG, nw, (Zondagse kleren van man)
 KISPLN, ww, zw, (betoveren)
 KISTE, nw, v, **N, **JEN, 1 (kist), 2 (goal)
 KIWNBUTTE, nw, (onderkaaksbeenderen)
 KIWWE, nw, v, **N, **KEN, (kaak)
 KLAAMP, nw, m, KLEAMPE, —KEN, 1 (hout dwars over planken om ze bij elkaar te houden), 2 (houten trede in tredmolen of op schuine vloer)
 KLAANG, ww, zw, (klagen)
 KLAANK, nw, m, 1 (klank), 2 (kink)
 KLAANTN, nw, m, —, (klant)
 KLABATSE, nw, v, *, (kletskaus)
 KLADDEREG, bn, bw, (regenachtig, soppig)
 KLADKEN, nw, (maar weinig)
 KLADN SNIEN, ww, (van gevormde stenen de uitsteeksels afsnijden aan het vuur)
 KLATRPÛPL, nw, m, (wilde populier)
 KLADREAKSTR, nw, (verregende ekster)
 KLAEJSTRN, ww, zw,
 KLAEN, bn, bw, (klein). Ûm n —, (bijna)
 KLAJ, nw, m, (klei)
 —N, ww, zw, (klauseren)
 KLAJ, nw, m, KLAJKE, KLAJSEN, (smak)
 KLAMOTN, nw, (geld)
 KLAJ, nw, m, KLAJPE, KLAJKEN, (klap). Moal —, (pak slaag); mear —e hebm ehad as ne legge rogge, (erg veel slaag gehad hebben)
 —PE, nw, v, **N, (los voorstuk, rechthoekig, van ouderwetse broek)
 KLARRE, nw, v, **N, KLARRKEN, 1 (braamsluiper), 2 (klein hoeveelheid), Vklw: kläcken)
 KLASJENEERN, ww, zw, (redekavelen)
 KLEAMPE, um de —, er (van langs); t vuur de — hebm, (het opgeven)
 KLAUWE, *N, *KEN, 1 (klauw), 2 (hoef, van sik, schaap, koe, varken)
 KLEAR, KLEAR. nw, (kleren)
 KLEED, nw, o, *N, —JEN, 1 (japon), 2 (kleed), 3 (huif, van boerenwagen)
 —WAAGE, nw, (boerenwagen met huif)
 KLEEN, ww, zw, wed, (zich netjes aankleden)
 —KE, nw, v, *N, *SKEN, (klink)

KLEENKNG, ww, st, Vt1: kluenk, dlw: ekluenkn, (klinken)
 KLEMM, ww, zw, (klemmen)
 — ME, nw, v, **N, **KEN, (klem)
 KLEMRD, nw, m, —S, (sperwer)
 KLEPL, nw, m, —S, —KEN, (klepel)
 KLEPM, ww, zw, (aan komen lopen om iets te vragen)
 KLEPR, nw, m, —S, —KEN, (deurklopper)
 — MANSSPIL, nw, (niet goed opgezette zaak)
 KLIERE, nw, v, *N, *KN, (klier)
 KLIMM, ww, st, Tt3: kleemp, Vt1: klum, dlw: eklumn, (klimmen)
 KLISSE, nw, v, **N, **KEN, (klit)
 KLITSE, nw, v, *N, (vlotte vrouw)
 KLOAR, bn, bw, 1 (gereed), 2 (helder). — maakng, (schoonmaken)
 — EGAEJD, nw, v, (zekerheid, zeker weten)
 — LOEDR, bw, (louter)
 — N, nw, m, (borrel)
 KLOCH, nw, v, —N, KLUCHJEN, (koppel, troep, vlucht)
 KLOESTRN, ww, zw, (in de buurt blijven van). — um n heard, (bij huis omscharrelen)
 KLOETN, nw, m, —S, KLUUTJEN, (kluit). Twee —n maakt éénn túrf, (veel kleintjes maken één grote), oet n — kenn, (precies kennen)
 KLOK, nw, m, —N, KLUKSKEN, (grote slok)
 — KE, nw, v, **, KLUKSKEN, (kloek)
 KLOKKE, nw, v, **N, KLUKSKEN, (klok)
 KLOKNG, ww, zw, (een klokkend geluid geven). t —n um duur n haals, (hij dronk met grote teugen)
 KLOMMEG, bn, bw, (traag van begrip)
 KLOMMEREG, bn, bw, 1 (kil), 2 (niet goed bij)
 KLOMRN, ww, zw, (kleumen)
 KLONNIE, nw, v, (eau de Cologne)
 KLOOK, bn, bw, (verstandig). Nen —n kookn, (een mooie sufferd); nen —n skutr, (een sukkel, iem. die iets verkeerd doet); zoo — a'j n meanske, (niet al te snugger); zoo klook as root, (erg verstandig)
 KLOOMPE, nw, v, *N, KLUEMPEN, (klomp)
 KLOOMPM, ww, zw, (klompen maken)
 KLOOMPR, nw, m, —S, (klompenmaker)
 KLOOMPSKoon, nw, (houten zool met bovenleer)
 KLOOT, nw, m, KLUETE, KLUETJEN, (bal). Dann—, (denappel); zette—, (tol, die met touw gezet werd)
 KLOS, nw, m, KLUSSE, KLUSKEN, (klos). Dr met op n — komm, (er mee voor den dag komen); wat van op n — komm, (iets van tot stand komen)
 KLOTSN, ww, zw, (tegen elkaar stoten)
 KLOUWE, nw, v, *, KLAWKEN, 1 (klouw), 2 (metalen haakje, aan ploeg en derg.)
 KLOUWN, ww, zw, (ruw werk doen). Roet leart wa —, (dreigende ondergang dwingt wel tot aanpakken); da'kos nog wa —, (dat werk valt nog niet mee)
 KLOIWRD, nw, m, (fors gebouwde man)
 KLUCH, de — is dr of, (de fleur is er af)
 KLUEF, nw, m, *WE, —KEN, (kloof)
 KLUENTJEN, nw, o, (klontje)
 KLUENTJESASKE, nw, (soda)
 KLUENTJESSKEARE, nw, (schaar om klontjes te knippen)
 KLUEWN, ww, zw, (kloven)
 KLUNGL, nw, m, —S, —KEN, (knot, kluwen)
 — DERIEJE, nw, v, (geklungel)
 KLUPL, nw, m, —S, —KEN, 1 (dwarshout achter 't paard, draaibaar op 't „eanspan”), 2 (balk, als eg gebruikt)
 KLUTRN, ww, zw, (bij stukjes en beetjes aangroeien). Dat —t nog wal an, (langzamerhand wordt het wel meer), hen —, (langzaam voorbijgaan)
 KNEENHALSTRN, ww, (kortwieken)
 KLUTRWOARK, nw, (kleine karweitjes)
 KLUIRE, nw, v, *N, *KN, 1 (kleur), 2 (blos). Ne — as n leg'nd hennken, (een blozende gezonde kleur)
 KLIURN, ww, zw, 1 (blozen), 2 (bevallen, aanstaan), 3 (harmonieën in kleur)
 KNAALIE, nw, m, —S, (lastpost)
 KNAANG, ww, zw, Tt1: knaage, Tt2: knaangt, Tt3: knaag't, Vt: knaangn, dlw: eknaag'd, (knagen)
 KNAEJSTRN, ww, zw, (knarsen)
 KNAK, dr nen — van ehad hebm, (er een knouw van ge-had hebben)
 KNAPM, ww, zw, (knallen). Knapbloaze, (varkensblaas)

KNAPPE, nw, v, **N, **KEN, 1 (kap, van brood), 2 (korst, van wond)
 KNAPRD, nw, m, ---S, (knal)
 KNAPWORM, nw, (kniptor)
 KNARRE, nw, m, **N, KNARRKEN, (kwaadaardige mop-peraar)
 KNASTRBOT, —BUTTE, nw, (knarsbot)
 KNATRN, ww, zw, 1 (knetteren), 2 (met geraas vallen of zich bewegen)
 KNAWL, nw, o, (tegenprater)
 —DERIEJE, nw, v, (gekibbel, ruzie)
 —N, ww, zw, 1 (kibbelen), 2 (knouwen)
 KNEAN, ww, zw, 1 (kneden), 2 (lopen door zachte grond),
 Tt1: kneare, Vt: knearn.
 KNECH, nw, m, —N, —TE, —JEN, (knecht)
 KNEE, nw, o, —NE, —KN, (knie)
 —HALSTR, nw, m, (touw om hoorn en poot van de koe)
 —WAAGE, nw, v, **NG, (knieholte)
 KNELN, ww, zw, Tt3: knealt, Vt: knealn, dlw: ekneald, (knellen)
 KNIBLN, ww, zw, (kibbelen, van kinderen of oude mensen)
 KNIEF, nw, m, *WE, —KEN, (knipmes)
 KNIEN, nw, o, —E, —TJEN, (konijn)
 —TJESLEAWN, nw, (herenleventje)
 KNIEPE, in de —, (in de knel)
 —EREG, bn, bw, (overdreven zuinig)
 KNIETPM, ww, st, Tt3: knip, Vt1: kneep, dlw: eknepn, (knijpen). A't knip en wier knip, zin ik baas, (als 't er op aan komt, heb ik het toch te zeggen)
 KNIETPM, nw, o, (cichorei)
 KNIKL, nw, m, —E, —KEN, (knikker). Zitt'r —s in, (zit je voor de mast?)
 KNIKNG, ww, zw, (knikken, kneuzen)
 KNIPGAT, nw, (gat in de weg)
 KNIPMUSSE, nw, (Rijss. vrouwenmuts), zie ook: MUSSE
 KNIPPE, nw, v, **N, **KEN, (beurs). De — op de heage hebm hangn, op t hennhok hebm lign, (geen geld meer hebben), bie de —, op de — wean, (op de penning zijn)
 KNISTRN, ww, zw, (zacht knarsen)
 KNOARPM, ww, zw, (knarsen, van hout)
 KNOBN, nw, m, (bonk)
 KNOEF, nw, m, KNUUWE, KNUUFKEN, (kluif)
 KNOEWN, ww, zw, 1 (kluiven), 2 (zich versjagrijnen)
 KNOLDOOK, nw, (vierkante omslagdoek)
 KNOLLE, nw, v, **N, KNÜLKEN, (knol). Met de —n in eenne pot doon, (over een kam scheren); wee't ne — wil etn, mut St. Laurens neet vergetn, (knollen moet men voor 10 augustus zaaien)
 KNOOJJANPEL, nw, (prutser)
 KNOOJN, ww, zw, (knutselen)
 KNOOP, nw, m, KNUEPE, KNUEPKEN, (knoop). Nen — doon, (een vloek zeggen), eenn de —e van de kleare haaln, (iem, geld afhandig maken); dr komt —e, (het wordt ruzie); de —e, (de heupbeenknobbels)
 KNOP, nw, m, KNÜPPE, KNÜPKEN, (knop)
 KNORF, nw, m, KNÜRVE, (groot zwaar exemplaar)
 KNUCHN, ww, zw, (kuchen)
 KNUETPM, ww, zw, (knopen). Zik — künn, (zich geldelijk kunnen redden); de wichtr höolt oew de —e wa van t büejs, (kinderen maken wel, dat er nooit genoeg is); ook **kinderspel**
 KNUERN, ww, zw, 1 (kreunen), 2 (geluid en beweging maken van zuigeling)
 KNÜKL, nw, m, —E, —KEN, (kink)
 KNUP, nw, m, —PE, KEN, 1 (knoop, in touw en derg.), 2 (stropdas). — van n buul! (betaal op!), — in n stat, (pet met rand aan de achterkant)
 —DEUKN, nw, (sierhalsbandje)
 KNÜTRN, ww, zw, 1 (kreukelen), 2 (leegdrinken, opeten)
 KNÜTTEREG, bn, bw, (kreukelig)
 KOAK roopm, zeg'ng, (zich gewonnen geven)
 KOAM, nw, KÜEME, KÜEMKEN, 1 (haarkam), 2 (hane-kam), 3 (smal reepje veen tussen uitgravingen), 4 (richel)
 KOARE, nw, v, *N, KÜERKN, (kar). Den is ook ginne — an t gat ebunn, (die is erg uithuizig)
 —G, bw, zik — maakng, (zich boos maken)
 KOARKE, nw, v, *N, KÜERKSKEN, (kerk)
 KOARMEJAKNG, ww, zw, (jammeren)

KOARMSE, nw, v, (kermis)
 KOARMSWOTL, nw, (kalmoeswortel)
 KOELE, nw, v, *N, KUULKEN, (kuil). —n en geatr, (woest onland)
 KOETSE, nw, v, *N, *KEN, 1 (koets), 2 (bedstee)
 KOEZE, nw, v, *N, (dom, dwaas mens)
 KOEZNTAAND, nw, m, (kies)
 KOFL, nw, m, (7 kopjes, ong. halve liter)
 KOKHUUSKEN, nw, (kookhuisje, bij boerderij, 's zomer woning). Ne pette met n kokhoes, (pet met rand aan de achterkant)
 KOKKEPOT, nw, (fornuispot)
 KOKKEPOTJEN, nw, (potkachel)
 KOLLE, nw, v, **N, KULKEN, (wite plek voor de kop, bij vee)
 KOMPAABL, bw, (in staat)
 KOMM, ww, st, Tt3: kuemp, Vt1: kùm, dlw: ekùm, (komen). A't —p, is 't voo, genog, (geen zorgen voor de tijd) — E. nw, v, *, KUMKEN, (kom, kop)
 KOMMOOSIES, zie: KEMOOSIES
 KONFUUZIE, nw, v, (verwarring, tramalant)
 KONTRAEJNN, nw, (streken, buurt)
 KOO, nw, v., BEESTE, BEESJEN, (koe). De — weet neet dat e kalf ewes hef, (die vergeet dat hij zelf ook jong geweest is); net t ne — oet t gat vaalt, (erg rad, van praten); ne — met n paeregat, (van achter brede koe); wee't de — huert, krig ne bie j n stat, (koeien weten zelf wel waar ze thuis horen)
 — FLEANSTR, nw, m, —S, —KEN, (stuk gedroogde koeienmest)
 — JONGE, nw, (jongen, die men nog niks belangrijks kan laten doen)
 KOOKIEZR, nw, (ijzer om koekjes tussen te bakken)
 KOOKN, nw, m, (koek). Nen klookn —, (een mooie sufferd)
 KOOKNG, ww, zw, (met Oudejaar op bezoek gaan met krentebrood)
 KOOL, nw, m, KUELE, KUELKEN, (kool)
 — DOEWE, nw, (houtduif)
 KÖOLD, bn, bw, (koud). t Trekt mij — ouwr de hoed, (ik huiver); t lüt mij zoo — as nen mispl, ('t is mij onverschillig); zoo — a' j n butjen, (erg koud); nen —n bruer, (broer uit een eerder huwelijk)
 — FIESTR, nw, (koukleum)
 KOOLDR, nw, m, (dikke rook)
 — N, ww, zw, (erg roken). Hee kan leeng, dat t um —t oet n kop, (hij kan ontzettend liegen)
 KOOLUUKS, nw, m, —E. (sul)
 KOONDSKOP, nw, o, (kennisgeving)
 KOONEK, nw, m, KUENEKE, KUENEKJEN, 1 (koning), 2 (mann. meikever)
 KOONKLDERIEJE, nw, v, (gekonkel)
 KOONKLFOEZN, ww, zw, (heimelijk bepraten)
 KOONS, nw, v, (kundigheid)
 KOONTE, nw, v, *N, KUENTJEN, (achterste)
 KOOPM, ww, zw, Tt3 :koch, Vt1: koch, dlw: ekoch, (kopen)
 — SKOP, nw, (koopwaren)
 KOP, nw, m, KÛPPE, KÛPKEN, - (hoofd, als lichaamsdeel), 2 (drinkkop), 3 (halve liter). Nen zearn —, (hoofdpijn); t lop um op n —, (hij blijft er aan hangen, bij veiling); nen — as nen toenhaamr, een dik, gezond uiterlijk); — man, (stijfkop); nen — doar kù' j wa n skearmes op anzetn, (een glimmend, gezond uiterlijk); eenn an n — houw, (iem. een draai om zijn oren geven); hee vret de kùpkas van de goarven, (hij zoekt het beste er uit); hee hef n vel vuur n — van n doem dik, (hij zet door tegen alles in); nen — as ne bolle, (een dik, rood hoofd); dr is gin — of koonte an, (er is geen touw aan vast te knopen)
 — KUEKLN, ww, (kopjeduikelen)
 — LN, ww, zw, (zich tot troepen verenigen). At de wiewe —t' krie' j reang, (als de vrouwen druk bij elkaar staan praten, komt er regen)
 — R, nw, o, (koper)
 KORF, nw, m, KÛRVE, KÛRFKEN, (korf). Ouwr de —e goan, (buiten de perken gaan); bouwn de —e goan, (boven de macht gaan)
 KÖRK, nw, m, —E. —SKEN, (kurk)
 — EZIENTJEN, nw, (fluiten, tjiptjaf)

KORT, 1 bn, bw, KÜRTR, KÜRTST, (kort), 2 bw, (kapot).
 —houwn, (stukslaan); t — gebeente, (de kinderen); —
 (dichtbij), —an, (kortaf), — op t mat zitn, (dicht op de
 hielen zitten), — doon, (wisselen, van geld)
 —NS, bw, (onlangs)
 KOS, nw, v, (kost)
 —KUEPR, nw, (kind, dat nog geen geld inbrengt)
 KOUWE, nw, v, *N, *KEN, (kooi)
 KRAAKNG, ww, zw, (kraken). Rieke seantn —t aaltied,
 (die het 't beste missen kan, jammert 't meest bij betalen)
 KRAAKELINGNMOAL, nw, (eremaaltijd, gegeven door iem.
 die tot diaken of kerkvoogd benoemd was)
 KRAAMP, nw, m, —N, (kramp)
 —N, nw, m, (kram). n — op n nueuze krieng, (in zijn be-
 wegingsvrijheid belemmerd worden)
 KRAANG, nw, m, —S, (kraag)
 KRAANKIEL, bn, bw, (dapper)
 KRAANN, nw, m, —, KRAËNTJEN, (kraan)
 KRAANS, nw, m, —N, KRAËNSKEN, (krans). t Hele —
 lop tot vet, (het is hem in alles meegelopen)
 KRAANTE, nw, v, —N, KRAËNTJEN, (krant)
 KRABM, ww, zw, (krabben)
 KRABR, nw, m, —S, —KEN, (drietandige wiedvork)
 KRACH, nw, m, —N, (kracht)
 KRALLE, nw, v, **N, KRALKEN, 1 (kraal), 2 (klein rond
 vruchtje). Liestr—n, (lijsterbessen)
 KRALN, ww, zw, (belletjes vormen, van vloeistof). t Mut —
 in t glas, (het moet bruisen bij 't inschenken)
 KRANG, bn, bw, (verkeerd om). De —e hūere trekng, (niet
 mee willen werken, zich verzetten); de —e skoone an
 hebm, de —e musse op hebm, — in n ros wean, (slecht
 geluimd zijn)
 KRAPPE, nw, v, **N, KRAPKEN, (klamp)
 KRASBÜSL, nw, m, (iem. die zonder blijkbare reden opeens
 onvriendelijk kan worden)
 KREANSLN, ww, zw, (kronkelen). Doarme —, (darmen
 wassen)
 KREEJE, nw, v, *N, *KEN, (kraai)
 KREEJN, ww, zw, (kraaien). t —t oew duurn haals, ('t is af-
 schuwelijk zout)
 —APL, nw, m, (galappel)
 —KOORN, nw, (moederkoren)
 KREEMP, nw, o, (gebrek, tekort). Op n — stokng, (het
 laatste, op volle hitte stoken, in de steenoven)
 KREEMR, nw, m, —S, —KEN, (marskramer, handelaar)
 KREENTE, nw, v, *N, *JEN, (krent). —nstoete, (kren-
 tebrood); nen —nweg'n (groot feestelijk krentebrood)
 KREENK, nw, m, —E, —SKEN, (kring)
 KREK, bw, (net, precies)
 KREPLGEBEENT, nw, (laatste balkenstelsel bij de grote
 deeldeur in boerenhuis)
 KRIENG, ww, st, Tt1: kriege, Tt2: kriengt, Tt3: krig, Vt1:
 kreeg, Vt: kreeng, dlw: ekreeng, 1 (krijgen, ontvangen), 2
 (grijpen, nemen), 3 (te pakken nemen), 4 (ergens op be-
 trappen). Krieng an! (Tast toe!)
 KRIET, nw, o, (krijt)
 —AJ, nw, (kalkei)
 KRIKEANE, KRIKKE, nw, **N, **SKEN, (taling)
 KRISTEBEAZE, nw, (kruisbes)
 KROAM, nw, m, KRÜEME, KRÜEMKEN, 1 (bevalling),
 2 (malle vertoning), 3 (tent op de markt), 4 (intrigant).
 Dr met op n — komm, (er mee komen te zitten)
 —ERIEJE, nw, (snuisterijen)
 —SKUDN, ww, (met een krentebrood op kraamvisite gaan)
 KROED, nw, o, KRUUN, (kruiderij). Min moo's roetmoos
 smaakt mij betr as uer kroedmoos, ('t gewone eten thuis
 smaakt beter dan tractaties van vreemden)
 —MOOS, nw, soep van karnemelk, worst, gort, spek, ro-
 zijnen, stroop en kruiden)
 KROEPM, ww, st, Tt3: krop, Vt1: kreup, dlw: ekrūpn,
 (kruipen)
 KROES, nw, bw, (netjes)
 KROET, nw, o, (buskruit). — pille, (pijpje vol kruit, als
 vuurwerk)
 KROEZN, ww, zw, (plooiën, rimpelen)
 KROM, bn, bw, (krom). Doar mu'j hen met nen —n oarm,
 (daar is armoe en moet men wat meebrengen); met nen
 —n stok nen rechn slag sloan, (met een gebrekkig middel
 toch het doel bereiken)

KROMBEEL, nw, m, —N, —KEN, (steunbalkje in de hoek van een gebint)
 KROOMM, ww, zw, (kruimelen)
 KROOMNKÛKR, nw, (klein kind)
 KROONE, nw, v, *N, KRUENTJEN, 1 (kroon), 2 (het mooiste van iets). De wicht'r de — opzet'n, (zijn kinderen te schande maken, door wangedrag), 3 (hoepel met pen-nen, bij 't haspelen)
 KROOZE, nw, v, *N, KRUESKEN, (rode bosbes)
 KROPLAPPE, nw, (jakje voor vrouw)
 KROPPE, nw, m, KRÛPPE, KRÛPKEN, (krop)
 KROUWN, ww, zw, (krabben)
 KRUBBE, nw, v, **N, **KEN, 1 (krib), 2 (kuip met water ten gebruike bij de vormbak bij het steenbakken)
 KRÛENNZOMR, nw, (nazomer)
 KRUKKE, nw, v, **N, **SKEN, (kruk)
 KRÛKN op de huerne hebm, (op jaren zijn)
 KRÛMLN, ww, w, (verkruimelen)
 KRUMMELEG, bn, bw, 1 (kruimelig), 2 (onhandig, niet goed)
 KRÛNNE, nw, v, *, *KEN, 1 (kraanvogel), 2 (stoethaspel)
 KRÛPL, bn, bw, (kreupel)
 KRUUDEREG, bn, bw, (gekruid)
 KRUUDR, nw, (degene die de leem aanbracht aan de vor-mer van de steen)
 KRÛUHASPL, nw, (haspel van molen)
 KRÛUKE, nw, v, *N, *SKEN, (kruik)
 KRÛUN, ww, zw, (kruien), t Wief kan dr meer oet — as hee met de waage kan inbrengn, (de vrouw kan met kleinere uitgaven toch meer opmaken, dan de man met zijn bedrijf verdient)
 KRÛUS, nw, o, *ZE, *KEN, 1 (kruis), 2 (benedenrug)
 — LIENE, nw, v, (leidsel voor 2 paarden)
 KUEKLDIERIEJE, nw, v, (voor de gek houderij)
 KUEKLKOARE, nw, (woonwagen)
 KUEKLN, ww, zw, 1 (wankelen), 2 (omwentelen)
 KÛEKLN, ww, zw, (kakelen). — mer gin äjr leg'ng, (veel geschreeuw, maar weinig wol); — as n nuchtr kalf, (praten als een kip zonder kop)
 KUEKLSPIL, nw, (kermisvertoning)
 KÛELTE, nw, v, (kou). — op de hoed, (kou in 't lichaam), de —, (verkoudheid)
 KUENS, nw, v, (het kunnen, bekwaamheid). —n, (aan-stellerij)
 — WAL, nw, (muur langs de open zijde v. d. steenoven)
 KUEPR, nw, m, —S. —KEN, (iem. die koopt)
 KUERNE, nw, (biggen, minder dan 6 weken oud)
 KÛJRACHTEG, bn, bw, (praatziek, loslippig)
 KÛJERIEJE, nw, v, (kwaadaardig geklets)
 KÛJRN, ww, zw, praten). KÛjrdroad, (telefoon); eenn dom —, (iem. suf praten); — bouwn zin natuur, (gemaakt, opgeschroefd praten); achtr oet n haals —, (vloeken); dr in en dr oet —, (honderd uit praten)
 KÛJRVOLK, nw, (bezoek)
 KÛKRN, ww, zw, (scharrelen). — in t hoes, (thuis omhan-gen); hen —, (langzaam, ongemerkt weggaan)
 KÛNN, ww, st, Tt1: kan, Tt2: kÛent, Tt3: kan, Vt1: kon, dlw: ekÛend, 1 hulpww. (kunnen), 2 onp. ww. (lijden, ver-dragen). Met eenn good —, (met iem. goed kunnen op-schieten); t munn —, (van alles te verduren krijgen); släch —, (niet goed in orde zijn); dr van —, (goed kunnen praten)
 KUNNEG, bn, bw, 1 (goed bevriend), 2 (goed op de hoog-te, goed thuis). — wean met eenn, (goed bevriend zijn met iem.)
 — AEJD, nw, v, 1 (vriendschap), 2 (bevriende mensen). Oöle —, (vriendschap van jaren her)
 — EN, ww, zw, (aankondigen van ondertrouw of huwelijk)
 KUNNEKESKAKR, nw, (klein kereltje)
 KUNNEKESKOP, nw, (pensmaag, van koe)
 KUNNING, nw, m, —E, (koning, bij kaartspel)
 KÛRL, 1 nw, o, (harde kern van eikenhout), 2 bn, bw, (kor-daat)
 KUSN, nw, o, (plank, met leer overtrokken, om stenen op te vormen)
 KÛSTE, nw, v, *N, **JEN, (korst)
 KÛTL, nw, m, —, —KEN, (keutel). Iej hebt n — bieij t skoone eane, (je doet mee aan een vuil zaakje, maar wilt jezelf in de waan laten van niet)

KÜTLING, nw, m, —E, —SKEN, (paal tussen muur en steigerpaal)
 —PEARE, (Dirkjespeer)
 —TOP, nw, (jongenskuifje)
 KUUKN, nw, o, —S, —KJEN, (kuiken). Gekken kuuk!, Kuukvetjuuk, (Malloot!)
 KUULKESBLOOME, nw, (holderik)
 KUULN, ww, zw, (rollen). Loat mer —, (laat maar, 't komt vanzelf in orde)
 KUUPM, ww, zw, (kuipen, van vat)
 KUUPR, nw, m, —S, —KEN, (vatenkuiper)
 KUUR, nw, o, —N, —KN, (keur). — heb'm, (voorkeur hebben), oarns — in heb'm, (wel onderscheid maken), in de — künn goan), te kust en te keur kunnen gaan)
 —EGE, nw, v, (keuring)
 —N, ww, zw, (keuren)
 KUUTE, nw, v, *N, *JEN, (kuit)
 KUUWN, nw, m, —S, —TJEN, (tobbe). t In n — loatn stoan, (verwend zijn)
 KWAAKAALTJEN, KWAAKOELE, nw, (loslippige vrouw of meisje)
 KWAAKNG, ww, zw, (onzin praten, overbodige dingen zeggen)
 KWAAKRD, nw, m, (iem. die aldoor praat zonder reden of uit een waandenkbeeld)
 KWAANT, nw, m, KWAENTE (vent)
 KWAP, nw, m, KWAPPE, KWAPKEN, (aalkwabbe)
 KWATL, nw, m, —S, —KEN, 1 (wammen), 2 (onderkin)
 KWAS, nw, m, KWASTE, —JEN, (kwast). —majoor, rare kerel)
 KWATRN, ww, zw, (sjilpen zoals zwaluwen)
 KWEANT(ER)EG, bn, (onhandelbaar, van stobben)
 KWEENN, ww, zw, (kwalsteren)
 KWEKWE, nw, v, (kwee gras, onkruid). In t —book stoan, (schuld hebben bij vroegere Rjss. arts, die patiënten die niet konden betalen, de tuin liet wieden)
 KWEIN, ww, zw, Tt2: kwealt, dlw: ekweald, (kwellen, martelen)
 KWENNE, nw, v, *, *KEN, (2-slachtig zoogdier)
 KWESTEG, bn, bw, (geblust)
 KWIEDAM, nw, m, (raar iemand, waar niets mee te beginnen is)
 KWIENN, ww, zw, (kwijnen)
 KWIET, bw, (kwijt)
 KWISPLTUK, nw, m, (iem. die van de hak op de tak springt)
 KWOAD, nw, o, (slechte)
 —DUENKND, bn, bw, (argwanend)
 KWOALE, nw, v, (kwaal)
 —K, bw, (moeilijk, kwalijk)

L

LAAMPE, nw, v, *N, LEAMPKEN, (lamp). In de —, (dronken)
 LAAMPNPUISTR, nw, m, —S, —KEN, (borstel voor lampeglazen)
 LAAN, ww, zw, 1 (laden), 2 (goed zaad zetten, van graan). Zwoar e—, (dronken)
 —D, nw, o, *N, LEANNKEN, (land). Hee hef — en zaand, (hij heeft al wat hij nodig heeft), wat he'k an driete a'k gin — hebbe, (zonder de hoofdzaak zijn bijzaken tot niets nut)
 LAANDOELE, nw, v, (langzame vrouw)
 LAANK, bn, bw, LENG, LENGST, (lang)
 —WAAGE, nw, (balk, die de asstellen van een boerenwagen verbindt)
 LAATE, bn, bw, LAATR, LEST, (laat). Dat'r dan —r lop, (het nageslacht)
 LABBE, nw, v, **N, (kwaadspreester)
 LABBERAJ, nw, o, wat op t — op krieng, (een pak slaag krijgen)
 LABM, ww, zw, (kwaadspreken)
 LACHEDEUNTJEN, nw, (gelach)
 LACHN, ww, zw, dlw: elacht, (lachten). Zik bloond —, zik van de beene —, (heel erg lachen)
 LAEJDEGE, nw, v, **NGN, **NGKJEN, 1 (leiding), 2 (gegraven sloot)

LAJE, nw, v, *N, *KN, (lei)
 LAK, bn, bw, (flauw)
 — S. nw, m, LAKSE, (flauwe vent)
 LAKAJ, t heele —, (de hele troep); gin — methbrengn, (geen anderen meenemen)
 LAKR, bn, bw, (lekker)
 LAKSE, dr ne — van ehad hebm, (er een klap van gehad hebben)
 — RIEJE, nw, v, (flauw gedoe)
 LAKSN, ww, zw, (overdreven vrijen, in bijzijn van anderen)
 LAM, lnw, o, LAMR, LAMKEN, (lam), 2bn, bw, (lam)
 — MENOAREG, bn, bw, (lamlendig)
 LANG, zie LAANK. — e taane krieng, ('t eten niet meer op kunnen)
 — E, lbw, (lang geleden), 2 nw, *N, (worm in meel)
 — N, ww, zw, (aangeven)
 — S, bw, (langs.) In t —, (overlangs); dr — hen, (er langs)
 LAPEL, eenn in t — griepm, (iem. in de kraag pakken)
 LAPM, ww, zw, 1 (inzetten, bij kaartspel), 2 (geld bij elkaar doen, om drank te kopen)
 LAPPE, nw, v, **N, LAPKEN, (lap)
 LAS, nw, m, — N, — JEN, (gewicht, last, belasting, hinderlijk iets)
 — KN, ww, zw, dlw: elasket, (lassen)
 LATTE, nw, v, **N, **JEN, (lat). An de — maakng, (er door brengen); an de — zetn, (boeken als vordering, poffen)
 — G, bn, bw, (blut)
 LEAGR, nw, o, — S, — KEN, (leger). t — krabm, (bed opmaken)
 LEAR, nw, o, — S, — KN, (leder, stuk leer). Een op t — wiln, (iem. aan willen vallen)
 — E, nw, v, (leer)
 — N, 1 ww, zw, (leren), 2 nw, o, (godsdienstonderwijs)
 LEARZE, nw, v, *N, **SKEN, (laars). De — vol hebm, (dronken zijn)
 LEASKOARKE, nw, (kerkdienst met preeklezen)
 LEAWN, 1 ww, zw, (leven), 2 nw, o, (leven). Oew — zoo neet, (nog nooit van mijn leven); he'k van min — zo'n woark, (zo'n manier van doen heb ik nog nooit gezien); a'w t — mangt, (bij leven en welzijn)
 — ACHTEG, bn, (in leven)
 — DEG, bn, bw, (levend)
 LEAWR, nw, v, — S, — KEN, (lever)
 — N, ww, zw, (leveren, aandoen)
 LEAZN, ww, st. T2: least, T3: les, Vt1: leus, Vt2: leuzn, (lezen). Leazebook, (leesboek)
 LEBEANDEG, bw, (in erge mate)
 LECH, 1 nw, o, — N, — JEN, (licht, schijnsel)
 — MESN kloar, gef n good iemnjoar, — nat, gef koorn in t vat, (als 't met Lichtmis helder is, wordt het een goed bijenjaar, als 't nat en koud is, een goed korenjaar)
 — BEELN, nw, (toverlantaarn, bioscoop)
 LEDR, nw, m, — S, — KEN, (ladder)
 LEED, nw, o, 1 — JEN, (lied), 2 (verdriet), 3 bn, bw, (verdrietig)
 — BREEF, nw, (gedrukt vers)
 LEEF, bn, bw, (lief)
 — DE, nw, v, (liefde, mensenmin)
 — EBRIEJE, nw, v, t is —, ('t is een lust)
 LEEGE, bn, bw, (laag). A't neet huegr of — r wi, (als ik geen een kant meer uit kan); in de — zied valn, (de minste zijn, toegeven)
 LEEGRN, ww, zw, (gaan liggen)
 LEEGTE, nw, v, (laagte). In de —, (lager, in 't lagere)
 LEEM, nw, m, (leem)
 — GROOND, nw, (leemhoudende grond)
 — KOELE, nw, (leemgroeve)
 — MÛLLE, nw, (balk met wiel op 't eind om leem te kneden)
 — STEA, nw, (plek waar leem in de grond zit)
 LEENKS, bn, bw, (links, linkshandig)
 LEENKR, bn, (linker)
 LEENN, ww, zw, (lenen)
 — BOOM, nw, (lindeboom)

LEENG, ww, st, Tt1: leege, Tt2: leengt, Tt3: lüg, Vt1: leug, Vt2: leungn, dlw: eluengn, (liegen). Hee — dat t um daampt oet n kop, a't waatr deep is, (hij liegt allerver-schrikkelijkst)

LEEPEGAEJD, nw, v, (slimmigheid)

LEESKN, nw, (lies, bij mensen)

LEEVELEU, (beste mensen)

LEEWKEN, nw, o, *S, (leerwerik)

LEEZEM, bn, bw, (sloom)

LEGGE, nw, v, LEG'N, LEG'SKEN, (zoveel graan als in éénmaal op de deel gedorst kon worden)

LEGNG, ww, st, Et1: legge, Tt2: leg'nt, Tt3: leg, Vt: lear, dlw: eleang, (leggen). Zik —, (legeren); de beste äjr bouwn in n korf —, (het mooiste bovenop leggen, zich mooi voor doen)

LEKNG, ww, zw, 1 (lekken)

LELK, LELLEK, bn, bw, 1 (kwaadaardig), 2 (lelijk). A'k non — wol wean, (als ik van de gelegenheid misbruik wou maken); eenn — maakng, (iem. ongunstig bepraten) — küjrn, (onbehoorlijk praten); zik — hebm, (ergens een strop aan hebben)

LELEKRD, nw, m, (kwaadaardig persoon)

LELEKRS trekng, (lelijke gezichten trekken)

LENGE, nw, v, *N, *SKEN, 1 (bovenstuk van schort), 2 (verlengstuk, bij kleren), 3 Mv. (bederf in meel)

LENGHOAL, nw,

LEPL, nw, m, —S, —KEN, (lepel)

—BLAAN, nw, (schouderbladen)

LES, bw, (laatst). Op 't —te loopm, (hoog zwanger zijn)

LEU, nw, (lieden)

—S, nw, o, (sloot onkruid, meest lis, gebruikt voor hooiberg af te dekken)

—ZE, nw, v, *N, (lis)

LICH, bn, bw, (niet zwaar). Nen —n voogl, (iem. die gods-dienstige geboden niet nauwgezet volgt); zoo — as ne hoppe, (erg licht)

—TE, nw, v, **N, 1 (schouderband om kruiwagen aan te dragen), 2 (bretels). Met de — krieng, (slaag krijgen)

—VEERDIG, bn, bw, 1 (ondoordacht), 2 (gemakkelijk, licht)

LID, nw, o, LEEN, —JEN, (lid). Gin — an de hoed dat um stille steun, (hij bibberde over 't heel lijf)

LIEDLEK, bw, bn, (lijdelijk)

LIEF, nw, o, *WE, —KEN, (onderlijf). n Zear —, (buik-pijn); gin — of zeele hebm, (erg mager zijn)

LIEK, 1 nw, o, —N, —SKEN, (lijk), 2 bn, bw, (gelijk, glad). — wean, (over en weer niets te vorderen hebben)

—NG, ww, st, Tt3: lik, Vt1: leek, dlw: elek, 1 (gelijkenis vertonen), 2 (toelijken, aanstaan)

LIEM, nw, m, (lijm)

—EREG, bn, bw, (saai, vervelend)

—GARRE, (belijmd twijgje, om vogels te vangen)

—M, ww, zw, 1 (lijmen), 2 (aan zich binden, uit winstbe-jag)

LIEN, 1 nw, o, (vlas), 2 ww, st, Tt1: lie, Tt2: liet, Tt3: lit, Vt1: lee, dlw: eleen, (lijden, verdragen)

—E, nw, v, *N, *TJEN, 1 (lijn), 2 (gespannen draad), 3 (leidsel). An de lange — hebm, (niet streng in toom houden); de — strak hooln, (de teugels strak houden)

—STUKKE, nw, (vlasakker)

LIESPLS, nw, (zolderruimten om het „slop“)

LIESTE, nw, v, **N, **JEN, (lijst)

LIEZEM, 1 bw, (onmerkbaar, tersluiks), 2 bn, (stiekum)

—RD, nw, m, (stiekemer)

LIK, nw, m, —N, —SKEN, 1 (lik), 2 (pats)

LIG'NG, ww, st, Tt1: ligge, Tt2: lig'nt, Tt3: lig, Vt1: lear, dlw: eleang, (liggen). Laand loatn —, (grond niet weer inpachten)

LIKKEBOARD, nw, m, (snoeper)

LIKEBRUER, nw, m, 1 (drankliefhebber), 2 (flikflooiër)

LIPM, ww, zw, (pruilen)

LIPPE, nw, v, **N, **KEN, 1 (lip), 2 (uiteinde van de „tonge“ bij boerenwagen). De — loatn hangn, (pruilerig worden); eenn ouwr de — wean, (iem. een woord te veel zeggen)

LIPSE, nw, v, *N, *KEN, (houten vorm voor het steen-bakken, voor 2 stenen)

LIT, nw, o, —TE, —JEN, (dop, deksel)

LIW, bn, bw, (luw)

LOABAAND, nw, m, (lummel)
 LOAKEPOAL, nw, (grensmaal van de oude marke)
 LOAGE, nw, v, **NG, *JEN, (laag)
 LOATN, ww, st, Tt3: lüt, Vt1: leut, dlw: eloatn, 1 (laten, niet doen), 2 (hulp-ww. (laten), 3 (bergen), 4 (aderlaten).
 Loa geworn! (Laat 't op zijn beloop!); loat't wean, (praat er niet meer over); t hen — goan, eht door de vingers zien); loa'w t — woer t de hearn van Deawnter bie —t, (laten we 't laten zoals 't was)
 LOCH, nw, v, 1 (lucht), 2 (hemelgewelf), 3 (stank, geur).
 De — leege hebm hangn, (met afgezakte broek lopen)
 LOEK, nw, o, —, LUUKSKEN, (luik)
 LOEM, bn, bw, (zoel)
 LOENN, ww, zw, onp. (behagen, aanstaan)
 LOERANGL, nw, m, (kwaadaardige man)
 LOERN, ww, zw, (loeren). t —t zoo, ('t is zo stil, met betrokken lucht of nevel, zoals aan vriezend weer voorafgaat); 't —t um neet, ('t bevalt hem niet)
 LOERPETTE, nw, m, (kwaadaardige man)
 LOERE, nw, v, *N, *KN, (flanellen doek in kinderbed)
 LOES, nw, m, LUUZE, LUUSKEN, (luis). Zik nen — in n peals neejn, (zich zelf een strop aandoen); a'j vitn weelt, kü'j in n skoon hemd wa nen — veenn, (wie vitten wil, kan altijd wel iets vinden)
 LOK, nw, o, (grasachtig onkruid)
 LOLN, ww, zw, (lallen)
 LONGE, nw, v, *N, LUNGSKEN, (long)
 LOOGE, met ééne — begütn wean, (met 't zelfde sop overgoten zijn)
 LOOMP, bn, bw, (plomp). — woord, (oud, boers woord)
 LOONN, ww, zw, 1 (belonen), 2 wed, (uit kunnen, zich bedruipen)
 LOOP, nw, m, LUEPKEN, 1 (loop), 2 (diarree)
 — ERIEJE, nw, v, (geloop)
 — M, ww, st, Tt3: lop, Vt1: leup, dlw: elop, (lopen). — o'j drueg huej hebt (hard lopen)
 LOOWN, ww, zw, (prijzen)
 LOOZE, nw, v, *N, LUESKEN, (loods)
 LOTTE, nw, v, **N, **JEN, (loot)
 LÜCHN, ww, zw, (lichten, bij onweer)
 LÜCHTE, nw, v, **N, **JEN, (lantaarn) om mee te lopen of op te hangen)
 — GE, nw, v, (bliksem)
 LUEDJEN, nw, (10 Gr. gewicht)
 LÜEG, bn, bw, (leeg)
 LUENGNE, nw, v, —, **KJEN, (leugen)
 — LAMRT, nw, m, (jokkebrok)
 LUENS, nw, m, *ZN, —KEN, (spie, in wagenrad)
 LÜEREKES, loopm um de —, (de kantjes er af lopen)
 LÜJ, bn, bw, (lui). At de zonne steet in t wesn, zeent de —n op n besn, (de luien voelen zich 's avonds het prettigst); de —r is um baas, hef um oondr, (hij heeft geen zin aan werken)
 LÜKKE, nw, v, **N, (opgeschoten meisje dat zich kinderachtig gedraagt)
 LÜLDERIEJE, nw, v, (geklets)
 LÜLN, ww, zw, (kletsen). Zoo mer wat vot —, (zo maar wat heen zeggen)
 LÜNN, ww, zw, (leunen)
 — EGE, nw, v, (leuning)
 LÜPPE, nw, v, (lopen). Op de—, (op hol); an de — wean, (uithuizig zijn)
 LÜS, bn, bw, 1 (niet vast), 2 (open), 3 (vrij, onbezet). — hoer, (oud boerenhuis zonder afscheiding van ruimte); n — lief, (goede ontlasting); — in n moond, (ruw in de mond); dr met — wean, (er goed mee af zijn); eenn — zetn, (iem. bewegingsvrijheid verschaffen); — wear, (dooiweer); — hoosn künn, (geld beschikbaar hebben); — in t heuwd, (van zinnen, ijlend); —, (gemaaid); brekt miej n bek neet —, (dwing me niet je grondig de waarheid te zeggen); non is Hollaand —, (nu is de zaak gezond)
 LÜSSE, nw, v, **N, **JEN, (lus)
 LÜSTRN, ww, zw, 1 (luisteren), 2 (gehoorzamen), 3 in—, (influiseren); — met nueze en bek, (met open mond luisteren)

LUUN, ww, st, Tt3: lot, Vt: luun, dlw: elod, (luiden). Dr
oet —, (de goede naam verspelen); wat huern —, mer
neet weeten woer't de klokke haank, (de klok hebben horen
luiden, maar niet weten waar de klepel hangt)
LUIZEMEALDE, nw, v, (melde, onkruid)
LUIZERIK, nw, m, —KE, —SKEN, (stukje in het split
van hemd)

M

MAAGE, nw, v, **NGN, (maag). Non lop de kate neet
met ow — vot, (nu ben je dik gegeten)
MAAKNG, ww, zw, (maken). Terechte —, (toebereiden):
wat — iej non?, (wat je nu?): wat te doone —, (last
bezorgen)
MAALDERIEJE, nw, v, (maalterij)
MAALN, ww, zw, 1 (malen), 2 (bij hanegevecht: wegelopen,
om de ander af te matten). Maalhaann, (haan, die vaak
„maalt")
MAANDL, nw, m, —S, —KEN, 1 (amandel), 2 (zeurpiet)
MAANE, nw, v, *N, MEANNKEN, (mand). Dat — hef gin
büemken, (die vlieger gaat niet op)
MAANK, bn, bw, (mank). — goan, (verkering hebben)
— EMEANT, nw, o, —N, (gebrek, stoornis)
MAANN, ww, zw, (aanmanen)
MAANZEG, bn, bw, (mans genoeg)
MAAZE, nw, v, *N, (maas)
MACH, nw, v, N, (macht). Ne —, (een heleboel)
— TEG, bn, bw, (groots)
MAGNG, ww, st, Tt1: magge, Tt2: mag'nt, Tt3: mag, Vt1:
mog, dlw: emuengd, 1 (mogen), 2 (lusten)
MAKLEK, bn, bw, (gemakkelijk)
MALLËUR, nw, (ongelukje, panne)
MAMMELOEKE, nw, v, *N, (dikke onbeholpen vrouw)
MAN, nw, m, KEALS, MENNKEN, KEALKEN, (man).
Dr half — an wean, (zijn inzet verdubbelen, aanwinst);
—sklear, (mannenkleren); een half — staan, (iem. hal-
verwege tegemoet komen); te —, (per man, ieder)
— EERE, nw, v, *N, (manier)
— GS, bw, (soms)
— KEERN, ww, zw, (mankeren). t —t um, (hij is gek)
MAS, nw, m, —N, MASJEN, (mast)
— KOP, nw, o, (kameraad)
MATJEN, vuur n—, (voor spotprijs)
MATLN, ww, zw, (zich afbeulen)
MATTE, nw, v, **N, **JEN, (mat)
MATTE, nw, v, **N, (zeurkous). Oarns de — an hebm,
(ergens lak aan hebben)
MEAKN, nw, o, MEAKS, (meisje.) t Zeent allmoale mooie
—s, mer woer komt de hellege wiewe van an? (met de tijd
verandert alles)
MEALN, ww, zw, (melden)
MEANEGE, nw, v, (mening). Met zonne —, (met zo'n
overtuiging)
MEANKLDR, nw, m, —S, (middenpaal van de grote deel-
deur)
MEANN, ww, zw, 1 (menen, denken), 2 (bedoelen, menen)
— S, bw, (menens)
MEANSKE, nw, o, *N, 1 (mens), 2 (vrouwspersoon)
MEANSKNKSEE, bn, bw, (mensenschuw)
MEAR, bw, (meer)
— E, nw, v, (merrie), ook MEARNPEARD
— POETE, nw, v, *N, *JEN, (meerval)
— T, (Maart)
MEDEL, bw, (toch nog)
MEEJN, ww, zw, (maaien)
MEELTE, nw, v, *N, *JEN, (milt)
MEENDREZEERN, ww, zw, (minderen)
MEEPENNEK, nw, m, (godspenning)
MEERLSPIER, nw, m, —S, —KN, (buntgras)
MEETJEN, op t — (kinderspel)
MEEZE, nw, v, *N, **SKEN, (mees)
MEKAANDR, MEKOAR, onb, vnw, (elkaar). Oet —
maakng, (delen, van boedel)
MEL, nw, o, (meel)
— N, nw, (bladluizen)
— KNG, ww, st, Vt1: mulk, dlw: emûlkn, (melken)
MEMME, nw, v, **N, *KEN, (speen)

MENN, ww, zw, (paard besturen en aandrijven). Dat kost
 —, (dat valt niet mee)
 — EG, 1 onb. vnw, (menig), 2 bn, bw, (fors, **van vrouw of meisje**). Wonn —sn, (de hoeveelste?)
 MES, nw, o, —SE, —KEN, 1 (mes), 2 (mest)
 — LN, ww, zw, (metselen)
 — LDR, nw, m, —S, (metselaar)
 — TREADR, nw, m, (slecht soort varken, dat wroet)
 MET, 1 vz, (met), 2 bw, (mee), 3 vw, (terzelfdertijd)
 — DOON, ww, meedelen, meegeven)
 — N, ww, st, Ttl: mette, Vtl: mat, dlw: emetn, meten)
 — SNIEN, ww, (vlees met snijzomp stuksnijden)
 — TORN, ww, (meesleuren)
 — WILLEG, bn, bw, (baldadig, uitgelaten)
 — WOS, nw, (metworst). Met nen — goojn noa ne zieje
 spek, (een spierinkje uitgooien om een kabeljouw te
 vangen)
 MEU, bn, bw, (vermoeid)
 — JE, nw, v, *N, *KEN, (tante). Diene—, (Tante Dina)
 — JLEK, bn, bw, 1 (moeilijk), 2 (droevig)
 — TE, te —, (in gemoede). Te — wean, (van gevoelen zijn);
 te — komm, (geleidelijk steunen)
 MEZEEKS, bw, (Wel, well)
 MICHL, nw, m, —S, (slungel)
 MIDDEWEENTR, nw, (eerste Kerstdag)
 MIDL, nw, 1 m, —KEN, (middel), 2 o, —N, —TJEN, (hulp-
 middel), 2 bn, bw, ov. tr. (middelste). Bange wean da'j t
 — neet kriengt en de baejde eann, (overdreven hebzuchtig
 zijn)
 — KISTE, nw, (kistje, midden in boerenwagen om op te
 zitten)
 MIEGEAMPE, nw, v, *N, *KEN, (mier)
 MIEMERIEJE, nw, v, (waanvoorstelling). — op de hoed,
 (ingebeelde kwaal)
 MIEMRD, nw, m, (piekeren, ingebeelde zieke)
 MIEMRN, ww, zw, (piekeren)
 MIENG, ww, st, Ttl: miege, Tt3: mig, Vt: meeg, Vt2:
 meengn, dlw: emeeng, (wateren)
 MIERE, nw, v, (muur, **plant**)
 MIESKES, de — wier hebm, (zich weer ziek houden)
 MIETE, nw, v, *N, *JEN, (berg, **van hooi, turf, hout of**
derg.)
 MIETN, ww, zw, (tot mijt opstapelen)
 MIN, 1 bn, bw, (gemeen), 2 onb. vnw, MEENDR, MINST,
 (weinig). n — doon, (gemene streek)
 — N, bez. vnw, M: —EN, V, MV:—E, O: *, (mijn)
 — NE, nw, v, *, *KEN, (vrouw, duif)
 — NEGAEJD, nw, v, (kleinigheid, klein beetje)
 MIRREWEENTR, (1ste Kerstdag)
 MISGEALN, ww, (ontgelden)
 MISKLAEJN, ww, zw, (iets slechts aandoen, kwaad berok-
 kenen)
 MISLEK, eenn — drukng, (iem. platdrukken)
 MISPLE, nw, v, *, *KEN, (mispel)
 MISSEUN, bn, bw, 1 (onverzorgd en armoedig of zieke-
 lijk), 2 (teleurgesteld)
 MOAGSKOP, nw, v, (verwantschap)
 MOAL, nw, 1 m, —, (maal), 2 o, MUELKEN, (maaltijd);
 —klappe, (pak slaag)
 MOAND, nw, v, —, (maand)
 — AG, (maandag)
 MOANE, nw, v, *N, MÜENTJEN, 1 (maan), 2 (papaver)
 MOARK, nw, o, —N, 1 (markt), 2 (merk), 3 (merg)
 — ELOO, nw, v, —S, (meerkol)
 MOARN, 1 nw, m, —S, (morgen), 2 bw, (morgen). Van
 oondr de —zonne, (uit Enter afkomstig)
 MOAT, nw, m, MÜEGE, MÜETJEN, (kameraad, helper)
 MODN, ww, zw, (turf maken uit het veen)
 MODRN, ww, zw, (vis vangen door het water troebel te
 maken)
 MOELE, nw, v, *N, *KEN, (ijzer om de naaf van een
 boerenwagenrad)
 MOES, nw, m, MUUZE, MUUSKEN, (muis)
 MOMM, ww, zw, (voorkauwen)
 MOMME, SUUKR—, nw, v, *, MOMMKEN, lapje met
 suiker er in, om zuigeling stil te krijgen)

MOO, nw, v, (moeder)
 — D, nw, m, (levensmoed). De — vearn loatn hangn, (de moed opgeven)
 — ND, nw, m, MUENE, MUENNKEN, (mond). n — kan maakng, dat t gat klappe krig, (ondoordacht praten leidt licht tot kastijding); t an n — hebm, (druk praten); ginnen — van spreknng hebm, (met de mond vol tanden staan)
 MOONDSTEEN, nw, (steen van het bovenste van de vuurgang, met verwarmde hoek, door de tocht)
 MOOR, nw, v, — N, MUERKN, bijenkoningin)
 — BEWOARDR, nw, (kleine bijenkorf om een „moor” in te doen)
 — OARE, nw, (dubbele aar)
 MOOS, nw, m, (boerenkool). Dat drit um t vet neet in n moos, (dat brengt hem de welstand niet aan)
 MORRE, nw, v, (kluun)
 — KOELE, nw, (uitgraving in 't veen om turf te maken)
 — VAT, nw, o, (kegelvormige houten emmer aan steel, om veen te scheppen)
 — VEALD, nw, (stuk veen, waarvan turf gemaakt wordt)
 MOSTRBAAS, nw, (mopperaar)
 MOSTRN, ww, zw, (tegenpruttelen)
 MÖT, bw, (stellig)
 MOT, nw, o, (fijn afval). — voarn, (met paard en wagen „mot” wegrijden)
 — TE, nw, v, **N, MUTJEN, (zeug)
 MOUWE, nw, v, *, MÜWKEN, (mouw). Dat ha'k um ook neet oet de —skod, (dat had ik helemaal niet van hem verwacht); dat zeent gemaakte ---n, (dat zijn drogredenen)
 MUEGE, nw, (makkers)
 MUEGLEK, 1 bw, bn, (mogelijk), 2 bw, (misschien)
 MUEJN, ww, zw, onp. (medelijden opwekken)
 MUEJTE, nw, v, (moeite). Ne minne —, (weinig moeite)
 MUENDEG, bn, bw, (meerderjarig)
 MUENG, ww, st, Tt1: magge, Tt2: mangt, Tt3: mag, Vt1: moch., dlw: emuengnd, 1 hulpww. (mogen), 2 (mogen lijdén)
 MUENSTRKLOOMPE, nw, (klompen met bewerkt voor-eind, voor oudere mannen)
 MUERE, nw, v, *N, *KN, (vrouw. konijn)
 MUGGE, nw, v, MUG'N, MUG'NSKEN, (mug)
 MULDR, nw, m, —S, —KEN, 1 (molenaar), 2 (lichte meikever)
 MÜLLE, nw, v, MÜLN, (molen). Da's waatr op zinne —, (daar heeft hij deugd van); wat in de — hebm, (iets onder elkaar hebben dat anderen niet weten mogen); dr is wat in de —, (er is iets ophanden); da's nog in de —, (dat is nog niet beslist)
 MÜLNMEARE, nw, v, (gepraat van de mensen)
 MUNN, ww, st, Tt1: murre, mut, Tt2: munn, Tt3: mut, Vt1: mos, Vt2: monn, dlw: emut, (moeten)
 — E, nw, v, *, (grove brasem)
 MÜPKEN, nw, *S, (koekje)
 MURRE, nw, 1 o, —, *KEN, (mud), 2 o, (32 are)
 MUSKE, nw, v, *N, (mus)
 MUSSE, nw, v, **N, **KEN, (muts). Tuulne —, (Zondagse knipmuts); dichte —, (muts voor rouw over naaste familie); holle —, (muts voor rouw over verdere familie), nach—, (knipmuts, voor werk in huis); uendr—, (zwarte muts onder de kanten muts); Hóoltr—, plooi—, (muts met plooién bovenop, voor rijkeren); t hoog'in de — hebm, (hoog van de toren blazen)
 MUULE, nw, v, *N, *KEN, (muil)
 MUURE, nw, v, *N, *KN, (muur)

N

N, 1 bep. lidw. (de), V: DE, O: H, Mv: DE.
 NAAKND, bn, bw, (bloot). Kaal —, (helemaal bloot)
 NAAWN, nw, m, —S, (naaf, van rad)
 NACH, nw, m, —N, —JEN, (nacht). 's —es, (des nachts)
 — RAAGLR, nw, m, —S, (nachtbraker)
 NAFL, AFL, nw, m, NAFLKEN, (navel)
 NAKKE, nw, v, —, **SKEN, (nek). Eenn in n— springn, (iem. aanklappen)
 NAT, 1 bn, bw, (nat), 2 nw, o, (jus). Nen —n dr ouwr hen, (wat drinken na het eten)

NATN, ww, zw, (vocht afscheiden, **van wond**)
 NATTEGAEJD, nw, v, 1 (vochtigheid), 2 (regen, mist)
 NAWKES, bw, (ternauwernood)
 NAWLN, ww, zw, (sabbelen)
 NE, pers. vnw, 3—4 nv., (hem, haar)
 NEA, (nee). Po—, (welnee); —dan? (is 't soms niet zoo)
 —GL, nw, m, —S, —KEN, 1 (nagel), 2 (spijker). Ginnen
 —um t gat te krabm, (geen rooie duit); eenn t zwatte
 oondr de —neet gunn, (iem. 't licht in de ogen niet gun-
 nen)
 —GLHÖOLT, nw, (rookvlees van koe)
 —GLN, ww, zw, (hard lopen)
 —GLRÜNNEGE, nw, v, (zweerderij aan de nagelrand)
 NEARKOUWN, ww, (herkauwen)
 NEAWE, nw, m, *N, (neef)
 NEBM, nw, m, —, NEBKEN, (snavel)
 NEEGR, nw, m, —S, —KEN, (neger)
 NEEJN, ww, zw, (naaien)
 NEE'T, bw, (niet). —wat, (niks); —good, (niet goed wijs)
 NEEWS, vz, (naast)
 NEMM, zw, vst, Tt3: neamp, Vtl: nüm, dlw: enümn, (nemen)
 NEN, onb. lidw., V: NE, O: N, (een)
 NETL, nw, m, —, —KEN, (brandnetel). De beste henne
 leg wal's n a'j in de —, (ook de beste kan zich wel eens
 vergalopperen)
 —KÜNNEK, nw, m, (winterkoninkje)
 NEUMM, ww, zw, 1 (noemen), 2 —van, (gewagen van)
 NELISTEREG, bn, bw, (ontstemd, mopperig)
 NICHTÉ, nw, v, **N, **JEN, (niet)
 NIED, nw, m, (nijd)
 NIEFLBRUER, nw, (iem. die graag anderen dingen afhan-
 dig maakt)
 NIEJ, bn, bw, (nieuw)
 —MELKND, bn, (pas gekalfd hebbende koe)
 —MOODS, bn, bw, (modern). —e flantuutn, (moderne
 fratsen)
 —NDE, bn, (nieuwsgierig, begerig)
 —PLICHTEG, bn, bw, (tuk op nieuwerwetsigheden)
 NIENGDUURE, nw, (grote poortvormige deur naar de deel
 van boerenhuis)
 NIERE, nw, v, *N, *KN, (nier)
 NIETS, bw, bn, (vlug, overhaast, heftig, nijdig)
 NIKNG, ww, zw, Ttl: nikke, Tt3: nikket, (knikken, knikkend
 bewegen)
 NIKKOPM, ww, zw, (knikken met hoofd)
 NIN, bw, (niet). Da's —, (dat is niet waar)
 NOA, bw, 1 (na), 2 (dichtbij), 3 vz (na). Ze munn oew
 aaltied t gat —dreang, (je bent niet met je gedachten bij
 wat je gaat doen); —komm, (achterna komen); —an,
 (op 't kantje af, kort aan de veren); eenn te —komm,
 (iem. beledigen)
 NOABR, nw, m, —S, —KEN, (buurman, man uit de buurt)
 —GELIEK, bn, (gelijkgerechtigd, van gelijke rang)
 —PLICH, nw, (burenplicht)
 —SKOP, nw, 1 (buurtschap), 2 (geburen)
 NOAD, nw, m, NÜE, NÜEDJEN, (naad). Wat ouwr de
 —e krieng, (een pak voor de broek krijgen); t an de —e
 krieng, (de partij verspelen); t geet oew um de —e, (je
 krijgt er van langs)
 NOAKANNE, nw, v, (ontvangst van naaste buren en fami-
 lie op de dag na de begrafenis)
 NOALE, nw, v, *N, NÜELKEN, (naald)
 NOAMETN, ww, (braken door drankmisbruik)
 NOANEMND, bn, bw, (licht geraakt)
 NOAR, bw, (erg)
 NOASEK, nw, m, —E, —SKEN, (broek- of jaszak)
 —DOOK, nw, (zakdoek)
 NOFLN, ww, zw, (door de neus praten)
 NOMDAG, nw, m, (namiddag), ook: NOMMEDAG
 NON, 1 bw, (nu), 2 uitr. (nou!). —iej, (vind je ook niet?)
 —NE, nw, v, *, NUNNKEN, (non)
 NONVEDAN, bw, (van nu af aan), ook: NON TOOVE-
 DAN
 NOODDRUFTEG woark, (monnikenwerk)
 NOODNOABR, nw, (naaste buur, **beiderzijds**)

NOORN, nw, o, (Noorden), t — gef neet wat, mer t neamp ook neet wat, (Noordewind is niet groeizaam, maar geeft ook geen gevaarlijke nachtvorst); t — is de moo van 't wear, (in 't Noorden kan men 's morgens zien wat voor weer het wordt)

NOOS, nw, m, NEUSTE, NEUSKEN, (oest). Op nen hardn — komm. (met iem. op een belemmering stuiten, die voor hem moeilijk op te lossen is); op nen — zitn, (niet verder kunnen, geen geld meer hebben)

NOSTRPOT, NEUSTR—, nw, (mopperaar)

NUCHTR, oarns — van bliewn, (iets niet kunnen), ook: —N

NUEDEG, NUEREG, bn, bw, (nodig). Groot — wean, (erg nodig hebben); de —ste wichtr wordt t eerst in berre'leg, (voor 't nodigste moet eerst gezorgd worden)

NUEDR, dr — too wean, (er eerder toe geroepen zijn)

—N, ww, zw, 1 (opvorderen, van overheidswege), 2 (tot zich nemen)

NUELN, ww, zw, (zaniken)

NUENG, ww, zw, Tt1: nuege, Tt2: nuengt, Tt3: nuengt, Vt: nued'n, (uitnodigen)

NUERLEK, bn, bw, (wrevelig, lichtgeraakt)

NUEZE, nw, v, *N, NUESKEN, (neus)

NUKS, bw, (erg)

NUMS, onb. vnw, (niemand). Vuur —, (voor niks)

NURKNG, ww, zw, (ronken)

NUS, nw, o, —TE, —JEN, (nest). t — lig oondr n boom, (alles is mislukt, er komt niets van)

NUTTE, nw, v, **N, **JEN, (noot)

NUURN, nw, zw, (in de laatste drie weken van de dracht zijn, van koeien)

O

OAL, nw, m, —, ŪELE, ŪELKEN, (aal)

— BEAZE, nw, (zwarte bes)

— SKEARE, nw, (tang om aal te vangen)

OAM, nw, m, (adem). In n — skeetn, (op adem komen); loa'k n — bewoarn, (waarom zou ik me druk maken)

OARD, nw, m, 1 (karakter), 2 (soort). In n — bliewn, (zaad- of pootgoed bewaren voor volgend jaar); op zonnen —, (zo bekeken, in die geest); neet oet n — eslaang wean, (van 't zelfde slag zijn)

—E, nw, v, (klei voor pottenbakken)

—DN, ww, zw, (aarden). t Oart of t roazet, ('t valt heel goed of helemaal verkeerd)

OARE, nw, v, *N, ŪERKN, 1 (ader), 2 (aar)

—G, bn, bw, (vreemd, raar). Nen —en, (een zonderling)

OARF, nw, o, *VN, (erf)

—TE, nw, v, **N, ŪERFKEN, (erwt)

—ENISSE, nw, v, (erfenis)

—GOOD, nw, (erfgood)

OARG, nw, (erg, vermoeden). Zoondr —, (zonder er bij te denken); dr — in hebm, (er op bedacht zijn, het dóór hebben)

OARM, 1 nw, m, —E, ŪERMKEN, (arm), 2 bn, bw, (arm). Ze houwt mekaandr as —e deers, (ze zijn goed slaags)

—EJŪESTEREG, bw, bn, (jammerlijk)

—EZEER, nw, m, —S, (diaken)

—EN, de —, (het armbestuur)

—IEZR, nw, (stang aan de arm van de „laankwaage”)

—OOD, nw, (armoede, ellendigheid). — hebm ouwr, (ongerust zijn over); van — ne nieje bokse munn hebm, (door vergaan van een nodig ding, tot aankoop van een nieuw komen)

OARND, nw, m, ŪERNDE, ŪERNDJEN, (mannelijksduif)

OARON, hee vrig noar — zinne mülle neet, (hij vraagt nergens naar, alles laat hem onverschillig)

OART, 1 onb. vnw, (een beetje), 2 bw, enigszins)

OAS, nw, o, ŪEZE, ŪESKEN, 1 (aas, lokaas), 2 (aas, in kaartspel)

—M, nw, m, (uitgeademde lucht). Oetgoan van n —, (de laatste adem uitblazen)

OAWND, nw, m, —E, —JEN, (avond). Gen—, (goeden avond)

OAWRGUENSTEG, bn, bw, (afgunstig)

OE, pers. vnw, 2 Ev, 3—4 nv, (je)

—LE, nw, v, *N, UULKEN, (uil)

- OELNBROT, nw, (houten geveltje aan de nok met gat in hartvorm)
 OELNKÜPPE, nw, (Gotische letters)
 OERBEAR, nw, (niet goed gesneden varken)
 OET, 1 vz, (uit), 2 bw, (uit)
 —DOON, ww, (schrappen als schuldenaar)
 —DUUN, ww, (duidelijk maken), ook: OETDUUTSN
 —EZETN, bn, bw, (uitgeslapen, slim)
 —GOOJN, ww, (veenpap uit de kuil op het droogbed gooien)
 —HUIZEG, bn, bw, (wild van gedachten, ijland)
 —JEPAA, nw, m, (onnozele hals, stuntel)
 —KEARN, ww, (grondig schoonvegen). Eenn de kaste —, (iem. flink onderhanden nemen)
 —LOOPM, ww, (ontkiemen, ontluiken)
 —MODN, ww, (uitvenen)
 —PLUURN, ww, (uitpluizen, uitzoeken)
 —REEN, ww, (uitkammen)
 —RICHN, ww, (tot stand brengen)
 —SKAEJN, ww, (uitscheiden)
 —SKEPM, ww, de hakke —, (de hakholte uitsnijden bij de klompenmakerij)
 —STUKNG, ww, zw, 1 (oplappen), 2 (geducht de les lezen)
 —TREKNG, ww, wed, (zich uitkleden). Trekt oe neet oet vuu'j noa berre goat, (doe geen afstand van je bezit zolang je nog in leven bent)
 —VALN, ww, (zich plotseling uiten)
 —VEANSTRN, ww, (uitschelden)
 —VIEGELEERN, ww, (uitzoeken, aan de weet komen)
 —WOARKNG, ww, (te weeg brengen, ten gevolge hebben)
 —ZETN, ww, (gebakken stenen uit de oven doen)
 OELEU, pers. vnw, 2 Mv, 3—4 nv, (jullie)
 OELNVEARSKE HENN, nw, (kippensoort met gespikkelde grijze veren)
 OEWLEU, bez. vnw, 2 Mv, (jullie)
 OEWN, bez. vnw, 2 Ev, V: OEWE, O: OEW, Mv: OEWE, (je, jou)
 OF, 1 vw, (of), 2 bw, (af, vanaf, van). n Muejsn dr —, (de mooiste die er bij is).
 —BEUNN, ww, (een pak slaag geven)
 —BREKNG, ww, (de zang onderbreken, **van vogels**)
 —DREANG, ww, (wegdragen van de uit leem gevormde stenen, naar het droogveld)
 —GAANK, nw, m, (ontlasting)
 —GADRN, ww, (aframmelen)
 —GOAN, dr zal um nog nen pier —, (het zal hem nog lelijk opbreken)
 —GOAND, bn, (verlopen, minder wordend)
 —HOOLN, ww, 1 (ten onrechte de wind van voren geven), 2 (behoefte laten doen, **van kind**)
 —HOUWN, ww, (geslacht dier in stukken hakken)
 —JACH geewn, (laten voelen niet welkom te zijn)
 —LAEJN, ww, (wegleiden)
 —LOATN, ww, (minder melk gaan geven)
 —METN, eenn neet — kunn, (iem. niet bereiken kunnen, **om te slaan**)
 —NIEPLN, ww, (afhandig maken)
 —RASTRN, ww, (afrikken)
 —REEN, ww, (ontdraden, **van bonen**)
 —REPLN, ww, wed, (zich afbeulen)
 —SKIENN, ww, (warmte geven)
 —SKÜTLN, ww, (misdelen, het goede onthouden)
 —SLOAN, zik zo neet loatn —, (zich zo maar niet gewonnen geven)
 —SLOBRN, ww, (van 't voer wegdrukken)
 —STEKNG, ww, (bovenlaag van veen weghalen)
 —STRAFN, ww, (ontstrijden)
 —STRIEN, ww, (met woorden betwisten)
 —STÜTN, ww, (afgieten)
 —TOKNG, ww, (door listig praten afhandig maken)
 —TREAN, ww, (met voetstappen afmeten)
 —TREKNG, ww, 1 (afdruipen), 2 (bleek worden), 3 (aftreksel maken), 4 (stukken tot turf gesneden veen over-eind zetten)
 —VALN, ww, (tegenvallen)
 —VLEUZN, ww, zw, (afromen)
 —ZETN, ww, (ontijdig werpen)

ONBOCH, nw, m, (rommel, bocht)
 ONDEANLEKHAED, in—, (naar behoren)
 ONDOCH, nw, m, —TE, (ondeugende jongen)
 ONDEUGDE, nw, v, (ondeugendheid)
 Duur —, (met boos opzet)
 ONDUENGND, bn, bw, 1 (ondeugend), 2 (glad, op de grond)
 ONGE, nw, v, (varkensvet)
 ONGLBOOM, nw,
 ONMEUJNEG, bn, bw, (nodeloos groot en onhandelbaar)
 ONMEEL, bn, bw, 1 (oneffen), 2 (woest, van land)
 ONNOOS, bw, (ternauwernood)
 ONRECHTE, t—, (kapot, van botten in het lichaam)
 ONRIEBL, bn, bw, (door 't dulle heen)
 ONVEZEENS, bw, 1 (onverwacht), 2 (zonder het eerst gezien te hebben)
 ONVREA, nw, m, (ruzie, ongenoegen)
 ONWIEREG, bn, bw, (nalatig in het huishouden)
 ONWIES, bn, bw, (dwaas)). Vuur gek en —, (alle perken te buiten gaande)
 ONWILNS, bw, (niet met opzet)
 OOG, nw, o, OONG, UEGJEN, (oog). Wat t — neet zut, bekoort gin hatn, (wat het oog niet ziet, deert het harte niet); de —ng nog neet vol hebm, (begerig zijn naar eten of drinken, dat men niet in goedens op kan, meer opgeschept hebben dan men op kan); de —ng stekt mij in n kop, (ik ben slaperig van vermoeidheid)
 OOGLEK, bn, bw, (behoorlijk voor 't oog)
 OOJONGE! (O wee!)
 OOLD, bn, bw, UELDR, UELST, (oud). t Biej t oole loatn, (het laten zoals vanouds)
 —DR, nw, m, (leeftijd), OOLDERS, (ouders). Um den —, (van ongeveer die jaren)
 OONDR, 1 vz, (onder), 2 bw, (beneden)
 —BERRE, nw, (strozak, matras)
 —DOEMS, bw, (onderdehand)
 —DÜENEK, bnw, bw, (onderdanig)
 —DUURE, bn, (benedenhelft van deur, zoals in boerenhuizen gebruikelijk)
 —HEN, bw, (onder vandaan). Dr — komm, (er goed afkomen)
 —LOAGE, nw, (rij planken in de bedstee)
 —RICHN, ww, zw, (leren, wegwijis maken)
 —SKEL, nw, o, (verschil, onderscheid)
 —SKOER, nw, (ruimte voor de grote deeldeer, bij boerenhuis)
 —STAAND, nw, (ondersteuning)
 OONGBEKUELKLN, ww, (begoochelen)
 OONGBEKUEKLDRIEJE, nw, v, (zinsbegoocheling, voor de gek houderij)
 OONGBRUE, nw, (oogwimpers)
 OONGELUKKE, nw, o, **N, **SKEN, (ongeluk). Boetn —, (als er geen ongelukken gebeuren, behoudens onvoorziene omstandigheden)
 OONGEMAK, nw, o, 1 (hinder, 2 (ongedierte). Dr is toch gin —, (er is toch niets aan de hand?)
 OONZELEG, bn, bw, (duf onfris)
 OONZN, bez. vnw, V—Mv: *E, O: OONS, (onze)
 OONS, 1 nw, o, —, UENSKEN, (ons), 2 pers. vnw, 3—4 nv, (ons)
 OOR, nw, o, —N, UERKN, (oor). Zett'r de —n mer ees noa, (steek je voelhorens maar eens uit); t um de —n skudn, (het verkwisten)
 —T, nw, m, (0,4 liter)
 OOSGENGR, nw, m, —S, (koloniaal)
 OOSN, nw, o, (Oosten)
 OOSVEENKE, nw, (keep, vogelsoort)
 OP, 1 vz, (op), 2 bw, (op, omhoog)
 —BEANKN, ww, zw, (gestoken turf op rijen zetten)
 —BEENN, ww, (opbinden). Eenn de bokse —, (iem. flink onderhanden nemen)
 —BEUNN, ww, (de oogstafval op 't land bijeenbrengen)
 —BOD, nw, (tegenbericht). Biej — vekoopm, (bij opbod verkopen)
 —BREKNG, ww, 1 (berouwen, een nadeel blijken te zijn), 2 onp. (boeren)
 —BRENGN, ww, (grootbrengen). Oarns neet biej opebrach wean, (iets niet als gewoonte geleerd hebben)

- BRAANN, ww, (brandmerken van vee, voordat het in de gemeenteweide ging)
- DREEJN, (op stang jagen)
- GADRN, ww, (oplopen, opdoen)
- GEETSL, nw, o, —S, (slechte thee of koffie)
- GOAN, ww, 1 (wortel schieten en opgroeien), 2 (naar de kerk gaan), 3 (omhooggaan). Dat geet neet op, (dat is niet goed zo, kan zo niet)
- GOOJN, ww, (laten beslissen door opgooien van een geldstuk)
- HOES, nw, (rommelzooi, heksenkeuken)
- HOOLN, ww, 1 (omhoog houden bij verkoop), 2 (niet gunnen bij veiling), wed, (zich bevinden)
- HUERN, ww, (door navragen aan de weet komen, op-scharrelen)
- KAAMR, nw, (kamertje boven de kelder)
- KRIENG, ww, (oprapen)
- LEAZN, ww, (van 't horen blazen)
- MEUTN, ww, (tegenhouden, van vee)
- NEMM, ww, 1 (ingang vinden), 2 wed, (zich verheffen van dieren), 3 zich goed inprenten)
- RELLEKNG, ww, 1 (opdrogen), 2 (opklaren, van weer)
- SKÜTTELINK, nw, (opgeschoten jongen)
- SKUIINN, ww, (opstoken tegen iem.)
- SLAG, 1 nw, o, (vanzelf opgegroeid boom- en struik-gewas), 2 bw, (terstond). In n eersn —, 1 (in 't eerste begin), 2 (op 't eerste gezicht)
- STRNOAT, bw, bv, (tegenstribbelend, brutaal)
- SUUKRN, ww, (de suiker in een drank omroeren)
- TREKNG, ww, 1 (omhoog trekken), 2 (gebaggerde turf rechtop zetten). De melk wier —, (een gedane toe-zegging weer intrekken)
- ZEG'NG, ww, (afzeggen, opzeggen). Heel wat op munn zeg'ng, (veel moeilijks te verwerken hebben)
- ZETN, w, 1 (overeind zetten), 2 (uitstellen), 3 wed, (zich verbeteren, van weer)
- OSDODN, nw, m, 1 (klein min mensje, achterblijver), 2 (jongste zoon uit een gezin)
- OSN, nw, m, —S, (os). As nen — vuur de biele, (traag, met tegenzin)
- OUIWND, nw, m, —E—JEN, (oven). Teeng nen heetn — kùj neet gaapm, (tegen een machtige kan men beter niet tegenspreken)
- OUIWR, vz, (over), 2 bw, (overig). — stoarvn, (op ster-ven); wier —betrn, (weer beter worden, weer over-gaan)
- BRENGNG, de boskop —, ww, (koppig zijn, van drank)
- OUIWERA, bw, (overal)
- OUIWRDOAD, nw, (weelde, te grote overvloed)
- EANS, bw, (als toegift, boven de waarde)
- EANSIE, nw, v, —S, (toegift, fooi)
- GAANK, nw, m, (besmetting)
- JAANG, ww, 1 (overrijden), 2 (te erg aandrijven), 3 wed, (te hard rijden)
- PAD, nw, (pad over een anders erf)
- SKRIEWN, ww, (opeen andere naam doen schrijven). Wier —, (overschrijven, nogeens schrijven)
- SLOAN, ww, (leem met een houten schop opnieuw op-hopen en gladstrijken)
- TOLLEG, bw, (buitengewoon)
- UEM, nw, (oudoom)
- VAL, nw, (aanval van vallende ziekte)
- WEEND, nw, (luwte)

P

- PACH, nw, v, —N, (pachtsom)
- PAEJLN, ww, zw, (peilen)
- PAK, nw, 1 m, PAKKE, PAKSKEN, (pakket), 2 o, PAKKE, PAKN, (costuum). n Wich in n — doon, (een kind in-wikkelen)
- PAKNG, ww, zw, (opstapelen). Wat oarns too —, (iets ergens oppakken, opstapelen)
- PANNE, nw, v, *, PENNKEN, (pan). De —, (koperen pan van de stadsomroeper); is dr wat an de —? (wordt er iets omgeroepen?); de — wierumme brengn, (het lid op de neus krijgen); eenn de — oet springn, (iem. te vlug of te slim af wezen)

— KOOKE, nw, (pannekoek)
 — KOOKSPANNE, nw, (koekepan)
 PAP, nw, v, PAPKEN, (pap). A't — reangt, zitt oewe pütte
 too, (de prachtigset kansen laat je onbenut); hee keant
 wa — etn. (hij kent het klappen van de zweep)
 PARSN, ww, zw, (persen)
 PASSE, good te —, släch te —, (goed in orde, slecht in
 orde, van mensen); oarns niks ouwr te — wean, (ergens
 niet over te spreken zijn)
 PAT, nw, m, PATTE, PATJEN, (voetpad)
 — RIEZE, nw, v, *N, **SKEN, (patrijs)
 PATTE, nw, v, **N, **JEN, (verzamelplaats van afval-
 water of mest)
 PEANS, nw, v, *N, *KEN, (buik, van dier)
 PEARD, nw, o, *E, —JEN, (paard). Te peare, (te paard);
 t kuemp te — en t geet te voot wierumme, (ziekte komt
 opeens, maar betert langzaam); hagn as n —, (erg hijgen);
 teeng t — kü' neet gaapm, (alleen tegen een soortge-
 noot of gelijke kan men zich te weer stellen)
 PEARE, nw, v, *N, *KN, (peer)
 — BOONE, nw, (kleine soort tuinboon)
 — GAT, ne koo, ne peenke met n —, (bepaalde soort on-
 vruchtbare koe, of kalf)
 — VOLK, nw, (ruiterij, cavalerie)
 — WORM, nw, m, (mestkever)
 PEARS, bn, bw, paars)
 PEDOEW! (uitroep bij jacht, voor dier op de grond)
 PEE, in de —, (netjes opgedoft)
 — LIS, nw, m, —SE, dikke jekker of pelsjas). Wat op n —
 op krieng, (een pak rammel krijgen)
 — NK, nw, m, —E, —SKEN, (pink)
 — NKE, nw, v, *N, *SKEN, (jonge koe die nog niet ge-
 kalfd heeft)
 — NKE houn, (kinderspel, waarbij stokjes weggeslagen
 worden)
 — NKSTRBLOOME, nw, (koreabloem)
 — ZE, nw, v, *N, PEESKEN, (pees)
 — ZEK, nw, m, —E, (pezerik)
 PEG'N, nw, m, (wig)
 PELLEGARSTE, nw, (gort)
 PELN, ww, zw, Tt3: pealt, Vt: pealn, dlw: epeald, (pellen)
 PENGLN, ww, zw, (mieren, frunniken)
 PENN, ww, zw, (breien)
 — E nw, v, *, *KEN, (pen). Skreewn um — en eanklt,
 (moord en brand schreeuwen)
 — KESVREEND, nw, (duitendief)
 PEPR, nw, v, (peper)
 PERRE, SPIEJPERRE, nw, v, **N, *KEN, 1 (pad), 2
 (venijnige man)
 PESEEL, nw, o, —N, —KEN, (perceel). Van t —, (van
 zijn stuk)
 PESOON, nw, m, —N, PESUENTJEN, 1 (persoon), 2
 (soort mens)
 PETETR, nw, m, —S, —KEN, (klap)
 PETIENZE, nw, v, *N, (damesschoen, van boven open,
 met riem)
 PETISKETOEN, nw, (gebleekte katoen)
 PETTE, nw, v, **N, **JEN, (pet). Wat op de — kriengn.
 (ergens de schuld van krijgen); doar kü' de — wal an
 goojn, (die is vel over heen); mear op hebm as de —,
 (in kennelijke staat zijn); met eenn wat an de — hebm,
 (met iem. iets te verhandelen hebben)
 PIELE, nw, v, *N, *KEN, (pijl)
 — AMKEN, nw, o, (draaitorretje)
 — ANE, nw, (klein soort eend)
 PIEPE, nw, v, *N, *KEN, (pijp)
 PIEPUTJEN, nw, (melkkannetje)
 PIEPM, ww, zw, (overdreven jammeren om pijn)
 PIEPNPORKR, nw, —E, —KEN, (pijpestoker)
 PIEPRD, nw, m, —S, *KEN, (kleinzerig iem.)
 PIER, nw, m, —N, —KN, (regenworm). Doar wil um nog
 nen lelleken — ofgoan, (dat zal hem nog lelijk opbreken);
 zoo maagr as nen —, (vreselijk mager en krachteloos);
 zoo dun as nen —, (erg dun)
 PIERKROED, nw, (plant: knopenkruid)
 PIK, nw, m, 1 (pit van russen, als lampekousje gebruikt),
 2 (binnenste van horens), — in de mouwe sebm, (sterk
 zijn, lichamelijk); — bieje groad, (te kust en te keur)

—LEAMPKEN, nw, (ouderwets olielampje, snotneus)
 —NG, ww, zw, (kleven). Tt3; pikket
 —RUSKN, nw, (russen, geschikt voor lampepitten)
 PILLE, nw, v, *N, *KEN, 1 (dokterspil), 2 (spil, pegel).
 Ne —, (een flink stuk); ne — stoete, (een snee brood);
 eenn ne — in n haals hangn, (iem. een leugenachtige
 voorstelling van iets geven)
 PINNAFL, nw, m, —S, gierig mens)
 PINNE, nw, v, *, *KEN, (pin). Oarns ne — vuur stekng,
 (ergens een stokje voor steken); t is op de —, ('t staat op
 het punt); an de — roekng, (zich erg inspannen); eenn te
 deep in de — zitn, (iem. in iets dwars zitten); de — op n
 nueze krieng, (teleurgesteld worden); van n —ken
 eveord wean, (verwend zijn)
 PISBOSKOP, nw, m, (boodschap als voorwendsel)
 PISLGEATJEN, nw, (etterend wondje, dat niet dicht wil)
 PLAANKE, nw, v, *N, PLEANKN, PLEANKSKEN,
 (plank)
 PLAANTE, nw, v, *N, PLAENTJEN, (plant)
 PLAASE, nw, v, *N, PLAESKEN, (plaats)
 PLAATE, nw, v, *N, *JEN, 1 (afbeelding), 2 (plat, hard
 ding). —n, (geld), 3 (voorhoofd), 4 (overlangs liggende
 balken onder het dak van een hoerenhuis)
 PLAENKN, nw, plankje, aan de deurklink)
 PLAGGE, nw, v, PLAGN, PLAG'SKEN, (zode) —nhutte,
 (van palen en heiplaggen gebouwde hut van leemgravers);
 eenn de —n vuur de duure hen stekng, (iem. 't gras voor
 de voeten wegmaaien)
 PLAKNG, ww, zw, (met de platte hand liefkozend slaan,
 van dier)
 PLASSE, nw, v, *N, (gulzige drinker)
 PLAT stukke, (vlakke leemlaag)
 —JEBOARS, bn, bw, (barrevoets)
 —N, nw, m, (laag op de smalle kant en met tussenruimten
 opgestapelde stenen ter afsluiting v. d. stenen in de oven)
 —TAEJN, —oet, bw, (met zoveel woorden, met naam en
 toenaam)
 PLATTE, nw, v, *N, (voorhoofd)
 PLEAMPE, nw, v, (grote hoeveelheid, smak)
 PLEAR, nw, m, —S, —KN, 1 (knaal), 2 (klap), 3 (stuk).
 Nen — grond, (een groot stuk grond); nen — lûs, (een
 opengelaten stuk)
 —N, ww, zw, 1 knallen), 2 (neersmakken), 3 (klappen
 geven). Dr alls oet —, (er alles uitflappen); t dr too —,
 (het er neer gooien)
 PLEZEER, nw, o, (plezier)
 —EG, bn, bw, 1 (prettig), 2 (opgeruimd en goedaardig
 van karakter)
 PLICH, nw, m, —N, (plicht, verplichting). — lien, (gebrek
 lijden, iets verduren)
 PLOAGE, nw, v, *NG, (plaag, bezoeking). At de tied
 kuemp, kuemp de —, (geen zorgen voor de tijd)
 —RIEJE, nw, v, (onprettige inspanning voor het lichaam)
 PLOANG, ww, zw, 1 (plagen, onprettige dingen aandoen), 2
 wed, (zich het lastig maken)
 PLOOG, nw, *NG, PLEUGSKEN, (ploeg). De — wa wier
 trekng kûnn, (weer op krachten gekomen zijn); de —
 STEARE, (sterrebeeld, de Grote Beer)
 PLOOJE, nw, v, *N, PLUEJKEN, (plooi). Wat oet de —n
 doen, (iets duidelijk maken)
 PLOONDRKASTE, nw, (rommelkast)
 PLOONDRN, ww, zw, (plunderen)
 PLUEMRT, nw, m, (slome werker)
 PLUURN, w, zw, 1 (pluizen), 2 wed, (zich de veren terecht
 strijken)
 PLUUS, nw, o, *ZE, —KEN, 1 (pluis), 2 (pluche)
 —TRN, ww, zw, (nodeloos ver uitzoeken)
 PLUUTJEN, nw, o, (peukje)
 POAL, nw, m, PUELE, PUELKEN, 1 (paal), 2 (fles je-
 never)
 —MES, nw, (krom mes om klompen te besnijden)
 POAR, nw, o, —N, PUERKN, (paar)
 POASKN, (Pasen). Te — komm, (slecht te pas komen)
 POE, POEW! (uifr. van afschuw)
 POER, nw, m, —S, —KN, 1 (stuk van hout, steen, of derg.
 als voetstuk), 2 (onhandelbaar brok van zware harde
 stof). Nen — in de hoed hebm, (te veel gegeten hebben)
 —N, ww, zw, 1 (baggeren), 2 (peuren). Duur mekoar —,
 (overhoop halen)

POELIE, nw, m, —S, (cylinder waar riem op loopt)
 POES, nw, m, PUUSTE, PUUSJEN, (puist). Doar kûj
 oe nen — van in t lief etn, (daar kun je je aan te barsten
 eten)
 — MUML, nw, m, (hummeltje)
 — N, ww, zw, st, Tt3: pos, Vt1: pues, Vt: puez, dlw.: epûsn,
 (blazen, **door mens of dier**). Niks as — ouwr t skûlken, (en
 maar kletsen, aan éénen door); hef oew moo oe gin —
 eleard, (heb je niet geleerd geduld te hebben); hee hef de
 laampe oete —t, (hij is overleden)
 — TEREK, bn, bw, 1 (niet goed schoon), 2 (donker, met
 lage wolken of nevel)
 POKL, nw, m, —S, PUKLKEN, (bochel). Op n—, (op de
 rug)
 — N, ww, zw, (zich afbeulen)
 PÔL, nw, m, PÛLLE, PÛLLKEN, (pol)
 PÔLLE, nw, v, *N, PÛLLKEN, (peul)
 POOK, nw, m, PUEKE, PUEKSKEN, 1 (pook), 2 (klein
 kind)
 POOLS, nw, m, 1 PUELSE, PUELSKEN, (pols), 2 PEUL-
 SE, (polis), 3 (stok van het karntoestel)
 POOMPE, nw, v, PUEMPKE, (pomp)
 POOND, nw, o, —, PUENDJEN, (pond)
 POORTE, nw, v, *N, PUERTJEN, (poort)
 POOSTR, nw, m, —S, PUESTRKEN, 1 (brutale vrouw),
 2 (bijdehand kind)
 POOT, nw, m, PUETE, PUETJEN, (poot)
 POPPE, nw, v, PUPPE, PUPKEN, (pop)
 PORKNG, ww, zw, (porrend steken)
 PORN, 1 nw, m, (klein mensje), 2 ww, zw, (porren)
 PORRE, nw, v, (rommel). In de — zitn (in de lappenmand
 zitten); oet de — wean, (weer boven Jan zijn)
 — K, nw, m, (Jan in de zak). Goat noar oew beppe, loat'oe
 — kokn, (loop rond!); — in n baal, (meelpudding met ro-
 zijnen)
 PÔS, nw, m, PÛSTE, PÛSJEN, (steunbalk). Binn de —e
 bliewn, (thuis blijven); nen — um zik an te skobm,
 (iem. die men de schuld kan geven)
 — AAP, nw, m, (dreumes)
 POSKEBAAS, nw, (iem. die eigenaardig of gebrekkig loopt)
 POSKNG, ww, zw, Tt3: posket, dlw: eposket, (stappen door
 rommel of op ruwe grond)
 POSSIE, nw, o, (aandeel)
 PÔT, nw, m, PÛTTE, PÛTJEN, (pot). Dr met op n —
 komm, (er door in onverkwikkelijkheden komen); nen
 roonn —, (een Keulse pot)
 — N, ww, zw, (poten)
 — NÛTTE, nw, v, (klein, min mensje)
 — OELE, nw, (kind, dat niet naar bed wil)
 — STÛLPE, nw, (potdeksel)
 — UULKEN, nw, (vlieger in ruitvorm)
 POTSE, nw, v, *N, (grap)
 — G, bn, bw, (grappig, eigenaardig)
 PRAAME, nw, v, *N, (dik stuk paal om klompen in vast
 te zetten bij de klompenmakerij)
 PRAJMOTTE, nw, (dikke vrouw)
 PRAWL, nw, m, —S, —KEN, (eigenzinnige en dwarse man)
 — EG, bn, bw, (eigenzinnig)
 PREAKE, nw, v, *N —SKEN (preek)
 PREANTE, nw, v, *N, *JEN, (prent). Ne oarege —, (een
 rare snuiter)
 PREEM, nw, m, —E, —KEN, (priem)
 PREENS, nw, m, —N, —KEN, (prins). —KES (O.I. kers)
 — ESSE, nw, v, **N, **KEN, (prinses)
 — POAL, bw, (in hoofdzaak)
 PRENGL, nw, m, —S, —KEN (onuitstaanbare, lastige
 jongen of man)
 PREUWE, nw, v, (smaakzintuig)
 PREUWN, ww, zw, (drank gebruiken)
 PRIEMENAAKND, bn, bw, (spiernaakt)
 PRIES, nw, m, *ZN, —KEN, (prijs)
 — LEK, bn, bw, (prijzenswaard)
 PRIEZN, ww, st, Tt3: pris, Vt1: prees, Vt: preezn, dlw:
 epreezn (loven)
 PROAT, nw, m, 1 (gepraat zonder zin), 2 (kwaadsprekerij)
 PROELE, nw, v, *N PRUULKEN (sjagrijnige vrouw)
 PROEME, nw, v, *N, PRUUMKEN, (pruim)

PROEMM, ww, zw (pruimen)
 — MELK, nw, (karnemelksap met pruimen, rozijnen, anijs, krenten en kaneel, voor kraamvrouwen)
 PROOFORS, bw, (brutaal)
 PROOKERUER, nw, m, (iem. die aldoor 't woord wil hebben en meent alles beter te weten)
 PROONK, nw, m, (pronk). —stat, (nuf)
 PROOZE, nw, v, *N, PRUESKEN, (kliekje)
 PROPPE, nw, v, **N, PRÜPKEN, (prop)
 PRUETJEN, nw, o, (babbeltje). —s maakng, verwijtend toespreken, ten onrechte)
 PRUETJESMAAKR, nw, m, —S, 1 (opschepper, met woorden), 2 (vlotte, onderhoudende causeur), 3 (iem. die onbehoorlijke dingen zegt)
 PRÜN, nw, m, —N, —NKEN, (zwaarlijvige man)
 PRÜTL, nw, m, (boel, rotzooi). n — op ne aandre koare goojn, (een karwei waar men mee in de maag zit, nog eens op een andere manier proberen); nen grootn —, (een grote bende)
 PUENDR, nw, m, —S, —KEN, (klokgewicht)
 —N ww, zw, 1 (op de hand wegen), 2 (gewicht in de schaal leggen)
 PUENTE, nw, v, *N, *JEN, (punt, spits)
 PÜL, nw, m, —LE, LKEN, (peluw)
 PUNGL, nw, m, —, —KEN, (gewicht). Nen — in n vleeqr, (iem. die een belemmering is bij werk of spel); nen — an t been hebm, (een blok aan 't been hebben)
 PÜTJEN, nw, (een tiende liter)
 PUTN, ww, zw, Tt3: pot, Vt: potn, dlw: epot, (putten)
 PUTTE, nw, v, **N, **JEN (put)
 PUUN, nw, o, (puin)
 PUUSTR, nw, m, —S, —KEN, (veger voor lampeglazen en derg.)

R

RAAKE, nw, v, *N, 1 (vierkant gat, voor as en vuurresten in de haardstede), 2 (ronde laagte om leem in te malen). Ook —KOELE.
 RAAM, nw, o, —S, RAEMKEN, (raamkozijn, omranding)
 RAAND, nw, m, RAENE, RAENNKEN, (rand)
 RAANK, bn, bw, (slank, smal)
 RAANZEG, bn, bw, (ranzig)
 RABBAT, nw, o, cenn op t — brengn, (iem. 't hoofd op hol brengen); op t — wean, (losbandig zijn)
 RABLD, nw, m, —S, (mond, als spraakorgaan)
 RABLEMEANT, nw, o, (mondelinge afstraffing)
 RABLKOUSE, nw, (babbelkous)
 RACHLN, ww, zw, (kwaadspreken)
 RAD, 1 nw, o, RAAN, RAEKN, (wiel), 2 bn, bw, (gezwind, vlot). Den is n — an de waage'lop, (die is het meegeloopen); op —n zetn, (aan de gang maken, ontketenen); zo gek as n —, (erg jongensgek)
 — KUEKLN, ww, zw, (een rad slaan)
 RAEJSTR, nw, o, 1 (ploegijzer, 2 (vrouw die met iedereen mee gaat)
 RAEJZE, nw, v, *N, **SKEN, (reis)
 RÄJ, nw, o, —N, —KEN, (jongejufferskrans). — vuur kool snien, (samenkomst van jonge vrouwen om kool voor de inmaak te snijden waarbij koffie gedronken werd)
 RÄL, bn, bw, (aren, van gewas)
 RAMEANTN, ww, zw, (ravotten)
 RAP, bn, bw, (vlug). Zik — hebm, (iets vlug doen)
 — KLOOMP, loopm, met nen —, (naar de vroedvrouw lopen)
 — SKÜTL, nw, (kwebbel)
 RAPLN, ww, zw, (onrustig zijn, aldoor bewegen)
 RAPM, ww, zw, (een klepperend of gebarsten geluid maken)
 RAPPEGAEJD, nw, v, (gauwigheid)
 RASPL, nw, m, —S, —KEN, (rasp)
 —N, ww, zw, (raspen)
 RÄTLN, ww, zw, (lawaaï maken)
 RÄUWE, nw, v, *N, RÖEFKEN, (korst op wond)
 REANG, nw, m, —KJEN, (regen)
 — BOANG, nw, (regenboog)
 —N, ww, zw, (regenen). t —t grüs en eannäjr, ('t is erg groeizaam)

REBARMKEN, nw, (barmsijsje)
 REBLN, ww, zw, (druk praten zonder reden)
 — GAT, nw, (klappei)
 REBULLIE, nw, o, (oproer)
 RECH, 1 bn, bw, (recht), 2 nw, o, —N, (recht), 3 bw, (recht, rechtvaardig, echt)
 — BROAN, ww, (naar goede raad willen luisteren)
 — SLAG, nw, m, —E, (rechte lijn, begrenzing)
 — TEVOORT, bw, (in de tegenwoordige tijd)
 — TOO, mear as —, (meer dan van rechtswege toekomt)
 — VEARDEG, bn, bw, (rechtvaardig)
 REDN, ww, zw, (voor elkaar krijgen)
 REDOLMEG, bn, (vervallen, vergaan)
 REEFL, nw, m, —S, —KEN, 1 (rafel), 2 (draad, in boon)
 —N, ww, 1 (rafelen), 2 (uitvoerig teuten)
 — TRIENE, nw, (kletsious)
 REEGL, nw, m, —S, —KEN, (regel)
 REEKOAM, nw, m, (fijne haarkam)
 REELEK, bw, (tamelijk, wel goed, behoorlijk)
 REEM, nw, m, —S, —KEN, (riem)
 REEN, ww, zw, (kammen, van hoofdhaar)
 —K, nw, m, RINGE, RINGSKEN, 1 (ring), 2 (ijzeren band om het haardvuur)
 —KEVIELN, ww, zw, (luieren)
 —KSTOETN, nw, (ronde hoop, van „skadn”)
 REEPE, nw, v, *N, *KEN, 1 (reep), 2 (trektouw voor paard), Duur de —n goan, (op hol slaan); hee houwt ouwr de —n, (bij overdrijft); wier op de —n wean, (het werk weer kunnen doen); de —n rech hooln, (zich niet van de wijs laten brengen)
 REEPSKEEN, nw, (leren buis om een trektouw)
 REET, nw, o, —JEN, (riet)
 —MUSKE, nw, (ringmus)
 REEZLEVEERN, ww, zw, (tot een besluit komen)
 REGEARN, w, zw, (regeren)
 REKNG, ww, zw, (rekenen), Doar —t opl, (hou daar rekening mee)
 —GE, nw, v, —KJEN, KJES, (rekening)
 REKNSKOP, nw, o, (rekenschap)
 REKS, bn, bw, (rechts)
 RELLEK, bn, bw, (netjes in orde gemaakt), — wear, (opdrogend weer)
 —N, ww, zw, (in orde maken)
 REMME, nw, v, *, —KEN, (rem)
 REPL, nw, m, —S, —KEN, (paal in de stal waar de koeien aan vast liggen), Duur n— vleeng, (er hals over kop van door gaan); as z’oe an n —beendt, he’j ook ne vaste plaase in t hoes, (recht op inwoning betekent nog niet, dat men ’t daar goed heeft)
 —N, ww, zw, 1 (vlas repelen), 2 (niet rustig blijven staan, weerspannig zijn)
 REUFULLIE, nw, (raapolie)
 REUTE, nw, v, *N, *JEN, (honingraat)
 REUWE, dr — van ekoch hebm, (er al mee op de koffie gekomen zijn)
 REVEANSIE HAALN, (ter verantwoording roepen)
 REZIENE, nw, v, *N, *TJEN, (roziën)
 RIBBE, nw, v, **N, **KEN, (rib,) Um de —n, (om ’t lijf); um de —n krieng, (slaag krijgen); —n, (repen veen om turf te steken)
 RICH, bn, bw, —TR, —ST, (kort, van weg)
 —N, ww, zw, (richten)
 —TEG, bn, bw, (zoals ’t moet, in orde)
 —TEMOAL, nw, (feestmaal, als bij ’t bouwen van een huis de dakspanten gelegd waren)
 RIEGE, nw, v, **NG, (rij)
 RIEGLN, ww, zw, wed, (op een rij of in een kring gaan zitten)
 RIEJDROAD, nw, (rijggaren)
 RIEJE, nw, v, *N, *KEN, 1 (rechte lat), 2 (latje langs de muur om borden op te zetten)
 RIEJNOALE, nw, (rijgnaald)
 RIEJN, ww, zw, (rijgen)
 RIEK, nw, o, (perzikkruid)
 —E, bn, bw, (rijk), Zoo — a’t waatr deep is, (schatrijk); zoo — a’t belket, (bolkend van ’t geld)
 RIEM, nw, o, (rijm)
 —KEN, nw, (versje)
 —M, ww, zw, (rijmen)

RIEN, ww, st, Tt1: riejē, Tt3: rit, Vt1: ree, dlw: ereen,
(rijden, op een dier). Wee't vuur de veerteg rit, mut noa de
veerteg loopm, (wie zich in de kracht van 't leven niet
inspant en spaart, moet later armoe lijden)

RIEPE, bn, bw, (rijp)

RIES, nw, 7, rijst), 2 m, *ZN, --KEN, (rijshout)
—T'E, nw, v, *N, **JEN, (aaneengeregen bundel)

RIEWE, bn, bw, (verkwistend)

RIEZN, ww, st, Tt3: ris, Vt1: rees, Vt: reezu, dlw: ereezu,
(rijzen)

----BESM, nw, (bezem van twijgen)

---BOS, nw, (takkebos)

RIFTEG, bn, bw, (slank en krachtig)

RIK, nw, o, —KE, —SKEN, (rek). Met de henn noar t —,
(met de kippen op stok)

---KEPOAL, nw, (paal), geschikt voor draadomheining)

---NG, ww, zw, (met draad omheinen)

---NGGE, nw, v, *N, **KJEN, (draadomheining)

RILLE, nw, v, **N, *KEN, 1 (zandrug), 2 (schuinliggende
leemlaag), 3 (wal van hooi.) De haejdne —, (woeste
grond, waar de zigeuners bivakkeerden)

RINGLDUUFKEN, vuur n—, (voor een krats), n —
skeetn, (een buitenkansje hebben)

RIPRAPKEN, nw, (vlot wijsje)

RIS, 1 nw, m, —N, —KEN, (langwerpige tros), 2 bw, —
neet, (niet helemaal)

ROADSLOAN, ww, (overleg plegen)

ROAM, nen — doon, nw, (een slag slaan, een grap doen)

ROAN, ww, st, Tt3: rüt, Vt1: rue, dlw: eroan, raden).
Umme — doon, (om iets raden)

ROAZN, ww, zw, (razen). t Oart of t roazet, ('t is heel goed
of vierkant mis)

RODDEBAAS, nw, (slordige werker)

RODN, 1 ww, zw, (iets ruw doen, met gebrekkig gereed-
schap), 2 nw, m, —, RUDKEN, (klein exemplaar)

ROEBOL, nw, m, (paardestaart)

ROEGIEZL, nw, m, (rijp)

—N, ww, zw, (witvriezen). Betr woer t rookt as woer t —t,
(van twee kwaden moet men 't minste kiezen)

ROEKEBAAS, nw, (spieder, iem. die overal achter pro-
beert te komen)

ROEKNG, ww, st, Tt3: rok, Vt1: reuk, dlw: erükn, (ruiken).
Geroek um t hoes, (ongewenste belangstelling van jongens
wegens inwonende meisjes)

ROEM, bn, bw, (ruim)

---M, ww, zw, dlw: eruumd, (klomp van binnen meer
uithollen)

---MES, nw, (mes voor het „roemm” bij 't klompenmaken)

ROEN, ww, zw, (wieden). Earpl —, (aardappels steken)

ROEPE, nw, v, *N, (rups)

ROESN, ww, zw, (roesten)

ROESTEREG, bn, bw, (roestig)

ROET, nw, mo, 1 (onkruid), 2 (waterplanten). Iej hebt
ook wa — in n hof, (jij gaat ook niet vrijuit)

---BETTE, nw, (beet, doordat de angel in waterplanten
haakt)

—HAKKE, nw, v, **N, (kwajongen)

—E, nw, v, *N, RUUTJEN, (ruit)

ROEW, bn, bw, (ruw, slordig). Zoo — as n skoap, (erg
ruw)

—DOEW, nw, m, ruwe kost). Keart den — an, (ruim
die rommel op)

---MOOS, nw, m, (ruw, onverschillig, maar niet slecht)

ROEZE, in de —, (ruw geschat), ne gekke —, (een dwaze
bui)

ROEZEMOEZ(LD)ERIEJE, nw, (geroezemoes, druk ge-
doe)

ROEZN, ww, zw, (begroten)

ROF, nw, m, RUFKEN, (ommezien)

—LN, ww, zw, (hem van katoen geven)
mens)

ROGNPEARE, nw, (St. Japikspeer)

RÖK, 1 nw, m, RÜKKE, RÜSKEN, (rok), 2 bn, bw, (te
ruim, uitgesleten). Eenn aejt an de —ke hangn, (iem.
aldoor achterna lopen)

ROLLE, nw, v, *N, RÜLLKEN, (rol)

ROLWAAGE, op de — brengn, (op 't slechte pad brengen)

ROMLKROED, nw, (piement)

ROMLPOT, nw, (foekpot)

RONGE, nw, v, *N, RUNGSKEN, (opstaande ijzeren stang
 aan de buitenkant van boerenwagen)
 RONNEKEN, ww, zw, (hinniken)
 ROO, nw, m, 1 —, (centiare), 2 —N, (wiek), 3 (tuchtroede).
 — n maakng vuur zin eeng gat, zelf in de kuil vallen
 die men voor een ander groef)
 — BEETE, nw, *N, *JEN, (rode biet)
 — D, bn, bw, M: —N, V: Roo, O: ROOD, (rood, rood-
 achtig bruin, roodachtig oranje)
 — VINNKEN, nw, (voorntje)
 ROOFGOOD, nw, t is gin —, ('t hoeft niet meteen op)
 ROOGEEZE, de — dr duur jaang, (in brand steken)
 ROOJN, ww, zw, 1 (begroten), 2 (betrappen), 3 (klaar-
 spelen)
 ROOKNG, ww, zw, (roken). t —t um in de oong, (hij ziet
 dat het te duur wordt)
 ROOND, 1 bn, bw, (rond), 2 bw, (rondom). In t roone, (in
 de rondte)
 — UMME, nw, v, (rond brood)
 ROONSLDR, nw, m, —S, (ronselaar)
 ROOPM, ww, st, Tt3: rop, Vt1: reup, dlw: erop, (roepen)
 ROOT, zie ROET
 ROOWN, ww, zw, (roven)
 ROOZE, nw, v, *N, RUESKEN, 1 (roos), 2 (lichte koorts)
 — G bn, bw, 1 (koortsig), 2 (erg)
 ROPM, ww, zw, (uittrekken, uitroppen)
 ROPPERIEJE, nw, v, (ropperig ding)
 ROS, t in n — mankeern, (niet goed bij 't hoofd zijn)
 RÖSKN, ww, zw, 1 (aardappels wieden met een drietand),
 2 (roskammen)
 ROSSE, nw, v, *N, RÜSKEN, (roskam)
 ROTSE, nw, v, *N, *KEN, (wasbord)
 ROTSN, ww, zw, (wringen, bewegen en drukken). Zik
 oarns neet um —, (zich ergens niet druk om maken)
 RÖTTE, nw, v, **N, (rat). In de —, (in de kuil, van veen-
 pap, om te weken). De oale —n weett de wrangn, (lange
 ervaring bereikt het meest)
 ROUW, nw, m, 1 (rouw), 2 (berouw)
 — DOOK, nw, (vierkante zwarte doek, voor vrouwen in de
 rouw)
 — WE, zie RAUWE
 RÜEJN, ww, zw, (zich uitbreiden, voortwoekeren)
 RUEKELOOS, bw, (ongemerkt, onverwacht, vlug)
 RUEKNG, ww, zw, (roken, van voedsel)
 RÜELN, w, zw, (ruilen)
 RUEPE, nw, v, *N, *KEN, (ruif). Wa duur de — kün
 vretn, (vreselijk mager zijn)
 RUEPM, ww, zw, (afstropen, aftrekken van plantendelen)
 RUERIEZR, nw, (ijzer, van ongev, 3 meter om slakken uit
 de vuurgang van de steenoven te halen)
 RUERN, ww, zw, 1 (roeren), 2 (cokes en koolkorsten uit
 de vuurgang van de steenoven halen)
 RÜETLN, ww, zw, (onbenullig praten, voor gek weg)
 RUGGE, nw, v, RUGN, RUGJEN, rug). Iej künt um op
 de — nog neet sprekn, (hij is te verwaand om naar iemand
 te luisteren); de — rech maakng, (niet hard werken); eenn
 ouwr de — wiln, er op uit zijn iem. te plukken)
 RUG'N, bn, (van rogge)
 RÜKKE, nw, v, 1 (reuk, geur), 2 (ruikvermogen)
 RUKNG, ww, zw, (rukken). Dr umme —, (niet veel sche-
 len); hce rukket en hee tukket neet, (hij staat muurvast,
 er is geen beweging in te krijgen)
 RULPM, ww, zw, (met wortel en tak uittrekken)
 RÜSK, RÜSKE, nw, v, *N, (bies). Holle —, (bies in het
 water groeiend)
 RÜSL, nw, m, —S, —KEN, (reuzel)
 RÜSN, ww, zw, (rusten). Zik —, (het zich gemakkelijk
 maken)
 RUUJ, bn, bw, (wild, halorig)
 RUUN, ww, zw, (in de rui zijn)
 RUUSKN, ww, zw, (ruisen)
 RUUSTEREG, bn, bw, (ruw, van weer of schil)
 RUUTR, nw, m, —S, —KEN, (ruiter). Nen — oet t zaadi
 kün kün, (erg goed kunnen praten)
 RUUZLDERIEJE, nw, v, (gedruis)

- SAANDRDAANGS, bw, (de volgende dag)
 — SMOARNS, bw, (de volgende morgen)
 — SOAWNS, bw, (de volgende avond)
 SAANTRN, ww, zw, (sarren)
 SAM, bn, bw, (sappig)
 SEANT, nw, m, —N, —JEN, (cent). —n, (geld)
 SEENT, bw, (sedert)
 SEGOARE, nw, v, *N, SEGÜERKN, (sigaar)
 SEKPOL, nw, (pol van harde grassoort)
 SESTEG, tw, (60), Zi'j —, (ben je bezestigd)
 SEZAANSIE, in de — zitn, (armoe lijden)
 SIEPL, nw, m, —S, —KEN, (ui)
 SIESKEN, nw, o, (sijsje)
 SIET, nw, m, (rommel, bende)
 — OO, bw, (dadelijk)
 SITSNKROAM, nw, (bliksemse boel)
 SIK, nw, m, —KE, —SKEN, 1 (geit), 2 (puntbaardje).
 Lachn as nen —in de braadnetl, (lachen als een boer die
 kiespijn heeft); nen — tusken de huerne künn kusn, (vre-
 selijk mager zijn); zoo niejskierig as nen, (erg nieuws-
 gierig); veweann —, (verwend jongetje)
 SINNE, an t — wean, (te veel van vergen)
 SJAKR, nw, m, —S, —KEN, (grote lijster)
 SJASKEBAAS, nw, m, (boemelaar)
 SJAKEG, ww, zw, (aan de boemel zijn, aan de drank zijn)
 SJOEMAA, oarns gin — van hebm, (ergens niks van we-
 ten of geen slag van hebben), dr vuur — bie'j loopm, (er
 voor spek en bonen bij lopen)
 SJOERES, nw, m, (onbetrouwbare kerel)
 SJOKSJAKNG, ww, zw, (sjokken)
 SJOKSJAKSKEN, nw, (sukkeldrafje)
 SJORKNG, ww, zw, (zich haasten)
 SKAA, nw, v, 1 (beschaduwde plaats), 2 (schade), 2 bn,
 (bewolkt)
 — MACHTEG, bn, bw, (bleu van aard)
 — MM, ww, zw, wed, (zich schamen)
 — MTE, nw, v, (beschaamdheid). De — n kop ofbietsn,
 (zich over alle scrupules heen zetten)
 — NDE, nw, v, (schande). Vuur — loopm, (er schandalig
 bij lopen); n —moal doon, (onbehoorlijk veel eten)
 — SKE, nw, v, *N, (schaats). —n loopm, (schaatsen-
 rijden)
 SKABBEG, SKABBEREG, bn, bw, (sjofel, niet netjes)
 SKABM, ww, zw, (afsteken met een schop)
 SKABUL, nw, m, (leem met zand er door op de steenoven)
 — N, ww, zw, („skabul" op de ongare stenen leggen)
 SKACH, nw, m, 1 SKACHTE, SKACHJEN, (lange den), 2
 —N, (onderbeen zonder voet), 3 (deugniet)
 — N, op de — goan, (er van door gaan); de —n dr in zetn,
 (het op een lopen zetten)
 SKADDE, nw, v, **N, *KEN, (heiplag)
 SKADNSPOAN, nw, m, (smalle schop om heiplaggen te
 steken)
 SKADREAKSTR, nw, 1 (grauwe klauwier), 2 (schreeu-
 werd)
 SKAEJD, nw, m, (grenslijn tussen grondstukken)
 — POAL, —STEEN, nw, (grenspaal, -steen)
 SKAEJN, ww, zw, (scheiden)
 SKAELN, ww, zw, (schelen). Dat —t wa nen slok op nen
 borl, (dat scheelt nogal heel wat)
 SKAFN, ww, zw, 1 (keffen), 2 (heftig redetwisten)
 SKALK, nw, m, SKALKE, SKALKSKEN, (goedaardige
 schelm, gekaansteker)
 SKALM, nw, m, SKALME, SKALMKEN, (schakel)
 SKAP, nw, o, SKAPPE, SKAPKEN, 1 (tapkast), 2 (kast-
 plank)
 — LEK, bn, bw, (geschikt, redelijk)
 SKATRN, ww, zw, (schreeuwen, krijsen, van dieren)
 SKEALN, ww, st, Vtl: sküel, dlw: esküeln, (schelden)
 SKEANN, ww, st, Vtl: skuen, dlw: eskuenn, (schenden,
 beschadigen)
 SKEAR, bn, bw, (lustig, dartel, begerig)
 — BAAS, nw, (barbier)
 — E, nw, v, *N, *KN, 1 (schaar), 2 (putboom)
 — N, ww, st, Vtl: sküer, dlw: esküern, (scheren). t Op t —
 ehuerd hebm, (voor de waarheid van een nieuwtje niet
 in willen staan)

SKEE, bn, bw, (schuw)
 — F, bn, bw, (scheef). — en skel, (schots en scheef)
 — LAPPE, nw, (oogklep, van paard)
 — LD, nw, o, *N, —JEN, (schild)
 — LDERIEJE, nw, v, (ingeglijste wandplaat)
 — LDR, nw, m, —S, —KEN, (schilder)
 — LDRN, ww, w, (schilderen)
 — MPM, ww, zw, (schimpen)
 — NKN, nw, m, —, (ham, van varken)
 — PR, nw, m, —S, —KEN, (schaapherder)
 — TN, ww, st, Tt3: sküt, Vt1: skeut, dlw: esküt, 1 (schieten), 2 (zich snel rechtlijnig bewegen). t Sküt miej in t lach, (ik schoot in de lach)
 SKEL, bn, bw, 1 (scheef), 2 (scheel), 3 (verblindend)
 — LAPPE, nw, (oogklep)
 — LE, nw, v, **N, *KEN, bel)
 — MERIEJE, nw, v, (bedriegerij)
 — MES doon, bw, (oneerlijk, vals spelen)
 — MSTUKKE, nw, o, (schavuitenstreek)
 — N, ww, zw, (schillen)
 SKEML, nw, m, —S, —KEN, (draaibare bovendeel van voorstuk van boerenwagen)
 — GLAS, nw, (stukje spiegelglas)
 — N, ww, zw, 1 (flikkeren), 2 (schaduwbeelden maken)
 SKEMME, nw, v, *, **KEN, 1 (schaduwbeeld), 2 (vluchtige verschijning), 3 (erg mager mens)
 SKENNE, nw, v, *, *KEN, (scheen)
 SKEPL, nw, o, —, —KEN, 1 (8 are), 2 (2,25 mud)
 SKERMEZEERN, ww, zw, (twisten met woorden)
 SKIELEKE, bn, (gauw)
 SKIENN, ww, st, Vt1: skeen, dlw: eskeenn, (schijnsel geven). Oart oet n roon, geln —, (een roodachtige, gelige tint hebben)
 SKIER, bn, bw, 1 (knap, netjes, ook van mensen), 2 (onvruchtbaar, van ei). t kan — lukng, ('t is mooi geweest)
 — N, ww, zw, (bebroede eieren uitzoeken)
 — ZWAALVE, nw, (gierzwaluw)
 SKIETHOPPE, nw, v, (hop, vogelsoort)
 SKIEWE, nw, v, *N, **FKEN, (schijf)
 SKIK, nw, (plezier, behagen). Oarrs — hebm, ('t ergens naar de zin hebben); dat t zin — en oart hef, (dat het een lust is)
 — LEK, bn, bw, (inschikkelijk)
 — NG, ww, st, Vt1: skuk, dlw: eskukn, 1 (ordenen), 2 (vooruitkomen). — as nen loes op ne teartonne, (niks vooruit komen)
 — NGCE, nw, v, —N, (overeenkomst, dading)
 SKILLEK, nw, m, *GE, —JEN, (6 stuivers)
 SKITHAKKE, nw, (achterhiel, van koe)
 SKIW, nw, o, —WE, —KEN, 1 (spook), 2 (vogelverschrikker)
 — IW, nw, o, —E, —KEN, (spookverschijning)
 SKOALE, nw, v, *N, SKÜELKEN, 1 (schotel), 2 (weegschaal)
 SKOAP, nw, o, —E, SKÜEPKEN, (schaap). n Drop —, (een kudde schapen); da's t begin van t —e skearn, (dan beginnen de moeilijkheden); a'j n drop —e hebt, is dr aaltied wa nen ruudegen tusken, (bij een troep is altijd wel één belhamel)
 — HOOND, nw, (herdershond)
 SKOARE, nw, v, *N, SKÜERKN, (steunbalk). Gin been te — künn zetn, (geen stap kunnen doen); de —n dr in zetn, (hard wegllopen)
 SKOARF, nw, m, *VN, SKÜERFKEN, (scherf)
 SKOARN, ww, zw, 1 (steunen, stutten), 2 (kracht bijzetten), 3 (krachtige streken doen met de schaats), 4 (in snelle beweging rakelings langs iets gaan), 5 (kuit schieten); Um —, (pootaan spelen); an—, (zijn best doen)
 SKOARP, bn, bw, (scherp). Zoo — as nen vlim, (vlijmscherp)
 SKOAT, nw, m, SKÜETR, SKÜETJEN, (scherf). An —r gooijn, (in diggelen gooien)
 SKOBBE, nw, v, **N, **KEN, (schubje aan graankorrel, of derg.)
 — POAL, — POS, nw, 1 (paal in het land waar het vee zich aan wrijven kan), 2 (zondebok)
 SKOBM, ww, wed, (scheuken)

SKOBN, nw, 1 (schouders), 2 m, (heleboel). Nen — in de hoed, (dronken)
— DAALE, nw, v, *N, —DAELKEN, (broek met elastiek-band om de middel)
SKOEM, nw, o, (schuim)
SKOER, nw, o, —S, —KN, (grote zware bui). Doondr—, (onweersbui); n bes — in hebm, (goed dronken zijn); n — duur de beene krieng, ('n flinke schrobbering krijgen); dr n— achtr zetn, ('n stevig maal naar binnen werken)
SKOESTR, —T, nw, m, (schoenmaker)
SKOETRT, nw, m, (werkschort)
SKOEWN, ww, st, Tt3: skof, Vt1: skuief, Vt: skuewn, dlw: esküewn, 1 (schuiven), 2 (duwen achter bewegend ding)
Skoef vuur n doem, (geld)
SKOF, nw, m, —N, 1 (schafttijd), 2 (een kwart dagwerk). Nen — trekng, 1 (een krome rug hebben), 2 (de haren opzetten)
— L, nw, m, —S, SKUFLKEN, (plat stuk hout met handvat om leem mee op de „boarve“ te gooien)
SKOOF, eenn oet n — trekng, (iem, ? ? ?)
SKOOFL, nw, v, —S, SKUEFLKEN, (houten schop om leem op te laden, uit één stuk)
SKOOFLN, ww, zw, (leem omwerken)
SKOOJRD, nw, m, (bedelaar, landloper). t Is nen slächn —, den um eenn boer neet kan, (ook in het minder goede, moet men niet voor één gat te vangen zijn)
SKOOJRSKOARE, nw, (woonwagen)
SKOOKS, bw, (bedachtzaam verkennend). Den keant ook wa —, (die houdt zich gedekt, maar weet wel wat hij wil)
SKOOL, bn, bw, (ondiep)
— D, nw, m, (schuldverplichting, geldschuld). — is n lellek deer, (ieder wil graag de schuld van zich af schuiven)
— DBREEF, nw, (schuldbekentenis)
SKOOLDR, nw, m, —S, SKUELDRKEN, (schouder)
SKOOLE, nw, v, (school)
SKOON, 1 nw, m, —E, SKEUNTJEN, (schoen), 2 ook —E, bn, bw, SKUENDR, SKUENST, 1 (goed gewassen), 2 (zindelijk). De hoed — hööln, (er zonder kleerscheuren afkomen); zelf t hüej's neet — hebm, (boter op zijn hoofd hebben); zoo — as n kluentjen, (brandschoon)
— KLOOMPE, nw, (klomp)
— WAL, vw, (evenwel)
SKOOT), nw, m, (schoot)
SKORF, nw, v, (schurft)
SKORREMOT, nw, o, (uitschot)
SKOSTEEN, nw, m, —E, —TJEN, (schoorsteen). Loatt bieje oe mer's eers n — rookng, (wacht maar tot je ook in dezelfde omstandigheden komt)
— VALLKEN, nw, (kleedje over de schoorsteen)
SKOT, nw, o, SKÜTTE, SKÜTJEN, (door planken afgesloten ruimte, voor dieren)
— VORKE, nw, (hooivork)
SKRAANKLN, ww, zw, (in de oven te bakken stenen, kruiswijze opstapelen voor en langs de oven)
SKRAMM, ww, zw, (schrammen)
SKRANGE, nw, v, oet de —, 1 (ontwricht), 2 (naar buiten overhellend)
SKREMKEN, nw, (mager mens of dier)
SKRIEFHOARKE, nw, v, *N, (steel met evenwijdige bladen er onder aan om veen in turven te snijden)
SKRIENN, ww, zw, (schrijven)
SKRIEWN, 1 ww, st, Tt3: skrif, Vt1, skreef, Vt: skreewn, dlw: eskreewn, (schrijven), 2 nw, o, (schriftelijk bericht), 3 ww, zw, (de veenkoek in turven verdelen). Zik loatn —, (heten, volgens de Burgl. Stand)
SKRIEWR, nw, m, —S, —KEN, (kantoorbeambte)
SKRIF, nw, v, (H. Schrift)
SKRIK, nw, m, (schrik)
— NG, ww, st, Vt1: skruk, dlw: eskrukn, (schrikken)
SKROA, bn, bw, (schraal)
— M, nw, m, —N, SKRUËMKEN, (kaantje)
— N, ww, zw, (schoonmaken, van waterleiding)
SKROBBEREK, bn, bw, (onregelmatig, oneffen, van grond)
SKROBM, ook: SKROBLN, ww, zw, (krabben in de grond, van kippen)
SKROBR, nw, m, (gierigaard)
SKROBSL, nw, o, (afschraapsel)

SKROEWE, nw, *N, SKRUIFKEN, (schroef). —n dreejn, (op stang jagen)

SKROLN, ww, zw, (schelderig kwaadspreken)

SKROOMVALLEG, bn, bw, (gemakkelijk bevreesd)

SKROONSLN, ww, zw, (verschrompelen)

SKRUIETLKEN, nw, (stukje lap)

SKUCHTEREG, bn, bw, (rillerig)

SKUDN, ww, zw, Tt1: skurre, Tt3: skodt, Vt: skodn, dlw: eskod, (schudden). Zik oarns vuur —, (ergens van walgen); de broedwaage —, (een bruiloftstoet de weg versperren om een borrel te krijgen)

SKUEKNG, ww, zw, wed, (zich wrijven aan iets). Zik oarns oondr hen —, (van iets de schuld van zich afschuiven); skorf en skoold mu'j of —, (van ongedierte en geldnood moet men verre blijven)

SKUEKRD, nw, m, (schooier)

SKUETRGOOD, nw, (aardewerk)

SKUFLN, ww, zw, (schudden, van kaarten)

SKULDOOK, nw, (schort, voor netjes, bij jak en rok)

SKULK, nw, m, —E, —SKEN, (schort, in het algemeen); FREESKEN —, (nette uitgaansschort)

SKULKEN, nw, (schoteltje)

SKUNGELEG, bn, bw, (schooierachtig)

SKUNGLN, w, zw, (klaplopen)

SKUPMSLEANGTE, nw, (lengte van een schop met steel, als maat)

SKUPPE, nw, v, **N, **KEN, (boerenschuur)

SKUPPE, nw, v, **N, **KEN, (schop). De — met ebrach hebm, (niet meer elders beroepen worden)

SKUPRD, nw, m, (schop, trap)

SKÜTS, bn, bw, (hoog opgaand)

SKÜTTE, nw, v, **N, 1 (uithaal), 2 (schot), 3 (stekende pijn). Elke — is ginnen haazn, (niet elk schot is raak); ne — doon, (toeschieten)

SKUUN, bn, (schuin), —DR

— DERIEJE, nw, v, (opstokerij)

— S, bw, (schuin)

SKUUMR, nw, m, —S, —KEN, (schuimspaan)

SKUUR, nw, m, —S, —KN, (scheur)

SKUURE, nw, v, *N, *KN, (schuurtje bij huis)

SKUURN, ww, zw, 1 (scheuren), 2 (van grasland tot bouwland maken)

SKUUTE, nw, v, *N, *JEN, (schuit)

SKUIWR, nw, m, —S, —KEN, (plank om het droogveld van de steenbakkerij glad te maken)

SLAANG, ww, zw, (aanstaan, bevallen). — op, (aarden naar)

SLAATEREG, bn, bw, (nalatig, onzorgzaam)

SLAATRN, ww, zw, (knoeien). Oarns met hen —, (aldoor verzuimen iets in orde te brengen); bie j t —gat, (bij je eigen rommel); —basse, (slordige vrouw)

SLACHTEMOAL, nw, (maaltijd bij het slachten)

SLACHTERIEJE, nw, v, (slagerij)

SLACH, bn, bw, 1 — TR, —ST, (slecht), 2 SLIMR, SLIMST, (erg ziek). Eenn — maakng, (kwaadspreken van iem.)

— TEGAEJD, nw, v, (slechtheid, gemeenheid)

SLAG, nw, m, SLAAGE, —JEN, 1 (slag bij spel of strijd); 2 (groep naast elkaar gelegen akkers), 3 (soort), t In n — hebm, (er bedreven in zijn); — ouwr —, (keer op keer)

SLAMIERE, nw, v, (vlegelachtige vrouw)

SLABM, ww, zw, (morsen, bij eten). Doar be— ie j oe neet van, (dat brengt je geen belangrijk voordeel)

SLANGE, nw, v, *N, SLANGSKEN, (slang)

SLAPPEGAEJD, nw, v, (slapheid)

SLAT, nw, m, SLATTE, SLATJEN, (oude grove lap); —jen, (klein meelijwekkend diertje)

SLAUW, bn, bw, (traag)

SLEAGR, nw, m, —S, —KEN, 1 (zwengel), 2 (slinger van klok), 2 (ijzeren bout over vensterluik)

SLEANDR, nw, m, 1 met nen — loopm, (een eigenaardige gang hebben), 2 met n — krieng, (slaag krijgen met 'n stok)

SLEE, 1 bn, bw, (wring), 2 (stomp), 3 nw, m, —N, —KN, (vrucht van sleedoorn). Zoo —, ie j küent'r wal op noar Deawntr, (erg stomp)

— TE, nw, v, *N, *JEN, (dunne boompjes voor zolder-vloertjes en derg.)

SLEMIERE, nw, (slordige vrouw)

SLEPM, ww, zw, Tt3: slep, (slepen). Oarns met —, (iets tot zijn last hebben)
 SLEPPE, nw, v, **N, **KEN, 1 (balk of ladder, als eg gebruikt), 2 (zware vracht hooi of derg.)
 SLEPPLAANKE, nw, (door paard rondgetrokken plank om leem te kneden in de „raake”)
 SLET, dr is gin — of brükke an, (’t is helemaal ongeschonden)
 SLICH, bn, bw, (plat). n — voor, (een klein voer)
 — N, ww, zw, (slechten)
 SLIEJE, v, *N, *KEN, (zeelt). Zoo vet as ne —, (verbazend vet)
 SLIEM, nw, o, (slijm)
 SLIEPM, ww, st, Tt3: slip, Vt1: sleep, dlw: eslepn, (slijpen)
 SLIERE, nw, v, *N, *KN, 1 (slingerende rij), 2 (slede)
 SLIERN, ww, zw, 1 (glijden), 2 (baantje glijden). Doar küj op —, (daar kun je op teren)
 SLIETEG, bn, (sleeds)
 SLIETIEZR, nw, (ijzerbeslag op plekken waar veel slijtage is bij boerenwagen en derg.)
 SLIETN, ww, st, Tt3: slit, Vt1: sleet, dlw: esletn, (slijten)
 SLIKKERIEJE, nw, v, (snoepgoed)
 SLIKNG, ww, zw, (snoepen)
 SLIM, 1 bn, bw, (ondeugdelijk), 2 bw, — valn, — worn, (flauw vallen), 3 bn, bw, (erg)
 SLINGRN, ww, zw, (slingeren). Slingerundesloete, (met de handen aan elkaar rondslingeren, **kinderspel**)
 SLIPPE, nw, v, **N, **KEN, (slip)
 SLOAD, nw, m, (sla)
 SLOAMATTE, nw, v, (slome vrouw)
 SLOAMIKKE, nw, v, **N, (slap op de benen)
 SLOAN, ww, st, Tt3: slüt: Vt: sleug, dlw: esloan, (slaan, van klok, bij dam- of schaakspel)
 SLOAP, nw, m, (slaap)
 — M, ww, st, Tt3: slüp, Vt1: sleup, dlw: esloapn, (slapen)
 — R, nw, m, SLÜEPRS, SLÜEPRKEN, (in de lengte onder ’t dak liggende paal zonder verband met de muren)
 SLOEK, nw, m, —N, —SKEN, (slok darm, keelgat). Oarns — op hebm, (ergens zin aan hebben)
 — HAALZN, ww, zw, (gulzig slokken, begerig zijn).
 SLOEKNG, ww, st, Tt3: slok, Vt1: sleuk, dlw: eslükn, (slikken, inslikken). Wat de duuwl e — hef, spiejt e neet mak wier oet, (als iets slechts gebeurd is, valt het moeilijk alle kwade gevolgen te niet te doen)
 SLOEREG, bn, bw, (ziekachtig, landerig). — in de hoed wean, (zich niet lekker voelen); — in n rakrt, (niet fit)
 SLOETN, ww, st, Tt3: slot, Vt1: sleut, dlw: eslüt, (sluiten)
 SLOFFE, nw, *N, SLUFKEN, 1 (pantoffel, muil), 2 (bruinkoolbriquet), 3 (onachtzame vrouw), ook SLOFHAKKE
 SLOFHAKKE, nw, (onkruid, in rogge)
 SLOFN, ww, zw, (de gaten van gepote aardappelen dichtschuiven met de voeten)
 SLOK, nw, m, —N, SLUKSKEN, (slok)
 SLOK, bn, bw, (onvast, zwak, loszittend). — in de hoed, (futloos); — op de beene, (wankelig)
 — NG, ww, zw, (losrakende, de stevigheid verliezen)
 SLOOMP, nw, m, SLUEMPE, SLUEMPKEN, (grote hoeveelheid vocht of brei)
 SLOP, nw, o, SLÜPPE, SLÜPKEN, (zoldergat boven de deel)
 SLUEF, nw, m, *WE, —KEN, 1 (gleuf), 2 (kielspit)
 SLUETR, ww, zw, (gulzig of veel drinken)
 SLÜTL, nw, m, —S, —KEN, (sleutel)
 SLUIR, nw, m, (sleur)
 SMAK, nw, m, (smaak)
 — KE, nw, v, **N, (klein zeisje om plaggen te maaien)
 SMALLOOK, nw, (bieslook)
 SMALPROOPR, bnd, bw, (smoezelig, niet helder)
 SMANGS, bw, (soms)
 SMEALTN, ww, st, Vt1: smuelt, dlw: esmüeltn, (smelten)
 SMEAR, nw, 1 o, (smeersel), 2 m, —S, —KN, (smerende beweging). Nen — an n kop, (een draai om de oren)
 — DODN, —FOSN, nw, m, (smeerpoets)
 — KROAM, nw, m, (vuile boel, onfrisse zaak)
 — N, ww, zw, 1 (smeren), 2 (de boel vuil maken)
 — PLAANKE, ouwr, de — goan, (failliet gaat)
 SMEE, bn, bw, (zacht, smeug)
 — N, ww, zw, (smeden)
 SMETS, bn, bw, (goedgeefs, niet zuinig)
 SMETTEWEANGS, nw, m, (steenworpafstands)

SMID, nw, m, SMEEN, SMIDJEN, (smid)
 SMIESTEREG, bn, bw, 1 (groot, smerig), 2 (nattig, kil, van weer)
 SMIESTRD, nw, m, —S, (iem. die de boel smerig maakt)
 SMIETN, ww, st, Tt3: smit, Vt1: smeeet, dlw: esmetn, (smijten). Smiet oe daale, (ga zitten!)
 SMITSL, nw, o, (zwarte aanslag, aan pannen en derg.)
 —N, ww, zw, (roet aanzetten)
 SMOAPOEPR, nw, m, —S, —KEN, (hagedoornbes)
 SMOEL, oarns gin — op hebm, (ergens niet veel zin in hebben)
 SMOES, bn, bw, (overrompeld, terneergeslagen, perplex). Dat is —, (dat is een smoesje)
 —TEREG, bn, bw, 1 (groezelig, 2 (naar slecht weer lijkend)
 —TRD, nw, m, —S, (vuilpoes)
 SMOK, nw, m, —N, SMUKSKEN, (kus)
 —NG, ww, zw, (zoenen)
 SMOOLT, nw, m, (gesmolten varkensvet)
 SMOOREARPL, nw, (kleine aardappeltjes, in de schil gebraden)
 SMORRE, nw, v, **N, SMURRKEN, (busvormige koffieketel met steel)
 SMUEGL, —DR, nw, m, —S, (olijkerd)
 SMUS, bn, bw, (verbouwewerd)
 SMUTTEREG, bn, bw, (bespat)
 SNACHES, bw, ('s nachts)
 SNAEJDEG, bn, bw, (slank, lenig, van mens of dier)
 SNARDEREG, bn, bw, (snauwerig)
 SNARN, 1 ww, zw, (snauwen), 2 nw, m, (bitse man)
 SNARRE, nw, v, **N, *KEN, (bitse vrouw)
 SNEE, nw, m, 1 (sneeuw), 2 (snede, inkerving)
 —KEAL, nw, (sneeuwpop)
 SNEUJN, ww, zw, (snoeien)
 SNIEBOONNMUËLKEN, nw, (maaltijd bij 't inmaken van snijbonen aan alle helpers aangeboden)
 SNIEDR, nw, m, —S, —KEN, (kleermaker). Nen — hef mer eenn doarm, (een kleermaker kan met weinig eten toe)
 SNIE, nw, m, —, —KN, (snede, afgesneden plak)
 SNIEJN, ww, zw, (sneeuwen). Kiekn of t oe in de oong —t, (beteuterd kijken)
 SNIEJZOOMP, nw, (bak om veevoer en derg. in te snijden)
 SNIEN, ww, st, Tt3: snit, Vt1: snee, dlw: esneen, (snijden)
 SNIEPOAL, nw, (blok hout om klompen op te besnijden)
 SNIPL, nw, m, —S, —KEN, (snipper)
 SNIPPE, nw, v, **N, 1 (snip), 2 (kwade vrouw, ondeugend kind)
 —REG, bn, bw, (snauwerig)
 SNISTR, nw, m, m, —S, —KEN, (vuurspuwend kruitpijpje, als vuurwerk). t Dr met nen — of brengn, (er nog zonder kleerscheuren af komen)
 —N, ww, zw, 1 (sissen), 2 (braden)
 SNOARE, nw, v, *, SNUERKN, (snaar). Good op de —n wean, (goed gemutst zijn)
 SNOETN, nw, m, —, SNUUTJEN, (snuut)
 —KLOOMPE, nw, (puntige klomp)
 SNOEWN, ww, st, Tt3: snof, Vt1: snuef, Vt: snuewn, dlw: esnuewn, 1 (snuiven), 2 (rondneuzen). Good e— hebm, (aangeschoten zijn); oarns van —, (ergens van op de hoogte komen)
 SNOMDAGS, bw, (namiddags)
 SNOOK, nw, m, SNEUKE, SNEUKSKEN, (snoek)
 SNOOR, nw, o, —N, SNUERKN, (drijfriem)
 SNORN, 1 nw, m, —, SNURRKEN, (snor), 2 ww, zw, (snel zich bewegen)
 Nen besn — op hebm, (goed dronken zijn); t an t — hebm, (het naar zijn zin hebben); nen — in de piepe hebm, (dronken zijn)
 SNORREGOOD, nw, (snuisterijen)
 SNORREBOT, nw, (bot om aan touw rond te zwaaien)
 SNUFL, nw, m, —S, —KEN, (snuut). Met n — vuuran, haantje de voorste)
 SNUK, nw, m, (hik)
 SNUUSTERIEJE, nw, v, (kleingoed, bij het slachten)
 SNUUTN, ww, st, Tt3: snot, Vt1: snuet, dlw: esnuten, 1 (snuiten), 2 (berispen)
 SOAWNS, bw, ('s avonds)

SOEZN, ww, zw, 1 (suizend geluid maken), 2 (met suizend geluid bewegen), k Daank oe dat't —t, (heel erg bedankt)
 SOOBR, bn, bw, (karig)
 SOP, nw, o, SÜPKEN, (sop)
 —PE, nw, v, (smeerboel)
 —PEREG, bn, bw, (nattig)
 —PERIEJE, nw, v, (gesop, natte boel)
 —M, ww, zw, (soppen, morsen met water)
 SPAAN, nw, m, —N, SPAENTJEN, (smalle schop)
 SPAN, nw, o, —, (afstand van duim tot pink, gespreid)
 —DEERN, ww, zw (ten koste leggen)
 SPATS maakng, nw, (een hoge toon aanslaan)
 SPEALE, nw, v, *N, *KEN, (speld)
 SPEALN, w, zw, (spelden)
 SPEEGL, nw, m, —S, —KEN (spiegel)
 —N ww, zw, (spiegelen)
 SPEEKE, nw, v, *N, *SKEN, (spaak). Dan is dee — bouwn en dan den, (ieder krijgt op zijn beurt van het goede)
 SFEENE, nw, v, (kast voor brood en toebehoren). Oarns t mesken bouwn in de — hebm lig'ng, (ergens kind aan huis zijn)
 SPEENT, nw, o, 1 (2 are), 2 (acht driekwart pond), 3 (zacht bastgedeelte van hout)
 —VAT, nw, (vaatje van 8 L)
 SPEKHASJEN, nw, o, *S, (plak spek)
 SPEKSPARRE, nw, (Oostenrijkse den)
 SPEULGROOND, nw, (onvruchtbare grijze grondlaag)
 SPEULHOK, nw, (bijkeuken in boerenhuis)
 SPEULN, ww, zw, (spoelen)
 SPIEJN, ww, zw, 1 (spuwen), 2 (braken). Van zik of—, (zich verweren), — ouwr ledrs en plaankn, (erg braken)
 SPIEJPARRE, nw, v, **N, *KEN, (padde)
 SPIEKR, nw, m, —S, —KEN, (stevige platte rechthoekige schop)
 SPIEKÜLLIE, nw, (afval-olie van de Pelmolen, voor verlichting gebruikt)
 SPIELE, nw, v, *N, *KEN, (latje of stok, waaraan vlees in de „wieme” hangt, of honig in de bijenkorf aan zit, en derg.)
 SPIER, nw, o, —S, —KN, (sprietje). N —kn, 1 (klein scheutje), 2 (klein borreltje)
 —E nw, v, *N, (spier)
 SPIET, nw, o, (spijt)
 —N, ww, Tt3: spit, Vt: speet, dlw: espetn, (spijten)
 SPIKKE, nw, v, **N, **SKEN, (met geringe middelen gemaakte overgang over sloot of beek)
 SPIL, nw, o, —KEN, (spul, gedoe). Of t — zoo sprak, (of 't zo wezen moest); n oareg —, (een wonderlijke gang van zaken); n bedroowd —, (een treurige toestand, een hope-loze positie)
 —LE, nw, v, **N, **KEN, (spil, as)
 SPINN, ww, st, Vt1: spun, dlw: espunn, (spinnen)
 —EMÜELKEN, nw, (avondmaaltijd voor spinnende jonge vrouwen)
 —EVOOTN, ww, zw, (stuiptrekken)
 —JEAGR, nw, m, —S, —KEN, (ragebol)
 SPIT, zie HOARSPIT
 SPITSGARRE, vuur eenn duur de — gaan, (voor iem. door het vuur gaan)
 SPLEENTRN, ww, zw, (splinteren)
 SPLITN, ww, st, Tt3: split, Vt1: spleet, dlw: esplttn, (splijten)
 SPLUETE, nw, v, *N, (afgespieten reep)
 SPLUETN, ww, zw, (splijten, van dun hout)
 SPOAGREEPE, nw, (greep met 5 platte tanden)
 SPOAN, nw, m, —N, SPÜENTJEN, (spaan)
 SPOARN, ww, zw, (onaangetast laten, ontzien)
 SPOASIE, nw, v, (ruimte)
 SPOER, nw, o, 1 —S, —KN, (spoor), 2 (spoorwegbedrijf). Met t — (met de trein)
 —KAATJEN, nw, (treinkaartje)
 —KEAL, nw, (iem. die bij de spoorwegen in dienst is)
 —LUEPRKEN, nw, (kuif-leeuwerik)
 —MEANKEN, nw, (ouderwets reismandje met hengel en aan elke kant een deksel)
 SPOLKNG, ww, zw, 1 (gekke gezichten trekken), 2 (door wild gezicht bangmaken)
 SPONNEGE, nw, v, *N, **KJEN, (spouw)

SPOOLE, nw v, *N, SPEULKEN, (spoel)
 SPOONS, nw, m, *ZN, SPUENSKEN, (spons)
 SPOORE, nw, v, *N, SPUERKN, (schuin omhooglopende dakbalk)
 SPRAEJN, ww, zw, (spreiden)
 SPREE, nw, v, in de —, (verspreide ligging van gemaaid gras, voor het laden)
 — BAAND, nw, (hoekbalkje tussen „stiel” en „stekkerieje” in boerenhuis)
 SPREENKBAANE, nw, (waterader in de grond)
 SPREKKEBAAS, nw, 1 (iem. die graag opspreekt om zich te doen gelden), 2 (grootspreker)
 SPREKNG, ww, st, Tt3: sprek, Vtl: spreuk, dlw: esprûkn, (spreken, het woord voeren). t Is nen goon sprekr den't nen zwiegr verbetrt, (spreken is zilver, zwijgen is goud)
 SPRELIJN, w, zw, (sproeien)
 SPIKIL, nw, m, —N, —KEN, (dor takje)
 —N, ww, zw, (sprokkelen)
 SPRINGN, ww, st, Tt3: spreenk, Vtl: sprung, dlw: esprungn, 1 (springen), 2 (openbarsten)
 SPROA, nw, v, —N, 1 (spreeuw), 2 (uitgekouwde pruim tabak)
 —KE, nw, v, *N, (taal, spreekwijze)
 SPROK, nw, o, (takjesrommel)
 SPROONK, nw, m, SPRUNGE, SPRUNGSKEN, (sprong)
 SPRUE, bn, bw, (met kleine barstjes)
 —KE, nw, v, *N, (spreuk)
 SPRUITE, LANGE —, (middenbalk, van molen)
 SPUEJTE, nw, v, *N, *JEN, (spuit)
 SPUEJTN, w, zw, (spuiten)
 SPULN, ww, zw, (spelen)
 SPUURN, ww, zw, 1 (merken), 2 (aan 't spoor volgen), 3 (missen, ontberen)
 STAABL, 1 —MUURE, nw, m, (muur tussen keuken en deel in boerenhuis), 2 (reep stenen in de oven, tussen de vuurgangen en 15 tot 16 stenen hoog)
 STAAND, nw, m, 1 (stand), 2 (het staan, houding, opstelling)
 STAANE, te — wean, (op zijn gemak zijn)
 STAANK, nw, m, (stank)
 STABBELEERD gek., bw, (helemaal gek)
 STAD, nw, v, STEAN, —JEN, (stad)
 —SKEAL, nw, (gemeentearbeider)
 STAEI, 1 bn, bw, (steil), 2 bw, (helemaal, in de ergste mate)
 STAL, nw, m, STALLE, STALKEN, (stal)
 —MOTTE, vol — zitn, (van paard, dartzel zijn door lang op stal staan)
 STALN, ww, st, Vtl: stûl, dlw: estûln, (stelen)
 STAM, nw, m, STAMME, STAMKEN, 1 (stam), 2 (afstamming)
 STANGE, nw, v, *N, STANGSKEN, 1 (stang), 2 (bit, van 't paard)
 STAPPE, nw, v, **N, STAPKEN, (klem, om dier te vangen)
 —G, bn, bw, (kordaat)
 STAT, nw, m, STATTE, STATJEN, (staart). Votgoan as nen hoond zoondr —, (afdruipe); ze kûent nen krul in n — krieng, (ze kunnen naar de maan lopen); gin — of stel, (geen sikkepit)
 —BULLEG, bn, bw, (ongezeggelijk)
 STEA, nw, v, —N, —KN, (plek). Op de —, (op heterdaad); op stob en —, (zomaar opeens, opslag)
 STEANDR, nen dikn — hebm, (een dik achterste hebben)
 —KASTE, nw, v, (standaardmolen)
 STEARE, nw, v, *N, *NTJEN, (ster). Dr of weeth as de kate van n zuewn—n, (er helemaal niks van weten of begrijpen)
 STEATS, bn, bw, (koppig)
 STEAVL, nw, m, —S, —KEN, (laars). Ge—d en gespoord, (kant en klaar, om uit te gaan)
 STEEFKEEND, nw, (stiefkind)
 STEEGE, nw, v, **NG, *JEN, (zijwegje met huizen er aan)
 STEEN, nw, 1 m, —DR, —TJEN, 1 (baksteen), 2 (grafsteen), 3 (pit, van vrucht), 4 o, (steen, als stof)
 —DRMOAL, nw, (maaltijd door een huisbouwer aan alle steenbakkers, die stenen bijgedragen hadden, aangeboden)
 STEENKN, ww, st, Vtl: stuenk, dlw: estuenk, (stinken)
 STEENKULLIE, nw, (petroleum)

STEKBAAND, nw, m, (schuin steunbalkje tussen opstaan-
de en daarop rustende balk)
STEKKE, nw, v, **N, **SKEN, (steek, bij handwerken)
— DROAD, nw, (prikkel draad)
— RIEJE, nw, (balk langs de stallen, waar de „repls” in
vast zitten)
STEKL, nw, m, —S, —KEN, (stekel)
— HÜEREG, bn, bw, (met borstelig haar)
STEKNG, ww, st, Tt3: stek, Vt1: steuk, dlw: estukn, (ste-
ken). Dat — niks, (dat doet er niet toe); zik dr tusken —
(zich er mee bemoeien); t — um niks, (’t is hem onver-
schillig)
STELN, 1 nw, m, —, *LKEN, (steel), 2 ww, zw, Vt: stealn,
dlw: esteald, (stellen). Wo ’t n hoakn an n — zit, (hoe de
vork in de steel zit); aejt op n — stoan, (niets uitvoeren)
STEMME, nw, v, *, *KEN, (stem)
STENGL, nen — moos, nw, (wat van een of andere
groente)
— MOOS, nw, (raapstelen)
STIEF, bn, bw, (stijf). — vuur zik oet kiékn, (staren)
STIEJ, uitr, (rechtsom! tegen paard)
STIEKN, bn, (van elastiek)
STIEL, nw, m, —E, —KEN, (steunbalk)
STIENG, ww, st, Tt1: stiege, Tt2: stiengt, Tt3: stig, Vt1:
steeg, Vt2: steengn, dlw: esteeng, (stijgen)
STIEPL, nw, m, —S, —KEN, (steunpaal van de grote
achterdeur)
STIEPSTAPM, — vot goan, bw, (ongemerkt verdwijnen)
STIESL, nw, m, (stijfsel)
STIEWN, ww, st, Tt3: stif, Vt1: steef, Vt: steewn, dlw:
esteewn, (stijven)
STIK, bw, 1 (nauwelijks, van tijd), 2 (steil)
— HOARKE, nw, (turfsteker)
— KE, nw, v, **N, **SKEN, 1 (stekje), 2 („stikhoarke”),
3 (pen aan de „stuetr” om de volgende pootrij aan te
geven)
— NG, ww, zw, dlw: estikket, 1 (repen veen in turven ver-
delen); 2 (naaien); 3 (net nog raken), 4 ww, st, Vt1: stuk,
dlw: estukn, (stikken)
 Dat he’j nog wal e—, (dat heb je nog wel goed getroffen)
— SPOAN, nw, (smalle schop om turf af te steken)
— ZEENDE, bn, bw, (bijziende)
STILLE, bn, bw, (stil). — wean, (het gebed doen); — zetn,
(overtroeven bij ’t slaan van vinken)
STIPM, ww, zw, (indopen)
STOAL, nw, o, (staal)
STOAN, ww, st Tt1: stoa, Tt3: steet, Vt1: stun, dlw: estoan,
(staan). Oarns vuur —, (ergens voor instaan), de ver-
antwoording voor op zich nemen); dat geet oe —, (dat
breekt je op, daar krijg je nog last mee); — de beene,
(zonder te gaan zitten); dr good met —, (er voldoende van
hebben), van veartn —, (zich achteraf houden); op — de
beene, (dadelijk)
STOARFELEK, bn, bw, (stervende)
STOARK, bn, bw, 1 (sterk), 2 (ranzig). Wo — zi’w, (met
hoeveel man zijn we?)
— N, nw, m, —, (1-jarige koe)
— NKALF, nw, (pasgeboren vrouwel. kalf)
STOARVN, ww, st, Tt2: stoarft, Vt1: stürf, Vt: stürvn, dlw:
estürvn, (sterven)
STOAT, nw, m, 1 (toestand), 2 (uitdossing)
STOB, zie STEA
— M, nw, m, *N, STUBKEN, (stobbe)
STOEFBEALT, nw, (opgestoven zandhoogte)
STOEKNG, ww, zw, onp, (stokken, verstoppen)
STOEPE, nw, v, *N, STUUPKEN, 1 (stoep), 2 (stuip), 3
(ronde opstapeling van turf). Ring —, („stoeppe” van meer
dan één laag)
STOERS, bn, bw, (doordrijverig)
STOETE, nw, v, *N, *JEN, (wittebrood)
STOEWN, ww, st, Tt3: stof, Vt1: stuuf, Vt: stuewn, dlw:
estuewn, (stuiven)
STOK, nw, m, STÜKKE, STÜSKEN, (stok)
— NG, ww, zw, dlw: estokket, 1 (stoken), 2 (opruien)
STOOL, nw, m, STEULE, STEULKEN, (stoel)

STOOM, nw, m, (de jutefabrieekn te Rijssen). Noar n — goan, (in de jutefabrieken werken); — gâste, (fabrieks-arbeider)

— P, bw, (geheel en al). — vegetn, (helemaal vergeten); — e soep, (soep van stukken snijboon en witte bonen); — vuur n voet, (rijp en groen)

STOOT, nw, m, — N, STUETJEN, (stoot)

— N, ww, zw, Tt3: stôt, Vt: stòtn, dlw: estot, 1 (stoten), 2 (schoppen, trappen). Umme —, (omspitten)

STOOWE, nw, v, *N, STUEFKEN, (stoof)

STOOWN, ww, zw, (stoven)

STOPLDEKNGGE, nw, (ligging van 't stro van dakbedekking met de aren naar boven)

STOPLHAANN, nw, (het binnenhalen van 't laatste van de oogst, gevierd met een paar borrels)

STORK, nw, m, STÜRKE, STÜRKSSEN, (ooievaar)

STOTKOARE, nw, (omkiepbare wagen op drie wielen)

STOTS maakng, nw, 1 (branie schoppen), 2 (ruzie veroorzaken)

STRAALN, ww, zw, (de keel uithangen)

STRAAMPHÜEREG, bn, bw, (eigenzinnig)

STRAAMP, nw, m, —, STRAEMPKEN, 1 (gaffel), 2 (gesplitste stok, om vee mee op de plaats te houden). Nen een), twee-, drie-, (hoofdtak met een, twee, drie zijtakken)

STRAAMP, ww, zw, (in tweeën splitsen). Zoovear, a'k e—zin, (tot de buik)

STRABAANT, bn, bw, (brutaal)

STRAK, bn, bw, (streng)

STRANG, bn, bw, (strak)

— E, nw, v, *N, STRENGSKEN, (streng, knot)

STREEJE, nw, v, (stalstrooisel)

STREEJN, w, zw, 1 (strooien), 2 (strooisel in de stal gooien), 3 (zaaien). Good e— wean, (goed gehumeurd zijn)

— HOOP, nw, (plaggenhoop)

STREEMPSTRAAMP, nw, m, — E, (iem. die onbeholpen loopt of werkt)

— M, ww, zw, (sukkelig lopen)

STREKKE, zinne — woarnem, nw, (zijn kans waarnemen)

STRENGE, nw, v, *N, *SKEN, (snoer)

STREPL, nw, m, — S, — KEN, (strook)

STRIED, nw, m, (strijd)

STRIEKNG, ww, st, Tt3: strik, Vt1: streek, dlw: estrekn, 1 (strijken), 2 (ondiep ploegen), 3 (met grote passen of vlug en met kracht zich verplaatsen, van mens of groot dier)

STRIEKRD, nw, m, (klap, slag)

STRIEKZWEAVL, nw, m, — S, — KEN, (lucifer)

STRIEN, ww, st, Tt3: strit, Vt1: stree, dlw: estreen, 1 (vechten), 2 onp, (tegenstaan), 3 (de benen uit elkaar zetten). Dr nen stried op hebm, dr zik vuur —, (er tegenzin in hebben); — as nen stootrshaann, (verwaand rondstappen)

STRIEPE, zie STREPL

STRIEPM, ww, zw, (afschillen)

STRIK, nw, o, — KE, — SKEN, (slijpplankje voor zeis)

STROALE, nw, v, *N, STRUËLKEN, (straal)

STROATE, nw, v, *N, STRUËTJEN, (straat). In de —, (op straat); aajt bie de — wean, (altijd op straat slingeren)

STROAT- en MÛLNMEARE, (praatjes van de mensen)

STROEKLN, ww, zw, (struikelen)

STROEVELLE, nw, v, *N, 1 (struikgewas), 2 (stuurse vrouw)

STROO, nw, o, (stro). Neet vulle mer oet t — künn maakng, (niet veel geld meer hebben); neet ouwr n — künn strien, (doodop zijn)

— NK, nw, m, STRUENKE, STRUENKSKEN, 1 (stronk), 2 (aardappelplant). Struenke broan, (geen nut doen, de tijd verknoeien)

STROP, nw, m, STRÛPPE, STRÛPKEN, (strik)

STROTTE, nw, v, **N, **STRÛTJEN, 1 (strot), 2 (keel). t In de — hebm, (een zere keel hebben); ne gruetsse —, (een verwaand mens); de — oethangn, (de keel uit hangen)

STRUEMPE, nw, v, *N, *KEN, (beengedeelte van kous)

STRUEPM, ww, zw, (stropen)

STRULN, ww, zw, (wateren)

STRUPKEN, nw, (straaltje)

STRUPM, ww, zw, (met onderbrekingen stromen)

STRUUGLN, ww, zw, (stoeien)

STOEJFN, ww, zw, (stuitten)
 STUELTN, nw, m, —, *JEN, (stelt)
 STQENDRKES, nw, (voetstukjes van de bikkels)
 STUER, nw, o, (stuur). Gin — heb, (geen richtlijn, vast
 doel hebben)
 —N, ww, zw, (sturen)
 STUETR, nw, m, —S, —KEN, 1 (stamper), 2 ()stok om
 gaten te maken bij aardappelpoten)
 STUKKE, nw, o, **N, **SKEN, (gedeelte) n — in t gat?
 (dronken)
 STULPE, nw, v, *N, *KEN, (deksel). Doar lopt t vet ook
 neet ouwr de —, (daar hebben ze 't ook niet breed); t
 geet um bouwn de —, ('t gaat hem boven de pet)
 STULPM, ww, zw, (vissen door een korf zonder bodem
 in de grond te drukken)
 STUNN, ww, zw, (steunen, kreunen)
 STUTN, ww, zw, (storten)
 STUU OP! (Rechtsom! tegen paard)
 STUUTN, op stel en —, (hals over kop)
 STUIWR, nw, m, —S, —KEN, (stuiver). A'j vuur nen —
 in de weege zeent, kom iej nooit an t dupjen, (als je voor
 een dubbeltje geboren bent, bereik je nooit het kwartje)
 SUENTESTEFN, (2e Kerstdag)
 SUUKELAA, nw, v, (chocolade)
 SUUKR, nw, (suiker). Dr eenn — an doon, (iem. er tussen
 nemen)
 SUUKERAJ, nw, (cichorei)

T

T, 1 bep. lidw. OEv, 2 pers. vnv. OEv.
 TAAMPR, bn, bw, 1 (zachtzuur), 2 (mooi)
 TAAND, nw, m, *E, TAENNKEN, (tand). Dan doot miej
 de —e neet mer zear, (dan ben ik niet meer in leven)
 TAANNDOKTR, nw, (tandarts)
 TAANNTAARGERIEJE, nw, v, (tantaluskwelling)
 TAATN, nw, m, —S, *JEN, (taart)
 TACHNTEG, tw, (80)
 TAKEEKL, nw, m, —S, —KEN, (egel)
 TAKL, nw, m, —N, —KEN, (schapeluis)
 TAKN, nw, (vleesuitwassen)
 TAKS, nw, m, —N, —JEN, (tekst). Van n — of wean, (de
 draad kwijt zijn); n — oarns op zetn, (zijn zinnen ergens
 op zetten); op nen aandrn — komm, (zijn zinnen ver-
 zetten); wo kom iej op n —, (hoe kom je er bij); neet
 op n — kunn komm, (er niet op kunnen komen)
 TAMEE, bw, (zometeen)
 TAM-LICH, TAM-LAANK, (manier van slaan van een
 vink)
 TANGE, *N, TENGSKEN, (tang). Teeng ne — kü'j neet
 STUEDEG, STUEGE bn, bw, (regelmatig, bestendig, aan-
 houdend). De —set jaagrs vangt de meeste haazn, (de
 aanhouder wint)
 strien, (als 't er alleen maar om gaat een zo groot moge-
 lijke mond op te zetten, zeg ik niks meer)
 TASKE, nw, v, *N, TAEKEN, (tas). t Haangt miej de —
 oet, (het hangt mij de keel uit)
 TASSE, nw, v, **N, *KEN, (test)
 TASSLEK, bn, bw, (kieskeurig)
 TE, (te). Zoovuls, zoovulle — (met vergrot. trap) (des te
 ...): — gloepe, (tersluiks); — staane, (op zijn gemak);
 Moandag — Poaskn, Paasmaandag); — Poaskn komm,
 (op de koffie komen); — bassene, (te barsten)
 TEALDR, nw, m, —S, —KEN, (tafelbord)
 TEANS, bw, (aan het einde van)
 TEANTE, nw, v, *N, *JEN, (tent)
 TEANN, nw, (tienden)
 TEANTHOES, nw, (huis waaraan een tiende betaald moest
 worden)
 TEAR, 1 nw, m, (teer), 2 bn, bw, (teder)
 —EGE, nw, v, (tering, vertering)
 —GEALD, nw, (reisgeld)
 —N, ww, zw, 1 (met teer besmeren), 2 (verteren, voor le-
 vensonderhoud gebruiken)

TEEN, nw, m, —E, —TJEN, (teen). Eenn bie n — hebm, (iem. beetnemen tot eigen voordeel); eenn op n — trean, (iem. aan zijn jasje trekken)
 —G, vz, (tegen). In —, (tegemoot)
 —GNOUWR, vz, (tegenover)
 —GGOAN, ww, (bestrijden)
 TEER, nw, m, (thee)
 TEEWE, nw, v, *N, TEEFKEN, (teef)
 TEHOOPE, bw, (gezamenlijk)
 TELLE, nw, v, *N, *KEN, (tel)
 TELN, ww, zw, Tt1: telle, Tt2: tealt, Vt: tealn, dlw: eteald, (tellen)
 TENOOJ, eenn — andoon, nw, (iem. kwaad of verdriet doen)
 TERECHTE, bw, 1 (in orde, zoals 't moet), 2 (met goed fatsoen). — maakng, (toebereiden); oarns neet met — wean, (iets nog niet goed voor elkaar hebben)
 TERMIENTJES, nw, (kinderstuipen)
 TERUGGE, bw, 1 (achteruit), 2 (weerom) — loopm, (in prijs dalen); — stoan, (terugbetalen); — zetn, (parten spelen)
 TEVREANE, bn, bw, tevreden)
 TICHDR, nw, m, —S, (steenbakker)
 TICHKEAL, nw, (arbeider op de steenfabriek)
 TICHLN, ww, zw, (steenbakkersbedrijf uitoefenen)
 TICHWOARK, nw, (steenbakkerij)
 TIED, nw, 1 v, (tijd), 2 m, (tijdstip, tijdsverloop). Oet de — wean, (overleden zijn); oet de — komm, (overleden zullen zijn); op de —, (op tijd); t an de — hebm, (tijd genoeg hebben); nen dag de — hebm, (een dag tijd hebben); de — geet hen, en dr wordt neet eroekt, ('t is hier niet gezellig)
 —KURTEGE, nw, (tijdpasering)
 TIEGR, nw, m, —S, —KEN, (tigger)
 TIEL, nw, m, an n —, (op rijen, van korenschoven)
 TIENE, tw, (10)
 TIENG, ww, st, Tt1: tiege Tt3: tûg, Vt1: tueg, Vt2: tuengn, dlw: etûeng, (trekken)
 TIERN, ww, zw, wed., (zich druk maken, in actie komen)
 TIEROO! (uitr. bij jacht voor vliegend wild)
 TIETRKEN, nw, (dennenmeesje)
 TIMKEN, nw, *S, (cent)
 TIMRN, ww, zw, (een woonhuis bouwen)
 TIP, nw, m, —PE, —KEN, (driehoekig stuk, van grond of textiel)
 —BREEF, nw, (puntzak)
 —KLOOMP, nw, (klomp met punt vooraan, voor vrouwen)
 TITTE, nw, v, **N, **JEN, (tepel). An de leste — lig'ng (de slechtste plaats hebben, het slechtste deel krijgen)
 TIWS, bn, bw, (zonder eetlust)
 TJAPR, nw, m, —S, TJAPRKEN, (tjiftjaf)
 TJUUKNG, ww, zw, (zang van een vink nabootsen om die aan 't slaan te krijgen)
 TNEENGTEG, tw, (90)
 TOA, bn, bw, (taai). Zoo — as hoonnlear, (verbazend taai)
 —FL, nw, v, —S, TUEFLKEN, 1 (tafel), 2 (tafel om stenen op te vormen)
 —NEAGL, nw, 1 (velpuntje bij de nagel), 2 (niet kleinerige man)
 —RNG ww, zw, (treiteren). Iej küent wa nen vis oet t waatr —, (door tergen kan iemand buiten zichzelf raken)
 TODDEG, TODDEREG, bn, bw, (ropperig, verslodderd)
 TOEF, nw, m, TUIWE, TUUFKEN, (kuif). Nen — trekng, (boos worden); mekoar bie n — hebm, (handgemeen zijn)
 TOG, nw, o, TUEGE, TUEGJEN, (bedovertrek)
 TOEN, nw, m, 1 (omheining), 2 (vlechtwerk aan oever, ter bescherming van de wal). t Gat vuur n — trekng, (de melk optrekken)
 —HAAMR, nw, (zware houten hamer). Nen kop as nen —, (een kop als een ballon)
 —KRIUPRKEN, nw, (winterkoninkje)
 TOER, nen heela —, (een hele tijd); an eenn — vedan, (aan één stuk door)
 —LOER, nw, m, —S, —KN, (leeuwerik); — met toef, (kuifleuwerik)
 —TJEN, nw, (pruik)
 TOESKN, ww, zw, (ruilen)

TOETHOORN, nw, den't de heele weald hef, hef t gat tot
 nen —, {al zou men de hele wereld bezitten, dan kan 't
 geluk toch nog alleen maar daarin bestaan, dat men zich de
 dingen mooier voor kan stellen dan ze zijn)
 TOETMUSSE, nw, (oormuts, voorp aard)
 TOETN, ww, zw, (toeteren)
 TOETRD, nw, m, (oorveeg)
 TOEW, vw, (toen)
 TOKNG, ww, zw, (lokgeluid maken, van haan)
 TOKSE, nw, v, *N, (grap)
 TOKSN, w, zw, (grappen maken)
 TOMLN, ww, zw, (tuimelen, draaien)
 TONNE, nw, v, *, TUNNKEN, 1 (vat, ton), 2 (WC)
 TONGE, nw, v, *N, TUNGSKEN, 1 (tong), 2 (dunne ein-
 de van 't „eanspan" dat in de gaffel van de wagen zit).
 Bange wean da' de — ear vesliett as t gat, (nooit een
 woord durven te zeggen); zik achtr op de — loatn kiekng,
 zich helemaal laten uithoren)
 TOONIEKA, nw, v, —AS, (torenkraai)
 TOO, 1 bw, bn, (dicht, gesloten), 2 bw, (toe, tot, er op toe),
 3 uitr. (toel), 4 bw, (neer). t Dr — goojn, (er de brui
 van geven); vuur de — duure komm, iem. niet thuis
 treffen);
 —BAATE, nw, v, (extra-voordeel)
 —GOAN, ww, (dichtgaan). De haane geet noar binn —,
 (ieder is zich zelf het naast)
 —K, nw, m, TEUKR, (grote tak)
 —KN, bn, (eerstvolgende, in tijd)
 —MOALN, ww, zw, (toemeten)
 TOORN, nw, m, —S, TUERNIJEN, (toren)
 TOOSTELN, ww, wed, (zich aanschaffen)
 TOOTAS, nw, m, (werkje van een ogenblik)
 TOOVEDAN, TOOZAN, bw, (voortaan)
 Non —, (nou langzamerhand)
 TOP, nw, m, TUPPE, TUPKEN, (top). —KEN, (plukje);
 — umme! (ruil zonder toegift)
 TORN, ww, zw, (een nest bouwen)
 TORRE, nw, v, 1 (slechte vinkenslag), 2 (oude lap), 3
 (slordige vrouw)
 TOSN, nw, m, —S, TUSSEN, (zode). Wat vebouwn op n
 —, (iets verbouwen op omgeploegd grasland zonder be-
 mesting)
 TRAAMPLN, ww, zw, (trappelen)
 TRAANT, nw, m, (manier). In zonnen —, (op die manier)
 TRACHN noar, ww, zw, (streven naar). Oarns neet noar —,
 (ergens geen hand voor uitsteken)
 TRACHTR, nw, m, —S, —KEN, (trechter)
 TRAD, nw, m, —, 1 (drie en een halve voet, 2 (lopen). Nen
 goon — an zik hebm (goed kunnen lopen); op n — wean,
 (op stap zijn, er op uit zijn)
 TRAFN, ww, st, Tt1: tráf(fe), Vt1: tráf, dlw: etrúfn, (tref-
 fen)
 TRALLAT, bw, bn, (lustig)
 TRAPEERN, ww, zw, (betrappen)
 TRAPPE, nw, v, *N, TRAPKEN, (trap)
 TREA, nw, m, —N, —KN, (trede)
 — MPLN, ww, zw, (aarzelen)
 —MÜLLE, nw, (tredmolen)
 —N, ww, st, Tt2: treat, Tt3: tret, treat, Vt1: treu, dlw:
 etrean, 1 (treden), 2 (met passen afmeten), 3 (paren,
 van vogels).
 Hee kan dr —, (hij hoeft niet te werken); — as nen
 stoots haann, (verwaand rondlopen)
 —WAANKJEN, nw, (fiets)
 TREKKEMES, nw, (mes om ? ? ?)
 TREKNG, ww, st Vt1: treuk, dlw: etrúkn, (trekken). Wat
 oet t vebaand —, (ten onrechte met iets geen rekening
 houden)
 TREKSTOAL, nw, (magneet)
 TREMUL, nw, m, (druk gedoe, heksenketel)
 TRILLE, nw, v, *N, *KEN, (haspelrad)
 TRIPPE, nw, v, *N, *KEN, (leren muil met houten zool)
 TROAGE, bn, bw, (traag). t Kuemp zo — as bie' nen osn
 de melk, (er zit geen schot in)
 TROAN, nw, m, —N, TRÜENTJEN, (traan); n —jen,
 (een paar druppels)
 TROMME, nw, v, *N, TRUMKEN, 1 (trom), 2 (trommel)
 TRONNEKN, w, zw, (met naald en draad in orde maken)
 TROTMEARE, nw, v, (stinkerd)

TOESKR, nw, m, —S, —KEN, ook: TOESKEBAAS,
 1 (iem. die overal thuis is en zich redden kan), 2 (ron-
 selaar)
 TOETEMEMME, ééne —, (precies hetzelfde, één pot nat)
 TRUESN, w, zw, (troosten)
 TRUETR, —, nw, m, (toeter)
 TRUGGEBEESJEN, nw, (koe, die drachtig geworden is)
 TRUURN, ww, zw, (treuren)
 TUEMEG, bw, bn, (zonder bezigheid). — gaan, (werke-
 loos zijn)
 —GENGR, nw, m, (leegloper)
 TUEN, op—, (aan een paal gebonden, van vee)
 —STEBUEFTN, bw, (ondersteboven)
 —TLBAAS, nw, (iem. die vaak wat omgooit, brekebeen)
 —TLDINGE, nw, (wiebelding)
 —TLDOP, nw, (dop van tondeldoos)
 —TLDR, nw, m, (treuzelaar, langzame werker)
 —TLEG, bn, bw, (wankel)
 —TLN, ww, zw, (wiebelen)
 —TLPOT, nw, (tondeldoos)
 —TISPIL, nw, (wrakke opzet)
 —WOARK, nw, (prutswerk)
 TUETERIEJE, nw, (beuzelpraat)
 TUETN, w, zw, (kletspraat verkopen)
 TUETR, zie TRUETR
 TUETRD, nw, m, (praatjesmaker)
 TUEWLKEAL, nw, m, (tovenaars)
 TUEWLN, ww, zw, (toveren)
 TUK, 1 nw, m, (broekzak), 2 — hebm, bw, (te pakken
 hebben, voor de mal houden)
 —NG, w, zw, (zachtjes lopen, van klein wild)
 TUKR, nw, m —S, —KEN, 1 (Twentenaar), 2 (vogel:
 kneu)
 —LAAND, nw, (Twente)
 TULN, ww, zw, (gretig drinken)
 TUTLDR, nw, m, —S, (kletskaus)
 TUTLN, ww, zw, (kletsen)
 TUUNG, ww, zw, Tt1: tuuge, Tt3: tuug't, dlw: etuug'd,
 (optuigen). Doar kan 'k t neet vuur —, (daar kan ik
 het niet voor doen)
 TUUR, — HOOLT, nw, m, (hout met beugel, om een
 dier aan een paal te zetten, met bewegingsvrijheid, aan
 touw)
 —N, ww, zw, (een dier aan de „tuur“ zetten)
 TUUTN, nw, m, (punt aan een zak)
 —BREEF, nw, (puntzak)
 TWAALNE, tw, (12)
 TWEANTR, nw, m, m, —S, —KEN, (2-jarig paard)
 TWEARN, ww, zw, 1 (twijnen), 2 (niet voor- of achter-
 uit gaan)
 TWEEDONKR, nw, o, (schemerig)
 TWEEJE, tw, (2)
 TWENTEG, tw, (20)
 TWIEFLN, ww, zw, (twijfelen)
 TWIEG, nw, o, (rijs)
 TWILBUURE, nw, v, *N, *KN, (tijken omhulsel voor
 verenbed)

U

UENTN, bw, (beneden)
 UER, UER, 1 pers. vnw, Mv3, (hun, hen, haar), 2 bezt.
 vnw, Mv3, (hun, haar)
 —LEU, zie UER
 UEVRN, ww, zw, (sarren)
 UEZN, ww, zw, (azen, zoeken in afval). Nen — op de
 basse krieng, (erg mager worden, van paard)
 ULK, nw, m, —E, —SKEN, (bunzing)
 —NG, ww, zw, (op bunzingvangst gaan)
 OLLIE, nw, m, (olie)
 —KENNEKES, nw, (rozebottels)
 —KRAPPE, nw, (oliebol)
 UM, 1 pers. vnw, (hem, haar), 2 vz, (om). Dr — too, (er
 om heen), — t aandr, (om de aandere)
 —DAALE, bw, omlaag)

UMME, bw, 1 (omver), 2 (om). Eenn dr — doon, (iem. beetnemen); oarns — künn, (ergens buiten kunnen); non noarns —, (niet om 't een of 't ander); {ww} — {ww}, (èn maar ...); dr — houn, (om de oren slaan); — maakng, omploegen); dan gheet t oe dr —, (dan krijg je slaag)
 — BEANKN, ww, zw, (van te drogen staande turf de onderste lagen boven leggen)
 — BUITN, ww, zw, (omruilen)
 — KREANSLN, ww, zw, (binnenste buiten keren)
 — KUEKLN, ww, (omvallen)
 — SKIKNG, ww, (van plaats verwisselen)
 — STEKNG, ww, (tegen elkaar ruilen)
 — ZETN, ww, 1 (omspitten), 2 (drogende turven)
 UMS, JUMS, bw, (immers)
 — GELIEK, bw, (nog al eens, wel gauw eens keer, allicht wel)
 UMTREANT, bw, (ongeveer)
 UMWIEL, bw, (gewoonlijk, haast altijd)
 UMZÜENS, bw, (tevergeefs)
 UPR, nw, m, —S, —KEN, 1 (berg hooi), 2 (stapel turf)
 ÜRGL, nw, o, —S, —KEN, (orgel)
 UTKEDUT, nw, m, —N, —KEN, (kwartel)

V

VAA, nw, m, —S, VOAR, (vader)
 — KE, bw, (vaak)
 — KS, bw, (misschien). t Moch — wean, ('t zou kunnen zijn)
 — NK, nw, m, —S, (lies, bij **dier**)
 — ZL, nw, o, (geslachtdeel van koe)
 VAEJLEG, bn, bw, (veilig)
 VAELE, nw, v, *N, *KEN, (dweil)
 VAL, neet op den — künn komm, (zich iets niet meer te binnen kunnen brengen); doar is gin — of slot an, (daar is geen touw aan vast te knopen); n — dr op hebm, (het in de gaten krijgen)
 — LE, nw, v, **N, VALLKEN, (kort gordijn). —KEN, (gordijntje langs schoorsteenkap- of mantel)
 VALN, ww, st, Tt1: valle, Tt2-3: vaalt, Vt1: vül, dlw: evüln, (vallen)
 VALVE, nw, v, (grond, waaruit leem gegraven is)
 VAN, vz, (van)
 — AN, bw, (vandaan)
 — DRHAANDS, bn, bw, (rechtse, van span paarden)
 — GN, ww st, Tt2: vangt, Tt3: vaank, Vt1: vung, dlw: evüngn, (vangen)
 VARS, 1 nw, o, —JEN, (vers, lied), 2 bn, bw, (vers, fris). t —jen opezeg hebm, (afgedaan hebben)
 VASTE, 1 bn, bw, (vast), 2 bw, (zeker). Zoo — as Muenstr, 1 (stellig waar), 2 (helemaal vast); eenn — zeta, (iem. gevangen zetten); — in n kop, (goed van geheugen); good — hööln, (lang blijven doordoen, doorgaan met iets, iets doorzetten)
 VASLOAWND, Vastenavond)
 VAT, nw, 1 o, VAATE, VAATJEN, (vat, ton), 2 (1 liter)
 VÄTTE, nw, v, **N, **JEN, 1 (knot), 2 (haarvlecht, lok)
 VEAGE, nw, v, **NG, (snibbig vrouw)
 VEALD, nw, o, **N, —JEN, 1 (akkertje op schrale grond), 2 (stuk vlakke grond om stenen of turf te laten drogen). t —, (de woeste gronden om Rijssen); — lueprs, (die daar rondliepen)
 — EAKSTR, nw, (tapuit)
 — GROOND, nw, (arme grond, waar vanzelf alleen hei of hennen zouden groeien)
 — HOONDR, nw, (patrijzen)
 — JITSE, nw, v, *N, *KEN, (tapuit)
 VEANSTR, nw, o, —S, —KEN, (venster). Ginnen boer in t — zitn, (niemand tot last zijn)
 — N, ww, zw, (onderhanden nemen)
 VEANTN, ww, zw, (venten)

VEAR, 1 bn, bw, (ver), 2 nw, o, —, (overzetveer). Van de —tn, (uit de verte); ouwr —, (ver weg, van verre)
 — E, nw, v, *N, *KN, (veer). Nen stork is zinne —n net zoo goed nuedeg as nen netkúnnek. (een grote heeft grote middelen even nodig als een kleine de kleine); t is ééne —n, (ze zijn elkaar verwant, van 't zelfde slag); eenn an de —n komm, (iem. te na komen)
 VEBAAJD, bw, bij bn, (heel erg). — nen grootn, (een hele grote)
 VEBAAND, nw, o, (verband, verbondenheid)
 VEBEEN, ww, (verbieden)
 VEBEUNN, ww, (door wildheid kapot of in wanorde maken)
 VEBLIEWN, w, (zich ophouden)
 VEBOARGN, ww, zw, wed. (zich verstoppen)
 VEBRAANN keal, t is ginnen —, (men hoeft nog geen medeliden met hem te hebben wat goed betreft)
 VEBREKNG, ww, (verbreken). t Wier —, (een overeenkomst of toezegging te niet doen)
 VECHN, ww, st, Tt3: vech, Vt1: vûch, dlw: evûchn, (vechten)
 VEBROD, t — hebm, ('t verbruid hebben)
 VEDAN, bw, (dóór, verder). Non —, (van nu af aan)
 VEDIFFEDEERECE, nw, v, (verzetje, afwisseling)
 VEDOON, ww, (verbruiken, verteren). Tot zin — hebm, (tot zijn verbruik hebben); t vedut nog a, ('t loopt er nog al in)
 — LEK, bn, bw, (onvoordelig, kostbaar)
 VEDREEJN, ww, (verdraaien). — d kûrn, (praten om eigen mening te verbergen, maar een ander te bewegen openhartig de zijne te zeggen); eenn n kop —, (iem. ergens op tegen maken); nen —dn apostl, (iem. die oneerlijk praat, met een bedoeling)
 VEDRIETN, ww, (voor veel te weinig van de hand doen)
 VEDROESKNG, ww, (verdrukken, achterstellen)
 VEDÛP!, nitr, (verdraaid!)
 VEELN, 1 ww, (verdragen), 2 nw, m, (een vierde)
 VEENKE, nw, v, *N, *SKEN, (vink)
 VEENN, ww, st tV1: vuen, dlw: evuenn, (vinden)
 VEERDÛEJTE, nw, v, (tweeëneen halve cent-stuk)
 VEERE, tw, (4)
 VEERTAND, nw, (4-tandige vork)
 VEERTEENE, tw, (14). Veertn daage, (14 dagen)
 VEERTEG, tw, (40)
 VEGAANK, nw, o, (verandering). — in de hoed hebm, levendig van aard zijn); dr zit gin — in, (er zit geen schot in)
 — LEK, bn, (voorbijgaand)
 VEGAPLN, w, zw, (door praten tot accoord komen)
 VEGANGN, bn, (verleden)
 VEGASTEERN, —EREERN, wed, ww, zw, (zich overeten)
 VEGENGLN, ww, zw, (verzuimen, niet benutten). Skoole —, (niet op school komen)
 VEGETN, ww, st, Vt1: veġat, dlw: vegetn, (vergeten). t Is mij —, ('k heb 't vergeten)
 VEGOARN, ww, zw, (verzamelen)
 VEGRILN, iej zoln dr oe op —, ('t is om razend te worden)
 VEGUPM, ww, zw, (verknoeien, door tekort te schieten te niet laten gaan)
 VEJAANG, ww, wed, (een verkeerde weg inrijden)
 VEKEERD, — in n kop, (slecht geluimd)
 VEKLOMRN, w, zw, (door kou bevangen worden)
 VEKNAAPM, ww, zw, (voor elkaar brengen)
 VEKNOOJN, ww, zw, (verpruten)
 VEKNUPM, ww, zw, (vertikken)
 VEKOMM, oarns met —, w, (iets nalaten in orde te brengen)
 VEKOOP, nw, m, VEKUEPE, VEKUEPKEN, (verkoop). An n — brengn, (doen verkopen)
 VEKÛELN, VEKÛOLN, bn, bw, (verkouden)
 — HAEJD, nw, v, (verkoudheid)
 VEKÛJREGE, nw, v, (aanspraak, gebabbel)
 VEKÛJRN, ww, zw, (verkleetsen), wed, (zich verpraten)
 VEL, nw, o, (vel). n — vuur n kop hebm, (dikhuidig zijn); n — um n skearmes op an te zetn, (ronde glimmende huid)

VELABM, ww, zw, (belasteren)
 VELAKSKOUWN, ww, zw, (misprijzen, bespottelijk maken)
 VELEANG, — zitn, (geen geld voor iets hebben)
 VELEEZN, ww, st, Tt2: veleest, Tt3: velus, Vt1: veleus, Vt2: veleuzn, dlw: veluern, evluern, (verliezen)
 VELOOP, t — oethangen, (er van door gaan)
 VEMALN, ww, zw, (verspillen). Wee t geald neet weet te —, koch porselaejn en lút t valn, (wie geld niet op een prettige manier weet te gebruiken, besteedt het aan weelde en heeft een strop)
 VEMOORD, bn, (vreselijk erg)
 VENEAMSTEG, bn, bw, (schrander, goed bij)
 VENEENT, nw, o, 1 (vergif), 2 (zeerte aan vingers)
 — BLAAN, nw, (sierdistel)
 VENEMM, ww, (door gevoel waarnemen)
 VENNE, nw, o, (veen)
 — KROOZE, nw, (rode bosbes)
 — MUSKE, nw, (roodborsttapuit)
 — PLUUZN, nw, (wolgras)
 — SIK, nw, (bokje, **vogelsoort**)
 VENIEJN, ww, zw, (als nieuws vertellen), onp. (benieuwen)
 VEPOONDEGE, nw, v, (waterschapslasten)
 VERABLEZEERN, w, zw, wed, (vergalopperen)
 VERALDEREERN, ww, zw, (in de war brengen)
 VERDUP, uit. (verdekseld)
 VEREARN, ww, (ten geschenke geven). Eenn met wat —, (iem. ergens een plezier mee doen)
 VEREEZLN, dr op —, (er suf van orden)
 VEREPLN, ww, zw, (in 't honderd gooien)
 VERHELLEGN, ww, zw, wed, (zich boos maken)
 VERINNEWEERN, ww,, zw, (kapot maken)
 VEROARN, ww, zw, (in wezen veranderen)
 VEROONZLN, ww, zw, (vervuilen)
 VEROTTE, zie VROTTE
 VES, nw, o, —JEN, (vest). Een op t —jen wean, (iem. in de gaten houden om onder handen te nemen); een ouwr t —jen spiejn, (iem. duchtig de waarheid zeggen); hee hef t —jen neet skoon, (hij gaat niet vrij uit)
 VESIEZN, wat neet —kunn, (zich ergens niet in bedwingen kunnen)
 VESJANZJEERN, ww, zw, (verplaatsen)
 VESKEETN, ww, (mager en bleek worden)
 VESKEL, nw, o, (ruzie)
 — N, ww, neet kunn —, (niet kunnen schelen)
 VESKOT, op — of, (in regelmatige volgorde, op de rij af)
 VESKROONSLN, ww, zw, (verschrompelen)
 VESKUENN, ww, (verschonen). n Aandr — en zelf met de luuze votgoan, (zich benadelen door een ander voort te helpen)
 VESLAATR, ww, zw, (verslodderen, verknoeien)
 VESLIERN, ww, zw, (er door brengen)
 VESPM, ww, zw, (brood eten tegen 6 uur 's avonds)
 VESPULN, ww, (verliezen, **van spel of strijd**)
 VESTRIEN, ww, zw, wed, Tt3: vestrit, Vt1: vestree, dlw: vestreen, (de benen te ver spreiden)
 VETASTEWEERN, ww, zw, (overhoop halen, in de war maken)
 VETBOKSE, nw, v, (smeerpoets)
 VETIMRN, ww, (ten koste leggen aan het bouwen van een huis)
 VETODN, ww, zw, (verslepen). t — kunn, (het verdragen kunnen, er tegen bestand zijn)
 VETOSSED, bn, (door plantengroei verstrengeld)
 VETREAN, ww, wed, (zich te voet verplaatsen voor zijn genoeg)
 VETROUWN, ww, (vertrouwen). Iej küent oew eeng gat neet lengr —, (niks lijkt meer betrouwbaar)
 VEULDR, nw, m, (trage werker)
 VEULN, w, zw, (voelen)
 VEWEENE, zie WEENE
 VEWEEZN, bn, bw, (ontdaan)
 VEZEGN, ww, zw, wed, zw, (zich evrbinden)
 VZEGN, ww, wed, zw, (zich verbinden)
 VEZOEDLD, bij, bn, (aan lager wal)
 VEZWOKNG, ww, zw, (verzwikken)
 VEZET, nw, o, (hypotheek)
 — N, ww, wed, (omslaan, **van weer**)

VIEFSKACH, nw. (zwartglanzende stijve stof voor vrouwenrokken)
 VIEGE, nw, v, **NG, (vijg)
 — DAALE, nw, v, *N, (dadel))
 VIEJ, —LEU, pers. vnw, Mv1, (wij)
 VIELE, nw, v, *N, *KEN, (vijl)
 VIELN, ww, zw, (langzaam iets doen)
 VIEWR, nw, m, —S, —KEN, (vijver)
 VINNE, nw, v, *, *KEN, (zweer, puistje op 't ooglid)
 VISKE, nw, v, *N, —N, (vis)
 — STOK, nw, (hengel)
 VLAEJS, nw, o, (vlees)
 — BLOOME, nw, (koekoeksbloem)
 — GAFL, nw, (vleesvork)
 VLAK, bn, bw, (plat)
 — N, op n —, (op de vlakte)
 VLAMME, nw, v, *, VLAMMKEN, (vlam)
 VLARDN, nw, m, —, VLARKEN, (vin)
 VLASKE, nw, v, *N, —N, (fles)
 VLEAGL, nw, m, —S, —KEN, (vlegel)
 VLEARBUSKE, nw, (vlierbomen)
 VLEARMOES, nw, (vleermuis)
 VLECHN, ww, st, Tt3: vlech, Vt1: vluch, dlw: evluchn, (vlechten). Um munn —, (hard moeten lopen)
 VLEEGE, nw, v, **NG, *SKEN, (vlieg)
 VLEENG, ww, st, Tt1: vleege, Tt2: vleengt, Tt3: vlüg, Vt1: vleug, Vt2: vleungn, dlw: evlüengn, (vliegen). t Vlüg um van de haane, (hij werkt verbazend vlug)
 VLEUKNG, ww, st, Tt3: vlok, Vt: vleukn, dlw: evlok, (vloeken)
 VLEUS, nw, o, *ZE —KEN, 1 (vlies), 2 (gedroogd groen uit soten om turf droog onder te krijgen)
 VLIEJ, nw, o, —S, —KEN, (vlies, op vloestof)
 — N, ww, zw, (regelmatig opstapelen)
 — E, nw, v, *N, (laag van gevleide dingen)
 VLOCH, nw, v, (vlucht)
 — LAM, bn, bw, (vleugellam)
 VLOERE, nw, v, *N, *KN, (vloer). An —n, (in stukken, om turf te steken)
 VLOKKE, nw, v, **N, VLUKSKEN, (vlok)
 VLOO, nw, —N, VLUEKN, (vlo). Mekoar de —n ofvangn, (elkaar te vlug af wezen)
 VLOOK, —WOORD, nw, m, —N, (vloek)
 VLOOTEMELK, (afgeroomde melk)
 VLOTMOOS, nw, m, (zieltje zonder zorgen)
 VLUGGE, bn, bw, (kunnende lopen, van jonge vogels)
 VLUGTRD, nw, m, (woelwater)
 VLUEJN, ww, zw, (vloeien)
 VOARN, ww, st, Vt1: vuer, dlw: evoard, evoarn, 1 (rijden met een wagen), 2 (varen, op een schip)
 VOD, nw, o, —N, —JEN, (vod). An de —n künn komm, (te pakken kunnen krijgen)
 VOEL, bn, 1 (bedorven, van ei), 2 (geraffineerd, van meisje). Nen —n, (een gehaaide); wee't kuurboom zoch, voelboom koch, (wie alleen 't beste wil hebben, krijgt ten slotte wat minderwaardigs)
 VOES, nw, m, VUUSTE, VUUSJEN, (vuist) t Gat met —e hounn, (zich vervelen); good wat in de leenkr —, (een goed stuk vlees bij 't eten); nen — vol, (zoveel als in een dichte hand kan)
 — ROOZE, nw, (pioenroos)
 — N, ww, zw, (de hand geven)
 VOLK, nw, o, (mensen). Oonze —, (ons ouderlijk huis, de leden van mijn gezin of 't gezin waar ik toe hoor); küj —, (praatvisite); oondr t —, (in militaire dienst)
 VOLSN, ten — komm, (te hulp komen)
 VOOG, nw, m, *NGN, (voogd). —n steln, (voogden doen benoemen)
 — L, nw, m, VUEGL, VUEGLKEN, (vogel). Vuegl van eenrläj vearn koplt bie mekaandr, (soort zoekt soort)
 VOOLE, nw, v, *N, *KEN, (vouw)
 VOOLN, w, zw, (vouwen)
 VOONDR, nw, m, —S, VUENDRKEN, (voetbruggetje)
 VOONG, w, zw, Tt1: vooge, Tt2: voongt, dlw: evoog'd, voegen)
 VOONKE, nw, v, *N, VUENKSKEN, (vonk). A'j oe vuur de —n woart, he'j van de vlamme gin las, (wie bij 't minste teken van gevaar zich beveilig, valt er niet aan ten offer)

VOOR, nw, o, 1 (voer), 2 —, —TJEN, VUERKN, (wagen vol)
 VOORE, nw, v, *N, *KN, (voor)
 VOORN, ww, zw, (te eten geven)
 VOORT, bw, (zometeen)
 VOOT, nw, m, VEUTE, VEUTJEN, (voet). Op eenn —
 komm, (tot overeenstemming komen over het uitgangspunt); oet de —e (afgedaan)
 —BAANKE, nw, (plank aan 't voeteneind van de bedstee)
 —N, ww, zw, (de benen gebruiken)
 VORKE, nw, v, VÜRKE, VÜRKSSEN, (vork). Van de —
 valn, (lelijk tegenvallen)
 VOS, nw, m, 1 (vorst, vriezen), 2 —N, VÜSKEN (vos), 3
 (vorst, van dak)
 VOT, bw, 1 (weg, verdwenen), 2 (in 't wilde weg). — 'r
 met! (Weg er meel!); — doon, (weggooien); — griepm,
 (wegpakken); — jaang, (wegrijden), — todn, (wegslepen)
 VRAANK, bw, bn, (vrijmoedig)
 VRACH, nw, m, —N, —JEN, (vracht)
 VRADDEREG, bn, bw, (gemelijk)
 VRADN, nw, m, (nurks)
 VRANGEREG, bn, bw, (uierontsteking hebbend)
 VRANGN, ww, zw, (aan de uier lijden)
 VREA, nw, v, (rust(vredigheid)
 —MAAKR, nw, m, (fopspeen)
 —NDLEK, bn, bw, (vriendelijk)
 —NE wean met, (verwant zijn aan)
 —NSKN, ww, zw, (hinniken)
 VREED, zie WREED
 VREEZN, ww, st, Tt3: vrüs, Vt3: vreus, dlw: evrüern,
 (vriezen)
 VRETN, ww, st, Tt1: vrette, Tt2: vrett, Tt3: vret, Vtl:
 vrat, dlw: evretn, (vreten). Vret(te) wolf, (iem. die on-
 behoorlijk veel eet); de küpkas van de goarvn —, (het
 beste voor zich uitzoeken); iej — nog mear as Tjoonk-
 beardjen, (ij eet bovenmatig)
 —TEKISTE, nw, (vreetzak)
 VREUTEWIEF, nw, o, (vroedvrouw)
 VREUTN, ww, zw, (wroeten, woelen)
 VRIEJ, bn, b, 1 (vrij), 2 (ongegeneerd)
 —DAG, nw, (vrijdag)
 —E, nw, v, *N, *KEN, (wreef)
 —R, nw, m, —S, —KEN, (vrijer)
 —N, ww, st, Vtl: vree dlw: evreen ook zw, (vrijen)
 VRIEWN, ww, st, Tt3: vrif, Vtl: vreef, Vt: vreewn, dlw:
 evreewn, (wrijven)
 VROAGE, nw, v, **NG, (vraag)
 —ARS, nw, m, (nieuwsgierig persoon)
 VROANG, ww, st, Tt3: vrüg, Vtl: vreug, Vt: vreungn, dlw:
 evroangn, (vragen)
 VROESLN, ww, zw, (worstelen)
 VROKKE, nw, v, 1 (wrok), 2 **N, VRUKSKEN, wrakke
 plaats)
 VROM, neet —, bn, (onbetrouwbaar)
 VROMEANSKE, nw, (vrouw)
 VROMS, nw, o, (vrouw)
 VROO, —GE, bw, (vroeg)
 —GR, bw, (eertijds, vroeger)
 VROTTE, VEROTTE, nw, v, **N, VRÛTJEN, (wrat)
 VROUWE, nw, v, —LEU, —KEN, (vrouw)
 VROUWLEUROAD en boekwaejtnzoad lukt eens in de
 zeuwn joar, (met raad van een vrouw en boekweit zaaien
 heeft men één op zeven keer succes)
 VRUCH, nw, m, —N, —JEN, (vrucht, opbrengst, veld-
 vruchten)
 VRÛMD, bn, bw, 1 (niet eigen), 2 (eigenaardig)
 VRUMSKE, nw, v, (meisje, boven de kinderjaren)
 VUEGLVOOT, nw, (onkruid)
 VUER, nw, o —N, —KN, (vuur). Eenn t — in de heele
 goojn, (iem. op stang jagen); toew ha'j t — in de heele,
 (toen had je de poppen aan 't dansen)
 —DREAGR, nw, (koperen bak aan steel om vuur over te
 brengen)
 —EGAEJD in 't blood, (koortsigheid)
 —LEPL, nw, (lepel om metaal in te smelten)
 —MIEGE, nw, (in het veen voorkomende plant)
 VUL, nw, o, —N, —KEN, (veulen). Iej küent n vul krieng
 oet de nuezegeatr, (je kunt naar de drommel lopen)

- LE, 1 onb. vnw, (veel), 2 bw, (veelal). Alls eawn — wean, (alles om 't even zijn)
- LEWEGGES, bw, (op veel plaatsen)
- S te, onb. vnw, (veel te)
- VUMDAANGS, nw, (voormiddags)
- VUMDAG, nw, m, (voormiddag). Van —, (vanmorgen)
- VUSTE, bw, (alvast)
- VLIUR, vz, (voor). — hebm, (in 't zin hebben); dr — hooln, (lang duren); een der — komm, (iem. een pak slaag geven); dr — doon, (in publieke verkoop doen)
- KISJEN, nw, (kistje om op te zitten en reisbenodigdheden in te doen voor in een boerenwagen)
- SPOOKSL, (nw, o. —S, (droomgezicht), 2 (dreigend voorteken)
- STEL, nw, (voorstuk van boerenwagen)
- TN, van de —, 1 (van voren), 2 (van tevoren)
- VALN, ww, (gebeuren)

W

- WAAGE, nw, v, **NGS, **NGKJEN, (wagen). t Is zinne — en plooge, ('t is zijn dagelijks werk); t op ne aandere waage laan, ('t over een aandere boeg gooien); met — en peard, (met paard en wagen)
- WAAKNG, ww, zw, (nachtwachthouden)
- WAANDLN, ww, zw, (wandelen)
- WAANGROONSL, nw, o, (wagensmeer)
- WAANGTREKR, nw, m, (wagenmaker, insect)
- WAAN, ww, zw, wed, (zich wanen)
- WAATRLAEJDEGE, nw, v, (waterafvoersloot)
- WAATRWOKE, nw, v, (wolk, die niet door luchtbe-
weging, maar door nachtelijke afkoeling ontstaat)
- WACH, de — anzeg'ng, (dreigen vermanen)
- WAEJDE, nw, v, *N, (weiland)
- WAEJGRN, ww, zw, (weigeren)
- WAEJN, ww, zw, 1 (weiden), 2 (grazen)
- EG, bw, (weinig)
- WAEJTE, nw, v, (boekweit)
- WAEJTNE, bn, (van weitenmeel)
- WAGL, nw, m, —S, —KEN, (kwartel)
- WAL, bw, (wel). Ook: AL, A. Da's all, (Wel waar!); Biej — wean, (bij gezondheid)
- WAL, nw, m, WALLE, WALKEN, 1 (wal), 2 (zand en oude stenen voor afsluiting van de oven). t Mut biej t — n bliewn, ('t moet niet te gek worden); van n aandr zinne — e, (ten koste van een ander)
- WANNE, nw, v, *, *KEN, (wan). Iej küent met de — vuur t gat loopm, ('t is ontzettend warm)
- WAPRN, ww, zw, (wapperen). Nen kläenn an loatn —, (een draai om de oren geven)
- WAREANTEG, bw, (waarachtig)
- WAROAJT, bw, (warempel)
- WAS, nw, v, (was). Iej küent van stroond gin was kouwn, (van slecht materiaal kan men niets goeds maken)
- KAAMR, nw, (was- en karnkamer in oude boerenhuizen)
- KIDOOK, nw, (vaatdoek)
- KN, ww, zw, Tt3: wasket, dlw: ewasket (wassen). Dat wasket oe gin waatr of, (daar kun je je niet van vrijpleiten); hee kan zik in alle waatr —, (hij is van alle markten thuis)
- N, ww, zw, dlw: ewasn, (groeien, in de lengte); zoo't de huene — t, — t de stükr, (tuchtmiddelen ontstaan naar behoefte)
- WAT, 1 onb. vnw, vrag. vnw, (wat), 2 betr. vnw, (dat), voor een klinker: WAR, 3 onbep. vnw, (sommigen). Neet —, (niks); — dat non, (wat nou?); — min vaa was, (mijn vader); ma'k — wean, (mag ik een boon zijn); da's ook nog mer neet — zo dat, (dat is ook geen peulschil); — wo'j toch, (dat spreekt toch vanzelf), dat is neet —, (dat is geen manier van doen)
- TE, nw, v, **N, **JEN, (wat)
- TEWEANGS, bw, (op sommige plaatsen), ook: — TE-
WEGGES
- WEAK, nw, m. —E, —SKEN, (mannel, eend)
- WEALD, nw, v, (wereld)
- WEALTE, nw, v, (overdaad)

WEALTR, nw, m, (een heleboel)

—N, ww, zw, wed, (om en om rollen)

WEAN, ww, st, Tt1: zin, Tt2: zeent, Tt3: is, Vt1: was, Vt2: warn, dlw: ewes, (zijn). Wa'j dr wier? (Begin je weer?); oarns wa — künn, (het ergens naar de zin hebben); loat't wean! (laat het verder rusten); t zeent oe ..., (het zijn me ...); in —, (thuis zijn); noa an —, (op 't kantje af zijn); dr künn —, (zich geldelijk kunnen redden); oarns of —, (iets kwijtgeraakt zijn); dr hen —, (overleden zijn); stille —, (het gebed doen); hebn ewes, (geweest zijn)

—DL, nw, m, —S, —KEN, (draaistang om ketel of voerbak van 't vuur naar de deel te draaien)

—EBRUGGE, nw, v, (plank tussen „skeml” en „vuurstel” van boerenwagen)

—EZOELE, nw, v, (rechtopstaande stang waaraan de „weandl” draait)

WEANG, ww, st, Tt1: weage, Tt2: weangt, Tt3: weg, Vt1: weug, Vt2: weungn, dlw: ewüengn, (wegen). Doar mu'j de wüere nog wa —, (daar kun je maar niet zeggen wat je wilt)

—S, TWEEDR-, DOARDR-, (langs twee, drie wegen, op twee, drie manieren)

WEANK stoan, (van replek dienen)

WEANKETEERN, ww, zw, (verblijf houden, gevestigd zijn). Doar kan de duuwl nog neet —, (daar is 't niet uit te houden)

WEANN, ww, zw, 1 (wenden), 2 (diep omploegen of spitzen). Iej hebt t gat nog neet eweand, je hebt je hielen nog niet gelicht)

WEAR, nw, o, (weer). Biej t — of, (allervreselijkst); gin — hooln, (geen stand houden); neet van de — wean, (er altijd zijn); joa, wa —! (da's nogal glad!)

—BOONE, nw, (koeientek)

—D, bw, (waard). Wat — wean, (wat aan gelegen zijn)

—DE, nw, v, (waarde)

—DEG, bn, bw, (waardevol)

—KULPE, nw, ???

—LÜCHN, ww, (weerlichten)

—N, ww, zw, 1 (worstelen, tot vermaak of oefening), 2 ww, (zich verdedigen)

—SKOAP, nw, (gesneden ram)

—WOLF, nw, (iem. die altijd in de weer is om zich te verrijken)

WEAWEBLAD, nw, v, (weegbree)

WEAWERIEJE, nw, v, (weverij)

WEAWN, ww, zw, dlw: eweawd, (als handeling), eweawn, (als door weven ontstaan)

WEAZN, nw, o, (wezen, karakter)

WEDDEVROUWE, nw, (weduwe)

WEE, WEL, vrag. vnw, (wie)

—GE, nw, v, *NG, *SKEN, (wieg)

—GTE, nw, v, *N, (gangetje tussen twee huizen)

—JN, ww, zw, (waaien)

—K, bn, bw, 1 (weemoedig gestemd), 2 (weekhartig)

—KZEAREG, bn, bw, (kleinzerig)

WEELD, 1 bn, bw, (wild), 2 nw, o, (wild gedierte)

—WAS, nw, o, (peesachtig spieruiteinde)

WEELEG, bn, bw, (welig, ruim in 't geld). t Zut'r neet — oet, ('t lijkt niet best)

WEEND, nw, v, *N, —JEN, (wind.) De — kuemp vuur t skoer, (beroering kan de voorloper zijn van iets ergs); da's um van de — neet aneweejd, 1 (zo'n goed uiterlijk krijgt hij niet dan door goed eten), 2 (daar heeft hij heel wat voor moeten ploeteren); den kan de — zeen, (dat is een praatjesmaker)

—OARE, nw, (windhoos)

—SKUUTE, nw, (luidruchtige opschepper)

—SNAPR, nw, m, —S, SNAPRKEN, (windhappig paard)

—VEARE, nw, (plank langs de opstaande zijden van de houten voorgevel van huizen)

WEENE, nw, v, *N, *NKEN, (dommekracht)

WEENKL, n—, (de Coöperatieve Winkel te Rijssen)

WEAWESTOOL, nw, (handweefgetouw)

WEENN, ww, st, Vt1: wuen, dlw: ewuenn, (winden)

WEENS, nw, m, —N —JEN, (voordeel)

WEENTR, nw, o, —S, —KEN, (winter). Biej de —dag, ('s winters)

- ROGGE, nw, (winterrogge). Den lit 'r neet mear an as de — op t laand, (die heeft daar niks onder te doen, lijdt er niet onder); den hef mear metemaakt as de — op t laand, (die heeft het zwaar te verduren gehad)
- WEEPIENE, nw, (pijn op een andere plaats dan de wond)
- WEERSTROO, nw, (slecht stro, met onkruid er door)
- WEETN, ww, st, Vt1: wus, dlw: eweetn, (weten). Dr of —, (er van weten); ik weet'r neet lenger of, (ik begrijp er niks meer van); bie minne weete, (voorzover mij bekend)
- WEEZNBOOM, nw, (paal over een voer hooi of ander gewas, om 't op de waen vast te houden). Van nen meerlinspieren — maakng, (van een mug een olifant maken)
- WEG, nw, m, *AGE, —JEN, (weg). Op eenn — wean, (elkaar begripen, van 't zelfde punt uitgaan); oet de — maakng, (tot oplossing brengen, in orde maken); iej munn bie de — bliewn, (alles met mate); — en wier, (hier en daar); da kan de — neet in, (dat is iets onmogelijks)
- WEG'N, nw, m, (groot brood). Kreetn —, (groot krente brood, vaak voor feestelijke gelegenheid gebakken)
- WEKKE, nw, v, —, **SKEN, (week). De aandre —, (de volgende week)
- WELGAT, nw, (diepte, waarin grondwater opwelt)
- WELHEETE, bn, bw, (van stenen in de oven, zo heet dat ze smelten)
- WELLE, nw, v, **, *KEN, (bron)
- WELLUEPR, nw, (kleine vissoort, in sloten)
- WELN, ww, zw, 1 (vloeien als uit een bron), 2 (half gaar koken)
- WELPE, nw, v, *N, *KEN, (wulp)
- WELZAAND, nw, (drijfzand)
- WENN, ww, zw, dlw: eweand, (wennen). —d wean, (ge- woon zijn)
- E, n, v, *, *KEN, (gezwel)
- WEPSE, nw, v, *N, (wesp)
- WERRE, in de —, (om 't hardst)
- KEAL, nw, (weduwenaar)
- WIEF, nw, (weduwe)
- WESN, nw, (westen)
- WETRKALF, nw, (kalf, zolang het melk krijgt)
- WETR, ww, zw, 1 (kalf met melk opfokken), 2 (vee 's morgens 't natte voer geven)
- WETRPO, nw, (ijzeren pot om veevoer in te koken)
- WEULE, nw, v, *N, *KEN, (mol)
- WEULN, ww, zw, (woelen)
- GAANK, nw, (mollegang)
- WEUS, bn, bw, (verwilderd). Doar blif ginne vore um — lig'ng, (daar gaat alles zijn gang wel om); nen —n keal, (een rauwe klant)
- WICH, nw, o, —TR, —JEN, (kind). —tr groot, òln weat mer dood, (grote kinderen geven soms zoveel zorg en verdriet, dat de ouders het beter niet hadden kunnen beleven)
- TRKLOAS, nw, (kindervriend)
- WIED, 1 bn, bw, (wijd), 2 bw, (ver)
- WAANGSLUS, bw, (wijd open)
- WIEF, nw, o, *WE, —KEN, (vrouw, wijf)
- KEN, (wijfje, tegenover mannetje)
- WIEKNG, ww, st, Tt3: wik, Vt1: week, dlw: ewekn, (wijken)
- WIELE, nw, v, (poosje)
- WIEME, nw, v, (gedeelte van de zoldering van een boeren- keuken, ingericht om de vlees- en spekvoorraad op te hangen)
- WIEN, nw, v, (wijn)
- BOOR, nw, (boor om de touwgaatjes in klompen te boren)
- TAPRKEN, nw, m, (grauwe vliegenvanger)
- WIER, bw, 1 (weer, nog eens), 2 (terug, weerom). — doon, (teruggeven); dr — wean, (terug zijn); dr neet van — huern, (afgedaan zijn)
- WIEREK, nw, m, —KE, —JEN, (mannekelijke eend)
- EG, bn, bw, (levendig)
- UMME BOLN, BOKNG, BEARN, (niet drachtig worden, van koe, sik of varken)
- WIES, bn, bw, (wijs). Oarns oet te wieze worn, (ergens uit wijs worden)

WIETN, ww, st, Tt3: wit, Vt1: weet, dlw: ewetn, (wijten, aanrekenen)
 WIEWNMÜELKEN, nw, (maaltijd wegens een geboorte, aangeboden aan de vrouwen van familie en kennissen)
 WIEZE, nw, v, *N, (wijs, deun). Oarns — op steln, (iets op de goede manier gebruiken); van de —, 1 (verbouwerd), 2 (ziek)
 — MOOR, nw, v, —S, (vrouw, die ervaring heeft in het helpen bij bevalling)
 WIEZN, w, st, Tt2: wiest, Tt3: wis, Vt1: wees, Vt: weezn, dlw: eweezn, (wijzen, aantonen)
 WIEZR, nw, m, (latje aan „stikke” om de volgende rij aan te wijzen)
 WIGLN, ww, zw, (wrikken)
 WIKSIE, nw, v, (werkingskracht, geestdrift)
 WIKSTR, nw, v, —S, —KEN, (waarzegster)
 WILLE, nw, v, 1 (plezier), 2 (zin). Eenn de — doon, (iem. zijn zin doen); eenn de — loatn, (iem. zijn gang laten gaan); met de —, (met genoeg); wicht en oale leu mu’j de — loatn, (kinderen en oude mensen moet men laten doen waar ze plezier in hebben)
 WILMOODS, bw, (met opzet)
 WILN, ww, st, Tt1: wi, wil, Tt2: wilt, weelt, Tt3: wi, wil, Vt1: wol, dlw: eweeld, (wilen). IOarns — wean, (ergens graag zijn)
 WIMLN, WEMLN, ww, zw, (wemelen). t —t miej vuur d’oong, (ik wordt er draaierig van)
 WINN, ww, st, Tt3: wint, weent, Vt1: wun, dlw: ewunn, winnen, aanwinnen)
 WIPHOAL, nw, („hoaliezer” dat door een hefboom werkt)
 WIPLN, ww, zw, (wippen)
 WIPSKEENKN, nw, m, 1 (iem. die aldoor van de hak op de tak springt), 2 (spring in ’t veld)
 WIPSTATJEN, nw, (staartmees)
 WISKN, ww, zw, (wissen, vegen) ... dat t wiske t, (... dat het een aard heeft)
 WISSE, 1 nw, v, **N, **KEN, (afveegdoek), 2 bw, (stellig). Da’s —, (dat staat vast); boo—, (welzeker)
 WIT, bn, bw, (wit). — vuur, — vuur n haals, (met witte boord om); zoo — as ne muure, (krijtwit)
 WO, vrag. vnw, (hoe). Ook WOER. Wo’n (hoe een, wat voor een?); — dat, (hoe dat zo?)
 WOAF, nw, m, —S, WÜEFLKEN, (wafel)
 WOAGE, nw, v, **NG, 1 (weegbrug), 2 (ijzer waar de karpols aan zit)
 WOANG, ww, zw, Tt1: woage, Tt2: woangt, Tt3: wüg, dlw: ewoangnd, (wagen)
 WOAR, bn, bw, (waar, zeker)
 —E, nw, v, *N, (koopwaar)
 —K, nw, o, (werk). Den ’t mooi geet noar t —, geet bedretn te koark, (wie dagelijks zijn goed verspilt, komt te kort als ’t er op aan komt)
 —M, bn, bw, (warm)
 —N, ww, zw, wed, (oppassen, zich hoeden). Woard oe! (Pas op! Op zij! Uit de weg!); dan mu’j oe wa —, (dan is het oppassen)
 —VN, ww, st, Tt2: woarft, Vt1: würf, Vt: würvn, dlw: ewürvn, (werven)
 WOAS, nw, o, (waas, sluier)
 —M, nw, m, (wasem)
 WOCHN, ww, zw, Tt3: wochet, dlw: ewochet, (wachten)
 WODOANEG, WODÜENEG, 1 bw, (hoe, op welke manier), 2 bn, (hoe’n, wat voor soort?). Weetn —, (stuur weten, uitsluitel hebben)
 WOENAER, zie WONEAR
 WOER, bw, (waar). Hier of —, (hier of daar); van woer zi’j miej, (van wat ben je me)
 —DEWEANGS, (waar ergens)
 WOGLN, ww, zw, (waggelen)
 WOLDOOKS, bn, (van wollen stof)
 WOLKE, nw, v, *N, WULKSSEN, (wolke)
 WOLLE, nw, v, (wol). An de — komm, (in bezit nemen, te pakken krijgen)
 WONEAR, bw, 1 (wanneer?), 2 (laatst eens, een poos geleden, toen)
 WONN, 1 ww, zw, (wonen), 2 vrag. vnw, (welke). V: —E, O: *, Mv: WUKKE. Non kü’j dr —, (nou heb je voorlopig genoeg)
 —EGE, nw, v, (woning)

WONVETREK, nw, (kamer, waarin men wonen kan)
 WOONDR, 1 nw, o, (wonder), 2 bn, bw, eigenaardig, wonderlijk
 WOONE, nw, v, *N, WUENDJEN, (wond)
 WOORD, nw, o, WÜERE, WUERDJEN, (woord). Met een —e hebm, (een twistgesprek met iem. hebben); zegge —e, (mondelinge afspraak, niet op schrift); —e as wüste, (dom, lomp geredeneer); gin —e wiln hebm, (ergens geen gepraat over willen hebben); good van de —e künn kumm, (welbespraakt zijn)
 WORM, nw, m, WÜRME, WÜRMKEN, 1 (regenworm), 2-E, (insecten, in 't algemeen)
 WORN, ww, st, Tt: worre, Vtl: wūr, dlw: ewörn, (worden). Kwiet —, (kwijtraken)
 WOTL, nw, m, WÜTL, —ÜTLKEN, (wortel)
 WRAK, bn, bw, (zwak van gestel). —ke waangs loopt t lengste, (krakende wagens lopen het langst)
 WRANGE, nw, v, *N, WRANGSKEN, (hol, van konijn)
 —REG, bn, bw, (wormstekig)
 WRANGN, ww, zw, (brokkelige melk geven, van koe)
 WRASTEG, bw, (waarachtig)
 WREED, bn, bw, (akelig, bloederig)
 WRINGN, ww, st, Tt3: wreenk, Vtl: wrung, dlw: ewrungn, (wringen)
 WUENS, nw, m, —KE, —KEN, (wens)
 —KN, ww, zw, 1 (wensen), 2 (zich verwensen)
 WÜERMTE, nw, v, (warmte)
 WÜLKEDAG, nw, (werkdag). Wülkedaangs, (op werkdagen)
 WÜLLNE, bn, (wollen)
 WÜRLN, ww, zw, wed, (zich worgen, van dieren)
 WUSKR, nw, m, —S, —KEN, (boender)
 WÜSTEGEK, nw, (langstelige vork om vlees mee uit de „wieme“ te nemen)
 WÜSTEPANNEKOOKE, nw, (pannekoek met schijfjes worst er in)

Z

ZAAGE, nw, v, **NG, *JEN, (zaag)
 ZAAGHOAL, nw, „hoaliezer“ dat werkt met een getande ijzeren band)
 ZAAND, nw, o, (zand.) Wat oet t — gooijn, (met iets op de proppen komen, dat niemand verwacht); —gat, (zand-uitgraving)
 —ZWAALVE, nw, (oeverzwaluw)
 ZAANG, ww, zw, Ttl: zaage, Tt3: zaagt, Vt: zaag'n, dlw: ezaangd, (zagen)
 ZABM, ww, zw, 1 (zabbelen), 2 (zaniken)
 ZACH, —TE, bn, bw, 1 (week), 2 (niet luid), 3 bw, (heel wel, zonder bezwaar, met goede kans van slagen). De —ste botr smeart op n besn, (met zoet lijntje bereikt men meer dan met hardheid); nen —n dood hebm, (ongemerkt eindigen)
 —N, ww, w, (genezen)
 ZAEJSL, nw, v, —S, —KEN, (grote zeis)
 ZAEL, nw, o, —N, —KEN, (zeil)
 —WAAGE, nw, (huifkar)
 ZAK, ZAKKE, ZAKSKEN, (zak, baal). t Kan betr van n — as van n baand, (tekort moet men nemen waar ruim is, niet waar alles nodig is)
 —NG, ww, zw, (zakken, dalen)
 ZAM, bn, bw, (mals)
 ZAT, bn, bw, 1 (verzadigd), 2 (dronken), 3 bw, (genoeg). Zoo — wean as gespuujn spek, (tot walgens toe verzadigd zijn); oarns — van wean, (ergens mismoedig onder worden)
 ZEAGL, nw, o, —S, —KEN, (zegel)
 ZEANG, nw, m, (zegen)
 ZEAR, 1 bw, bn, (zeer, pijnlijk), 2 nw, o, (ongemak, smart). Riekeleu's — rop veear, (over tegenslag van aanzienlijken wordt veel gepraat)
 ZEE, pers. vnw, Mv3, (zij)
 —JN, ww, zw, (zaaien)
 —JSKEPL, nw, m, (mand om uit te zaaien)
 —K, bn, bw, (ziek)
 —KR, 1 bw, (zeker, vast), 2 bn, bw, (zemelig)

ZEEL, nw, o, —E, —KEN, 1 (bindsel voor een schoof), 2
 (touw om de „weeznboom” aan de wagen vast te maken)
 —E, nw, v, *N, (ziel)
 —EU, pers. vnw, Mv3: (zij)
 ZEEN, ww, st, Tt3: zut, Vtl: zag, Vt: zagn, dlw: ezeen,
 (zien)
 —KNG, ww, st, Tt3: zeenk, Vtl: zuenk, dlw: ezuenkn, (zin-
 ken)
 —EWN, nw, (zenuwen, als kwaal)
 ZEENKNS, nw, (het tranen en rood zijn van de ogen)
 ZEEWLAPKEN, nw, (slabbetje)
 ZEEWN, ww, zw, (kwijlen)
 ZEEWSKEN, met —, nw, (soort vinkenslag)
 ZEGGEWUERE, nw, (alleen maar woorden, geen schrif-
 telijk bewijsstuk)
 ZEG’N, ww, st, Ttl: zegge Tt2: zeg’nt, Tt3: zeg, Vtl, zear,
 dlw: ezeg, (zeggen). Zeg’ t um ees! (Neem hem er e s
 over onder handen!); t is eare — as eleg, gemakkelijker
 gezegd dan gedaan)
 ZELN, nw, m, —, (deel van het paardetuig, voor de borst
 van het paard langs)
 ZELVNPOL, nw, (salieplant)
 ZEML, nw, m, —, —KEN, (zemel)
 ZENNE, nw, v, *, *KEN, (peesweefsel)
 ZESSE, tw, (6)
 ZESTEENE, tw, (16)
 ZET, nw, m, —TE, —JEN, (poos). Nen heeln —, (een
 hele tijd); bie —e, (zo nu en dan, bij tussenpozen)
 —N, w, st, Ttl: zette, Vtl: zat, dlw: ezat, (zetten). Um
 lüs —, (alle krachten inspannen); ne henne —, (een hen
 te broeden zetten)
 ZEUKNG, w, st, Tt3: zeukt, zoch, Vtl: zoch, dlw: ezoch,
 (zoeken). Den kos t mear van — as van knipm, (die heeft
 niet veel haar meer op ’t hoofd); ie — t aejt met de oong,
 woe’j brood met ett, (je zoekt met je neus)
 ZEUTE, bn, bw, 1 (zoet), 2 (braaf). Wa’j veer haalt
 smaakt —, (waar veel moeite voor gedaan is en wat on-
 gewoon is, geeft veel genot)
 ZICH, nw, 1 m, —N, —JEN, (kleine zeis), 2 o, (zicht, hel-
 derheid)
 ZIE spek, nw, (zij spek)
 —D, nw, v, (zijkant van het lichaam)
 In de leege — valn, (toegeven, zich gewonnen geven)
 —DE, nw, v, (zijde)
 —GRD, nw, m, (draai om de oren)
 —JDOOK, nw, (doek om melk te zeven)
 —JE, nw, v, *N, *KEN, (zeef)
 —JN, ww, zw, (zeven)
 ZIK, wed, vnw, (zich), bez, vnw, Ev3, (zijn), Vr: —Ne, O:
 —, Mv: —NE
 ZINGN, w, st, Tt3: zeenk, Vtl: zung, dlw: ezungn, (zingen).
 Hen — goan, (in ’t cachot gestopt worden); de beene —t
 mij oondr t gat, (ik ben doodop)
 ZINNE, naar t —, (naar de zin). Zik an t — wean, (van
 zichzelf vergen)
 ZITN, ww, st, Ttl: zitte, Vtl: zat, dlw: ezetn, (zitten). Dr —
 künn, (geen werk hoeven te doen); doar he’j t um —,
 (daar zit hem de kneep)
 ZJIETS! (uitroep voor iets vlug bewegends)
 ZOAD, nw, o, ZÜEDJEN, (zaad)
 —KREEJE, nw, hee lop zoo stael as ne —, (hij loopt zo
 trots als een pauw)
 ZOATRDAG, nw, (zaterdag)
 ZOCH, nw, m, —N, (zieklijke zucht)
 —N, ww, zw, (waterzuchtig zijn)
 ZODN, ww, zw, 1 (vochtig weer worden), 2 (sopporig
 worden, van grond)
 ZOENG, ww, st, Ttl: zoega, Tt3: zog, Vtl: zeug, Vt2:
 zeungn, dlw: ezüengn, (zuigen)
 ZOEPN, ww, st, Ttl: zoega, Vtl: zeup, dlw: ezüpn, 1 (zui-
 pen, drinken), 2 (veel sterke drank gebruiken). Zoepzak,
 zoeptodde, (dronkaard); — as nen otr, (erg aan de drank
 zijn)
 ZOEPN, nw, o, (natte voer, voor vee)
 ZOER, bn, bw, 1 (zuur), 2 (moeilijk). Nen —n, (een pes-
 simist); zoo — as ne krooze, (erg zuur)
 —N, w, zw, (zuur worden)
 —STELN, nw, (zuring)

ZOEZE, nw, v, *N, 1 (sloom persoon), 2 (grote hoeveelheid)
 ZOEZN, ww, zw, (suizen)
 ZOJJE, nw, v, (sloom, vuil persoon)
 ZOLN, nw, m, —, *LKEN, (zool)
 ZOMR, nw, o, —S, —KEN, (zomer). Biej de —dag, ('s zomers)
 ZONN, —EN, Vr: —E, O: ZON, Mv: ZÜKKE, onb. vñw, (zo een, zulk een, zulke, dergelijke)
 ZOO, bw, 1 (zo, zodanig), 2 (zo meteen), 3 vñw, (zoals). — te zg'ng, (zogezege); — of —, (op 't kantje af); — wat hen, (zulk soort dingen); doot —'j doot, mer ik krieg'oe, (je kunt doen wat je wilt, maar ik krijg je wel)
 —DOANEG, bw, 1 (zo, op die manier), 2 (dientengevolge). Ook: —DÜENEG
 ZOOLDR, nw, m, —S, —KEN, (zolder)
 ZOOLT, nw, o, (zout)
 ZOOM, nw, m, ZUEME, ZUEMKEN, (zoom)
 ZOOMP, nw, m, ZUEMPKE, ZUEMPKEN, 1 (drink- of voerbak voor varkens), 2 (oud zeilschip voor de Twentse riviertjes)
 ZOONGNHOAR, nw, (onkruid, in rogge)
 ZOOVULLE, onb. vñw, (zoveel). Zoovuls te betr (zoveel te beter)
 ZOOWAT, bw, (bijna)
 ZORGE, nw, v, (zorg)
 ZORRE, nw, v, (vochtig overblijfsel). In de —, (in de natigheid)
 —G, bn, bw, (vochtig, dras)
 ZUEDEGE, nw, v, (zaai- en pootgoed)
 ZUELDRKEN, nw, (voetje van hout onder het kabinet)
 ZUENDAG, nw, (zondag)
 ZUENE, *N, (zonde). Ook: ZÜENDE. Haalt niej de — neet oet n haals, (maak me niet kwaad)
 ZUENDEG, bn, bw, (zondig)
 ZUENDEVRIEJ, bn, bw, (zonder zonde te doen)
 ZUENDEKUUKN, nw, (lieveheersbeestje)
 ZUENG, w, zw, (zogen)
 ZUENS, um t —, (voor niemendal)
 ZUEPKEN, nw, (borrel)
 ZUEWNE, tw, (7)
 ZUK, onb. vñw, (zulk). —KE, (zulke)
 ZÜKKE, nw, v, **N, **SKEN, (sok). Met baejde beene in eene — loopm, (stuntelen); de — op de hakn hebñ hangñ, (er slordig uitzien)
 ZUL, nw, m, (drempel). Oarns neet ouwr n — komm, (bij iem. niet in huis willen komen)
 ZÜLN, ww, st, Tt1: za, zal, Tt2: züelt, züet, Tt3: za, zal, Vt1: zol, dlw: ezüeld, 1 (zullen), 2 (moeten, volgens de wil van de spreker)
 ZULVR, nw, o, (zilver)
 ZUMMEZETJEN, nw, (lijfje, alleen uit rug- en borststuk bestaande)
 ZUNNE, nw, v, *KEN, 1 (zon), 2 —N, (met moş dichtgegroeid gat in het veen)
 ZÜNNE, nw, m, ZÜENS, (zoon)
 ZUUDN, nw, (zuiden)
 ZUIWR, bn, bw, (zuiver)
 ZWAALVE, nw, v, *N, ZWAELFKEN, (zwaluw)
 ZWAJTSN, ww, zw, (lassen)
 ZWAK, bn, bw, (lenig). Zoo — as nen twieg, (erg lenig)
 ZWAMLJANALBRT, nw, m, (kletsmaajor)
 ZWAT, bn, bw, (zwart, duister)
 ZWEARE, nw, v, *S, *KN, (zweer)
 ZWEARN, ww, zw, (zweren)
 ZWEAWL, nw, (zwavel)
 ZWEAWN, ww, zw, (zweven)
 ZWEEJ, nw, m, (zwaai)
 —N, ww, zw, (zwaaien)
 ZWEEWSKEN, nw, (vrouw van een zwager)
 ZWELN, ww, st, Tt1: zwelle, Tt2: zwealt, Vt1: zwül, dlw: ezwüln, 1 (zwellen), 2 (donderkoppen vormen, van lucht)
 ZWEMM, ww, st, Tt3: zweamp, Vt1: zwum, dlw: ezwumñ, (zwemmen)
 ZWENNOORD, leeng as de —, ((allerverschrikkelijkst liegen))
 ZWERRE, nw, v, (drinkebroer)
 ZWEUL, bn, bw, (zwoel)
 ZWIEBLN, ww, zw, (wiebelen)

ZWIEMLN, ww, zw, (door duizeling wankelen)
 ZWIENG, ww, st, Tt1: zwiege, Tt2: zwiengt, Tt3: zwig,
 Vt1: zweeg, Vt: zweengn, dlw: ezweengn, (zwijgen)
 ZWIL, nw, o, (eelt). — in de oorn hebm, (Oostindisch doof
 zijn)
 — LE, nw, v, **N, *KEN, (wal vang emaaïd gras). Oet de
 —n laan, (het hooi opladen zonder eerst hopen gemaakt
 te hebben)
 — TITTE, nw, v, (droogpruimer)
 ZWOAR, bn, bw, 1 (zwaar in gewicht), 2 (orthodox)
 — E, nw, v, *N, ZWÛERKN, (zwoerd)
 — VN, ww, zw, (zwerven)
 ZWOKGARRE, nw, (zwieptwigg)
 ZWOKNG, ww, zw, (doorzwikken)
 ZWOLS LAANK, (vinkeenslag)
 ZWÛPPE, n, v, **N, **KEN, (zweep)

V O O R N A M E N

vanouds in Rijssen gebruikelijk zoals ze in dialect uitgesproken worden, van:

JONGENS

ALBET, —JAN, (Albert, Albert Jan)
 n AP, (Albert)
 BATS, (Albertus)
 BEARND, —JAN, (Berend, —Jan)
 BENAADS, (Bernardus)
 DERK, —JAN, (Derk, —JAN)
 DIEKS, (Hendrikus)
 DINANT, (Dinant)
 DREES, (Andries)
 EAWRT, —JAN, (Evert, —JAN)
 EBBE, (Egbert)
 n EP, (Egbert)
 FREAREK, (Frederik)
 de GAJJE, (Gerrit)
 GERRAT, (Gerhard)
 GETHEENDREK, (Gerrit Hendrik)
 GETJAN, (Gerrit Jan)
 GETWILM, (Gerrit Willem)
 GOAJT, (Gerrit)
 GRAADS, (Gradus)
 HEENDREK, (Hendrik)
 HINNE, (Hendrik)
 HOARM, (Harmen)
 JAN, (JAN)
 JANEENDREK, (Jan Hendrik)
 JANOARM, (Jan Harmen)
 JANWILM, (Jan Willem)
 JANS, (Jannes)
 JEANTJEN, (Jantje)
 JENSKEN, (Jansje)
 KOOPS, (Jacobus)
 MANS, (Mannes, Hermannes)
 MENSKEN, (Mannesje, Hermannesje)
 OARND, —JAN, (Arend, —JAN)
 OTTE, (Otto)
 TOONE, (Antonie)
 WAANDR, (Waander)
 WILM, (Willem)
 WOOLTR, (Wolter)

MEISJES

AALE, (Aaltje)
 BATJEN, (Berthatje)
 BETTE, (Bertha)
 DIEKA, (Hendrika)
 DIEKE, (Hendrika)
 DIENE, (Dina)
 EGBEDIENE, (Egbertdina)
 FENNE, FENNKEN, (Fenna, Fenneke)
 FREEDRIEKE, (Frederika)
 de GEARTE, (Geertruida)
 GEDIENE, (Gerritdina)
 GEEZE, (Geesken)
 de GERRE, (Gerritdina)
 GRAADOA, (Grada)
 HANNE, (Johanna)
 HANNÜEKN, (Johanna Aaltje)
 HENDRIENE, (Hendrina)
 HENNKEN, (Hendrikje)
 JANNOA, (Janna)
 JANNÜEKN, (Janna Aaltje)
 JENNE, JENNKEN, (Jenneken)
 LAEJDE, (Aleida)
 MANNA, MANNOA, (Manna, Hermannia)

MERIEJE, (Marie)
 MIEJE, (Marie)
 MIETE, MIETJE, (Marietje)
 NAA, (Naatje)
 OARNDIENE, (Arendina)
 RIEK, (Hendrika)
 STIENE, (Christina)
 TOONIA, (Antonia)
 TOOS, (Antonia)
 TRUI, TRUI, (Geertruida)
 TUENTJEN, (Antoniátje)
 ÛELE, ÛELKEN, (Aaltje)
 WIMMKEN, (Willemina)
 ZIENE, (Gezina)

NAMEN van omliggende steden, dorpen en gehuchten

BATTEM, (Bathmen)
 BOORNE, (Borne)
 DEALN, (Delden)
 DEAMTR, DEAWNTR, (Deventer)
 DEEPM, (Diepenheim)
 DIEKRHOOK, (Dijkerhoek)
 DOARLE, (Daarle)
 EALSN, (Elsen)
 EANSKE, (Enschede)
 EANTR, (Enter)
 HELDRN, (Hellendoorn)
 HOOLTN, (Holten)
 HENGL, (Hengelo)
 n LECHNBOARG, (de Ligtenberg)
 LOARNE, (Laren)
 MOARKL, (Markelo)
 NEE, (Neede)
 NÛTR, (Notter)
 OLNZEL, (Oldenzaal)
 ROALTE, (Raalte)
 SUNNOA, (Zuna)
 TUBBOARGEN, (Tubbergen)
 VREEJNVENNE, (Vriezenveen)

NAMEN van stukken land in de omstreken van Rijssen

Bouwland op de Es: de DELLE, de WELLE, de GOOLNE
 KATNE, n KOERBEALT, n HASPL, n LEANFRT, n
 LEENGN ES, n BAANIS, n BREEKLT, de ROONDE-
 MOAT, de KEAMPE, de STEENAKRS.

Grasgronden: de ROOMKOELE, n STROEKLT, n
 SKRAAPRT, de VENNESLAAGE, de AKRS, n MÔS,
 de PLOAGSLAAGE, n SKEEPPREAND, n EALS, de HAG-
 SLAAGE.

Laag gelegen grasgronden bij de Regge: t VEARNLAAND,
 n WAATRHOOK, t LAJRWEARD, t OPBROOK.

Veengronden: n BOOKLT, n OUWRTOOM, de LAEJ-
 DEGE, t MIDLVENNE.

Teeng de tied dat uern keal dr zoowat wier kon wean oet t venne, lear Gediene zik in n blootn hemdrek, n boontn dook umme en t kaapjen op, ouwr de oondrdure. Dat zo'j ook vuur de wille doon op zonnen moojn zomroawnd; dan is dr leawndegaejd genog achtr de groote eekne bueme langs de Hoar. Ze keek de kaante van n Lechnboarg op, mer nog ginnen keal. Wal kum doar Mans met peard en huejwaage tusken de bueme duur en hùel skuuns op t hoes an dat an dezelde kaante lear as t ùere. Bouwn op t huej zat zinnen grootn jongn en doarachtr de vrouwe met de wichtr, met roo gezichn en zee in n uendrok. Nùes t peard streek Mans, platjeboars, in de blauw gestreepte uendrbokse en t blauwe boezeroen wied lùs, nen twieg in de haane en met nen braanie of e twenteg jaar jongr was, dreejn e in t vuurbiejgoan zin weeld en bezweet gezichte noar Gediene, steuk de garre in de huegte en reup: „Gediene, k goa vanoawnd neet met oe noar t Vear; 'k hebbe de hoed an!” Goat met oew Jenne, dan hoo'j oe ook neet aans an te trekng” lachn Gediene wierumme, mer Mans vestuen t neet zoo kraakn de raan van de waage duur de gotte en umdat e zinnen andach nuereg ha um t peard an te driewn, dat de zwoare waage dr vlot duur zol goan.

Vuur de groote duure hùeln ze stille en dat gaf ne heele drokte. De vrouwe en de wichtr monn dr bouwn of; nen jongn leut zik a gliern, hùel zik vaste an n weeznboom en sprung op de groond, mer vuur de klàenn en de jonge vrouwe zatn de keals nen ledr terechte. Mans maakn t peard lùs, leut t eanspan heaneg zakng en Gediene huern t, kloskn van de iezrs in t zaand en op eenmaal t traampln op de Delle, geroop van wichtr en vrouwleu en doar bouwn oet de zwoare stemme van de Bùebasse, zoo 't Mans eneumd wùr: „Wee geet'r noar bouwn, ik za wal opstekng” en t doern mer eawn — doar gung t loek lùs en n kop van Bùebasn-Getjan kum noar boetn, de gelle hùere weeld dr um hen en skreewn: „Awoar! en neet zukke onmeujnegen, k mu ze ook nog umvaamm kunn”. En doar gung t hen, n eenn fosn noa n aandrn noar binn. De vrouwleu steunn nog eawn te kàekln, mer zakn zoo gangs of noar de kùkn um te zorgn dat de keals tamee wat vuur n board kreeng. De wichtr woln wa beunn in t huej dat'r of zol valn, mer Mans ha't 'r good oepakt; dr vùl neet vulle of en doarumme zochn ze t mer bij n kùplken aandre wichtr dee't an t vangn warn. Noew en dan kum dr t een of t aandr woer't ze t neet ouwr eens warn en dan ha'j ze van twee kaantn met de huege stemkes teeng mekaandr an t oetpakng tot op éénmaal alleman stille stuen en lustrn. „De panne!” Oet was t veskel en alleman zat zik terechte um oet n moond van Bootnjan te huern wat Bùrgemaejstr en Wethòoldrs leutn bekeand maakng. Van oondr de hueme woer t al ietskes begun te skemln, kluenk zinne healdre stemme: ... dat de skosteenn zùet worn eskouwd op

Toew't e zinnen tàks ofeleazn ha, reup e nog wat teeng t Mencken-te-Kùe, dat met n vrachjen streejege oet de Ploagslaage was ekum, de lichte lùs edoan ha en op n boom van de kruuwaage was goan zitn.

Doar stuewn dr op éénmaal n poar ne weegte oet en kot bij uer haaln n eenn n aandrn in en steln ze zik as kaamphaann teengouwr mekoar en voort nen kopi dr um hen en met gung t van: „Da's nin!” Da's al”, „Wat wo'j, veskel maakng”. „Raakt mij dan's an”. En oet n kreenk dr um hen: „Pakket um!” „Houwt n'an n kop”, „Hou op, Jans!” „Wee dùrf t'r t heannken ouwr te leg'ng?” en op eenmaal, doar ha'j t gangs; an uere kaante wùr de riege vebrikn en zagn ze de baejde bùsln noar mekaandr houwn, mees in de loch, mer eawn laat stuenn ze wier teengouwr mekaandr en n eenn stotn geduureg n aandrn vuur de bùste, met „houwt dan's a'j dùrft”, wa zes of zeuwnmaal achtr mekoar. n Aandrn deer nog niks. „Da's den stotboard van n Sjak” zea Gediene en voort dr op kree'j t bewies: te lange niks doon met zo'n spil lik neet good: „Dr'um a'j van de B—B—B—Bùebasse zient, d'rumme zin'k nog neet b—b—b—bange vuur oew' zear'r er met zinne grovve stemme en toew't n Sjak um nog nen keer anstotn, gaf e um nen striekrd: „Non, doar dan!” mer t noageslachte van de Bùe-

basse was skienboar nog neet ouwrtuugd, zat zik in postuur en zea: „Nog nen keer, dan za'k oe . . . en wier kreeg e dr een. „Non nog nen keer a'j dūrft, stotrbek!“ en doew kreeg e nen habberdoedas, dat t Gediene begrootn: „Jongs, gin veskel maakng, of mu'k dr oew vaa bie'j haaln“ reup ze. Non begun den van de Buebasse te dūrvin. „Iej met den blodrkop“. Mer n stotrboard deer dr neet op en bleef in postuur met de vuuste vuur zik, in n eenn n kloomp. „Skealn dat gin zear; klappe krie'k van oe neet mear“, zung e toew, zoondr stotrn en doarmet veuln e zik wier keal, mer den van de Buebasse wūr dr nog helleger umme. „Raakt mie'j dan's an a'j dūrft, dan za'k oe op n stotrbek op houwn, dat oe de taane rameant in de achtrkaje“. „Dat dūr'f ie'j egee't neet, da ko'j vleen wekke wa zeen; wee dorf dr nen moe—moe—moe—moes midn deuur te bieln?“ Duur t gelach van de jongs dr um hen vergatn ze t houwn en prebeern t met wüere um mekaandr oet te stukng.

Ouwera stuenn ze non vuur de huuze en wūr dr bekūrd wat Bootnjan erop ha, mer t was oawnd en de vrouwleu konn neet te lange bliewn stoan, dan zol t uer an de panne braann. Gediene ha'r alls a terechte en bleef nog n zetjen kiekng. Doar kūm de oale doove buurvrouwe in t zwatte jak, veer rükke ouwr mekaandr dee 't uer nen heeln umvaank gafn en de nachmusse op, t hoes oet slofn, op de muulkes. „Graads nog neet in?“ zea ze met de hatte stemme dee't doove leu mangs hebt. „Hee za wa zoo komm, t is a zoowat duustr; a t e non nog vedan wo doon moch e wa ne lūchte op n stikspoon hebm,“ reup Gediene. „Wat zeg ie'j, ne lūchte op n stikspoon? Hee kan t oetprakkazeern“, en teeng de Brompiepe, de buurman van de aandrie kaante den Gediene al an ha komm huern skoewn duur de weegte en achtr n plag'nhoop hen kūm: „Graads hef ne lūchte op n stikspoon, heb ie'j dat ook a?“ Den zat zik terechte met t kotte dikke liefken, n betjen vuurouwr op n stok, keek um efkes stāel an, skuef de proeme noar de aandrie kaante, spiejn nen keer van zik of: „Bajoa, min detta ha'r a lech van Dollkaamp op iedr mes van de skriefhoarke“ en deep in de prakkezoasies ouwr zukke woondrboarleke dinge slofn ze vedan en de Piepe zea teeng Gediene: „Iej kūent ook oareg wat op de heage hangn“. „Joa non, dan krig ze nog es aandrie gedachn“ lachn Gediene en eawn laat: „Joa, non za'k wal op munn skepm, minnen koskuepr kuemp dr an, k kan t huern an t piepm van de kruuwaage“. Zee klepn de delle ouwr noar de kūkn, woer't de oalste dochtr, Geesken n klāensn in n kakstool pap ingaf, mear a't e vewoarkn kon. „Loatt dat wich zik toch neet vesloekng, t is net o'j dr met nen hellegen hoond achtr zitt“, rappeleern um de moo. „Hun! loat e dan ankawn, aans kan ik tamee de pap kōold etn“, zea Geesken met n gezichte van boajne lapn. „Hier mer hen“ en Gediene nūm t van um ouwr. „Zet ie'j de tealdr en t spil mer op de toafl“. De moo wreef t wich met n tip van n skoetrt um t snuutjen en zat zik dr bie'j daal. Geesken zakn zoo liezem of noar de speene en rameantn alls op de toafl en t leek wal of ze doar nog neet genug an ha um uere hellegoejd te loatn blikng; noa n zetjen kūm nog: „Met zukke kloeterege pap kan ginnen haejn n wich voorn, ie'j zoln maakng . . .“, mer veardr kūm ze neet. Ze har vuur t hoes de stemme'huerd van uer vaa. Hee har ook skik ehad in t mooie wear en zik nog eawn op de kruuwaage'zat vuur de duure, woer't n noabr nog op zinnen stok steun te lūnn. „Ha'j t ofezeene?“ bromn de Piepe, „mie'j duch da'j vaste hebt ehüeln. . .“, „Joa“, zea Graads, „dat mu'j wa a'j z'allmoale an t etn wīlt hōoln; ik kan noar oe neet kiekng; ne vrouwe met plaatn en gin keend of kuukn“. „Dan ha'j ook betr oet munn kiekng“ vuen de Piepe. „Joa, wat doo'j a'j joonk zeent“, zea Graads, mer hee dach bie'j zik zelf: „Jonge, jonge, a'j wusn wa'j mist, wat zo'j gearne met mie'j wīln rüeln“ en hee gooijn t op ne aandrie waage: „Was dr wat an de panne? Ik huern Bootnjan skreewn op de Hüfte“. Op eenmoal kūm Geesken oet de duure: „Vaa, ie'j monn wat etn“ en zoo had ze kon noar de ouwrkaante van de Hoar: „Getheendrek, heeee! In t'oes komm, wat etn!“ Graads skuef de kruuwaage op de delle, hung de lichte an n stiel, leut de kloempe achtr n staabl stoan en gung in de hoaznveute de kūkn in noar de toafl, woer't de wichter al um hen zatn met begearge oong en zinnen oalsn jongn Getheendrek huern e ook zinne kloempe oetstomln op de delle en toew warn ze dr allmoale en Gediene zat nen grootn iezrn pot vol kaarmelkspap op de toafl en toew't de stūlpe dr of kūm

kooldrn t um de laampe, dat t'r duustr van wûr. De vaa zat zik tusken Geesken en Getheendrek den't a met n lepl op de toafl zat te houwn. De vrouwe begun op te skepm en kreeg van Dieks voort de woarskouwege: „Moo, mij gin kloetn!” „Hòolt oe gedekt” zea Graads. Toew't n daamp opetrûkn was en alle tealdrs vol, zat Graads de pette of en zea: „Loa'w stille wean” en t was stille tot e nen keer hoosn en de pette wier op zat en doar gung t hen; eers vezichteg um n moond neet te braann, mer zoo gangs healdr op en vuu'j dr oarg in hadn warn de tealdrs lûeg en zatn wat a wier te kiekng op wat'r nog mear zol komm. Nen tealdr hoog op met pannekokkn. Graads leut zik nog nen keer pap op-skepm en breuk dr ne pille brood bie in. Oondr neareg kaw'n keek e vergeneugd in de roondte en ha dr wille an dat ze allemoale zonne gezoonde kluure hadn en de vrouwe niks boetngewoons hoown te kokng; kieskawrs warn dr neet bie. Dr vûln gin aandre wûere as: „Moo, doot mij nog...” tot z'allemoale zat warn en t ouwrskot wûr in de speene'zat vuur moarnvroo. Graads nûm wier de pette van n kop, t teekn dat ze daankn monn en doarnoa was de kûkn op eenmoal vol gedruus. De klâenn skuewn de steule an de kaante en deern nen vloch op de plaate van n heard um t beste plâesken in beslag te nemm en oondrwiel hadn z'a wier wat um ouwr te distrn. De klâensn wûrn auw n betjen dommeleg en de moo zea: „loat ze neet te lange op dee kôole plaate”. t Juenkn leut de oong goan langs de blauwe Bieblsteentjes en prebeern in zîn druemerege kûp-ken wier op te zeukng wa beppe dr bieje veteald ha ouwr Ruth en Boas, dewiel dat de grûtn zik zoo-r opwuenn d'r ouwr of een bieje t knikn n doem dr achtr ha-r edoan of neet, dat t de vaa begun te veveeln. „Allo, noar hajs”, mer dr wûr nog neet vûlle op oetedoan. De moo vatn t aans an en stuern n grûtsn skreewrd met n skûlken melk noar de delle um de katten te voorn, dee't in de kûkn al um um hen leup te mouwn, n stat in de huegte. Mer net de gaank, was'dr wier en toew mos e nog hatr um dr wier tusken te komm. „Ach jonge, iej doot aaltied skelmes en a'j t dan nog neet winn kûent, gap iej dr n aandr wa wat of.” Non spreuk de vaa dr wier duur hen: „A't non neet ophòolt, dan mu'k de lichte mer ees eawn van de delle haaln” en dat hulp. n Poar dinge monn nog zachjes ezeg worn, mer toew wûr t stille . De moo nûm den't de oong a too ha heaneg op en dreug um noar t sloapkaemrken um n in de berrestea te leg'ng en nog n poar monn dr bie in. Bieje t lechjen van n ûllielaemp-ken wûrn ze too'stopt oondr n dik vearn berre en hoog an de muure want tamee mos nog een van de jongs ouwrdwas an n veutneane, mer den mos wochn tot de aandrn sleupn, aans gaf t toch n getrea en gebeun en getrek an t berre van woer zîj mij. Toew't ze wier in de kûkn kûm huern ze Graads en Getheendrek al op de delle hàksl snien vuur de big'n en vuur t peard en Geesken zat bieje de toafl hûeskes te stopm. De moo haaln n zwatn waatrketl van t vuer en geut ne lûeg in n grootn iezrn pot woer't ze de pap oet hadn egetn en leut de tealdrs, lelpis en vorken dr in gliern en an t ofwaskn.

Op één moal kluenk dr n gerameant van de delle en Graads skreewn: Griep, houw, stek!” en leek t wal of de heele heele in mekaandr zagn en n gekoarm van de big'n of ze kraampt wûrn. Geesken keek met veskrikte oong de moo an en dee deer ne lûppe op de delnduure, mer met skeut t uer in de gedachn wat t wean kon en doaromme deer ze ne neet wietr lûs as dat ze dr n kop achtr hen kon stekn en doar zag ze de kafmûlle tuenstebouwn lig'ng en Graads met de greepe in de haane ne greppe doon noar de lûchte en noar t big'n-skot springn en roopm: „He'j oe zear edoan?” „Wat is tr toch te doone?” reup de moo zoo veskrikt dat Geesken begun te gûln en de duure oetleup en vuur ze t wus stuen de moo ook bieje t skot en doar leupn de big'n weeld in de roondte of ze t doller begoa kreeng en uern Getheendrek kûm dr midn tusken oet, in de huegte met zo'n onnuezl gezichte, dat ze 't oetgiern van t lachn. Ze deern t skot lûs en met de oarme veer van de hoed of stroompln Getheendrek de delle op noar de kûkn, mer toew't de moo zag wo't e dr an too was sleug uere wille op éénmoal umme in skrik. „Hee, wol iej zoo de kûkn in, iej vegeewt mij alls!” Doar stuen Getheendrek. De driete zagn um van t boezeroen op de bokse en van de bokse op de kloompe en Graads stuen dr bieje met de lûchte en n gezichte of e op groot moark n kalf met vief puete leut zeen — en bekieks genog. De Brompiepe

en zin wief kûmn ook a duur de kûknduure en Geesken, nog n betjen bange dr achtr. „Now, now”, zea de Piepe, „da's dr eene vuur de toonstellige, doar kûj priezn met winn”. „Joa”, zea Graads, „dr kûm ne rotte oet de skuewe en den vleug teeng nen stiel op en oonze Getheendrek sprung met t strik op de kafmûlle um ne dood te houwn en... joa non, toew gung n heeln sitsnkroam tuenstebouw n en hee skeut t big'nskot in en da's gin doophuusken... en doar hej ne stoan”. Getheendrek was ouwr n eersn skrik hen en lachn sloddereg met. „t Was min gelukke, da — a'k op den big'n vûl”, zea-re e. „aans ha'k wal n been kûnn brekn'”. De Piepe ha dr noar n wille an. „Den skoojrsjongn, den't vamoarn met n barmotjen an de duure kûm, he'k nen seant edoan, mer iej hadn wa nen stuuwd weard ewes”. „Joa”, zea Gediene, „iej kûent'r wa grapn ouwr maakng, mer zeet'ees wit wean, t har ook aans of kûnn loopm” en ze dach bie jik zelf: Non hef e wa wier wille, as n aandr zit met de las, mer wat vuur um bedoold was, kreeg Getheendrek op n kop: „Zo'j oe neet nen keer dee kiadn van t gat doen, t is net o'j dr gruets op zeent — trek oet dee bokse — zoo'j dr stoat. Of mu'w oe an n repl beenn — ik zal oe wa ne oale bokse haaln van oew vaa”. Toew e t spil oet ha, mos e bie j de poompe komm en speuln z'um skooone en vief menuutn laatr treu e a wier ouwr de delle as n stuets hâentjen. Hee was wier t midldpuent omdat um de bokse van zin vaa um de beene slobrn. Oondrwiel vetealn Graads nog wier met geboarn wo't egoan was en toew't e oetekûrd was zea de Piepe op de „plaats des onheils” met n vingr in de huegte: „A'j good lustrt, kûj de rotte nog huern lachn”. Toew ha Graads dr de wille of um dr nog lengr ouwr te kûjn: „Getheendrek, helpt mij eawn de kafmûlle wier op de beene zetn, iej hebt n'ook tuenstebouw n etrean — en dan eawn of voorn”. De moo was a wier in de kûkn en mos met halflauw waatr veadr ofwaskn.

Toew't de keals t spil wier terechte hadn, kûkn ze noar boetn op n plag'nhoop opan en gooijn zik van de beene. Getheendrek ha zik de boksepien met tûwk es oondr vastebuenn en gung noar de ouwrkaante de mûege opzeukng. „Moarn wa wier stâel heete”, zea Graads, dan kûj noarns betr wean as in de morrekoele”.

„k Zin bliej da'k dr neet hen hoowe”, bromn de Piepe. „Woer hen hoowe? — Ik veene t noarns mœur as in t venne. A'j n koekoek huert roopm en vennemuskn krasn, dan zin 'k noarns leewr as tusken de heedpûlle en de bolnpeets. Vealdhoondr en korhaann, alls kûj dr antrâfn. En t etn smaakt mij ook noarns betr; a'k mij in de skaa van de miete zette en ik doo t deukn van de panne en ik kriege t botrkummken en doo t wienblad dr of en dan dee kôole pannekeuke met nen klok kaarnmelk — tjonge, dan he'k fees”.

De Piepe spreuk dr neet op, mer dr kûm wal aandr kûjrvolk; de Bûebasse leut zik ook zakng op de plag'n en begun voort ouwr t huejn. „Hâ, hâ, da he'w wier op n balkn — keal, keal, wa's doar wat ofekûmn van dat leannken; k ha-redach da'w t in twee keer laan konn, mer vuur de doarde moal nog wier n dik voor”. „k Zin dr aans vuur nen tied laank nog langs ekûmn en mij duchn da'j dr froaj diesln in hadn”, meann de Piepe noa n zetjen. „Da he'j neet good ekekn — wa'j ook half in de lûchte? — gin pluusken zat'r in — één wikk' en kloawrspil”. „k Za gin diesln kenn” besleut de Piepe”. Oondr de bueme hen kûm van de ouwrkaante de Liezemiete anstapm: „Genoawnd te hoopel” en teengn um: „Wordt t oew te benauwd in t hoes?” „t Is bie j mij niks benauwdr as bie j oe — k zin neet ambüsteg” was t beskeed en oondrwiel zat e zik achtr in n plag'n hoop.

De Bûebasse dreejn zik half noar um umme: „He'j de big'n a vekof?” „Nea — ze woln mer zesteen seant geewn”.

„Ze hadn t ook neet weeleg edoan — k hebbe de minn veerteen daage laatr ekreeng, mer ze zeent wa nen moand vuur!” beslisn de Bûebasse. „Non, non”, kûm Graads, „non mu'j t neet te slim maakn — tenminsn één ha'j dr bie j, doar zo'k egge't neet wat van dûrvn te etn, zoo misseun zut'dr oet”.

„Joa, den ha zik vegastreerd in t rug'ne mel, mer den kuemp dr non wa wier duur — iej zûelt n'ees zeen a'k nen nog nen moand hôle dan he'k n steentjen spek” skreewn de Basse. Graads begun dr a wille an te krieng. „Joa, mer as ze eenmoal zoowat ehad hebt, kûj ze betr biejtieds votdoon, wo ear wo betr”. „Joa, nemt um — aans neamp' oe” hulp um de Piepe. „En aans he'j kaans dat e oe de aandr ook nog

aanstek, dan he'j heelndal niks" zung um de Liezemiete vuur met ne stemme, net nen sik den't lamrn mos. A't lechtr ha-r ewes ha'j an de gezichn künn zeen dat ze zik inweandeg veknüttn, dat de Buebasse zoo gauw gin wüere kon veenn, zoo gearne at e alleman wol ouwrblufn en t stille zwieng van de aandrn, woer't e wa van veuln wat t in ha, loern um neet en zoondr dat e t ouwrdach ha goojn e dr oet: „Och, wat wee-r iejeu van dinge — loatt dat mer an de Buebasse ouwr um gezoonde big'n te fokng — noar minne ofstammelingn is vroage tot achtr Deamtr." Veandr kum e neet, 't was één gelach en toew't genog bedoard was um zik vestoanboar te maakng bedach de Piepe: „Dan zù'j ook wal ineskreewn wean in t stambook" en de Liezemiete: „Bajoa, kotns leus ik in de kraante dat de eerste pries van de toonstellige wunn was duur nen Buebear — dan wa-r iej dat". Den'hoown neet wier en Graads begun ouwr wat aans.

„k Hebbe mij loatn veteln dat oondr Heldern, bij dat leste doondrskoer vegangne wekke bij nen boer de lüchtege in de skuppe'slaang was — dree big'ne dood en ging braand". „Wat zeg iej?" reup de Buebasse, um wat te zeg'ng en bliej dat z'op nen aandrn taks künn, mer de Piepe infemeern vuurzichtig: „Dan mu'j dr miskien nog wal op de groowe". „Skaejt non oet ouwr dee big'n" zea Graads en de Buebasse was bliej dat um wat inskeut um te veteln: „k Hebbe wal's ear ehuerd van leu dee't bij n doondrskoer in de kükn zatn en toew was t in n skosteen esloan en dr was nen gleujndegen bal oetekünn en nen keer um de toaff hen eu duur t gotngat dr wier oet en gineene had dr las ehad, mer ze hadn in t hoes neet künn doern van n zweavl".

„Joa", zea de Bromptepe, „k kan t wa gelewn — bij min detta mut t gebuurd wean — min vaa hef t mij vaake verteald — dat de lüchtege ook duur n skosteen ekünn was en kabaaf — van büewtn in n pot met kaarnmelkse pap, dee't op de plaate steun — mer min beppe, neet min, de stülpe dr op en dat'r met noar boetn en in de putte dr met en zee t hoes wier in en ze hadn nog nooit zuk snistn ehuerd en in nen maand hadn ze t waatr neet künn gebroekng, zonnen zweavelsmak ha dr an ewes".

Dr is nooit oetekünn wovulle van de aandrn t gelewn, want de Liezemiete begun voort dr op met zinne zeekere laankzame stemme: „Joa, zukke dinge vaalt vuur — bij Hattem mut t kotns gebuurd wean dat bij n zwoar skoer ne koo in de waejde stuen te gaapn, met n kop an t droad en toew a't lüchn gung dr nen gleujndegen bal nen eane langs t droad van de rikngge en toew de koo in n bek — en dr achtr wier oet: n boer ha 't ezeen oet te küknraam en was dr hen elop, mer de koo ha niks mankeerd, alleeneg ha-r e twee daage van de melk of ewes en edretn net n pearde, roonde kütl". De Buebasse lach bouwn alls oet, zoo hat dat Gediene ouwr de delle kum en zik op de oondrduure rüsn: „Miej duch dat t'r of geet — t lik wal of iejeu janeawr op hebt".

„Dat he'w neet", zea Graads, „mer he'w nog wat in t hoes, ik moch wa wat". „Joa, a'k dr gin zin an ha, mo'k leeng", vül um de Liezemiete bij. En de Buebasse dr voort ouwr hen: „Non, teman viefthalf stuuwr, dan he'w nen poal". Dat mos dan mer gebuurn en alleman zat a te vreutn in t vesjen. Graads nüm t in en vreug: „Gediene, woer's oonze Getheendrek?" „Den is doar wal an de ouwrkaante, ik huer um wa. Doar leek nen kopl jongs bij mekoar te wean."

„Getheendrek, hee!" riep ze, mer dr kum gin gewag vuur Graads ook nen keer erop ha en e met kleprnde kloompe an kum hägn. „Mu'k non a noar berre, ze zeent'r allmoale nog", klaangn e. „Kom's hier, iej monn eawn nen boskop doon" zea Graads en hee dee-r um de seantn in de haane: „Eawn nen Liter janeawr haaln bij de Weendpärre — loat oew moo oe eawn ne vláske doon". Dee haaln dr eene oet de waskaamr: „k heb n'ummespeuld, mer hee mut'r oe mer nen kork bij doon" en Getheendrek op n dräfen vot. Ze huern um nog op t strüetjen vuur de Hoarskoole, zoo stille was t ewürn en zwat alle kaantn oet, behalven n lantearn oondr de bueme met nen geln skien um zik hen woer't geduureg nen vlearmoes in jachn achtr mug'n en oeln an en de bouwnkaante van de bueme ko'j nog zeen teeng de loch woer't a n poar stearn flokrn. Now en dan huern iej dr nog eene roopm: ne moo dee't de wichtr noar berre wol hebm of jongs of meaks dee't mekaandr nog wat zeg'n woln, vuur't ze noar t hoes

gungn. De jongs an de ouwrkaante warn zeekr votekrûpn; alleeneg noew en dan draawn dr n poar heel hat en dan nen bongts teeng n skot en: „Jensken zi-it“ of „k heb ewu-unn“. In n plag n hoop wûr nen tied laank ook niks mer ezeg en met n plezeereg geveul dat'r wat in t gleasken zol komm, keekn ze vuur zik hen en lustrn noar ne eankle stemme dee't'r kluenk of noar geluudn van de veartn; ne koo dee't skreewn of nen haann den't kreejn, en de hoed bevûl uer. Graads dwûl met zinne gedachn noar t venne en de tûrve dee'te mete-brach ha en dee't nog op de delle stuenn en lachn nog wier um Gteheendrek wo't e tusken de big'n skeut en t gezichte dat e treuk toew't dr oet kûm. De Bromptiepe prakkazeern dr ouwr, wo't e tamee de Bûebasse nog wier op de kaste zo kûnn krieng. De Liezemiete huern van de ouwrkaante de stemme van zinne vrouwe en uere Hanne, dee't erop wûr um noar berre te goan en hee zol neet weeten hebn wat e zik nog mear wuenskn kon. De Bûebasse dach ouwr zinne big'n en nûm zik vuur um den eenn toch ber zo rap mueglek vot te doen. Mer vuurdat n iedr nog veardr of kon dwâln met zinne gedachn wûrn z'alloale tegelieke wier healdr duur ne riege jonge vrouwleu dee't n dreej van de Hûfte umme kûmn en Riesn in gungn en al wat ze konn, zingn van: „Viej goat de piepe haaln, zoete lieve Gerrigjen“. Toew't z'in t lech van n lantearn an kûmn hosn, mekoar oondr n oarm, prebeern de keals te zeen wukke meaks of t warn, mer ze konn dr mer n poar van kenn, zoo rap warn ze wier in t duustr en ko'j alleeneg de witte skûlke nog op en daale zeen goan. Toew't ze bije de Sitse n hook umme warn, kûm Gteheendrek wier. „Woer bliew lej zoo lange“ zea Graads. „Joa“, zea de jonge, „bije de Pârre zatn Dieks van Jenne en Bedroown Mans en t Gewup en de Knieptange en den zea dat Wilm van Sloekeawrtjan mos trouwn, mer Dieks zea van neet en in t les wûrn ze zoo helleg, dat ze hûwn met de voes op de toaff dat de gleaskes stuenn te fidrn“. „Hier mer hen met de vlâske“, zea Graads, dan kan'k wa zeen wee't oe ehulpn hef' en hee hûel ne in de huegte: „t vaalt nog wa met, zeekr de vrouwe“. „Joa“ zea Gteheendrek, „mer vaa, kûent z'oe non dwingn um te trouwn ---- dat dee'k toch nooit: as ze mij zearn da'k trouwn mos, leup ik vot“ mer in plaase van dat e beskeed kreeg, lachn z'allemoale en Gediene kûm met veer gleaskes. Graads geut in en Gteheendrek stuen dr nog. „He'j neet evroangn wee't dat was, den't um met alle geweld wol loatn trouwn?“ zea Graads teengn um. „Nea“, zea Gteheendrek. „Dan wee'k ook neet woer-umme of dat mos“ lachn Graads en teengn de aandrn: „Dat mut wa nen strabaantn hebn ewes, den't um dat te doone hef' emaaft“ en lachereg nikn z'allemoale en pasn op dat'r neet wat ouwr n raand gung dat neet in n moond kûm.

„Woer zol dee brulfte van ewes hebm“ vreug de Bûebasse. „Janwilm van t Griwken“ wus de Liezemiete te veteln. „Woer trouwt den dan met?“ „Met n meakn van de Borklt“ zung de Liezemiete veardr, „doar zit nog wa wat achtr“. „Mer dr zit neet vulle an“ zea Graads, „tenminsn a't den is, den't aaltied met zin vaa met geet noar t moark; vegangne wekke he'k ze nog ezeene, mer ik dach: jonge jonge, meakn, meakn, oew vaa wordt de big'n ear kwiet as oe“. „Joa“, zea de Liezemiete, lej hebt n rechn wa bije n kop“. „Ik begriep nog neet“ zea de Bûebasse dat zonnen jongn den wil hebm, as ze ne mij op de rugge buenn, skodn ik ne dr nog wier of“. „Joa-oa“, liezm de Miete, „woer t geald is, zee'j woondrn en woer t neet is hue'j t doondrn, hee mag nog wal oppasn, at'uer oondrn kin strik, dat e zik neet snit.“

Ze lachn dat de stearn stuenn te skudn in de loch: op de gleaskes hoown ze non neet mer ach te geewn, dee warn wa lûeg. Gediene kûm dr wier op of en vreug an de Miete, den t kotst bije de niengduure zat: „Wat is dr toch?“ „Viej hadn t ouwr dat mearlspeer van de Borklt zea den. „Joa“, zea Graads, „dat wee'j wal, k heb t oe Moandag op t moark nog wal eweezn, den trouwt met Janwilm van t Griwken“. „Non“, meann Gediene, „dat kan'k mij non toch ealeke neet begriepn; den ha toch wa n aandr vrommeanske kûnn krieng, t is nen fleenkn jongn“. „Joa“ vuenn ze'allemoale, alleeneg de Bromptiepe spreuk dr neet op, hee veuln nattergoejd en Graads ha-r um duur en ha dr wille an. „Joa“, zea-r e teeng Gediene, „viej hebt mekaand neet enûmn um t geald: lej hebt nen sik en ik ha ne kruuwaage en zoo zi'w begunn — dan loat aandrn mer vulle geald hebm, dr geet niks bouwn a'j genuengn in t hoes hebt“. „Joa“, kûm de

Liezemiete. „leefde is wa mooi, mer iej küent'r bieje de Pärre nog gin oons tabak vuur koopm". Doar spreuk de Piepe op: „Of ha'j t bekekn?"

"t Muejste is a'j van baejde hebt" zea de Buebasse en hee wol dr achtr an zeg'ng zooas bieje oons, mer dat sleuk e toch mer wier in. „Joa, dat za'k ook neet zeg'ng", vuen Graads, mer a'k kiezn mos ééne van de baejn, dan zea'k: leewr ne druege snee stoete met datte, as nen hearnmoaltied zoondr". „Da's wisse", zea de Buebasse, „um lăkr etn en nen gemakstool kûj wa, mer a'j neet gek met mekaandr zeent, tjonge, tjonge". Mer de Liezemiete vûl de Piepe wier bieje: „Joa, a'j joonk zeent en t brood good bietn küent, dan mean iej dat wa, mer doar zi'j zoo duur hen en a'j dr dan nog joarn küent goan zooas de Piepe, dan mu'j dat toch ook neet velakskouwn". Gediene giern t oet van t lachn, dat de Liezemiete zoo zeekr teeng zin gemood in kon kûjrn, alleeneg um de Bromptiepee gangs te krienĝ. En de Buebasse kûm non ook: „Mer t mut oe ook metloopt, da'j zonn machteg wordi". A't neet duustr ewes ha, ha, j kûnn zeen dat uer allemoale t lachn um n moond spuln, wat de Piepe doar wal op zeg'ng zol, en t doern efkes vuur't e zik leut huern: „lejeu kwaakt!" t Bleef stille. „Woerumme dan" vreug Graads. „k Wee bes da'j gineene van alln oewe vrouwe woln rûln vuur den van miej met alle plaatn". „Hun", kûm Gediene dr voort op, „en viej woln oe nog neet hebm, a wa'j met gòold behûngn". „k Hebbe oe ook niks evroangn", bromn de Piepe. Allemoale nîkn en lachn ze mekaandr too dat ze't um zoo good ezeg ha.

t Was eawn stille en doar huern z'in de veartn de meaks van de brulfte wier zingn: „Viej hebt ne wal ekreeng" en „De piepe wi wa trekng". Doar kûmn ze de Hoar op en op éénmoal kluekn duur ne weegte en op t zaand, t klabatsn van kloompe of dr peare op de luppe warn. De jongs hadn z'ook huern ankonn en gungn oondr n lantearn stoan um ze op te wochn, mer toew't de meaks ze in de gaatn kreeng gungn ze an as n peard dat freansket en dat met geweld de Wiejrtstege in en de jongs in n looppas dr achtr an dat uer de kloompe rapn an de beene. „Dee hebt ook nog gin gedachn op de plaatn" zea Graads. „t Geet'r dom op an" zea de Buebasse, „huert'r ees ofgoan". t Bleef eawn stille in n plag'nhoop. Alle veere lustrn ze met geneungn en brachn zik de joarn van uer joonkhaejd nog es wier te binn. Op éénmoal kluekn t wier van: „Viej goat de piepe haaln" en non in gemengd koor en eawn laatr zweejn z'in ne boonte riege de Wiejrtstege oet, mekoar oondr n oarm, rech op uer an, mer ze konn ze nog neet kenn. Toew't ze kûtr bieje kûmn huern de Buebasse an de stemme, dat n meakn van zin bruer dr ook bieje was. „Jenne, Jenne", reup e, „mu'k ook bod stuern noar oew moo, dat z'oe biejtieds wier binn de pûste haalt". De riege kûm um uer hen en t gezang wûr oondrbrûkn.

„Och gekket, doar he'j minn Mansuem ook nog", zea Jenne en een van de jongs nûes uer: „Weat mer neet bange, ik bringe uer wa wier in t hoes". „Joa, dat zûj wa, mer t is oongelieke woenear" skuuf de Liezemiete dr hen, woer't eers neet vulle as gelach op kûm en zo'n geskreew duur mekaandr, da'j dr niks van vestoan konn, tot den jongn leut huern: „Joa, hee's dr in iedr geval vuur t melken wa wier". „Da's oe ook te roan" reup de Buebasse nog, mer ze warn a wier an t zingn en hosn veardr de Hoar op. „k Zin bliej, da'k dr in dee joarn ginne hebbe", meann de Piepe, „dan hoo'w k dr ook neet met wăkr te lig'ng". „Doar lig ik neet met wăkr", zea Graads, dewiel dat e de vlăske kreeg en dr iedr nog eenn in deer, „oonze Geesken blif ook wa mangs n betjen lange oet, mer dat hef nog noojt aans ewes en doar hoof ook voort gin braand van te komm". Dat monn z'eawn vewoarkng. „Iej deankt dr nog wa lich ouwr", vuen de Buebasse, „iej küent'r ook nog te gerus met wean, les 's oawns leup oew Geesken met den van de Smorre in de stroate en iej mochn neet wiln at e den kreeg; doar zeent ze zoo oarm as de luuze". „Hoow, hoow", zea Graads, „at n meakn nen keer met nen jongn kûjrt hoowt ze toch gin vekeerege te hebme en as ze alleeneg mer oarm zeent, is't nog gin skaande; ze woarkt hat genog, mer ze munn zoovulle muene an t etn hooln met zo'n skot vol wichtr — en nog mer één an t vedeenn". „Miej duch, da'j nog wa vuur um opsprekt of wus iej a mear?" steuk de Bromptiepee dr tusken. „Ja", zea Graads, ik wee wal dat'r tusken uer non a mear is at'r tusken oe en oewe Lambatta oojt ewes hef". Dat zat, mer de Liezemiete

begun wier: „Joa, a'j joonk zeent, wi'j wa met mekoar in de earplkoele, mer iej küent van de klientjes neet leawn". „Bo", kùm Graads, „an disn eane van de Hoar zi'w toch allmoale met niks begunn; bie'j oons was nog ne lüege berrestea en Gediene ha n berre en doar gung t hen en vie'j hebt aaltied n boek nog wa vol ekreeng". „Joa", vül um de Buebasse bie'j, „zoo-r is t ook; van t woark mut t komm, doar rus zeang op". Eawn bleef t stille. „Dus iej woln t neet hebm", kùm de Brompiepe teeng de Buebasse, „a'k t oe anbeu; dan mu'k dr in t testemant nog wa reknskop met hööln". „No-on", zea de Liezemiete, „miej hoo'j neet duur te doon, a'j dr mie'j vuur n doeznd of wat in hebt stoan". „Joaoa", zea de Buebasse, „ik wus dr wa weg met, dat non neet; iej konn dr ook n oarm meanske met voorthelpm". Gediene kreeg ne lachstoepe, dat de Buebasse nog dach: as noabr kü'j nog neet weetn, mer zee keann de Brompiepe wa betr en Graads zea: „k Deanke neet dat n oarm meanske zik doarvan beslabt". „Nea", zea de Liezemiete „dat geet wa wier noar n poar rieke boern, dee't toch a zat hebt; woer't de duuwl drit, doar drit e bie'j huepe, mer bie'j mie'j lüt' de weend nog neet goan". „Iej hoowt oe voort nog gin zorgn te maakng", besleut de Piepe, „miej mankeert nog niks". „Non", zea de Liezemiete, „mer a'j wat veult, dan deankt an mie'j". Ze zatn nog eawn toew zea Graads: „Wat ha'j dach, keals? Zü'w toovedan noar t nüs?" „Joa", zea de Buebasse, „t wordt zachjes an tied; k deanke at oewe Gediene dr ook wal op an wi". En n eenn noa n aandr kùm in de beene. „Kroept'r in" was t leste wa'j huern. De Brompiepe kloskn de weegte in en de Buebasse en de Liezemiete slofn t zaand ouwr noar uere oale huuze. Met de puate van n geewl hooge in de loch en de ziedkaantn van t dak tot kot bie'j de groond leekn ze dr op te wohn, dat ze behalven de vrouwe en de wichter ook uer keal en uer vaa oondr t groote dak vaejleg de rüste konn geewn, dee't uer noa nen dag hat woarkng ook wa tookùm. Meanskenoorn konn non niks lenger venemm op de Hoar, mer miskien begunn non de oale huuze met mekaandr te küjrn ouwr alls wat z'ezen hadn, in wa twee, dreehondrd joar.

Oet t hoes van Graads kluekn de doffe slaage van dúske-stükke op de delle. A'j de niengduure lús deern, ko'j ze zeen. Van ne lúchte den't an nen neagl hung an n staabl, vúl t gelle lech op t stroo van de legge, t wit van de beeste en de plaankn en púele in de roondte. Teeng n staabl de doonkre gedoante van Graads en de skaa van zinne oarme en n dústestok beweug bie'j iedrn slag met oonvewochse sprunge langs de heele woer't fosh huej of hungn, hier en doar. Teengnouwr Graads stuen Getheendrek te zweejn, mer van de kúknduure oet ko'j alleeneg zinnen kop met vlashoar zeen beweang, zoo vaake at e nen houw deer. Ze húwn good in de moate en dr wúr neet bie'j ekújd en behalven de slaage op t stroo, huern iej aans neet as noe en dan t ramln met de kátne van ne koo of t skoern langs n repl.

Toew't Graads an n slag huern dat ze te vulle op t leem húwn, skaejn e oet. Ze zatn de stükke an de kaante, lichn t stroo op en buenn t an skuewe en Getheendrek veangn t zoad bie'j mekaandr en dee-r t in n zak met de batse. „A'w non noa te melkn nog ééne legge wier doot, dan wil t ook wa vuur vandaage“, zea Graads. Gediene ha-r al ehuerd dat ze oetskaejd warn en ... tik, doar gung de kleenke van de kúknduure en met de witte musse op, kúm ze in t lech. „Skaej'j dr al oet?“ „Joa-oa“, zea Graads, „ik dach dat iej en oewe Geesken oons non ees oflúsn“. „Nea jonge“, zea Gediene, „da's kealswoark, viej doot neet met n stok“. Ze ha n emr al in de haane um te melkn, mer wol nog eawn veuln of dr good wat of ekúmn was en t vúl uer met. Ze leut wat duur de haane guurn: „t is duch miej wa mooi zoad“. Graads nüm de lúchte van n staabl en zat ne vuur de groond vuur de beeste en Gediene gung dr tusken. „Hum ees“ stotn ze n roodboontn an de kaante en zat zik dr oondr op t melksteulken. Graads haaln ook nen emr oet de kúkn, deer wat rufellie an de haane en zat zik oondr n zwatn. Getheendrek pakn de skuewe in de heele. Wier was dr gin aandr geluud as van wat ze deern, t stroaln van de melk in de emrs en de goarven dee't Getheendrek duur t slop op de delle goojn vuur de nieje legge, tut Gediene zea: „at e mer gin boln in n kop hef, ik kan gin broes melkn“. „Doar ko'j wal's geliek an hebm, at t neet an oe lig“, zea Graads. Noew en dan huern iej: Stoatt toch stille! en toew't dat woark ook wier edoan was, geut Gediene de emrs duur n deukn ouwr in de busse en de keals begunn wier te hounn op de veerntwenteg goarvn, dee't Getheendrek, met de kúppe in de midl, n betje ouwr mekaandr terechte ha-r elag. „Non zo'k dr voort ook mer oetskaejn“, zea Gediene, „dan he'k t etn terechte“. „Maakt mer terechte, iej hoowt neet bange te wean, dat'r wat ouwrblif“, kúm Getheendrek oet n duustrn oet n bos en hee húw, net er dr zik op verhellegn. Gediene gung noar de kúkn, steuk eawn in de earpl of ze hoaste goar warn, zat nen stoel oondr de wieme en snee van nen ziej spek n bes stukke of, deer dat an hâte en breu z'in de pannekookspanne. „He'j de kloomp'al inehaald?“ vreug ze an Geesken. Dee goojn de hoaze woer't ze met an t stopm was op n stoel: „Nea moo, mer t zal op stob gebeur“ en zachtjes zingnde treuk ze bie'j te vuer de kluempkes an want boetn lear nen pak snee, gung de achtrduure oet, kreeg twee poar van t melkrik en zat ze in de kúkn um de plaatte hen.

„Doot toch dee duure tool“ reup de moo, „t zomr kuemp dr neet in“. „Dr stoat nog twee poar“, zea Geesken „Doar kú'j de duure toch wal um too doen, of he'j de hette in de hoed?“ „Oo, t is mer eawn“, zea Geesken wier en met nen sproonk was ze wier vuurboetn, greep wat 'r nog stuen, rap noar binn en in de lúppe wol ze met t been de duure dichte goojn, mer ze gliern oet op n snee op n zul en doar ha'j ze lig'ng, laankoet duur de kúkn. Eén poar kluempe vleug oondr t kamnet, één kloomp in de aske van t vuer, dat de voonkn in de huegte stúewn en n veern kloomp ha ze vaste in de haane'húeln en húw e toe op de vloere in twee búlle en oondr t valn ha ze de duure wier wloedwaangs lús etrean. Eers kúm dr nen skreew van de moo: „Meanskenkeendr-engineane! Wich wat maak iej non toch?“ en ze skeut too um ur op te helpm, mer toew't e Geesken zag lachn begreep ze wal dat uer niks mankeern. As nen hellegen haann streek ze noar de achtrduure en smakn dee dichte, dat de tealdrs

op de stèkkerieje stuenn te fidrn en den t kotste dr an stuen, kuuln dr of en vùl uer an sküetr vuur de beene. Toew liep uer n kop ouwr. „Zeet mij toch zo'n woark ees an... eawn de kloompe inkrieng... en non goat doar ees anstaan: kloomp kapot, tealdr kapot — küj nog mear... griept den kloomp oet de aske aans vebraandt oe den ook nog". Geesken, bliej wat te künn doon, sprung op en stotn de kloompe oet t vuur en dr zatn a zwatte stean an, mer ze zea: „den hef gin las eleen" en zat ne nûes de aandre poarn op de plaate. Toew kreeg ze de sküetr van n tealdr van de groond en pasn ze an mekaandr: „zoo hef t ezetn".

„Gooit gauw dat spil in t askegat en zeg't'r mer niks van teengn oew vaa, aans stekt z'oons de gek ook nog an". t Was net op tied; de küknduure gung lûs en Graads en Getheendrek künn dr in met gin aandre gedachn as op t etn en zoo was t ongelukke glad van de baane. n Kapottegen kloomp kon ze nog rap an de kaante stootn bieje aandrn oondr t kamnet. De pannekeuke künn op de toafl en alleman at zik n boek good vol. Met de wüere „ik basse zoowat" dee Getheendrek t boksnoord lûs. „Dat ha'j wa künn loatn zitn, at oe ne boek basset, komt'r wa mear knuepe lûs" vùl Geesken oet. Toew't de vaa achtr de pette ha-r ekekn kon n iedr zin gaank goan en de wicht skuewn voort de steule achteroet en stüewn alie kaantn oet.

Graads zat zik vergeneugd in n hook van n heard, stopn de piepe oet n koprn tabaksdueze met nog n naam van zin dette, den't ook Graads har eheln voloet dr in graveerd. Den ha-r er al zinne wicht toew't ze good en wal letrs konn begriepm munn loatn zeen en dr bieje veteald van zinne oaln, woer't dee vanan künn en wat ze'doan hadn. Van zukke gedachn van vroogr küm e op eenmoal of duur t „Genoawnd saam" van de Piepe den't mees n eersn was van de küjr-keals en Graads wus wa woerumme. Den zat zik voort in n aandrn hook van n heard. „Tabak", zea Graads, en rekn um de dueze. „Joa, loa'w mer ees anpiepm en hee nûm dr nen besn fosn oet en stopn ne piepe met nen kop dr op. „Woenear wo'j dat aandre oprookn, wat'r ouwr hen haank" zea Graads. „Wo'j t leewr hòoln?" ha den dr vòort op. „Loatt um toch rookn", zea Gediene, „da's t ennegste wat n oarm meanske nog hef". Graads lachn, mer de Brompiepe treuk neareg an de piepe want doar ha-r niks op wierumme. Ze huern de vuurduure goan en t ofstobm van kloompe, de küknduure gung lûs: Joawa, a'k t neet ezeg hebbe, he'k t wal edach, de Piepe wa wiar op t beste pläesken". „Joa", zea Gediene, „dat küj teengn um neet maakng, t kotste bieje en at e n moond ofeveangn hef, stapt e op", en de Liezemiete zat zik ook bieje n heard. „k Geluwe at ze mij op t bûejs weelt vanoawnd" bromn de Piepe. „As z'um te noa komt", zer Graads, „dan zet e zinne stekls wal op, net nen takeekl in ne kniennwrange". Gediene ha de tealdrs in de haane, um ze noar de speene te brengn, mer zat ze rap wier op de toafl, want ze skeut zoowat vuurouwr van t lachn en giern teeng Graads: „Dan zinne vieje wa de kenienn, ieje n oaln ram!" „Joa" zea Graads, „mer vieje loatt oons neet vedriew". Toew huern ze wier stobm van kloompe, mer non vuur de boetnduure. „Doar kuemp minnen aandrn noodnoabr" zea de Piepe. De duure gung lûs en doar ha'j de Bûebasse wa; snee an t bûejs en op de pette, dee't e ofhûw in de kûkn en t aandre skodn e zik of: „Hà, hà, a't zoo vedan dut he'j dr moarn nen besn pak van lig'ng" en oondrwiel zat e zik ook met de groote hoed bieje n heard nûes de Piepe, skuef zik de kloompe van de beene en woarmn de haane bouwn t vuur en teeng Graads: „He'j dr nog zo'n betje zoad of ekreeng?" „Jo, dat geet wa, vieje mangt neet klaang" en hee dach bieje zik zelf a: da's alleeneg mer n begin um ouwr zinne rogge te doon en doar ha'j t a. „lk hebbe", zea-r e, en an zinne gedüente ko'j a wal huern dat Graads t goo bekekn ha, „ik hebbe n murre' had van zes speent in de Hag-slaage en mooi zoad! mer ik ha dr ook zes voor mes oondr edoan". „Zes voor mes", meann de Liezemiete, „dan küj dr nog nûwkes met oet". Vuur't de Bûebasse doar wat op wus te zeg'ng kooldrn t oet de Piepe: „joa, at e earplloof mes neump en van n skepl n murre maakt, dan kan'dr wa met oet... Gediene ha n wier wille oondrwiel dat ze de koffie ingeut: „Allo, krieg an!" en ze rekn alleman ne komme vol dr hen. t Was nog gleujndeg heete. Nen stadsn ha t neet vaste künn hòoln, mer zee hadn zwil an de haane en koffie mu'j heete opdreenkn. „Joa non", vuen Graads, „at er dr nog es nàwkes met oet kon, dan hoof n iedr zik doar nog neet

zoo noar ouwr te maakng as de Piepe zo doon at e oarns n poar seant skaa bij hef". „Non, at de Piepe oarns kaal oondr hen kuemp dan geleuwt mer neet dat'r n meanske wat van gewoar wordt" zea Gediene. „Joa", zea de Liezemiete, „dat blif wal in n duustrn hoek van n heard". Vuur de veldoonege porkn de Piepe n zetjen in t vuer en nofln: „iej munn ze mer loatn kùjn" en de Liezemiete keek skooks noar um en knipoongn teeng Gediene, dee't doar wal op leek te wochn, want baejn hadn dr wa wille an dat ze de Piepe, den't aans zin wuerdjen wal doon kon, dom hadn ekùjrd.

„Iej kùent kùjn wa'j weelt" begun de Buebasse nog nen keer, mer ik ha beste rogge" en met zonne meanege, dat de Liezemiete neet loatn kon te zegng: „en doar is t met oet!" Gediene geut nog nen keer koffie in en gung toew oondr de laampe zitn hoazn te stopm. n Zetjen wùr dr niks czeg en slobrn z'uere komn lùeg en bije t leste zwatte dr oondr in dach de Liezemiete: „non wo'k toch a'k den smak met nen borrel oet n haals kon krieng" mer hee zea niks. „Wo's t met oew Janùekn?" vreug Gediene an de Buebasse. „Wa wier n betjen betr, mer ze mog dr nog neet wier oet van Stùks; ze ha n stoark gestel en doarumme was e dr zoo good duurekùmn en non begeent t uer a te veveeln in berre te lig'ng, dat he'j met zukke wicht'r". „Joa", zea de Liezemiete, „wicht'r wilt'r nog wa gauw wier oet, mer toew't oonze Janùekn geboorn was en de vrouwe veer daage laatr dr wier oet mos, um t woark, zea ze: „k ha-r edach, non kan'k ne wekke oetrùsn, mer wat he'k dr non nog an ehad". „Joa", zea Gediene, viej munn met n poar daage wa wier in de beene, aans lop t spil in n krul; bije rieke leu kùent ze wal n poar wekke bliewn lig'ng" en met onduengnde lachjes in de oong kùm dr achtr an: „en at de keals zoowat ouwrkomm kon, — non — dan bleewn ze dr wal nen moand van in berre lig'ng en meann dat ze dr nooit wier bouwn op kùmn". „Joa", freanskn de Miete, „at t um buurtu gung, dan wùrn noarns mear as dree wicht'r geboorn". „En ik deanke da-r iej an n tweedn nog neet begunn warn", lachn Gediene teengn um. Doar kreeg iedr zoo zinne gedachn ouwr mer dee wùrn vestuurd duur nen bongn teeng de boetnduure en met gung de kleenke op en doar ha'j t Hiehiekn van de Borkld met „Genoawnd tehoope". Hee stuen zik de snee van de pette en t bùeys te houwn en van de kloompe te stobm, dat t Gediene mùejn van de woarmte dee't noar boetn gung. „Allo, komt'r in! Dat betjen snee he'k leewr binn as t weent'r" zea ze. Alleman stuen t an, dat er dr was want ze keann um as nen moojn kùjrkeal en doarumm skuewn z'al op um ne plaase an n heard vuur um vriej te maakng en hee treuk de duure too en zat'r zik daale. „t Steet miej an da'j dr met zuk wear nog duurkomt" zea Graads. „Joa", zea t kealken", dat ha'j neet'dach en vanmoarn ik zelf ook nog neet, da'k hier de zukke zo munn drueng en hee skuef de kloompe van de beene, „leu, leu, wat he'k dr vandaage wat of epoolddr in Sunoa en in t Ophbrook; ouwera he'k ewes en de snee was ouwera eawn good elukket; a'w in t vuurjoar zoovulle grùs kriengt huer'j de boern nen heeln dag neet klaang — tenminsn wa nen halven". „En as ze dan neet klaangt, dan zitt ze dr wal ouwr in, woer't ze t loatn zùet", braejn de Liezemiete dr bije an. „Mer non wo'k toch wal's weetn, woerumme o'j oe zoo-r eploangd hebt", begun Graads wier. „Joa", zea t en lachn zoo. „vuur'j geboorn wordt wee'j nog niks van t wear of dan kù'j t wear neet bekiekng en den skreewrd den't ze bije oons nùes vannach ekreeng hebt, kan'k dr neet lellek um ankiekng dat n noabr in zuk wear de uems en meujn of mos dàjn um te zegng dat e dr was". „Kon zin vaa dat dan neet?" vreug Gediene. „Joa", zea t, „dat mean iej wa, mer toew't in de kùkn glad was begun t op de delle — en dat kù'j begriepm, doar wol e neet bije vot". „Jaaa", zea de Liezemiete, „n kalf breg wat op en n wich kos seantn". „Joa non", zea t „hee was met baejde wa bliej mer zoodoonde mos ik op n trad en van ééne kaante wa'k dr neet truureg umme, want ik ha-r a zoolange um n heard zitn te kiekng da'k bliej was da'k dr nen keer oet kùm en toew dacht ik; dan wi'k dr ook eawn bliej Graads achtr hen kiekng". „Dat steet miej an" zea Gediene. Gediene ha-r um a ne komme inegùtn en iej konn zeen dat t um good dee dat e wat wùermte in de hoed kreeg. Hee zat vuurouwr met de baejde haane um de komme en zueg n koffie noar binn. „Hà", zea t, „dat zal n oarm meanske good doon". „Joa", dach de Liezemiete, „teeng de kùelte is aans niks betr as nen borrel", mer hee wol dr nog

neet ouwr beginn. „Wo's t in t hoes?" vreug Gediene. „Wa good, dr is tenminsn gineene bieje den t etn lût stoon; ze mangt wa mear as ze op küent". „En de oale moo", vreug Gediene nog. „Dat ha'k edach, s moarns t eerste vuur t lechte en 's oawns de meeste prûetjes — a-as ik dr neet zin — en wo geet t hier? Zoovear a'k zeen kan wa good — Gediene hef n kluurkn as n leğnd hennken". En as ze t neet ha, kreeg ze t wa, want t Hiekiekn moonstrn uer nog wal eawn. „Joa, zonn zo'j op de Borkld nog zeukng munn" zea de Brompiepe en de Buebasse: „noar de kluure van um zo'j zegng: ze hebt t doar neet te vet, mer hee kuemp a n betje bieje noadat e zoovulle küelte'leen hef". „Joa" kûm non de Liezemiete, „mer a'j de küelte good oet de hoed wilt hebm, is dr niks betr as nen kloarn" en de Buebasse vûl um voort bieje: „dat hool ik met oe, n spier is ouwera good vuur, 's weentrs vuur de küelte en 's zomrs vuur n dûs". Aans zatn ze mees met dezeln um n heard 's oawns, mer met zonn der bieje, dan ko'j nog wals wat huern en dan maakt nen borrel te tonge lûs; met de wille veuln zin t vesjen en freanskn al in t vuurt. Te man 18 seant, mer teeng den van n Borkld zea Graads: „loa-r iej mer zitn, zoo vaake kom iej hier neet", mer hee wol proofors metdoen en gooj n kwatjen op de toafl. „Mean iejleu, da'k zoepm wi van de poar seant dee't de Hoarmenne boetn de vrouw umme weett te griepm". „Joa", zea de Liezemiete, „boetn de vrouwe umme griep iej nog neet zoo vulle". „Dat mu'j kûnn bekiekng", zea t, „Kokkejensken, den't doar wont op dat spil van n oaln Loarman, den mos met nen sik noar n bok en kreeg viefteen seant met, mer hee bokn wa wierumme, want t oarme deer ha ginnen bok ezeen en zo gung t vedan, zesmaal vuurdad de vrouwe t neet mer vertrouwn en dr zelf met hen gung en toew was t voort raak, twee sikskes en eenn vuur Oaron".

„Wee sloft'r eawn?" zea Graads en de Liezemiete was al in de beene: „Doo mer an! He'j ne vlâske?" Hee nûm de seantn in en Gediene kreeg ne vlâske oet de waskaamr en hee dee de achtrduure lûs en de sneevlûkskes dwâln de kûkn in. „Non", zea-r e, doar mu'j tamee wal oart op rekng, zee t ee-j n wear wean", mer de Brompiepe gaf um voort beskeed: „Iej hebt ook nog wa zeuwn seant ouwr, dan nem iej dr mer eenn vuurof, hier deele vieje liek op!" en doarmet gung e dr oet en de keals zatn um n heard zoo tevrea as ne katte dee't zat te spinn in t vuuroetlich op nen moojn kûjroawnd. Graads deer de tabaksduze nog nen keer wier roond: de Piepe zea: „loat miej mer ouwrsloan, k zin nog nen keer vuur". t Hiekiekn wreef zik in de haane: „Dat zit doar non bieje n heard, piepken tusken de taane, tamee n betjen van n doktr en n half uur eelen ha n minsn stoelnmatr nog beklag met miej ehad en edach: a'k doar noar kieke, zin'k nen riekn skoojrd. „Non", zea de Buebasse, den slim ha munn hoasn, umdat um n rook op de bûste treuk en doarmumme alls neet good ehuerd ha: „heaneg an! Riekeleu op ne Borkld, wee hef t oajt ear'huerd, mer rieke skoojrs dee bestoatt — zooas den pearekuepr — wo hetn e? — den mut wa drie boernplaasn hebm kûnn koopm toew't e stûrf". Toew't e stûrf", zea de Piepe, „dan he'j dr de wille van t koopm aans mees wal of". „Ha kûnn koopm, zea'k toch", kûm de Buebasse. „Iej küent wat", zea de Piepe. Gediene ha dr aejt wille an as dee baejn mekaandr ouwr t vesjen kûnn. Graads wus dat wa en goojn dr oet: „k zee dr de Piepe bes vuur an, at e zoovear was en hee kon ne mooie boerderieje koopm, oondr de wearde, dat e n netoates nog wa bieje t berre leut komm". „Woer zal't vuur doon, hee hef gin keend of kuukn" zea de Buebasse. „Jâ", meann Gediene, de koo gef ook melk, al hebt z'um t kalf ofenûmn, at'r dat eenmaal in zit". t Hiekiekn zat rap de komme koffie op de grond aans ha'dr alls oet eskod, zoo mos e lachn en hee vesleuk zik ook nog en proesn t oet en zinne benauwdhaejd dee de Brompiepe wier good: „Too, mer, lachet mer! Hool vaste, zoo he'j dr nog wat an!"

Met kûm de Liezemiete dr in, de vlâske achtr t bûeys en den zat e wal eers op de toafl vuur't e zik n snee van de kleare skodn. „t Sniejt neet mer zoo hat, k zin te meute, dat t'r vannach nog wier duur vrûs". „Non", zea Graads, „dan hoo'j oe ook neet te hoasn um noar t hoes te komm" en Gediene kreeg de gleaskes oet de speene en alleman zat zik al umme en keek dr op dat ze ingeut, good vol. Vuur um zelf en de Liezemiete dee-r e dr suukr in. „Non mu'j mer ankrieng", mer ze nûmn ze neet of eers monn ze met n moond dr bieje, dat'r niks velûern zol goan. „Non keals, dat e oons nog lange lusn mag, krieng za wa goan", zea de Miete en

kùm half ouwreane en met zin spitse snuutjen vuuroet um dr t bouwste of te zoeng. De Bùebasse en t Hiehiekn konn dr ook bie, mer Graads en de Bromptepee monn in de beene komm. Gediene ha zik zelf neet zoo vol edoan, nùm t gleasken in de haane en zat zinnen stool bie den van Graads en gung zitn ruern. Graads en de Piepe leutn zik ook daale en n kreenk was wier eslùtn. n Janeawr ha vuur't e in de hoed begun te woarkn al emaaft dat'r gineene van eur wat aans zol wuensk n as doar te zitn, met disse lue, en dat n oawnd lange, lange zol doern en t neusterege in t gezichte van de Bromptepee leek wal umetuewld te wean in grappege manhaftegaejd en de Bùebasse ha t geveul of e t met alleman eens was en t vewoondrn um zelf, dat e niks gin begearte mer spuurn um n aandr met wùere te ouwrtroewn. t Hiehiekn leut zik huern: „k Hebbe noarns mear nen heekl an as an n vol glas en an n lùeg, hie-hie” (doar ha-r e zinnen naam an te daankn) en hee nùm nog n preufken en de aandr leutn um dr neet vuur zitn. De Bùebasse leut n in één keer loopm en zat t glas zoo profors op de toafl of e zeg'ng wol: „k hebbe n smak te pakng, k hoppe neet dat t hierbiej blif”. Gediene kreeg de vlàske ook a wier an en zea: „allo, dreengt'r ees oet, dan is t één ingeetn”. „Joa”, zea de Liezemiete, „mer nùeg't neet te hat, dan kon't oe nog wal's opbrekng,” mer hee skuef zin glas toch eawn good dr hen, woer't de Piepe op kùm met: „Iej mangt met alle wille nen keer ouwrsloan, a'j bange zeent da'j te vùlle kriengt, iej munn ne neet teeng t zin opzoepm, doar zo'j zuende an doon”. „Hun”, zea de Miete, „at de katte ginnen moes mag en nen pooldrkeal ginnen borrel, dan zeent t lùkrbekke”. „Stille mer”, zea de Piepe, „viej weett wa da'j dr neet in spiejt” en t Hiehiekn dr ouwr hen: „hee spiejt'r neet in, hee spiejt'r neet van, hee lust'r wa soep van” en de Liezemiete wier: „soep hoo'j dr neet van te kokng, ik mag ne wa rauw”. Graads en Gediene lachn vergeneugd teeng mekaandr dat alleman skik ha. „Joa, dat zeg iej wal”, begun t Hiehiekn, „mer t mut ook duuwls lùkr wean in de pannekooke; bie oons vroogr doar ha'j Stottemansoarnd: at de vrouwe nen keer gin janeawr duur t beslag ha-r edoan, leut' ze stoan; nen keer ha z'um ees wiln prebeern en dr van den vuurloop duur edoan dat e bie n doarn an de toafl was begunn te zingn van „hopsaa Jenneken, stroop in t kenneken”. „Dan learn de wicht'r zeekr a wal oondr de toafl” goojn de Liezemiete dr tusken: „Nea”, zea t Hiehiekn, dee kreeng oet de gewoone komme, vuur um was ampat wat terechte'maakt, mer hee ha nog nooijt zo fàel op pannekooke'wes; achte ha'dr opevretn, hie-hie”. „Ha-r e toew zinnen skùtl lùeg?” infemeern de Piepe. „Nea, mer toew e n neengn op n tealdr ha, skeut er dr met n kin bouwn op en snorkn as nen big'n en dee pannekooke hef de vrouwe toew mer enùedrd vuur zoovear e ne dr nog oondrhen kon trekng”. „Wat geet t'r of” leut de Bùebasse zik huern. „k Wol a'k zonne vrouwe ha”, zea de Liezemiete, en dat hùefn z'allemoale met um en nìkn met meanege. Gediene ha zo'n skik dat e opstuen en te man nog eenn ingeut en dee warn rap vetruk. „Iej weett wat n meanske tookuemp”, zea de Liezemiete teeng Gediene, „mer t begroot mij dat e zoo opskùt”. „Maakt oew mer gin zorgen”, zea de Piepe, „woer't eenmaal waatr ewes hef, kuemp wa wier waatr; dan doo'w t dunnkes ouwr” en hee veuln in t vesjen en goojn nen gueln op de toafl. De Liezemiete gung n maand wied lùs: „Zee dar!” en Graads: „Tjonge, tjonge, wat geet oe an?” „Wee t lengste lawt hef de heele weald”, zea de Piepe. „Wol iej dr nog nen keer wier hen?” zea Graads teeng de Liezemiete. „A was t ook veer keer op nen oawnd” en hee wol opstoan, mer met kùm Getheendrek in t hoes en sietoo mos e dr wier oet. „Iej hebt jonge beene” zea Graads, „loop iej dr eawn hen” en Getheendrek wus a genug. Zin moo dee-r um de vlàske, woer't ze t leste statjen oeteğùtn ha in t glas van de Piepe en ze huern um duur de weegte boskn. n Zetjen bleef t stille en Graads vreug t Hiehiekn wo't ehad ha met de boerderieje, um um te earn, want hee ha dr wo lengr wo mear skik van dat e duur zuk wear hen ekùmn was en doar non zoo geneuglek zat. „Och ja, wat za'k oe zeg'ng, t kan slàchtr”. „Dat ha Miene van n Kedut ook ezeg toew't uer ne koo dood was egoan, viej hebt'r n veedoktr nog neet bie ehad”, zea de Piepe. „As Getheendrek tamee de vlàske lùt valn op de delle, dan kon t neet slàchtr”, kùm de Liezemiete dr liezem achtr an en zat zo'n meujlek gezichte of e t zag gebuurn. De Bùebasse ha onmeujnege wille: „t was wa jamr van n jeneawr, mer ik lachn mij kapot um

dat gezichte van oe". „Iej bliewt wal heel", lachn Gediene, „zonne koeze is oonze Getheendrek neet", en net of t spil zoo spreuk doar huern ze de kleenke van de vuurduure en gestap op de delle en doar kùm e dr in met de vlàske oondr t bùeys en n eenn oarm stief dr teengn an en met de aandre haane um n haals; doar kreeg e n'dr met oet en zat n vuurzichtig op de toaf, n betjen veleang umdat de keals allmoale met zukke groote oong en lachereg dr op keekn. „En non rap noar berre!" zea de moo. Dat wol e ook wa noa nen heel dag vuurboetn en op de delle in de küelte. Met ne kearse gung e in t ziedkàemerken, woer't de aandre wicht al in n sloap warn. Toew't e dr ook oondr lear, huern e in de kùkn groot gelach en de stemme van de Bùebasse en Gediene dr bouwn oet en in gedachn zag e ze allmoale zitn; zin vaa keek zoo plezeereg, dat dee-r um good en hee buengn zik vuurouwr noar t vuer um met n spierkn hòolt de piepe an te stekng. t Skiensel van t vuer spuln op zin gezichte en t lechte boezeroen. Doarteeng leek de Bromptiepe wa zonne duustre skemme, ook nog met ne zwatte pette op. Toch mooi, dat den zin vaa neet was, dan zo'j neet vulle wille hebm in t hoes. As zin moo um wat zol vroang oondr t etn en hee zol beginn te teln: eene-tweeje-dreeje, wat zol e dan doon? Dan zol e wal helleg worn. Doar huern e de Bùebasse wier lachn. De Liezemiete zol wal wier wat moojs ezeg hebm. Gistr leup e met dat klàene van um, dat nog mer net loopm kon en jedr bod vuurouwr in n snee skeut. „Allo, tuentibats, iej weet non toch wa dat t gin suukr is". Getheendrek mos dr nog umme lachn en drokn zin gezichte in t laakn um de aandr neet wakt te maakng. Bats en de aandre wicht van de Liezemiete zoln ook a wal in herr lig'n en sloapm, met uer dreem in éene berrestea. t Grutste meakn, n poar joar jongr as hee, kon de beene neet rechtoet hebm. Dan lear hee toch betr en doarmet was e ook vetrùkn oet de weald van den dag.

Gediene was voort a wier an t ingeetn egoan en ze warn neet lùj um uer t gleasken dr hen te skoewn ouwr de toaf. „Weat'r bie?", zea de Miete teeng de Bùebasse, „aans doo'j oe zelf te kot". Noar zinnen oard ha-r e wa munn zeg'ng: „Non, doar pas ik wa vuur op da'k neet te kot komme", mer vanoawnd was e zoo neet. Aans kùjn e ear at e noch noaedach ha. „t Is wal in goo haane", zea-r en lachn teeng Gediene, „op de brulft van Getjan van Huupaa he'j mij ook neet ouwresloan". En Graads den't zoo gek was met zinne Gediene, dat e neet gearne huern as de Bùebasse zoo kùjn ouwr vroogr, toew't e nen tied laank zo'n betjen met Gediene egoan ha, den treuk zik doar non vanoawnd niks van an; alle zorge um vrouwe en wicht was van um ofevùln en hee was wier jongkeal.

Toew't z'allemoale t bùewnste dr wier of hadn ezüeng en zik ezat hadn, zea dr gineene wat, want ze woln t Hiehiekn an t kùjn hebm, mer den zat met groote oong in t vuer te kiekng. „Gin woondroare dinge gebaurd op n Borkld, de leste tied?" zea Graads teengn um en doar gung t hen, ouwr n kooldrachteg peard dat z'um op t moark in Goor vekof hadn vuur hondrd daaldr en toew ha't zoo zinneg ewes as ne koo, trouwns wal n betjen al te slauw, „mer toew'k t n aandr moarn vuur de waage wo doon, ooheel! Doar stuen e mij voort a te traapl'n op de delle en ik ha woark da'k dr t tuug an kreeg en toew'k ne dr vuur wo doon, treu e mij voort t eanspan kot en nen zoo good as niejn kloomp. De vrouwe zear: „Hebt z'oe ehad?" En as dat non beklag was, mer doar hebt ze wille an, de vrouwleu: dan huer'j drie joar laatr nog teeng aandre wiewe: „toew hebt z'um ehad!" Ik dachte: doar mu'k wier of zeen te komm en ik 's nommedaags voort noar eenn achter Ealsn woe'k heel good kunneg met was en t geval bekùjrd en evroang of den pearekuepr nog wa mangs bie um kùm. „Joa", zea-r e, „mees wal n poar moal in t weentr, mer hee hef dr non nog egee't n't ewes". Non good, viej bekeekn zinne peare en kùjn nog n zetjen en ik wier op t hoes an. n Aandr moarn voort een van de jongs noar n veedoktr um n poar poeys woe'j nkooldrachteg peard gezul met konn krieng. Non, n wek of wat laatr, doar kùm teeng duustr de knech van den oet Ealsn: „ik zol dr mer met komm' en viej dat peard zonnen poeys edoan en dat'r met noar um hen. t Leste stukke achtr de buske duur t laand hen en bie de niengduure stuen de boer al op oons te wochn en hee lachn a zoo. Viej met t beesjen op de delle en hee was zoo zinneg; ik gung met de boer noar de kùkn woer't de vrouwe ne komme koffie en n poar snee stoete terechte ha.

Teeng halfachte zea de boer: „non mur iej hier vot, mer ik zal oe wal n goo pläesken geewn, eerste rang" en hee met miej noar n huejzöldr en miej doar good too'pakt oondr te huej an de kaante van t slop, zoo da'k t gezichte ha op t stukke van de delle vuur de peareställe en hee wier noar däeltn. Ik ha n zetjen ewoch, doar gung de küknduure lüs en künm dr wat binn. Ik huern t wal voort an de stemme, den pearekuepr was t met de boer. Ze gungn met de lüchte langs de ställe. Bij n lesn bleewn ze stoan. „Den is t", zea de pearekuepr, „den hef de knech miej van nomdag loatn zeen. Wat wi'j dr vuur hebm?" „Kot, hondrd rieksdaaldr", „Dat zo'j wa wiln, hee hef de beste daage'had, hondrd daaldr!" „Zi'j gek, k hebbe ne neet estül, hier, houw op; Twee en n kwat". „Met twee hondrd gueln ha-r e geluk, dat is te zeg'ng" en t Hiehiekn lachn zoo, „zin eeng oongelukke wierumme en ik steuk miej nen fosl heuj dwas in n moond dat e miej neet zol huern lachn, mer toew't ze dat deer oet n stal hadn en den pearekuepr n'an n haalsbaand greep, ha'k wa wiln skreewn, want — t was min peard neet, hee ha nen bles vuur n kop. „Loa'w dr een op drekn", zea de boer en ze gungn noar de kük. Neet lange, doar künm ze wier an, baejde bes skik en den pearekuepr met t peard vot. Mer op eenmaal kree'k toch nen skrik za'k oew veteln; ik was hoaste zoo in t slop esprungn, a'k neet zoo vulle huej op de hoed ha-r ehad. Nües miej kün op eenmaal t huej in beweangge en toew zag ik teeng t lech van t slop nen oarm en t lief van nen keal. Ik meann da'k t bestüf. Ik ha-r a wal n poarmoal wat ehuerd, mer edach dat t ne kätte was of zoo. „Allo mer", zeg e, „t is gebuurd" — en toew was de knech. Den ha zik ook oondr t huej begreawn um te kiekng. Ik woarkn miej dr oet: „Hee hef nen bles vekof" zea'k, mer neet n minn". „Lo mer!" zeg e en viej de ledr of noar de kük. De tweehondrd gueln learn nog op de toafl en de boer dee niks as lachn. „Wat he'j non emaaft?" zea'k teengn um. „Goat mer eawn met de knech met" zea-r e en den brach miej noar boetn en haaln oet t kokhuusken n peard, nen bles. „Non wee'k dr neet meer of", zea'k. t Beesjen wúr wier noar n stal elaejd en ik noar de kük woer't de knech ook gangs wier binn kün en toe'w oons um n klomkachl ezat hadn, zea de boer: „Joa, zukke jongs hebt mangs oarege invaln; ze vuenn zonnen bles zoo mooi stoan, t'rew hebt ze dat peard van oe ook krek zonn op de plätte maald, dat hebt ze". Keal, keal, wat he'k toew elacht, hie, hie, hie" en zinne eugskes glum nog van de wille dee'r e doar an ehad ha. „Joa, en dat ha-r e ook ezeg, toew't den pearekuepr n aandrn dag wier kün met t peard. „Man", ha-r e'zeg, „skaejt oet te kwaakng ouwr n aandr peard as vekof is", ik heb oe dit peard wiln vekoopm en gin aandr, non en dat he'j" en toew't e begun ouwr den opgevoarvn bles: „Och joa, gekke strekke van de jongs; dee hadn nog oart ouwr van de keziens opskeeldrn en dat peard stuen doar en iej hebt toch zelf ook joonk ewes en dan doo'j mangs dinge — dee't vuur aandrn mangs neet plezeereg zeent, mer ja non!" Ik nüm dr minne hondrd daaldr of en zea: „de knech en oewn zünne, te man viewntwenteg gueln, want goo skeelde-riejn wordt duer betaald; ik hoowe dr ook neet wat an te vedeenn; k hebbe dr min heele leawn nog wille an, hie, hie!"

Non, de aandrn hadn dr ook wille an en ze nüm nog n sluksken en preezn zin klook ouwrleg, ook wal dat e nog mear zol goan verteln. „Zukke dinge ma'k gearne huern" zea Gediene, „allo, dreent n dr oet, dan za'k oe nog ees ingeetn". Dat wol e wa en oondrwiel begun e a: „Joa, et dee oet te pakn küent nemm, loatt ze t neet". Gediene had op t zeg'ng van de Buebasse: „zo'n mooi vetealsl ma'k gearne huern" ezeg: „joa, dat mu'j ook künn — en da's non noarns umme, mer da kan hier de baas, ik hoppe at e nog mear weet". t Hiehiekn wo wa gearne vedan küjn, mer dr mut oe ook wat te binn wiln skeetn, en dat wol't neet rap genog noar zinn zin en doarumme dee-r e ouwr de brulfte, kotns bie'j n Krüml, nen noabr van um. „Getjan is etrouwd, mer a bie'j de duure, iej weett wa dan kriengt de keals voort nen borrel en de vrouwleu nen lepl rezienn met braandewien en dat was nog wa skoarp geräj en dat wiefken van t Hoarhuern, dat ken iej wa, zo'n kläen met zo'n snuutjen, dat was nog wa niets en vesleuk zik en spuujn alles wier oet, de helfte wier in de komme en oonze Dientjen kün dr voort achtr an en ze skepn um zoo wier op; ik zag wa dat ze zik eawn dr vuur skodn; ze kreeg t noar uentn met ge-

weald en de oong too, mer laatr zea ze: „k ha n geveul of ze nog woarm warn“. „Doar mu'j oe ouwr hen zetn“, zea'k, „vieze voarkn wordt neet vet“.

Van de gedachtn an brulfte, kûmn de aandin ook op dinge en veskaejnn woln beginn, mer duur de borrels was t Hie-hiekn küjerachteg en hee leut zik zoo neet van t woord of-brengn. Toew't e nen keer preuwn nûm de Liezemiete zinnen kaans waar: „Iej hadn t ouwr veskel op ne brulfte, mer op ne brulfte bie'j Hokseboarge hef dr een zoo slim veskel emaaft — nen meraakl stoarkn keal was dat — ze deen um dr oet, noar de delle en doar ha-r e nen stalrepl lûs etrûkn en met um zik hen ehûwn en pas met n doardn slag venûm e dat' n kalf an zat. Dat was a twee moal met in de roondte'goan“. Doar hadn ze wille an en ze nûmn nog wier n sluksken, dan zol Gediene ook miskien nog wier de vláske krieng. Doar hoown z'ook neet lange op te wochn, mer toew't ze an de Liezemiete kûm, zea den: „Huu mer! t lop zoowat op n eane en minnen buurman, dat was de Piepe. mag neet te kot komm“, mer den voort dr op teeng Gediene: „Doot'n ne good vol, met miej hoo'j gin oarmood te hebm; at'r neet genoeg is, mut'r eene nog mer eawn slofn“ en teeng de Liezemiete: „At t oe zoo müejt um miej, dan ko'j dat wal eawn doon“ en hee veuln a wier in t vesjen en haaln dr zoovulle oet as nuedeg was en de Liezemiete dr met vot, rap. „Doot oew dasse umme t is kôold boetr“, reup Gediene um nog noa, mer hee gooijn de duur a wier too en zo wa deankn: „k zin heete genoeg in n haals“.

„Joa,“ zea de Bûebasse, „as jongkeals t eenmoal gangs hebt en dr is nog wat in de vláske in, dan mut t um wean; as zukke jongs wa'w nen moal op de Zaandkoele in de hoarboarge bie'j mekaandr en eenn besteln dr wat dat oet n kealdr mos komm — met n loek gung iej doar in — en toew't den keal dr in was, dee'w t loek too en viej met de steule dr op, zoo vulle as dr op konn zitn en toew he'w t heele skap lûeg ezûpn; keal, keal, wat n wille“ en hee skodn nog met n kop.

„Joa, kastelaejns nemt ze nog wa mangs bie'j de beene“ zea Graads, „wee was dat ook, den ha-r a vulle skoold bie'j eenn en wol toch gearne ne vláske hebm; toewr dee-r e ne vláske waatr achtr t bûejs en vreug um ne vláske jeneawr, mer toew't e den ook achtr t bûejs ha, zea-r e dat e gin seantn ha. „Hierhen de vláske!“ reup n kastelaejn, „hierhen ze'k oe!“ en met nen hellegen kop kreeg hee den met waatr en den dee-r um: „doar he'j ne wier, inhaalegen...“ en he rap vot met n jeneawr. „Toew dee'j gearne ondeug'de, op den oaldr“, leut zik de Brompte ook nen keer huern, „in de doage van Heindijk en toew ko j ook nog wa mangs wat doon; a'j dan's nen keer laate in ne hoarboarge zatn en den kûm woarskouwn dat t tied wûr, dan zea'w: allo, nemt r ook eene, en hee lusn noar gearne n borreltjen en dan lear e n vingr op n moond en zea: „stille, doodstille“ en dan zat e zik met um de toafl en dan küjrn viej vedan en a'w dan vot gungn, zea-r: „jongs, hòolt oe kraaneg en gin kabaal maakng, ik zal wa vuurop goan“ en zoo treuke viej de stroate op, mer mangs ha-r e müejte um rechtoet te loopm“. „Joa“, zea Graads, „dat was nen moojn keal — en leeng dat e kon. Hee vetealn nen keer dat e op n Eantweg n fokjen oondr de fietse ha-r ejag — in twee bülle. Mer hee was dr ook zoo of espungn en baejde stukke bie'j vuur- en achtrbeene'grepn en eawn good vaste teeng mekaandr ehûeln en hee ha-r um ouwr de haane'likt en tow't ne daal ha-r ezat: doar leup t hen met t statjen in de huegte, op t hoes op an“. De Bûebasse voort dr op: „ze hebt miej wal's veteald: hee ha-r ezetn bie'j de Zwûppe, a mooj in de lûchte en hee ha t ouwr nen luchballon, den't nen keer in e veald daale'kûmn was en eenn vreug um of e dr wal's een ezeen ha. „Ezeen“, ha-r e'zeg, „keal, ik hebbe dr ne raeje met emaaft, noar de zonne; 's moarns vroe wa'w vot egoan en teeng n oawnd kûmme viej dr bie'j — dan steet e leege mu'j rekng — en hee was dree of veermoal zoo groot as nen voetbal, mer 'k hebbe dr neet anepakt; ik wol de fikn neet braann.“ Doar gung de boetnduure lûs en de Liezemiete kûm dr in en haaln voort de vláske achtr t bûejs hen en zat n op de toafl. „t Is duuwls kôold“, en hee hûel de haane bouwn t vuer en zat zik wier en Gediene gung met de vláske noar de Piepe um den t gleasken zoo vol te loon, dat t'r ouwr hen leup en hee dr met n moond bie'j gung. „Ze deern ouwr de luengne van Heindijk“ zea ze teeng de Liezemiete, „wee-r iej dr nog neet wat?“ „Joawa, hee ha nen keer ouwr n Haangn elop

en doar steun vroogr zonnen grootn nûtnboom — non, en doar zag e wat beweang, bouwn in de tûkr en hee dach: doar zitt kwoajongs in en hee dr hen en ekekn en ekekn tusken de blaen duur en ja — wat mean iej dat doar steun te vretn, op nen grootn tak, wal zeuwn-acht meetr bouwn de grond? — Nen sik — en de kâtn e ha-re nog an n haals hangn. Den zo wal hier of woer lus ekûmn ween, zea-r e dr niet zonne zwoare stemme achtr an." t Hiehiekn ha-r ook wille, want op de Borklt huer'j neet van zukke dinge. Duur den sik skeut de Buebasse ook nog wat in t zinne: „Hee ha nen sik en ...” „iej leengt et”. vûl um Graads dr ouwr hen, „hee ha nen snorn”. t Wûr n lachedeujen. „Joa”, zea de Buebasse, „ik meane ginnen board, mer i en sik. zooas in n nûtnboom”. t Gelach wûr dr nog neet meendr op. „Non nen sik in n stal ha-r e ook”, truesn um Gediene, dat hef e neet elûeng”. „Joa”, zea de Buebasse wier, „mer doar mut e oarege dinge van veteald hebm”. De Liezemiete vûl dr tusken: „nen keer ha'r um ouwr de rugge'strekn en dat ha-r um gleujndeg zear edoan en bloarn ha-r e dr van an de haane'kreeng, ik ha-r um, zeg e” en hee maakn n dom gezichte met groote oong, „te lange alleeneg braandnetl evoord”. Mer dat bedooln de Buebasse neet en op eenmaal ha-r e t ouwr datteg liet melk den't dat deer elken dag zol hebm egeewn. „Dat leeg iej!” skreewn Graads teengn um en alleman ha wille an t veskrikte gezichte van de Buebasse, en den lachn toew ook mer met en leut t dr veardr bie. Mer de Liezemiete dee-r nog vedan ouwr Heindijk. „En he'j wal's ehuerd ouwr zinnen boernkool? Dee ha-r e'zejd en noa n zetjen zag e voort a dat een bie de aandrn vuur was. En den grûejn, zeg e, en grûejn; noa ne wekke was e a vulle grûtr as nen gewoonn volwasnen boernkool en noa nen moand benûm e t heelle berre de zonne met zinne groote blaen — en nog mer vedan wasn. Toew'k dr n mûelken of mos hebm, mo'k dr met n ledr bie. En met de manuewls masjeern dr n bataljon soldoatn langs de weg en toew kûm dr op eenmaal n skoer en zee, al was ze loopm konn, noar minnen hof en oondr de blaen van den boernkool en gineene is dr nat ewûrn”. „Non genog van dee luengne”, zea Graads, want hee wol t Hiehiekn an t kûjrn hebm en zinne Gediene vatn dat wa en zea teeng t Borkltkealken: „Wat he'k ehuerd, he'j oew flanne wier in t hoer? Dee deenn toch eers oarns bie Deawnt of woer.” „Ja”, zea t en hee spreuk laankzaam — van n jeneawr warn z'alloale non kûjrachteg, behalven Gediene den't zik zelf mees ouwrsleug bie t ingeetn, „wa-r iej doar zeg't da's waar — oonze Hanne wol dr neet lngr wean”. „Woerumme dan neet”, vreug Gediene vedan; zee wus wa dat'r drokte ha-r ewes en alleman zat zik en keek met groote glaazege oong noar t Hiehiekn op wat komm zol.

„Non, k zal oe veteln wo't egoan is” zea t en teeng Gediene doot'r miej dan nog eenn in” en dat was voort terechte. „Biej dee oale leu ha ze aaltied gearne wes en dee warn ook good vuur uer, mer toew trouwn dr nen zûnne, met zo'n vromeanske oet Hollaand en umdat de moo ook neet te bes mer kon, treukn dee dr bie in en dat begriep iej: dee jonge vrouwe wol de baas wean. „Ik ha nat emaaft”, zea oonze Hanne, „zoo'w aaltied deern. Wo maak iej non nat? Dan nem iej toch n stukn spek en dat broa'j oet, neet te karre en a'j dan de earpl ofstûtt, dan doo'j dr dat bie in, zoovulle a'j nuedeg zeent. Mer nea — madam wus t betr: t vlaeys in de panne en iedr bod n betjen waatr dr bie en dan mo'j doar pal vuur t fenuus bliewn stoan. En dan mu'j net oonze Hanne hebm, dee wemlt oarme en beene an t lief at'r wat te doen is en nen keer ha ze dr wat aans tusken duur edoan en t vlaeys n betjen loatn vebraann en doar gung t an; as ze willmoods te vlaeys in t vuur egoojd ha, zol ze neet slûmr hebm kûnn skroln en skeempm. — En dan mos ze iedr bod de haane waskn: vuur t earpl skeln: haane waskn, as ze mer ne snee stoete at: haane waskn, vuur 't ze noar berre gung: haane waskn. Wat hef dat non in! En in plaase da'j ne groote komme koffie kreeng, 's nomdags en 's oawns niks as tee. „En a'j non meant dat dat lûkr was” zea Hanne, „oftreksl van tûrfmot, dat was t; zonnen flauwn smak”. Mangs wol ze t egee'n n't drekn en goojn t zoo duur t gotngat as madam de kûkn oet was. En iej wûrn dr zoo skroa van in n haals, dat oe de koffie ook neet mer smaakn. En Zûendagsmoarns mos e um tee brengn in berre. Mu'j begriepm, in herre, met ne druege beskuute dr bie, net of ze wal op waatr en brood zat in n petoet. „He'j de haane

wal ewasket, ha ze nen keer ezeg: „Weas mer neet bange,” zea Hanne, „da’k oe vegeewe, de koodriete is dr wal of”. En ’s oawns at e noar berre gung, dan treuk e zo’n pàkn an: piejaamaa neunt ze dat, n boezroen en ne lange bokse in alle kluurn, net o’t zonnen piejas was oet t sirkes.”

„Mer wat zea den keal doar dan van,” kùm de Liezemiete dr tusken, „wol den doarmet in de berrestea?”

„Dat stadse ha-r um heelndal op t rabat ebrach”, zea t Hiehiekn, „den ha net zo’n dinge an.” „Dat kan toch gin kaabl of tûw lien; n haaġl slút’r noa,” leut zik de Bûebasse huern en de aandrn nikn as riepe oarn in n weend. „En in ne berrestea wol e ook neet, dr mos ne sloapkaamr komm met n leedekaant van iezr en stoal en as ze non dreehondrd poond ewuengn ha, zo’j t oe nog kûnn begriepm, mer t was net ne garre. „k Weet nog neet,” zea Hanne, „wo’t ze dr in dîrvn, zoo hooge van de groond, a’j dr oet vûln ko’j de bu te wa brekng en zee ha neet vulle mear as butte en ginne berreplaanke of niks dr vuur.”

„Dan monn ze n heeln nach wa stille bliewn lig’ng”, kùm de Liezemiete wier, woer’t de Bûebasse zoo onmuejneg um lachn mos, dat e de helfte van n borrel den’t e in de haane ha ouwr zinne bokse stotn, woer t lachn opslag met ouwr was, mer Gediene ha de vlàske a wier in de haane en geut um wier vol.

„Mer non was dat allmoale nog wa good egoan”, begun t Hiehiekn wier, mer den jongn van uer, dat is den van de den mos in diens en kùm bieġ de hoezoarn te lig’ng in Deawntr en n eersn Zûendag dat e vrieġ was, kùm er uer opzeukng. Dee leu warn allmoale vot en zee baeġn in de kûkne hoown dr ook gineenn veardr bieġ te hebm, dat begriep iej. Non good — toew steun doar op eenmaal madam vuur t raam. Ze was n hof duur egoan en doarumme ha ze dr neet op vedach ewes, en ze zûelt wa — zoo’t jonge leu doot, — neet zoo hebn ezetn as Graads en Gediene, dat nem ik wal an.” Gediene kreeġn zoo hat van t lachn, dat z’allmoale noar um op keekn.

„Joa,” zea t Hiehiekn en hee ha nog wier wille at e dr an dach, „toew kùm ze de kûkn in, „en doar stuene vieġ”, zeg Hanne, „met nen roon kop.” „Zonder dat we er iets van weten, haalt ze soldaten in huis” en dat Hollaans kon e zoo mooġ noadoon, „t is ongehoord — ongehoord!”

„Non,” zeg Hanne, „ik zea dr mer niks op, wat zo’j doar op zeg’ng, mer dat maakn uer nog vulle vekeerd; in t les kon ze gin wûere mer veenn um oons oet te stukng en toew skreewn ze teeng minnen Getġan: „Er uit; ik wil dat u op staande voet dit huis verlaat!! En den jongn wol ook nog zoo gezul votgoan”, mer oonze Hanne greep um an n oarm: „Niks dr van! Ik loat oe neet votjaang net nen hoond”. En hee wier angoan teeng den jongn of e eur wa vuur de heele weald te skaande’maakt ha. „Non”, zeg Hanne, „toew wûr ik kassi-aans, neet um wat ze zea, mer umdat den jongn doar zo bedretn bleef stoan en nog neet van zik of dorf te spiejn; ik zegge: „Gek! Grooten gek da’j zeent!”

Toew’t Hiehiekn oetekûġrd was gafn ze Hanne groot geliek dat e votegoan was. Aandrn wusn ook oarege dinge van de niejmoodse leu oet de stad, mer t wûr ne roezemoeze-rieġe. n Poar gungn dr eawn noar boetn, mer t was zoo kôold, dat ze bliej warn dat ze wier um n heard konn goan zitn met de duure too. Gediene ha nog nen keer inegûtn, mer vuur Graads en uer was dr neet mer wat. „He’w nog oart in n kealdr?” vreug den. „Joa”, zea Gediene, „nog wa zoowat ne vlàske” en ze ġung t haaln en ze keekn dr op of t wa nen kloomp kloor gôld was. „Den is nog van te greun haaln vuur t Kooneginnefeest”, zea Gediene, „toew ha’k ne Graads met edoan, mer ze hadn a zoovulle dat e ne wier metenûmn hef; k deanke dat Graads dr neet leawndeg mer an ’dach hef da’w den nog hadn, mer non kuemp e oons good te passe”. „Joa. dat was n mooġ spil met t fees”, zea de Bûebasse, niks as zingn en de Feeskeinnissie betaaln, t stak niks wo vulle o’j der oet druenkn en hee —wo het den ook — den zat bouwn op t greun te zingn van „Na-poleon, oo schoonste gazelle, — triele, triele, triele” en n ta-bak leup um oet n moond en laatr kreeg e veskel met ene — en ze hadn ze teeng mekaandr opedreeġd, de ġaste — toew hebt ze ze baeġde bieġ mekoar op eene waage’zat met t ge-zichte noar mekaandr hen good in t greun vastepakt, mer net zoo vear van mekaandr of, dat ze mekaandr neet an de hoed konn kommen en iej hebt nog nooit zuk bekng en skroln ehuerd; in t leste spuujn ze mekaandr, mer dat wun

den vuursn umdat e ne groote proeme achtr de kiwwe ha, oo, oo, wat n spil". Van t greun haaln kûmn ze op de groote krach van de Rusn, woer't Graads van met kon kûrn want ze modn met mekoar. „Nen keer hadn ze op de Hüfte n voor mes vaste zitn; t eene rad was in de patte votezakt; t peard kon um neet lûs trekng. Doar kûm de Russe: wat is dat vuur n gemoor, zea-r e, doot vuurhen dat peard. Ze spann 't oet, hee in t eanspan en moodrzeele alleenneg treuk e de waage oet n drek. Ze hadn um nen borrel too'ezeg a't um lukn, mer n kloomp was um dr bieje ebûsn. „Non he'k nog mear skaa as vuurdeel ha-r e'zeg.

En in t venne he'w ook nen keer vast'ezetn met n voor tûrf, ook met n man of wat, mer viej konn dr niks an buurn. En hee alleenneg in t rad en de aandrn vuur en achtr: „jâ", zea-r e en hee kûm in de huegte. En ze konn ook ouwera teeng. Viej kûmn nen keer oet t venne en toew begun t te reangn en Jan van t Halle den ha gin bûeys an en deer doarouwr, mer de Russe treuk zin bûeys oet en deer t um: dat kan ik wal hebm, zeg e." „En wee'j nog" begun de Bûebasse, „da'w t voor huej van n Sieprt zoo groot emaaft hadn, dat t neet duur de niengnduure wol, mer de Russe zat'r de skobn bieje achtr en t gung dr duur, mer dr kûm nen bûrs in de muure." „Joa", zea Graads, „en toew dan bieje de Kroone; doar warn de baejde bruers van de Russe en dee pleung ze nog wa mangs; dat nûmn ze mees wa good op, mer in t les maakn ze t toch te boont en n eenn Rusn zea teeng n aandrn. „Wa wi'j aangeewn of oetskeetn?", mer ze hoown niks te doon; allemoale maakn ze dat ze vot kûmn en ze bleewn alleenneg an de toafl zitn." „He'j'huerd van dee baejde bruers," erup de Liezemiete, „dee monn op t stad-hoes komm, vuur ne angifte en den keal vreug an n eenn: hoe oud ben je? Mer dan ha zik umedreejd noar zin bruer en evroang: „Jâ, wo oald zo'w wean?" Graads kûm nog wier op de Rusn: „En wee'j nog dat de baejn veskel hadn met nen heeln kopl aandrn en toew hûw n eenn Rusn n aandrn Rusn met ne plaanke vuur t gat. „Oo, was iej dat?" zeg e." „En at'r s weentrs giezl op de weg was, dan treukn z'op de hoajnveute zelf de tûrfdwaangs ouwr t stukke woer't stroate was", zea de Bûebasse, „watte keals! iezrs vuur de peare ko'j toew neet betaaln."

En Graads wier: „en ze mochn nen keer nen zoomp hebm van Beantmer steen as ze n op de waage konn krieng, eenn van de Russe en nen aandrn en hee kreeg ne dr op, mer den aandrn kon ne veardr krieng as halvrhuegte." De Brompiepe ha wa wille an zonnen oawnd, mer zea zelf neet vulle en Gediene ploangn um: „k Geleuwe a'j bange zeent da'j n moond ear vesliett as t gat", mer Graads zea: „Hee krig de kaans neet, vuur't e oeteteald is, dut n aandr a wier". „Oet t vesjen hef e wa good oeteteald," prees um de Liezemiete en de Piepe voort dr op: „Mut'r nog eene wean?" „Heaneg an!" zea Graads, „disn is nog mear as half vol, mer t is toch good dat t oons neet hoof te goan as dee drie Riesndr soldoatn in Deawnt". „Wo dan?" vreug de Bûebasse. „Dree Riesndr jongs learn bieje de huzoarn in Deawnt, met nog eenn mear hadn ze op nen oawnd zitn te kaatn en noar zin ehad an nen borrel, mer gin seantn. In t les ha den vrûmn ezeg: „Skopmboer za ne vlâske jeneawr haaln, mer dan mu'j miej belouwn da'j ook ankriengt." Dat was good. En hee de kaatn eskofld en oeteleg en toew bieje een van de Riesndrs skopmboer dr oet kûm, ha-r e um evroang: „He'j t'r noa?" „Joa" ha den ezeg en met ha de duure lûs egoan en ha nen zwatn hoaregen oarm ne vlâske noar binn ehûeln. Gineene ha ne an dîrvn te pakng, mer den't de kaatn egeewn ha, reup: „Krieg an! Krieg an! Aans krie'k dr te vulle van." En toew was den van Skopmboer dr hen egoan en zoo rap at e kon, met de haane vuur te gezichte ha-r e n anekreeng en met uer veern hadn ze n'eknûtrd, mer t zweet was uer elekket langs de dunegge." Van zukke dinge kûmn z'op n keal zoondr kop den't bieje n Eantrweg leup en de witte wieve en t tuewln van Wooltregeregjen, mer Graads venûm wa dat Gediene doar neet vulle met op ha en begun ouwr wat aans. „Och, iej munn oe neet te gauw bange loatn maakng; kotns wa'w bieje de Sjotsn en atn apl en toew Gerrat dr in eenn wol bietn, skreewn dr een: „pas op, doar zit nen pier in!" mer Gerrat: „Dan is bieje de vekeerde baas!" en hee gung wa met noar binn". „Nea", zea de Bûebasse, „toe'w nog op n Wal wonn, was doar ook nen tied laank n wit spook um de leu bange te maakng, mer Jan van t ha-r um noa'zetn: „non mut t spook stoarvn" ha-r e'skreewd en bieje de heage ha-r

um ekreeng en n bes moal klappe'geewn." „Dat was um good" zung de Liezemiete met ne hooge stemme, „a'j neet rap genug wietr kûnt komm, dan mu'j neet vuur spook spun, wa'j begint, doar mu'j vuur stoan, net as dee baejde jongs in diens; dee hadn eskreewd van „honger"! en toew monn ze van n adjudant nen kuuwn vol broene boonn lûeg etn, met uer baejn, en ze hadn t wal edoan, stoande, dan konn ze mear lien; nen soldoat oet Riesn ha t ezeen: „Iej vrett oe n oordeel" ha-r e'zeg". Eawn warn ze stille en nûmn vergeneugd nog n sluksken, toew dee t Hiehiekn wier: „Kotns ha' dr eenn n koo vekof op t moark en twee rieksdaaldrs achtrehûeln — t aandre ha-r e de vrouwe'doan — mer 's oawns toew't ze noar berrung vuen e ze nog in n noasek en wus neet woer't dr zoo gauw met hen zol; hee gung in berre lig'ng en knupn z'n de hemdslippe en 's moarns toew't e wokr wûr, was de vrouwe dr al oet en leup duur de kûkn te zingn. „Wat he'j toch zoo vroege", zeg e. „Zo'j oe doar neet ouwr verblîen," zea den. „dat is mij nog noajt ouwrkûmn, vief gueln he'k evuenn in de hemdslippe." „Jâa," zea Graads, „a'j meant da'j de vrouwe tuk kûennt nemm."

Toew't eawn stille was, nûm de Bromptiepe zinnen kaans waar; dr was um wat te binn eskûtn wat e kotns ha huerin veteln. „Iej weett wal, den wont doar an t Tûeflken, in zo'n oald hoes met klâene ruutjes — non, den ha vuur t hoes an t hoolt houn ewes en um twaalf uur reup um de vrouwe oet t hoes, dat e mos komm, wat etn. Mer hee, stotn met n ell-boam ne roete kapot. „Doot t mij hier mer hen!" zeg e. „t is mij te vûlle mûejte um doar vuur achtr noar de kûkn te goan". Alleman lachn onmuejneg, eers um de grappe, wal n betjen altee, umdat de Piepe zoo good' trakteerd ha en z'um woln eare andoon, non't e ook nen keer wat ezeg ha, mer toew't ze dat van mekaandr venûmn, lachn n eenn um n aandrn en in t les giern Gediene nog bouwn alls oet en t wûr eên lachedeuntjen. De Piepe wûr dr veleang met en bromn: „Non, non, t was mer n klâen ruutjen", mer de Bûebasse kon hoaste'gee't n't wier tot rûste komm en kûm an t hoosn, dat Gediene um op de rugge, mos klopm. „Iej kûent oe mangs de kiwwe oet n hoakn lachn" — hee nûm nog n preufken — „mer dan mu'j dr ook eene bieje heb'n den't um zeg'ng kan." „Joa, dat kan de Piepe" lachn Gediene, „da's non noarns umme, mer at de Piepe wat tusken de taane hen lût, dan rekt'r op!" Mer Graads begun't te mûejn, — hee wol den oawnd alleeneg gelukkege leu um zik hen zeen — en zea: „Joa, iej munn t kûnn zeg'ng, mer iej munn t ook dûrvn te zeg'ng. Blauwsldoorus ha woennear op t groot moark estoan — doar bieje de stoepe — en toew kûm dr zo'n hearskop an: „Goede morgen meneer Doorus" ha den ezeg. „Dat mij meneer neump, za wa neet vulle bezuendrs wean" zeg Doorus."

„Van de Hûfte was nen heanegen jongn," zea de Bûebasse, „bieje n taandoktr ekûmn met zin klâene bruertjen. „Hee hef nen zearn taand, kûj den trekng?" „Joawa." „Wat kos dat?" „Met vedoown nen gueln, aans twee kwatjes". „Dan mut e t zoo mer lien", ha-r e'zeg". En voort doarop de Liezemiete: „Skuddebeksjan ha de vrouwe van ord'r en kûm bieje de Pille: „Doktr, kûj tamee eawn komm, de vrouwe is neet good te passe; mu'j t neet vegetn doktr!" „Nea, 'k vegette t neet." „Kom iej dan voort, doktr?" „Joa, zoo gauw a't sprekuur ofelop is, kom ik." „Dus doar kan'k wa van op an?" „Joa, doar kûj op an!" „Dan kom iej voort wa, doktr?" „Joahoa!" „Dan blif dat zoo?" „Joa!" „Non, dan goa'k mer hen" en bieje de duure: „Dus iej komt wa voort, doktr?" „Woer 's min ģewear, dan za'k oe dóódskeetn."

Ouwr t Groot moark deern ze nog wal n zetjen vedan, wo'n wille of ze doar mangs ehad hadn. In t dreejskuutjen op n Skeeld, van Giekngak, met t dreejorgl en t ponnipeardjen dat n heeln dag in de roondte sjokn en iedr bod de greote belle at e wier stille gung stoan en z'allmoale wier nen seant monn geewn. Wat stuenn de wicht'r doar gearne bieje te kiekng at dat heele spil met geklurde skeelderiejn en speegls vuur uer hen dreejn, met den en den op n groot hooltn peard of in nen skomlbak. En dan s'oawns as ouwera lechjes in kûmn te braann en dan houn op n kop van jut en rueskes vedeenn um de meaks op de bûste te spealn. En dan mo't nen moojn zomroawnd wean, dan woln ze neet oetskaejn. „En a'w de kûppe van jut in mekaandr hadn, dan kûmn de kûppe van de Eantrsn an de buurte" dee de Liezemiete en de Bûebasse dr op: „Bo, bo" en hee lichn zik nog oart op van n stoel, „wat he'w ze mangs begengld. Ik weet nog bes.

da'w bieje Vliegejanno zonnen grootn, oet t Eantrbrook, van n Kabul — den wol met t mes beginn — en met dree man greepe vieje n an. Graads dreejn um n pools umme dat e t mes kwiet wûr en toew kreeg e ne stûtte in t gat dat e vuur-ouwr ouwr ne laankwaage hen skeut en dat ha-r e neet slimr kûnn trâfn. Mans van de Skrobbezaage was dr voort bieje — ouwr de waage hen — en toew hûel e um n kop noar daalt dat e neet wier op kon. „Hou, al wat oel'leard is" skreewn e. Graads greep um de beene vaste en toew he'k um dr toch zoovulle vuur emetn to'k t an de haane neet mer lien kon en toew met n kloomp. Ik dach: „ik zal oe leern t mes te trekng". Ne wekke, laatr hadn z'um nog evroang: wat goa'j oareg? „Ik hebb ne bloodzweare an t gat" ha-r e zeg." Graads ha dr wille an dat e dat nog's wier ophaaln. „Joa" zea-r e „toew't mieje duchn dat t good ewes ha, leut ik um de beene lûs en woarn mieje in de huegte, mer toew kree'k mieje toch nen petetr met n kloomp op de benette op: ik kuuln zoo-r an de kaante, mer hee hûw nog en ze hadn noarns gin oarg in". „Ik ha wa venûmn," zea de Bûebasse, dat den eenn slag n betje hol kluenk, mer ik dach: doar za'k t vlâeje dr wal of chûwn hebm en zit ik op de butte." Oo, wat hadn ze n wille. t Hiehiekn lachn net n Oostindies duufken en de Piepe plofn geduureg net smooreapl in de gleujndege aske. De leste statjes wûrn dr oet edruenkn en t gung dr nog of of ze n heeln nach vedan woln doon, mer de Liezemiete ha zik al n poar moal oart van n stoel opelich um te veuln of e ook te zwoar in de beene wûr en ha nog zoovulle benul dat e begreep: as e nog reedlek in t hoer wol komm, dat e dr dan oet mos skaen en hee begun: „Keals, wat ha'j dach?" Gineene dee-r dr op, alleeneg Graads: „lej hoowt nog gin drokte te hebm, de vrouwe huert oe toch neet lengr in t hoer komm." „Wakr maakng mu'k uer toch wa", zear hee wier. „aans geet t mieje nog as de Wearboone, den was ook nen keer laate in t hoer ekûmn, nen besn snorn op en toe'w t te zik terechte ha-r eleg bieje de vrouwe in de berrestea, ha-r e zeg: „wat brom ieje toch?" mer ging gewag. Al half in n sloap ha-r e no'g wal eawn edach: wat hef ze t jak veer lûs en 's moarns hadn z'um evuenn met n oarm um de motte hen." „De Bûebasse bueldrn t oet mer hee kûm ook in de beene. „Zû'w dr dan mer zoovulle bieje doon?" en zoo toovedan drung t in alle hasns duur dat'r nen keer n eane an mos komm. „Ik zol dr teeeng an zeen, a'k non nog noar de Borkt mos duur zonne kûelte" zea de Piepe. „Niks dr van" kûm Gediene. „hee kan wa bieje oonze Getheendrek in, doar kan e zik van nach wa redn." Ze pakn de gleaskes op vuurdat'r eene teeng de toafl zol stootn. n Eenn noa n aandrn kûm in de beene, mer de Bûebasse hûel zik vaste an n stoel; alleene Graads was nog bliewn zitn en t stuen um eegleke neet an, dat de gezelligaejd en wille dee't e in zinne kûn emaaft ha, non zol veraandrn in t gewoone leawn, woer't e neet lengr jongkeal, mer de vaa was. „Keals, t kan mieje mûejn da'j vot goat. lej kriengt t noarns betr. A'j in berre lig'nt, wat he'j dan an n jencawr; t kon wean da'j ne nog nen keer huern klokn, da's alls en," mer veadr kûm e neet, t gung velûern in de wûere van of-skaejd. Zoo stille as ze aans met „Leg't oel" of „Genach saam" oet mekaandr gungn, zo'n gedruus was t non. n Iedr wol de andrn loatn biekng dat t nen goon oawnd har ewes. „Zukke oawnde mo'j dr dree in de wekke hebm," kneep de Liezemiete dr nog oet. Ze wusn neet wo ze t dr met hadn, toew't de Brompiepe, voort dr op, zik terechte zat n vingr in de huegte steuk en doar met zinne bree hoed vuurouwr steun te weeng en met ne stemme of t um deepe oet n boek kûm en nen breen lach van tevreaanhaejd um n moond: „Dit mu'j zoo beskouwn; gewoone daage zeent in oew leawn as t gewelnte 's oawns an de loch, mer zonnen oawnd blif as n healdre steare nog joarn laank gleujn in oewe gedachn." „Dat he'j um good ezeg" kon de Liezemiete neet loatn te zeg'ng en allmoale keekn ze eawn stille vuur zik hen um de Piepe eare te doon. „Jâ", zea de Bûebasse, want hee wol ook wat zeg'ng, mer kon zoo gauw neet op de wûere komm, „—, jâ —, niks ginne brulfte en gin richtrsmûelken en gineene hef dr ne oarfenisse'kreeng, gewoon he'w bieje mekaandr ezetn en doar gung t hen", en de Borkld wol dr ook nog wat bieje doen: „Zoovaake zitte ze bieje mekoar te tuetn of dr aandrn duur te haaln — t is bedroowd, t is bedroowd zeg ik oe, a'j doar met tevreaan munn wean; nea — vieje hebt wille had en t lig alleeneg an oezelf". „Veget n kloarn neet" bromn de Liezemiete dr tusken, mer t Hiehiekn ha t nog neet

oet: „En o'j n huusken küent veenn zooas bie'j Graads en Gediene, dee't niks leewr hebt as de kükn vol plezeerege leu". „Joa, da's alls weard" zea de Buebasse, „wat he'k dat van-oawnd etrüfn". En de Liezemiete zuch: „En is t non neet züende en jamr, da'w non mer wier of munn woch n o'w oojt nog nen keer wier zoo gezellig bie'j mekandr züelt zitn", mer Graads dr teengn in: „Zoo mu'w neet küjrn keals, a'w ge-zoon bliewt en t dr noar hebt, loa'w deankn an de wüere van t Oale Masskop: „Zoo'j t leawn nemt, zoo he'j t". Eawn laatr zagn de steern dree zwatte kealkes duur n snee slofn en bie'j Graads gung t lech van de küknraam oet en n stijn weentn nach stuen bouwn de Hoar en zin volk.

ERRATA

Het woord „GROATE” (blz. 30) moet worden: GROAT, nw, m, GRUETE, GRUETJEN, (graat)

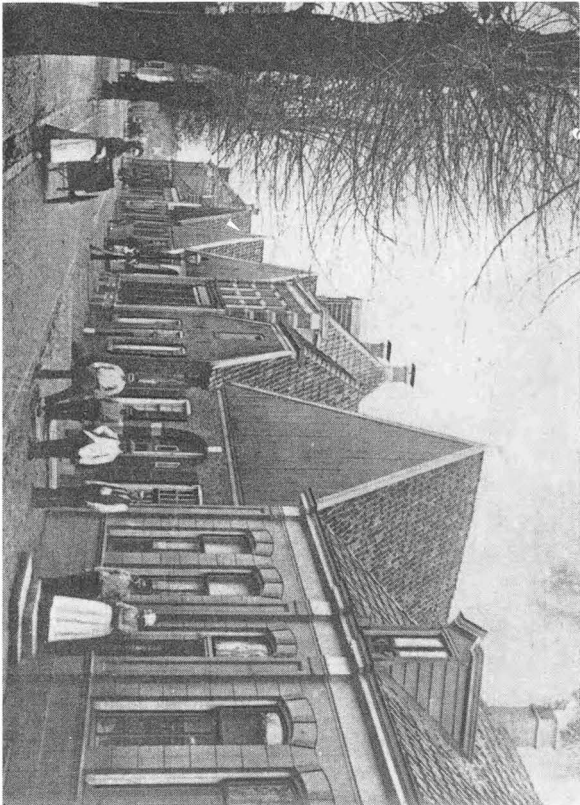
De uitdrukking: „KAF en KOOGL OPVRETN” (blz. 38) moet worden: KAP en KOOGL OPVRETN

Bij het woord „KAPPE” (blz. 38) moet nog een derde betekenis achtergevoegd worden, namelijk: 3 (huls)

Bij „KATTE” 2e regel (blz. 38): „gaanzdjr” moet zijn: „gaanznàjr”.

Het meervoud van „KREENK” (blz. 43) is: KRINGE, zodat het wordt: KREENK, nw, m, KRINGE, —SKEN, (kring)

Het meervoud van „POPPE” (blz. 59) moet wezen: POPN, zodat het wordt: POPPE, nw, v, POPN, PUPKEN (pop).

n Smitneane. In t tweede hoes wonn n skoonmaakr

De Ealsnrstroate, mear as vieftig joar eleen. Rechts zitt n Sniedr en n Tuk; den met de fietse is Bamboes, n eersn den't op zo'n dinge duur Riesn treu; dat was dr een met spatbordn van bamboe

De Hoar op nen noajoarsdag; wichtr goat brood haaln in n Weenkl

In de Ealsnrstroate, Sam van Ruubn met zinne dochtr en de baejde bosjaags

n Hoarne, nog met t oale stadhoes en n pearestal van n doktr

n Skeeld

Mäestr Prinsen met t küplken dat e regeern mos

Achtr op de Hoar bie j zomrdag

n Wal

De Groote Stroate met t mueblmaakrsspil van van dr Oa

t Oale Stadhoes en n Hoareane

n Roozagoarn met t tuerntjen van de oale Katholieke koarke

Boernbedrief op de Hoar; Hekjanwilmken an t mes laan

n Hoareane, nog neet zoo dâfteg a 't non is

Jan met de Panne bie j n Pol vuur de duure

